

॥ श्री महावीराय नमः॥

श्री ग्रेटर बोभे पर्द्धमान स्थानक्वाची जैन महासंघ संचालित

मातुश्री भणिबेन भणाशी भीमशी छाडवा धार्मिक शिक्षण बोर्ड

Website : www.jainshikshan.org

E mail : jainshikshanboard@gmail.com

१७ जुलाई २०२२ – महिला मंडળ

श्रेणी – १ जवाब पेपर

कुल गुण : १००

(५०)

(२४)

प्र.१ (अ) नीचेना पाठनी पूर्ति करो.

१. पयाहिण वंदामि नमंसामि सज्जारेमि सम्भाषेमि कल्वाण मंगलं देवयं
२. न झासियं न पालियं न तीरियं न कितियं न सोहियं न आचहियं आणाअे अणुपालियं न भवय
३. अभग्नो अविचाहिओ हुङ्ग मे काउसग्नो जाव अरिहंताण भगवंताण नमोक्कारेण
४. तित्यराण स्यंसंबुद्धाण पुरिसुतमाण पुरिसंसिंहाण पुरिवर पुंडरियाण पुरिसवर गंध हत्यीण
५. जिणे अरिहंते कितार्जसं चउवीसं पि डेवली उसब मजियं च वदे
६. ओसा उतिंग पणग दग मटी मक्कडा संताणा संकमणे जे मे ज्ञवा
७. तिज्ञाण तात्याण बुद्धाण बोह्याण भुताण मोयगाण सव्यज्ञाण सव्य दिव्यीण
८. सामाईयं सावज्ञं जेगं पर्यक्खामि जाव नियमं पञ्जुवासामि दुविहं

(ब) नीचेना शब्दोना गुजरातीमां अर्थ लघो.

(८)

जवाब

१. चेईयं	आप ज्ञानवंत छो	२. आगारेहिं	आगारोथी, धूटोथी
३. नमो उवङ्गायाण	उपाध्याय भगवंतोने नमस्कार हो	४. संडामिया	संङ्गमण कर्यु होय, राख्या होय
५. निघायणट्ठाअे	मूळथी नाश करवा भाटे	५. वंदामि	स्तुति अथवा वंदन करु छुं
७. जीयक्कमणे	जी४ कर्या होय	८. अप्पाणं	आत्माने

(क) नीचेना शब्दोना मूळ पाठ लघो.

(८)

जवाब

१. रहित कर्या होय	ववरोविया	२. दृष्टिना संचारथी	दृष्टि॒ संचालेहिं
३. आचार्य भगवंतोने नमस्कार हो	नमो आयस्तियाण	४. सज्जान आपुं छुं	सम्भाषेमि
५. पापथी निवृत थावाने	पडिक्कमिं	५. त्यां सुधी	ताव
७. धूळ आदिथी ठांड्या होय	वतिया	८. आपनी सेवा-भक्ति करु छुं	पञ्जुवासामि

(द) नीचेना प्रश्नोना जवाब लघो.

(१०)

१. साधु-साध्वीज्ञमां क्या क्या गुणो होय? तेओ संयमना रक्षण माटे शुं करे छे?
२. साधु-साध्वीज्ञमां दया, क्षमा, संतोष, विनय, सहनशीलता वगेरे गुणो होय.
तेओ संयमना रक्षण माटे घरे घरे गोचरी वहोरवा जाय छे?
३. नमस्कार सूत्रमां कोने कोने नमस्कार करवामां आवे छे? पहेलो शब्द नमो शुं ज्ञानवे छे?
४. अरिहंत, सिद्ध, आचार्य, उपाध्याय, लोकना चर्व साधु-साध्वीज्ञ.
पहेलो शब्द नमो धर्मनुं मूळ विनय छे ते समजाववा भाटे छे.
५. गुरुवंदना केटला प्रदारे थाय छे? ज्यन्य वंदना क्यारे कराय?

૭. ગ્રામ પ્રકાર. રહ્સ્યતામાં ચાલતા સાધુ-સાધીજી મળી જાય તો બે હાથ જોઈને માથું નમાવવું અને મત્થાઓણ વંદામિ બોલી નમરકાર કરવા.
૮. ભગવાન અને ગુરુને વંદના કરીને શું કરવું? શુદ્ધ ભાવથી વંદના કરવાનું ફળ કોને મળ્યું? ગુરુ પ્રત્યે શું પ્રગાટ થાય છે?
૯. ભગવાનને વંદના કરીને ભગવાનની ભક્તિ કરવાની છે. ગુરુને વંદના કરીને ગુરુ આજ્ઞા દિલમાં ધરવાની છે. કૃષ્ણ મહારાજને. આદરભાવ.
૧૦. આચાર્ય કોને કહે છે? ઉપાધ્યાય કેટલા આગમ ભણાવે? તેમના ગુણ કેટલા?
૧૧. જે સાધુ પુરુષ પાંચ આચાર પાણે, અંયને પળાવે, પાળવા માટે પ્રેરણા કરે તથા ચતુર્વિધ સંઘનું નેતૃત્વ કરે તેને આચાર્ય કહે છે. ઉપાધ્યાય તર આગમ ભણાવે. આચાર્યના ગુણ તર અને ઉપાધ્યાયના ગુણ રપ છે.

(૧૫)

પ્ર.૨ માઝ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો.

૧. તીર્થકર - ૭ - શ્રી સુપાર્શ્વનાથ સ્વામી અને ૨૧ - શ્રી નમિનાથ સ્વામી
૨. ગણધર - ૨ - અમિબૂતિ અને ૯ - અચલભાતા
૩. શ્રાવક - ૧ - આનંદ શ્રાવક અને ૫ - કુંડકૌલિક
૪. સતી - ૪ - રાજેમતિ અને ૧૫ - પ્રભાવતી
૫. આપણો ધર્મ કર્યો છે? કેવળી પ્રરૂપિત ધર્મ
૬. કર્મ - ૩ - વેદનીય કર્મ અને ૫ - આયુષ્ય કર્મ
૭. તત્ત્વ - ૫ - આસ્ત્ર તત્ત્વ અને ૮ - બંધ તત્ત્વ
૮. છકાયના ગોત્રના નામ - ૨ - અપુકાય અને ૩ - તેઓકાય

(૧૫)

(૧૦)

પ્ર.૩ (ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. વિનયધર્મની પ્રામિ માટે કોને નિત્ય વંદન કરવા જોઈએ?
૨. દેવ - અચિહૃત, ગુરુ - સાધુ-સાધીજી, અહિંસા પ્રધાન ધર્મને નિત્ય વંદન કરવા જોઈએ.
૩. માતા-પિતાના કયા ઉપકારનો બદલો વાળી શકાય નાહિં?
૪. માતા-પિતાએ મને જીબ આપી, જીવન ધડતરમાં ધાર્મિક સુસંસ્કારોનું જે સિંચન કર્યું છે તેનો બદલો વાળી શકાય એમ નથી.
૫. રાત્રિબોજન ત્યાગથી શું લાભ થાય છે?
૬. તીર્થકર ભગવાનની આજ્ઞાનું પાલન થાય, પૂ સંતોને વહેરાવવાનો લાભ મળે, છકાય જીવોની દયા પળાય.
૭. જૈનશાળામાં શું શીખવવામાં આવે છે? તેનું જ્ઞાન મેળવીને ભવિષ્યમાં કેવા બની શકાય છે?
૮. જૈનશાળામાં જૈનધર્મનું જ્ઞાન શીખવવામાં આવે છે. તેનું જ્ઞાન મેળવીને ભવિષ્યમાં આદર્શ નાગરિક, શ્રાવક, શ્રાવિકા, સાધુ કે સાધી બની શકાય છે.
૯. ગુરુછાનો ઉપયોગ શેના માટે કરાય છે?
૧૦. કીડી, મંકોડા, કંથવા જેવા નાના જીવજંતુઓ આસન કે શરીર પર ચડી આવે તો જતનાથી દૂર કરવા માટે ગુરુછાનો ઉપયોગ કરાય છે.
૧૧. ઉતામ દાન કયા કયા છે?
૧૨. અભયદાન, જ્ઞાનદાન, સુપાત્રદાન, ઉચિતદાન.
૧૩. ગુણીજનોને નમરકાર કરવાથી શું લાભ થાય છે?
૧૪. તેમનામાં રહેલા ગુણ અને ધર્મના સંસ્કારો આપણામાં આવે છે.
૧૫. માળામાં કેટલા પાચ હોય છે? માળા શા માટે ગણવી જોઈએ?
૧૬. માળામાં ૧૦૮ પાચ હોય છે. મનની શાંતિ મેળવવા અને કર્મનિર્જરા માટે માળા ગણવી જોઈએ.

2

૬. બીજાનું ધન જોવાથી શું નુકસાન થાય છે?
 ૭. ચોરીનું મન થાય, ધનનો લોભ જાગે.
 ૧૦. જૈનશાળામાં જવાથી કયા ગુણોની વૃદ્ધિ થાય છે?
 ૮. પ્રામાણિકતા, સાદાઈ, સંતોષ, દયાભાવ.

(ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો.

(૫)

૧. કરી સમજણ કેળવવાથી મનને જીતાય છે.
 ૨. પ્રાય: લાડડાની બનેલી હોય છે.
 ૩. શિક્ષાડની સહન કરજો.
 ૪. જમતા પહેલા હું ની ભાવના ભાવીશ.
 ૫. ધર્મ જીવને માં પડતા અટકાવે છે.

જવાબ
જ્ઞાનાભ્યાસ
ઠવણી
શિક્ષા
સુપાત્રદાન
દુર્ગતિ

(૧૦)

પ્ર.૪ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૬)

૧. માતા-પિતાના મૃત્યુ પછી મહાવીર સ્વામીએ શું સંકલ્પ કર્યો? ભગવાન એક વર્ષ સુધી રોજ કેટલું દાન આપતા હતા?
 (૨×૩)
 ૨. માતા-પિતાના મૃત્યુ પછી બ્રહ્માર્થનું પાલન, રામિલોજન ત્યાગ, સચેત બોજન-પાણી ત્યાગ અને છકાય ની દયા પાળવાનો સંકલ્પ કર્યો. એક વર્ષ સુધી રોજ ૧ કરોડ ૮ લાખ સુવર્ણમુદ્રાનું દાન આપતા હતા.
 ૩. આગમાં પ્રવેશતા અમરકુમારે શેનો જ્ઞાન લીધો? શ્રેણિક રાજ સાથે શું થયું? બચી ગયા પછી અમર કુમારે શું કર્યું?
 ૪. આગમાં પ્રવેશતા અમરકુમારે નવકાર મંત્રનો જ્ઞાન લીધો ત્યારે અચ્યાનક રાજ શ્રેણિક ચક્કર ખાઈને નીચે જમીન પર જેહોશ પડી ગયા. પછી અમરકુમારે તૈરાય્ય સાથે દીક્ષા લીધી અને સર્વ દુઃખનો અંત કર્યો.
 ૫. અતિમુક્ત મુનિ આ ભવમાં મોક્ષ જવાના છે. તમે તેમની હિલના, નિંદા તથા ઉપેક્ષા ન કરો. તમે તેમનો રીતીકાર કરીને તેમને સાચું શિક્ષણ અને ગોચરી-પાણી આપીને સેવા કરો.

(ખ) કોણ બોલે છે અને કોણે કહે છે?

(૪)

૧. તમને દીક્ષા અને સંયમ એટલે શું તે ન સમજાય.
 ૨. હવે તું સમજ અને કોધ કરવાનું છોડી દે.
 ૩. મને રાજ પર જરાપણ કોધ નથી આવ્યો.
 ૪. આત્મકલ્યાણ કરવા માટે મેં દીક્ષા ગ્રહણ કરી છે.

જવાબ
 માતા-પિતા અતિમુક્ત કુમારને કહે છે
 ભગવાન મહાવીર સ્વામી ચંડકૌશિક નાગને કહે છે
 અમરકુમાર લોકોને કહે છે
 ગૌતમ સ્વામી અતિમુક્ત કુમારને કહે છે

પ્ર.૫ નીચેના કાલ્યની પૂર્તિ કરો.

(૧૦)

(૨×૫)

૧. શ્રીદ્વા ભરી જગ્યા છે.
 ૨. હસ્તા રમતા મુક્તિ વરીએ.
 ૩. ધરી ચારિત્ર જ્ઞાનના દાને.
 ૪. જૂણું નહિ જ્ય-જિનેણ્ણ બોલીએ.
 ૫. ધર્મ માટે શું કુરબાન છે? તે દર્શાવતી કડી લખો.

જવાબ
 પાણા નં. ૩૩ કડી ૨
 પાણા નં. ૩૪ કડી ૬/૭
 પાણા નં. ૩૩ કડી ૪
 પાણા નં. ૩૪ કડી ૪ – ટી.વી.થી
 પાણા નં. ૩૩ કડી ૪ – તાન, મન, ધન

જ્ય - જિનેણ્ણ

(૫૦)

(૨૪)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. જ્ઞાન દર્શન ચરિતાચરિતે તપ અતિચાર વિંતવનાર્થી કરેમિ ડાઉસ્ઝાં
૨. સેવણા વા વિ વાવજ્ઞ કુંદસણ વર્જણા સમાતા સદ્ધણા એવા સમકિતના સમણોવાસાએણાં સમતરસ
૩. ખાતર ખણી ગાંઠડી છોડી તાજું પર કુંચીએ કરી પડી વસ્તુ ધણિયાતી જાણી
૪. ભાડી કર્મે છોડી કર્મે દંત વાણિજ્ઞે લક્ષન વાણિજ્ઞે કેચ વાણિજ્ઞે રસ વાણિજ્ઞે વિસ વાણિજ્ઞે જંત
૫. અણુજણાં મે ગિ ઊંઘાં નિસીહિ અહો કાં કાય સંકાસં ખમણિજ્ઞો બે કિલામો અપ્પકિલંતાણાં
૬. બુદ્ધાણાં બોહયાણાં મુતાણાં મોયગાણાં સત્ત્વશ્શૂણાં સત્ત્વદરિસીણાં સ્વિષ મયાલ
૭. સમણે નિઝાંથે ફાસુઅણાં એસણિજ્ઞેણાં અસણાં પાણાં ખાઈમં સાઈમં
૮. એવા દસમા દેસાવગાસિક પ્રતના પંચ અઈયારા જાણિયવ્યા ન સમાચારિયવ્યા તં જણા

(બ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

(૮)

જવાબ		જવાબ	
૧. લોગ હિયાણાં	લોકના હિત કરનારા	૨. પયાસચારા	પ્રકાશના કરનારા
૩. નિંદામિ	આત્મસાક્ષીએ નિંદા કરું છું	૪. સંતાણાં	કરોળિયાના પડ
૫. ન તીરિયાં	પાર ઉતાર્યું ન હોય	૬. મત્વાનાછ	અવ્યાબાધ–બાધા પીડા રહિત
૭. કિર્તાઈરસં	કીર્તન સ્તુતિ કરીશા	૮. જાણિયવ્યા	જાણવા ચોંચ છે પણ

(ક) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.

(૮)

જવાબ		જવાબ	
૧. આપો	દિંતુ	૨. બગાસું આવવાથી	જંભાઈઅણાં
૩. ભગવંતોને	ભગવંતાણાં	૪. મનથી ખરાબ વિચાર કર્યા હોય	મણ દુઃખણિહાણે
૫. નિવર્તું છું	પડિક્કમામિ	૬. જિનેશ્વર દેવ	જિણવરા
૭. સરકાર કરું છું	સક્કારેમિ	૮. એક સ્થાને સ્થિર રહીને	ઠાણેણાં

(દ) સામાચિકના દોષના આધારે લખો.

(૩)

૧. મનનો ૪ થો – ગર્વ દોષ – કોઈપણ પ્રકારનો ગર્વ કે અભિમાન કરે.
૨. વચનનો ૮ મો – અશ્વાદ દોષ – સામાચિકમાં સૂપ્ર આદિના અશ્વાદ ઉચ્ચાર કરે.
૩. કાયાનો ૧ લો – કુઅસાન દોષ – અવિનીત આસને જેસતું.

(એ) નીચેનામાં ૩૨ દોષમાંથી કોણો કયો દોષ છે? તે લખો.

(૩)

૧. સામાચિકમાં બીજા પાસે સેવા કરાવે – વૈયાવૃત્ત્ય દોષ કાયાનો બારમો દોષ
૨. સામાચિકમાં ગુર્સ્સો કરવો – રોષ દોષ મનનો આઠમો દોષ
૩. સામાચિકમાં કોઈને ધારકો પડે તેવું બોલતું – સહસ્રાકાર દોષ વચનનો બીજો દોષ

(ફ) નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

(૯૦)

૧. તીર્થકર ભગવાન આપણને શું દેનારા છે?
૨. અભયદાન, જ્ઞાનરૂપી ચક્ષુ, મોક્ષમાર્ગ, સર્વ જીવોને શરણા, સંયમરૂપી જીવન, બોધિ=સમકિત, ચારિત ધર્મનું દાન, ધર્મનો ઉપદેશ.
૩. દીર્ઘિયાવહિયાના પાઠને બીજું શું કહે છે? શા માટે?
૪. દીર્ઘિયાવહિયાના સૂપ્ર તથા આલોચના સૂપ્ર. આ પાઠથી રસ્તામાં જતા–આવતા થતી વિચાધનાની માફી માંગવામાં આવે છે, તેથી તેને આલોચના સૂપ્ર કહે છે.

૩. પાપનું પ્રાયશીતા કરવા માટે શું કરવું જોઈએ? પાપ કેટલા છે?	કાઉસર્ઝ. ૧૮ પાપ	(૧×૫)
૪. લોગર્સમાં કોણી સ્તુતિ કરવામાં આવી છે?	૨૪ તીર્થકરોણી	
પ. દીક્ષા કોને કહે છે?	જૈન સાધુની સામાચિકને	
ક. સામાચિકમાં કેટલી વિકથા ન કરાય? કઈ કઈ?	૪. સ્તીકથા, ભાતકથા, દેશકથા, રાજકથા	
૭. શકેન્દ્ર નમોત્થુણાંનો પાઠ ક્યારે બોલે છે?	જિનેશ્વર દેવની સ્તુતિ કરે ત્યારે	

(૬) ખાલી જગ્યા પૂરો. (૫)

૧. એટલે પ્રતની મર્યાદા તોડી પ્રતનો સર્વથા બંગ કરવો.	જવાબ
૨. એટલે ભાવથી સ્મરણ કરવું.	અણાચાર
૩. ૧૮ પાપની પ્રવૃત્તિને કહે છે.	મહિયા
૪. નમોત્થુણાં(ગદ્ય) છે.	સાવધયોગ
પ. કાઉસર્ઝ એટલે ને સ્થિર રાખવું.	પાઠમય
	શરીર

પ્ર.૨ (અ) સંકાર વિભાગને આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૨૦)
(૧૨)

૧. સુખ-દુઃખ કોના જેવું નાશવંત છે?	પાણીના પરપોટા, સંધ્યાના રંગ.	(૧×૮)
૨. શરૂઆથી, રોગથી અને તકલીફમાં કોણ બચાવે?	સૈનિકો, ડોક્ટરો, સગાઓ.	
૩. આત્માનું વળો કેટલું? આત્માને કેવો રૂપર્શ નથી?	વળો નથી. ગર્ભ, ઠંડો, મુલાયમ, ખરબચડો.	
૪. પ્રણ વંદના હું ક્યારે કરીશા?	સાધુ-સંતોના દર્શન અને જ્ઞાન શીખતી વખતો.	
પ. દુનિયામાં મારું શું છે?	આત્મા, ધર્મ.	
ક. સાચું શરણ કોણ આપે છે?	અરિહંત, સિદ્ધ, સાધુ, ધર્મ.	
૭. મોક્ષમાં શું હોય છે? મોક્ષમાં આત્મા કેવો બની જાય છે? આનંદ જ આનંદ, અમર.	આનંદ જ આનંદ, અમર.	
૮. બધાને મારા માનવાથી શું થાય છે?	રાગ - દ્રેષ્ટ	
૯. જ્ઞાનપૂર્ણનો આઠમો અને દશમો બોલ લખો.		(૨×૨)

૭. (૮) શીખેલું જ્ઞાન વારંવાર ફેરવવાથી જ્ઞાન વધે છે. (૧૦) બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.

૧૦. પાંચમો અને ચોથો અભિગમ લખો.

૭. (૫) મનની એકાગ્રતા – મનની એકાગ્રતાથી વ્યાખ્યાન, વાંચણી સાંભળવા અને સ્વાધ્યાય કરવો.

(૪) ઉત્તરાસંગ – મોઢે મુછપતિ બાંધવીકે ઝમાલ રાખવો, ખુલ્લા મોઢે બોલવું નહિ.

(બ) જોડકા જોડો. (૫)

(ા)

- ૧. આનંદ શ્રાવક
- ૨. સિદ્ધ ભગવાન
- ૩. સચેતનો ત્યાગ
- ૪. શરૂઆં
- ૫. દુઃખ

(બ)

- ૧. કર્મરહિત
- ૨. સૈનિક
- ૩. અશાંતિ
- ૪. બાર પ્રત
- ૫. અભિગમ

જવાબ

- ૪. બાર પ્રત
- ૧. કર્મરહિત
- ૫. અભિગમ
- ૨. સૈનિક
- ૩. અશાંતિ

(ક) હું કોણ છું? મને ઓળખો.

(૩)

૧. મારા જેવા વિનયવંત બનાવું જોઈએ.
૨. અમે આત્માને જોઈ શકીએ છીએ.
૩. મને વશ કરીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.

જવાબ
ગૌતમ સ્વામી
અરિહંત, સિદ્ધ
પાંચ ઈન્ડ્રિયો

(૧૦)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. નંદીબેણાની સેવાના વખાણ કોણે કર્યા? તેમની પરીક્ષા કરવા કોણ આવ્યું? તેમણે શું કર્યું?
૨. દેવલોકના ઈંડાએ. બે ટેવો. તે બંને ટેવો જ્યાં મુનિ નંદીબેણ હતા તે ગામની બણાર આવ્યા. એક ટેવ ઘરડા સાધુ અને બીજા રોગી સાધુ બનીને ત્યાં રહેવા લાગ્યા.
૩. ચંદનબાળાના માતા-પિતા-નગરી-તેમનું પોતાનું નામ શું હતું? ચંદનબાળાને કોણે ખરીદીને કોને સોંપી?
૪. માતા-ધારિણી રાણી, પિતા-દધિવાહન રાજ, નગરી-ચંપાપુરી. ઈંસુમતી, ધનાવણ શેઠે મૂળા શોઠાણીને સોંપી.
૫. પાર્શ્વનાથ ભગવાને કોને બચાવ્યો? તેને શું સંભળાવ્યું? તે મરીને ક્યાં ગયો? તાપસ મરીને શું થયો?
૬. નાગને. નવકાર મંત્ર. ભવનપતિ નામના ટેવોના ઈંડ ધરણોંડ. મેઘમાળી નામે ટેવ.

(ખ) કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે?

(૪)

૧. નાના મોઢે મોટી વાતો કરતા તું ક્યાંથી શીખ્યો?
૨. છવે અઈં હું ધર્મધ્યાન કરીશ.
૩. સેવા કરવામાં તારું દુઃખ બૂલાઈ જશે.
૪. તમે તો મારા પર અનંત ઉપકાર કર્યો.

જવાબ
કમઠ તાપસે પાર્શ્વકુમારને કહ્યું.
ચંદનબાળા મનમાં વિચારે છે.
મુનિએ બાળક નંદીબેણને કહ્યું.
ચંદનબાળાએ મૂળા શોઠાણીને કહ્યું.

(૧૦)

પ્ર.૪ નીચેના કાચ્યની પૂર્તિ કરો.

૧. લોકો કહેતા ધ્યાન છે.
૨. પરમાત્મા માનું છું.
૩. દેહ મળ્યો બાળવાના.
૪. આચાર્ય બંડાર.

જવાબ
પાના નં. ૫૮ કડી ૩/૪
પાના નં. ૫૮ કડી ૧
પાના નં. ૬૦ કડી ૩
પાના નં. ૬૦ લીટી ૪/૫/૬
જ્ય - જિનેંડ

પ્ર.૧ (અ) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. બિડખાયરિયાએ ઉઘાડ કવાડ ઉઘાડણાએ સાણા વચ્છા દારા સંઘટુણાએ મંડી પાહુડિયાએ
૨. અંજલી કંકુ એવં વચ્ચાની નમોત્થુણાં અરિહંતાણાં ભગવંતાણાં જવ સંપત્તાણાં
૩. સમણોડણ સંજ્ય વિશ્વ પઢિછ્ય પચ્યકનાય પાવડમો
૪. ધમ્મો મંગાલ ચાતારિ લોગુતમા અરિહંતા લોગુતમા સિદ્ધા લોગુતમા સાહૂ લોગુતમા કેવલી પજ્ઞતો ધમ્મો લોગુતમો
૫. સાહૂણાં આસાયણાએ સાહૂણીણાં આસાયણાએ સાવચાણાં આસાયણાએ જાવિયાણાં આસાયણાએ દેવાણાં આસાયણાએ દેવીણાં
૬. પચાણીણાં વિષયછીણાં જેગાણીણાં ઘોસછીણાં સુટ્ટનુંદ્ધિનું દુટ્ટ પડિશ્ચિયાં
૭. અભિગ્રાહિતાનો હૃજી મે કાઉસગ્રો જવ અરિહંતાણાં
૮. ચાઉકાલાં સજ્જાયક્ષસ અકરણયાએ ઉભાઓકાલાં બંડોવગરણક્ષસ અપડિલેણાએ
૯. ઉસ્સુતો ઉભિગ્રાહિતાનો અકપો અકરણિજો દુંજાઓ દુવિચિંતિઓ
૧૦. દ્રેષ્ટ કલાં અભ્યાખ્યાન પેશુંય પર પરિવાદ ર્ય-અર્ય
૧૧. અણત્થા દ્રે પજ્ઞતો તં જ્છા અવજ્જાણાચરિયાં પમાયાચરિયાં હિંસપ્યાણાં
૧૨. પરિયાણાએ આઉટણ પસારણાએ છપ્પાઈ સંઘટુણાએ કુઈએ કક્ષરાઈએ છીએ

(બ) નીચેના શાબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

(૧૨)

૧. અણિશ્ચિયત્વો

જવાબ

નહિ ઈચ્છાવા યોઽય

૨. જેતવું

એક દિશાની મર્યાદા ઘટાડી બીજી દિશાની મર્યાદા વધારી હોય

૩. મરછચિયાએ

દાન આપી અહંકાર કર્યો હોય

૪. ચિંતવનાર્થ

ચિંતન કરવાને માટે

૫. અભિથુઆ

સ્તુતિ કરાયેલા

૬. કિલામો

બાધા-પીડા થઈ હોય તો

૭. લક્ખ વાણિજી

લાખ, રૂંગ, મીણ આદિનો વેપાર કર્યો હોય

૮. રહસાભડનાણો

કોઈની છાની વાત ઉઘાડી કર્યી હોય

૯. ઠાણાઓઠાણાં

એક સ્થાનેથી બીજે સ્થાને

૧૦. કંદપે

વિખય-વિકાર વધે તેવા વચનો બોલવા

૧૧. જું ખંડિયાં

જે કંઈ ખંડન કર્યું હોય

૧૨. વિતિગિરછા

ધર્મકરણીના ફળમાં સેણે કર્યો હોય

(ક) નીચેના શાબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.

(૧૨)

૧. શ્રાવકના દેશવિરતિ ચારિત્રમાં

જવાબ

ચારિતાચારિતો

૨. પૌખધપ્રતાનું વિધિપૂર્વક પાતન કર્યું ન હોય

પોસહસ્સસ સમ્ભં અણણુપાલણ્યા

૩. સર્વ ડાળ સંબંધી

સત્ત્વ કાલિયાએ

૪. રોકડનાણું તથા અનાજની મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન કરેલ હોય

ધાન-ધાન પમાણાઈક્કમે

૫. અરૂજ - રોગરહિત

મર્જય

૬. પ્રસ જીવને લાકડી પ્રમુખના પ્રછાર કર્યા હોય

વહે

૭. પ્રકારના

વિછસ્સ

૮. રૂકું જ્ઞાન અવિળીતને દીધું હોય
 ૯. પ્રદક્ષિણા કરીને
 ૧૦. જોટા તોલા – જોટા માપ રાજ્યા હોય
 ૧૧. અપરાધ થયો હોય
 ૧૨. પરલોકના સુખની સાંસારિક સુખની ઈચ્છા કરી હોય

સુટ્રણિમં
 પચાઈણં
 ફૂડતોલે-ફૂડમાણે
 વર્ક્ઝમં
 પરલોગા સંસપ્પાઓગે

(૭)

(૬) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. કાળની અપેક્ષાએ પ્રતિક્રમણના પ્રકાર કેટલા? કયા કયા?
 ૨. પાંચ. દેવસિય, રાઈય, પક્ષિનિય, ચણિમાસિય, સંવચ્છિય.
 ૩. પ્રતિક્રમણના ગ્રીજા પાઠને ઉદ્ઘાટ વંદના શા માટે કહે છે?
 ૪. આ પાઠથી કરાતી વંદના શાદે અને ડિયા બંનેથી ચડિયાતી છે.
 ૫. તપ કરવાથી શું થાય છે? ચાચિપ એટલે શું?
 ૬. કર્મ બળવાથી આત્મા શુદ્ધ થાય. ચાચિપ એટલે પાપનો સર્વથા ત્યાગ કરવો.
 ૭. મિરછામિ દુક્કડ શેનું દેવામાં આવે છે?
 ૮. શ્રાવક ધર્મમાં લાગેલા અતિચારોનું.
 ૯. અકલ્પનીય અને અકર્ણિયમાં શું ફરક છે?
 ૧૦. પોતે ધારેલા નિયમની વિજ્ઞુદ આચરણ કરતું તે અકલ્પનીય છે અને અયોગ્ય પાપકારી આચરણ કરતું તે અકર્ણિય છે.
 ૧૧. રાઈય પ્રતિક્રમણ કરારે કરાય છે?
 ૧૨. ચાત્રિના અંતિમ ભાગમાં જૂર્યોદય પહેલા બે ઘડીની અંદર કરાય છે.
 ૧૩. અણુપ્રત અને મહાપ્રતનું પાલન જીવનમાં ડોણ કરે છે?
 ૧૪. અણુપ્રતનું પાલન શ્રાવક અને મહાપ્રતનું પાલન જૈન સાધુ કરે છે.

(૨૫)

(૧૯)

પ્ર.૨ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. જીવના મુખ્ય કેટલા પ્રકાર છે? કયા કયા? છકાયના બોલના માત્ર નામ લખો.
 ૨. બે. પ્રચ અને સ્થાવર. દીદિસ્થાવર કાય, બંબીસ્થાવર કાય, સપ્પિસ્થાવર કાય, સુમતિસ્થાવર કાય, પચાવસ્થાવર કાય, જીગમ કાય.
 ૩. તિર્યાચના બેદ કેટલા? કયા કયા?
 ૪. ૪૮. ઓકેન્ડ્રિયના ૨૨ + વિકલેન્ડ્રિયના ૭ + તિર્યાચ પંચેન્ડ્રિયના ૨૦ = ૪૮ બેદ થાય.
 ૫. પૃથ્વીકાયની દયા કેવી રીતે પાળશું?
 ૬. ૧) રક્તામાં ખોડકામ થયું હોય તો ખોડેલી માટી પર ચાલતું નહિ. ૨) રમત રમવા કે ઝાડ-પાન વાવવા જીવિન ખોડવી નહિ. ૩) બોજનમાં ઉપરથી કાચું મીઠું લેવું નહિ.
 ૭. કંદમૂળમાં કેટલા જીવ ભગવંતે કહ્યા છે? કંદમૂળ જાવાથી કેટલું પાપ લાગે છે?
 ૮. અનંતા. જિંદગી સુધી કોઈ વ્યક્તિ લીલા શાકભાજુ ખાય અને પાપ લાગે તેના કરતા એક વખત એક કંદમૂળ નો ટુકડો ખાય તેનું પાપ વધી જાય છે.
 ૯. શાશ્વત સુખનું સ્થાન કર્યું છે? ત્યાં ડોણ બિરાજે છે? તે કેવા છે?
 ૧૦. મોક્ષ. અનંતા જિંદગી ભગવાન. તેમને કર્મ હોતા નથી, તે આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ છે.
 ૧૧. વર્ષમાં ચોમાસી પાખી કેટલીવાર આવે? કયારે કયારે?
 ૧૨. ગ્રણ વાર. અખાઠ સુદ પૂણની, કારતક સુદ પૂણની, ફાગણ સુદ પૂણની.
 ૧૩. મારું જીવન લક્ષ્ય શું છે?
 ૧૪. જંબ – મરણના દુઃખોમાંથી છૂટવા હું પણ મોક્ષમાર્ગની આરાધના કરીને મોક્ષ પ્રામ કરીશ એ મારા

જીવનનું લક્ષ્ય છે.

૮. એકવાર ઉધાડે મોટે બોલવાથી કયા જીવો છણાય છે? ચૌરેન્દ્રિયના કુળ કેટલા છે? સાધારણ વનરૂપતિના નામ લખો.

૯. વાયરાના અસંખ્યાતા જીવ. એ લાખ કુળ ક્રોડ. કુંગળી, લસણ, બટેટા, આદુ, લીલી હળદર, ગાજર, મૂળા, શક્કરિયા, સૂરણ, જીટ, ગરમર.

(બ) જોડકા જોડો.

(અ)

૧. અપ્દાય
૨. તેઈન્દ્રિય
૩. મનુષ્ય
૪. ભૂજપરિસર્પ
૫. વાઉંકાય
૬. પ્રત્યેક વનરૂપતિકાય

(ક) ખાલી જગ્યા પૂરો.

(બ)

૧. સંમૂહિક્ષમ
૨. શાખા
૩. ઝાડળ
૪. ધનેડા
૫. ગરોળી
૬. વંટોળિયો

જવાબ

૩. ઝાડળ
૪. ધનેડા
૧. સંમૂહિક્ષમ
૫. ગરોળી
૬. વંટોળિયો
૨. શાખા

(૩)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. નેમકુમારે પશુ-પક્ષીને મુક્ત કર્યા પછી શું કર્યું?

૨. માર્વી શક્તિનો ઉપયોગ આત્મકલ્યાણ માટે કરવો જોઈએ. સંસારના કાગો માટે માર્વી શક્તિ વાપરવા કરતા દીક્ષા લઈને સાધના કરું એ જ પરમ હિતકારી છે. આ રીતે ચિંતન કરી તેમણે સારથિને રથ પોતાના નગર તરફ પાછો વાળવા કહ્યું.

૩. ગજસુકુમાર મુનિને કાઉસગ્રામાં જોઈને સોમિલે શું વિચાર્યું?

૪. અરે ! આ તો પેલો નિર્લભુજ, મૃત્યુને ઈચ્છાવાળો ગજસુકુમાર છે, તે પુણ્યાદીન અને દુર્લક્ષણ યુક્ત છે. માર્વી નિર્દોષ દીકરી સોમા જે ચુવાન છે, તેને વિના કારણે જ છોડીને આ ચાંદુ બની ગયો છે. આથી સોમિલે વિચાર્યું કે મારા વેરનો બદલો લાણ.

૫. આનંદ શ્રાવકની કાંઈદનું પણન કરો.

૬. ચાર કરોડ સુવર્ણમુદ્રાનો ભંડાર હતો, ચાર કરોડ સુવર્ણમુદ્રા વેપારમાં લગાડેલી હતી, ચાર કરોડ સુવર્ણમુદ્રા ધન તથા ધરણી વસ્તુઓમાં વાપરેલી હતી. તેણી પાસે ૪૦૦૦૦ ગાયોના ચાર ગોકુળ હતા. ૫૦૦ ગાડીઓ વેપારની વસ્તુઓ લાવવામાં તથા ૫૦૦ ગાડીઓ ગોકુળનું ધાસ તથા અંદ્ય સામાન ફેરવવામાં વપચાતી હતી. ચાર જ્હાજ વિદેશોમાં વેપારના કામમાં આવતા હતા.

(ખ) કોણ બોલે છે અને કોણે કહે છે?

૧. તમે મને સાચા માર્ગ લાવીને ઉગાવી લીધો.

૨. હું એક રામિની બિક્ષુ પ્રતિમાનો રસીકાર કરું.

૩. આંદોલન દિવસ આપણા માટે પરમ કલ્યાણકારી છે.

જવાબ

- સંતોષ, લોલ
- છેતરપિંડી
- લોકોતાર, પર્વ
- વૈશાખ સુદ ગ્રીજ

(૧૦)

જવાબ

- રહનેમિ રાજેમતીને કહે છે
- ગજસુકુમાર મુનિ નેમિનાથ ભગવાનને કહે છે
- આનંદ શ્રાવક પોતાની પત્નીને કહે છે

(૪)

૪. શ્રાવકને આટલું વિશાળ અવધિજ્ઞાન થાય નાહિ.

ગૌતમ સ્વામી આનંદ શ્રાવકને કહે છે

(૧૦)

પ્ર.૪ નીચેના કાચણી પૂર્તિ કરો.

- ૧. મેં પરબરે હાર્ચી ગયા.
- ૨. કરે કાળજાને મારા વાંકને.
- ૩. મંદિર છો કળા તણા.
- ૪. દીન ચિત્ત ધરું.
- ૫. દાન, શીયળ તીર્થકર ગોત્ર.

જવાબ

- પાના નં. ૮૮ કડી ૬
- પાના નં. ૮૯ કડી ૭૧
- પાના નં. ૮૮ કડી ૧
- પાના નં. ૯૦ કડી ૩/૪
- પાના નં. ૯૦ કડી ૬/૭

જ્ય - જિનોંદ

(૫૦)

(૧૪)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. બે વખત આવશ્યક પ્રતિક્રમણના કરનાર છે, મહિનામાં બે, ચાર અને છ પૌખદ
૨. મિતી મે સવ્યબૂઝેસુ વેર મજં ન કેણાઈ એવમં
૩. અભિગ્રહિક મિથ્યાત્ત્વ અનાભિગ્રહિક મિથ્યાત્ત્વ અભિનિવેશિક મિથ્યાત્ત્વ શાંસનિક મિથ્યાત્ત્વ અણાબોગ
૪. સાણા વર્ષા દારા સંઘટણાએ મંડી પાહુડિયાએ બલિ પાહુડિયાએ ઠવણા
૫. કસાએહિં કોણ કસાએણ માણ કસાએણ માચા કસાએણ લોહ કસાએણ પડિક્કમાભિ
૬. મણુદ્ધાં મણામં ધિજં વિસાસિયં સમયં અણુમયં
૭. ઈઠં ઠિઓ જીવા સિજંતિ બુજંતિ મુચ્યંતિ

(બ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

(૭)

જવાબ	
૧. અવજાણાચિરિયં	માનું ધ્યાન ધરવાથી
૨. અહોકાયં	આપના ચરણોને
૩. સર્જાંતરદ્વારો	સેદેહ પડ્યા છતા આગળ વધાયું હોય
૪. કાઓ	કર્યા હોય
૫. ચક્કવટીણં	ધર્મ ચક્કવરી રૂપ
૬. પેચાલા	પ્રધાન, મોટા
૭. માલાવજીગ	ફૂલોની માળા, ચંદન વગેરે

(ક) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.

(૮)

જવાબ	
૧. મુખવાસ આદિ	સાઈમં
૨. બલી દસ્તિ	સુદ્ધિન
૩. પગરખાની જત અને સંખ્યાની મર્યાદા	ઉવાણાં વિહિં
૪. પોતાની જીથી સંતોષ રાખવો	સદાર સંતોષિએ
૫. અર્થરૂપ આગમ	અત્થાગમે
૬. શિક્ષાપ્રત	સિક્ખાવચાણં
૭. પોતે રાગ-દ્રેપને જીતનારા	જિણાણં
૮. થાપણ સંબંધી જૂઠ	થાપણમોસો

(સ) નીચેના પ્રક્ષોના જવાબ લખો.

(૯૯)

૧. અણુપ્રત કોણે કહેવાય છે? તેનું પાલન કોણ કરે છે?
૨. જે પ્રતોમાં હિંસાદિ પાપોનો મર્યાદિત ત્યાગ કરાય છે, મહાપ્રતની અપેક્ષાએ નાના છે. શ્રાવક.
૩. ઉપભોગ-પરિભોગ પરિમાણ પ્રત એટલે શું?
૪. ઉપભોગ-પરિભોગ યોગ્ય વસ્તુઓની મર્યાદા કરવી. સાતમા પ્રતમાં બતાવેલ રજ બોલની મર્યાદા કરવી અને પણ કર્મદાનનો ત્યાગ કરવો.
૫. પ્રછર એટલે શું? પૌખદ કેટલા પ્રછરનો કરાય છે?
૬. પ્રછર એટલે દિવસ અને રાત્રિનો ચોથો ભાગ. સંપૂર્ણ પૌખદ ૮ પ્રછરનો થાય છે. માત્ર રાત્રિ પૌખદ કરવો હોય તો ચાર પ્રછરનો ગ્રહણ કરી શકાય છે.
૭. સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રીયને દૃષ્ટિબાના પરચ્યકખાણ શા માટે કરવામાં આવે છે?
૮. સૂક્ષ્મ જીવો આપણાથી માર્યા મરતા નથી, બાળતા નથી, પણ તેમની હિંસાના પરચ્યકખાણ ન કરેલ

હોય તો અપખ્યકખાણાની ક્રિયા દ્વારા પાપ લાગે છે માટે.

પ. તીર્થકરને કેટલા દાન દેવામાં આવે છે? તે પ્રતાની કોટિ કેટલી? અતિચાર કેટલા?

જ. ૧૦ દાન. વસ્ત્ર, પાત્ર, કંબળ અને રજેન્સિન્સ જિવાયના. કોટિ ન હોય. અતિચાર પાંચ.

ક. અદતાદાન એટલે શું? તે કેટલા સમયનું છે? કેટલી કોટિથી?

જ. કોઈપણ વસ્તુને તેના માલિકની આજ્ઞા વિના લેવી તે અદતાદાન એટલે કે ચોરી છે. તે જાવજીવનું છે. તેની કોટિ છ છે.

ગ. પરિગ્રહના પ્રતમાં અતિચાર અને અનાચાર કેવી રીતે લાગે છે?

જ. જે જે જોલની જેટલી મર્યાદા કરી હોય તેનું જેકાળજીથી, અજાણ્યો હિસાબ-કિતાબ નહિ મેળવવાથી ઉલ્લંઘન થયું હોય, તો આ બધી મર્યાદાઓ અતિચાર છે. લોભ આદિને કારણે જાણીજોઇને મર્યાદાનું પાલન ન કરવું તે અનાચાર છે.

ચ. પરમાર્થને જીણવાવાળાથી શું લાભ થાય છે?

જ. ૧) નવું જ્ઞાન પ્રામ થાય છે, ૨) શંકાઓનું નિવારણ થાય છે, ૩) અતિચાર શુદ્ધ થાય છે, ૪) જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપ નિર્મળ તથા દઠ થાય છે.

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૧. ધર્મધ્યાનના લક્ષ્ણ ક્યા ક્યા છે?

(૨x૨)

૨. આણારૂઈ, નિસર્જારૂઈ, ઉપાદેસરૂઈ, સુતારૂઈ.

૩. ગ્રણ લોકના સ્પર્શી મૂક્યા છે.

૪. ગ્રણ લોકના સર્વ રથાનો સમકિત રહિત કરણી કરીને, આ જીવે અનંતીવાર જન્મ-મરણે કરી સ્પર્શી મૂક્યા છે.

૫. દુઃખનું કારણ જાણી શું કરવાનું છે?

(૧)

૬. દુઃખનું કારણ જાણી આજ્ઞવ માર્ગ ત્યાગી સંવર્માર્ગ આદરવાનો છે.

(૩૦)

પ્ર.૨ (અ) તપ બોલના આધારે લખો.

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૯)

૧. દંડ કેટલા છે? ૧ થી ૫ ના નામ લખો.

૨. ૨૪. સાત નરકનો એક દંડ, અસુરકુમાર, નાગકુમાર, સુવર્ણકુમાર, વિદ્યુતકુમાર.

૩. દષ્ટિ અને ચારિત્ર એટલે શું?

૪. દષ્ટિ - તત્ત્વ વિચારણાની પદ્ધતિ. ચારિત્ર - જે આવતા કર્મને રોકે છે. સંયમરૂપ આચરણ.

૫. બંધના બેદ લખો.

૬. પ્રકૃતિ બંધ, ક્ષિદ્ધિ બંધ, અનુભાગ બંધ, પ્રેદેશ બંધ.

૭. શ્રાવકના ક થી C ગુણ લખો.

૮. પાપબીરૂ, શ્રદ્ધાવંત, ચતુરાઈયુક્ત, લજ્જાવાન.

૯. યોગ એટલે શું? જ્ઞાનના ઉપયોગ કેટલા? ક્યા?

૧૦. યોગ એટલે મન, વચન, કાચાની પ્રવૃત્તિ. જ્ઞાનના ઉપયોગ C - મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મન:પર્યવહ્નાન, કેવળજ્ઞાન, મતિઅજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન, વિભંગજ્ઞાન.

૧૧. અનુયોગના નામ લખો.

૧૨. દ્રવ્યાનુયોગ, ગરણિતાનુયોગ, ચરણકરણાનુયોગ, ધર્મકથાનુયોગ.

૧૩. વીસમો બોલ ક્યો છે? તેના બોલ કેવી રીતે થાય છે? માત્ર સંખ્યા લખો.

૧૪. છ દ્રવ્યના ૩૦ બોલ. ધર્માચિતકાયના-P, અધર્માચિતકાયના-P, આકાશાચિતકાયના-P, કાળના-P, પુરુષાત્મના - P, જીવના - P.

૮. પહેલે, બારમે, અટઠયાવીસમે અને ચોગ્રીસમે બોલે શું? બોલનું માત્ર નામ લખો.

જ. પહેલે જોલે ગતિ થાર

બારમે જોલે પાંચ ઈજ્જ્રિયના વિધય ૨૩

અટઠયાવીસમે જોલે સમકિત પાંચ

ચોગ્રીસમે જોલે પાણ્ડીના ૩૭૩ બેદ.

(૨) જોડકા જોડો.

(૪)

(અ)

૧. આહાર

૨. કાળ

૩. શુક્લ

૪. રક્ધ

૫. ધર્મ

૬. સુવર્ણકુમાર

૭. બિભાગ

૮. આગમ

(બ)

૧. અજીવ

૨. દંડક

૩. પર્યાપ્તિ

૪. રસ

૫. સમવાય

૬. ધ્યાન

૭. પ્રમાણ

૮. લેશ્યા

જવાબ

૩. પર્યાપ્તિ

૫. સમવાય

૮. લેશ્યા

૧. અજીવ

૭. ધ્યાન

૨. દંડક

૪. રસ

૭. પ્રમાણ

(ન) સંસ્કાર વિભાગના આધારે લખો.

(૧૦)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૮)

૧. કોઈ ગુરુસાના કારણે શું કરે છે?

જ. ૧) પોતાની તંદુરસ્તી ગુમાવે છે. ૨) વેર-એર ઊભા કરે છે. ૩) ગુરુસાના આવેશમાં ક્યારેક હત્યા પણ કરી નેસે છે.

૨. ટી.વી. જોવાથી શેની બરબાદી થાય છે? શેનો નાશ થાય છે? શું બંધાય છે

જ. સમયની બરબાદી થાય છે. પૈસા અને સભ્યતાનો નાશ થાય છે. સામુદ્દરિક કર્મ બંધાય છે.

૩. ફટાડા ફોડવાથી શેનો નાશ થાય છે? તે ક્યો તહેવાર છે?

જ. દયા અને પરોપકારના સંસ્કાર નાશ પામે છે, પુષ્યનો નાશ થાય છે. તે લૌકિક તહેવાર છે.

૪. અન્ય ધર્મ અને જૈન ધર્મ મોક્ષ માટે શું માને છે? ધર્મ કોને કહે છે?

જ. અન્ય ધર્મ ફક્ત સ્વર્ગ અને નરકને માને છે, વળી સ્વર્ગ અને મોક્ષ એક જ માને છે. જ્યારે જૈનધર્મ દરેક જીવ પરમાત્મા થઈ શકે છે એવું માને છે. વસ્તુના સ્વભાવને ધર્મ કહે છે.

(૨) ખાલી જ્યા પૂરો.

(૨)

૧. પ્રશંસાને ધર્મની ભાધામાં કહે છે.

જવાબ

ગુણાનુરાગ

૨. જે ધર્મ આત્માને બનાવી મોક્ષ અપાવે તે જ ધર્મ છે.

કર્મરહિત, શ્રેષ્ઠ

૩. ફટાડા , અને વ્યા કરે છે.

સમય, શક્તિ, સંપત્તિનો

૪. અભિમાન કરનાર પોતાના અને ગુમાવે છે.

મિત્રો, પ્રેમ

(૧૦)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૬) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૬)

૧. મેધરથ રાજાનું નામ શાંતિનાથ કેમ રાખવામાં આવ્યું?

(૧×૨)

જ. ગર્ભમાં આવતા જ રાજ્યમાં મરકીનો રોગ થયો હતો તે શાંત થઈ ગયો હતો, તેથી શાંતિનાથ નામ રાખવામાં આવ્યું.

૨. રોહિણેય ચોરને રાજાને નામ અને ગામ પૂછ્યું તો રોહિણેયે શું કહ્યું?

૭. નામ – દુર્ગાંદ અને ગામ – શાલિગ્રામ.

૩. ધર્મધોષ મુનિ પાસે ધર્મ સાંભળી શાલિબદ્રજો માતાને શું કહ્યું?

(૨x૨)

૭. માતા ! આજે મેં નિર્ગ્રથ ગુરુ પાસે ઉપેશ સાંભળ્યો છે, ધર્મ સંસારના સર્વ દુઃખોથી દૂર કરાવનાર છે.

મને તે ધર્મ પ્રત્યે રૂચિ અને શ્રદ્ધા થઈ છે, તેથી હું પણ મારા પિતાના પગલે ચાલી દીક્ષા લેવા માંગું છું.

૪. ચંપાનગરીમાં કેટલા બ્રાહ્મણ બાઈઓ રહેતા હતા? તેમના અને તેમની પત્નીના નામ લખો.

૫. ગ્રણ. સોમ, સોમદા અને સોમભૂતિ. નાગશ્રી, ભૂતશ્રી અને યશશ્રી.

(ખ) કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે?

(૪)

૧. આ ચોર ધણો જ હોંશિયાર છે.

જવાબ

૨. મને આપ ક્ષમા આપો.

અભયકુમાર મંગીએ વિચાર્ય

૩. મારો દીકરો ખીર ખાવા માંગે છે.

દૈવ મેધરથ રાજને કહ્યું.

૪. જીજે નિર્દોષ આહાર લાવીને વાપરો.

ધન્યાએ આજુબાજુના લોકાને કહ્યું.

ધર્મધોષ આચાર્ય ધર્મરૂપિ અણગારને કહ્યું.

(૧૦)

પ્ર.૪ નીચેના કાચ્યની પૂર્તિ કરો.

જવાબ

૧. સુંદર ખેલ્યા કરું.

પાના નં. ૧૩૪ કડી ૧૫

૨. હું શુદ્ધ હેરા ફર્યા.

પાના નં. ૧૩૫ કડી ૨૧

૩. અથવા વાત ક્યાં?

પાના નં. ૧૩૫ કડી ૨૪

૪. નમું તીર.

પાના નં. ૧૩૬ કડી ૧/૨

૫. શ્રી કૃષ્ણ પહુંત.

પાના નં. ૧૩૬ કડી ૬/૧૦

જ્ય – જિનેઝ

(30)

(૧૨)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. સદ્ગામિ પતિઆમિ રોઅનેમિ કાચેમિ પાલેમિ અણુપાલેમિ તં ધમ્મં સદહંતો
૨. પિતેસુ પૂઅેસુ વા સોણિઅેસુ વા સુજેસુ વા સુક્ક પુઅલ પરિસાડેસુ વા વિગય જીવ
૩. કુંસણ વજ્જણા સમાતા સદહણા એવા સમકિતના સમણોવાસઅણાં સમતારસ
૪. બુદ્ધાણાં બોહ્યાણાં મુતાણાં મોચગાણાં રવ્યાજ્ઞ્ણાં જવ્ય દરિસીણાં સિવ મયાલ

(બ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.**અર્થ**

૧. જિણાવરા	જિનેશ્વર દેવ	૨. મા ણાં મસગા
૩. સેવણા	સેવા કરવી, ઉપાસના કરવી	૪. અક્ષિયા ભિન્નાત્વ
૫. ફલગ	પાટિયું, પાટ આદિ	૬. બોમાલિક
૭. સિરસાવતં	મસ્તકે આવર્તન કરીને	૮. સોણિઅેસુ વા

અર્થ

રખે ! મરછર કરે	સંવર, સામાયિક, પૌખધ આદિ
સંવર, સામાયિક, પૌખધ આદિ	કિયાને માને નહિ તે
ભૂમિ સંબંધી જૂઠ	શોણિતમાં ઉપજે તે

(ક) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.**મૂળ પાઠ**

૧. પ્રાયશ્રિતા લઇને	પદ્ધિક્કમીને
૩. છેતરામણી	માયા
૫. અક્ષય ક્ષય રહિત	મફન્ય
૭. ગુરુનો વિનય ન કરે	અવિનય ભિન્નાત્વ

મૂળ પાઠ

૨. ધૈર્યકૃપ	ધિજ્જં
૪. કેવલી પ્રરૂપિત	કેવલિ પદ્ધતો
૬. કલ્પે નહિ	અક્લ્પો
૮. સર્વ પ્રકારના	જવ્ય, જવેસુ

(દ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. સંથારાનું મહાત્વ શું છે?
૨. સંથારો એ (૧) શ્રાવક તથા સાધુનો ગ્રીજો મનોરથ છે. (૨) શ્રાવકનો ચોથો વિસામો છે. (૩) પાપનું પ્રાયશ્રિતા છે. (૪) સકામ મરણ તથા પંડિત મરણ છે.
૩. ૧૮ પાપમાં સૌથી મોટું પાપ કયું? માંસાહાર કરવાથી શું થાય?
૪. ભિન્નાદર્શન શાય્ય. માંસાહારથી નરક ગતિનું આયુષ્ય બંધાય, પંચેન્દ્રિયની હિંસા થાય, જૈનધર્મની હિલના થાય, ખાનદાની લજ્જવાય, ફૂરતાના કુસંસકારો ઘૂંટાય.
૫. ઉપપાતિક જીવો કોને કહે છે?
૬. દેવો ઉપપાત શાય્યામાં અને નારકી કુંભીમાં ઉપજે છે, તેથી તેઓને ગર્ભજ કે સંમૂર્ચિંભ ન કહેતા ઉપપાતિક કહે છે.
૭. સાધુને કુસાધુ શ્રદ્ધે તે ભિન્નાત્વ કેવી રીતે લાગે?
૮. જે પંચ મહાવ્રતના પાલક છે, પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુમિથી યુક્ત છે તથા જેણી શ્રદ્ધા તથા પ્રરૂપણા કેવળી પ્રરૂપિત ધર્મની છે તેવા સાચા સાધુને કુસાધુ માનવા.
૯. સાધુ-સાધી કેટલા ગુણે ઉતામ છે? કેવલી પ્રરૂપિત ધર્મ શા માટે ઉતામ છે? ઉતામ કેટલા છે?
૧૦. સાધુ-સાધી ૨૭ ગુણે ઉતામ છે. કેવલી પ્રરૂપિત ધર્મ સર્વ દુઃખોથી છોડાવનાર છોવાથી ઉતામ છે, ચાર છે.

(૫૦)

પ્ર.૨ (અ) છ આરાના આધારે લખો.

(૨૦)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૫)

૧. અવસર્પણીના છટણ આરામાં મનુષ્ય ક્યાં રહેશે? તેમના આહાર-પાણી કેવા હશે? તેમની ગતિ લખો.
તે આરામાં ડોણ ઉપજશે?

(૫)

૭. છટઠા આરામાં ગંગા અને સિંધુ નદીમાં પૈતાઢય પર્વતના મૂળમાં ૭૨ બિલ હશે, તેમાં મનુષ્ય બીજામાં રહેશે. ગંગા-સિંધુ નદીમાં મરણ-કચ્છ ઘણા થશે. તે ૭૨ બિલના મનુષ્યો સાંજે અને સવારે મરણ-કચ્છ કાઢીને રેતીમાં શેડશે. સૂર્ય ઘણો તપશો, ટાઢ ઘણી પડશો, તેથી સીજવાઈ રહેશે અને મનુષ્ય તેનો આહાર કરશે. મનુષ્યની ખોપરીમાં પાણી લાવીને પીશો. ગતિ પ્રાય: નરક અને તિર્યાખની હશે. જે માણસ દાન, પુણ્ય રહિત તેમ જ નમસ્કાર મંત્ર રહિત, પ્રત્યાખ્યાન રહિત, સમકિત વિનાનો હશે તે આ આરામાં ઉપજશે.

૮. ઉત્સર્પણી કાળના બીજા આરામાં ડેટલા દિવસ સુધી વરસાદ વરસાશે? શા માટે? (૨×૫)

૯. બીજા આરાના પ્રારંભમાં સાત-સાત દિવસના પાંચ વરસાદ એમ સરળંગ ત્પ દિવસ સુધી વરસાદ વરસશે કારણ કે અવસર્પણી કાળના છટઠા આરાના ૨૧૦૦૦ અને ઉત્સર્પણી કાળના પહેલા આરાના ૨૧૦૦૦ વર્ષમાં જે રૂક્ષતા આદિ અશુભતાઓ આવેલી તેને દૂર કરવા માટે વરસાદ વરસશે.

૩. કાળચક મનુષ્યના કયા ક્ષોગમાં હોય છે? પક અંતર્દ્વીપમાં કયો કાળ હોય છે?

૪. પાંચ ભરત અને પાંચ ઈરસત એમ મનુષ્યના દશ ક્ષોગમાં કાળચક હોય છે. પક અંતર્દ્વીપના ઉત્તરતા શ્રીજા આરા જેવા (જુગલકાળ જેવા, કર્મભૂમિ જેવા નહિ) બાવો સદાકાળ વર્તે છે.

૫. અવસર્પણી કાળના બીજા આરાની અવગાહના, આયુષ્ય, પાંસળી, સરસાઈ લખો.

૬. અવગાહના જેસતા આરે ૨ ગાઉ ઉત્તરતા ૧ ગાઉ, આયુષ્ય જેસતા આરે ૨ પલ્યોપમ ઉત્તરતા ૧ પલ્યોપમ, પાંસળી જેસતા આરે ૧૨૮ ઉત્તરતા ૭૪, સરસાઈ જેસતા આરે ખાંડ સરખી, ઉત્તરતા આરે ગોળ સરખી.

૭. પ્રથમ ચક્વતી ડોણ હતા? તેમને ડેટલા શુભ સંદેશ મળ્યા? કયા કયા?

૮. ભરત ચક્વતી. બે – (૧) પ્રભુને કેવળજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થઈ અને (૨) ભરતના શરૂઆગારમાં સુદર્શનચક (ચક્રતન) ઉત્પદ્ધ થયું.

૯. પાંચમા આરાના ૨૪ થી ૨૭ લક્ષણ લખો.

૧૦. (૨૪) શ્રાવકની ૧૧ મી પડિમા અને સાધુની ૧૨ પડિમા વિચ્છેદ જશે. (૨૫) ગુરૂ શિષ્યને ભણાવશે નહિ.

(૨૬) શિષ્ય અપિનીત, કલેશી થશે. (૨૭) અધર્મી, કલેશી, ઝદાખોર, કુમાણસ ઘણા થશે અને સુમાણસ થોડા થશે.

(૨) ખાલી જ્યા પૂરો.

(૫)

૧. દશ પ્રકારના પાસે જે ફળ છે તે જ મેળવે છે.

૨. કલ્પવૃક્ષ, જુગલિયા

૩. પાંચમા આરાને વિશે તે સરખો લાગશે.

૪. એક ઉપવાસ, માસ્કશ્મભણ

૫. મહાવીર સ્વામી વર્ષ અને મહિના સુધી કેવળીપણે વિચર્યા.

૬. ૨૮, સાડા પાંચ

૭. ઉત્સર્પણીનો પાંચમો આરો વર્ષનો અને નામે જાણવો.

૮. ગ્રણ કોડાકોડી સાગરોપમ, સુખમ

૯. માં સૂર્ય અને ચંદ્ર ચલ હોવાથી થાય છે.

૧૦. અઠીદ્વીપ, દિવસ-રાત

(બ) કર્મપ્રકૃતિના આધારે લખો.

(૨૫)

(૧) નીચેના પ્રક્રિયાના જવાબ લખો.

(૧૮)

૧. ગોત્ર કર્મના બેદ ડેટલા? કયા કયા? ડેટલા પ્રકારે બોગવે? તેમાં નીચ ગોત્રનો વિસ્તાર લખો.

(૫)

૨. બે – ઊંચ ગોત્ર અને નીચ ગોત્ર. ગોત્ર કર્મ વજુ પ્રકારે બોગવે. ઊંચ ગોત્ર આઠ પ્રકારે અને નીચ ગોત્ર આઠ પ્રકારે બોગવે. નીચ ગોત્ર આઠ પ્રકારે બોગવે – જતિ મદ, કુળ મદ, બળ મદ, રૂપ મદ, તપ મદ, સૂત્ર મદ,

લાભ મદ, ઔષ્ણર્ય મદ. નીચ ગોત્ર આઠ પ્રકારે બોગવે – જતિ વિઠીન, કુળ વિઠીન, બળ વિઠીન, રૂપ વિઠીન, તપ વિઠીન, સૂત્ર વિઠીન, લાભ વિઠીન, ઔષ્ણર્ય વિઠીન.

૨. કર્મપ્રકૃતિ કયા સૂશ્રમાં આવે છે? જ્ઞાનાવરણીય કર્મનું લક્ષણ શું છે અને કયો ગુણ રોક્યો છે? તેની સ્થિતિ અને અબાધાકાળ લખો. (3)
૩. પદ્ધતિ સૂચના પદ ૨૩ ૬. ૧ તથા ભગવતી સૂચના શાતક ૮ ૬. C. જ્ઞાનાવરણીય કર્મનું લક્ષણ આંખના પાઠ સમાન. અનંતજ્ઞાન ગુણ રોક્યો છે. જ્ઞાનાવરણીય કર્મની સ્થિતિ જ્યાંદ્ય અંતર્મુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ ૩૦ કોડાશોડી સાગરોપમ, અબાધાકાળ જ્યાંદ્ય અંતર્મુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ ૩૦૦૦ વર્ષ. (૨×૫)
૪. ચાચિત્ર મોહનીયના ડેટલા બેદ છે? કયા? તેમાં વેદના બેદ ડેટલા અને કયા કયા? (૨×૫)
૫. ચાચિત્ર મોહનીયના બે બેદ છે – કથાય ચાચિત્ર મોહનીય અને નોકથાય ચાચિત્ર મોહનીય. તેમાં વેદના ત્રણ બેદ – સ્ત્રી વેદ, પુરુષ વેદ, નપુંસક વેદ.
૬. નરક આયુષ્ય બંધના કારણો અને અંતરાયનો અબાધાકાળ લખો.
૭. નરક આયુષ્ય બંધના ચાર કારણો – મહારંભ, મહા પરિશ્રણ, કુણિમ આહાર (મધ્ય માંસનું સેવન) કરે, પંચેન્દ્રિય જીવનો વધ કરે. અંતરાયનો અબાધાકાળ જ્યાંદ્ય અંતર્મુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ ૩૦૦૦ વર્ષ.
૮. આઠ કર્મના કર્મમાં વેદનીય કર્મ ગ્રીજું અને અંતરાયને આઠમું સ્થાન કેમ આપ્યું છે?
૯. જ્ઞાનાવરણીય અને દર્શનાવરણીય કર્મના ક્ષયોપશમની હીનાધારીના કારણે દુઃખની પ્રાભિ થાય છે તેથી વેદનીય કર્મ ગ્રીજું અને ગોત્ર પ્રમાણે દાન, લાભ આદિ પ્રાભિ અને વિયોગ થાય છે, તેથી અંતરાય કર્મ આઠમું છે.
૧૦. જીવ અને કર્મનો સંબંધ કયારથી છે? તેના પરિણામે તેને શું પ્રામ થાય છે?
૧૧. જીવ અને કર્મનો સંબંધ અનાદિકાળથી છે. તેના પરિણામે જીવને ૪ ગતિ, ૨૪ દંડક, ૮૪ લાભ જીવાયોનિમાં અનંત જીંમ-મરણ કરવા પડે છે.
૧૨. કયા કર્મની કઈ પ્રકૃતિનો ઉદ્દ્યમ છે? – સૂક્ષ્મ શરીર મળે, કોઈના ચશ્મા છુપાવી દેવા, લાભ લેવામાં અંતરાય આપે, જીનવાણીમાં ન રહ્યા કે ન અરહાયા.
૧૩. નામ કર્મ – સૂક્ષ્મ નામ કર્મ, દર્શનાવરણીય કર્મ – દંસણ અંતરાયેણાં, અંતરાય કર્મ – લાભાંતરાય, મોહનીય કર્મ – ભિશ મોહનીય.
- (૨) વ્યાખ્યા લખો. (૪)
- ધ્રાણ આવરણ – ગંધનું જ્ઞાન ન થાય, નાક ન મળવથી સુંધી ન શકે.
સતા – બંધાયેલા કર્મ ઉદ્દ્યમાં ન આવે ત્યાં સુધી જે કર્મની જેટલી સ્થિતિ હોય ત્યાં સુધી આત્માની સાથે બંધાયેલા રહે, ફળ આપ્યા વિના રહે.
નિર્માણ નામ – જેના ઉદ્દ્યમી શરીરના અંગોપાંગ પોતાને સ્થાને વ્યવસ્થિત મળે.
અસ્થિર નામ – જેના ઉદ્દ્યમી જીબ, ચામડી આદિ અવયવો અસ્થિર હોય.
- (૩) જોડકા જોડો. (૩)
(અ)	(બ)	જવાબ
૧. કર્મનો રૂસ વધારવો	આહારક	ઉત્કૃષ્ટન
૨. શાતા વેદનીય ભોગવવાના કારણ	ઉત્કર્તન	આઠ
૩. નામ કર્મની જ્યાંદ્ય સ્થિતિ	ને	આઠ મુહૂર્ત
૪. વર્ગણા	આઠ	ભાધા
૫. વિછાયોગતિ	ભાધા	ને
૬. શરીર	આઠ મુહૂર્ત	આહારક
- (૪) સાધુ-સાધીને ગોચરી વહોરાવવાને આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૪)
૧. સચેત અને અચેત એટલે શું? (૨×૨)
૨. સચેત – જે પદાર્થમાં એકેન્દ્રિયથી પંચેન્દ્રિય જીવમાંથી કોઈપણ પ્રકારના જીવો હોય છે, તેને સચેત કહે છે.
અચેત – જે પદાર્થમાં કોઈપણ જીવ નથી, જે અણી આદિ શર્ખા વડે નિર્જવ થઈ ગયા હોય અથવા સ્વભાવથી

જ. જીવરચિત હોય, તેને અચેતા કહે છે.

૮. પૂ. સાધુ-સાધીને વહોરાવતા પહેલા અને પછી શું ધ્યાન રાખવું જોઈએ?

૯. સચેત પાણીથી હાથ ધોઈ વહોરાવતું નહિ. કપડાથી હાથ લૂંછી લેવા. જે ચમચીકે વાટકાની મદદથી વહોરાવ્યું હોય તેને ધોવામાં મૂકી ન દેતા અન્ય ઉપયોગમાં લેવા. વહોરાવ્યા પછી આહાર ઓછો પડે તો નવો આહાર ન બનાવતા ઘરમાં જે અન્ય નાસ્તો હોય તેનાથી પોતે ચલાવી લેવું.

૩. ગોચરીના સમયે શું કરવું જોઈએ?

(૧)

૭. ઘરમાં દરવાજ ખુલ્લા રાખવા, પોતે સ્કૂલતા રહેવું.

(૧૦)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના બે થી ગ્રણ લીટીમાં જવાબ લખો.

૧. ગ્રાધભાઈ ભગવાનને ગોચરી કેમ ન મળી? લોકો ભગવાનને ગોચરીમાં શું આપતા હતા?

૭. ગ્રીજા આરાના પ્રથમ સાધુ હોવાથી લોકો ગોચરીના જ્ઞાનથી સાવ અળણ હોવાથી ગ્રાધભાઈ ભગવાનને ગોચરી ન મળી. લોકો ભગવાનને પોતાના રાજ સમજુને હાથી, ઘોડા, સુંદર કન્યાઓ, હીરા, મોતી, બનુમૂલ્ય વક્ષો લેંટમાં આપતા હતા.

૨. જીલો કાચબો શિયાળથી કેવી રીતે બચી ગયો?

૭. શિયાળને જોઈને બીજા કાચબાએ પોતાના અંગોપાંગ ઢાલની અંદર ગોપવીને શાંત થઈ ગયા. બંને શિયાળે કાચબાને ઉલટાવીને, ફેરવીને બધી બાજુથી તોડવા માટે દાંતનો, નખનો પ્રયોગ કર્યો પણ ચામડી કાપવામાં સમર્થ ન થયા. આ રીતે બે-પ્રાણવાર પ્રયત્ન કર્યા, અંતે હારીને થાકીને જ્યાંથી તેઓ આવેલા ત્યાં પાછા ચાલ્યા ગયા, આમ જીલો કાચબો બચી ગયો.

૩. કામદેવ શ્રાવકે ભગવાન મહાવીરને શું કહ્યું?

૭. હે ભગવન् ! હું નિર્ણય પ્રવચનમાં શ્રુત્વા કરું છું, વિશ્વાસ કરું છું, રૂચિ કરું છું, આદર કરું છું, પરંતુ હું ગૃહન્યાગ કરીને દીક્ષા લેવા અસમર્થ છું, આથી પ્રભુ આપની પાસે પાંચ અણુપ્રત, ગ્રણ ગુણપ્રત અને ચાર શિક્ષાપ્રત એમ રૂ પ્રતધારી શ્રાવકધર્મને ગ્રહણ કરવા ઈરછું છું.

૪. દેવે કામદેવને ચલાયમાન કરવા કયા કયા રૂપ ધારણ કર્યા? કામદેવની ધર્મશ્રૂદ્ધાની પ્રસંશા કોણે કરી?

૭. દેવે કામદેવને ચલાયમાન કરવા પિશાચ, હાથી અને સાપના રૂપ ધારણ કર્યા. કામદેવની ધર્મશ્રૂદ્ધાની પ્રસંશા દેવલોકમાં શકેન્દ્રાને કરી.

૫. ગ્રાધભાઈ ભગવાનનું શરીર કેવું હતું? તેમની સાથે રમવા માટે કોણ આવતું હતું?

૭. વજ્ગાધભનારાચ સંદ્યાશ્વરાળું અને સનચ્યતુર્સંસ સંસ્થાનવાળું હતું. તેમનું સંપૂર્ણ શરીર માથાથી પગ સુધી સુશોભિત અને શ્રેષ્ઠ લક્ષ્ણશોવાળું હતું. તેમની સાથે રમવા માટે કેટલાક દેવો બાળકનું રૂપ બનાવીને આવતા હતા અને રમતા હતા.

(૧૦)

પ્ર.૪ નીચેના કાલ્યની પૂર્તિ કરો.

૧. જિનશાસન અદ્ભૂત.

જવાબ

પાના નં. ૯૪ કડી ૮/૯

૨. વળી કાર્તિક તીર.

પાના નં. ૯૯ કડી ૩૩/૩૪

૩. શુક્રદેવ સંન્યાસી સંથાર.

પાના નં. ૯૭ કડી ૪૨/૪૩

૪. વળી પુંડરિક વખાણ.

પાના નં. ૯૮ કડી ૫૩/૫૪

૫. કુંપર અય્યમુતે નામ.

પાના નં. ૯૯ કડી ૭૦/૭૧

જ્યા – જિનોંદ

(30)

(૧૨)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. પૌખધશાળા પોંજુને ઉચ્ચાર પાસવણ ભૂમિકા પડિલેહીને ગમણાગમણે
૨. જે ઊંમેણાં ઉપાયણેસણાએ અપરિસુદ્ધ પરિઝાહિયં પરિભુતં વા જે ન પરિટ્ઠવિયં
૩. વંતેસુ વા પિતેસુ વા પૂઅેસુ વા સોણિઅેસુ સુક્કેસુ વા સુક્ક
૪. સમાણે દેવસિયં પડિક્કમણાં ઠાઓમિ દેવસિય ક્ષાન
૫. સામાઈયં સાવજું જોગં પરચ્યકણામિ જાવ નિયમં
૬. દેવસિયરસ્સ અઈયારરસ્સ પડિક્કમામિ સમણોડહં સંજ્ય વિરચ્ય

(બ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

(૪)

૧. સિદ્ધા મંગાલ
૨. જીય બોયણાએ
૩. કક્કરાઈએ
૪. સુદિઠન
૫. બંડોવગરણરસ્સ
૬. બિકણાયરિયાએ
૭. બહુ સુભેણાં
૮. અકરણાયાએ

- જવાબ**
- સિદ્ધ ભગવંતો મંગાલ છે
જીજવાળું બોજન લેવા વડે
શાયા સંબંધી કચકચ કરવાથી તથા ઉઘાડા મોઢે બોલવાથી
બલી દસ્તિથી જોયા છે
પાત્ર અને વચ્ચા આદિ ઉપધિથી
બિક્ષાચર્યામાં
ઘણા સમાધિભાવે–શુભ ચોગે
નહિ કરવા વડે

(ક) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો અને કયા પાઠમાં આવે છે?

(૪)

૧. અશ્વસુદ્ધ બિક્ષા
૨. અયતનાથી છીંડ ખાવાથી
૩. કીડિયારા વગેરે જીવોના દર
૪. તે પ્રકારના કોઈપણ રૂપર્શ થાય

- જવાબ**
- અપરિસુદ્ધ
છીએ
ઉત્તિંગ
ફાસાફુસંતુ

- પાઠ**
- જીજ શ્રમણસૂત્રમાં
પહેલા શ્રમણસૂત્રમાં
સામાચિકના ત્રીજા પાઠમાં
સંથારાના પાઠમાં

(સ) નીચેના પ્રક્રિયાના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. આલોયણા કેટલા કરણા, કેટલા યોગ અને કયા કરણ–યોગે લેવાય છે?
૨. આલોયણા ગ્રણ કરણ અને ગ્રણ યોગે થાય છે. ગ્રણ કરણ – કરવું, કરાવવું, અનુમોદવું. ગ્રણ યોગ – મન, વચન, કાયા.
૩. જીજ શ્રમણસૂત્રમાં પૃથ્વીકાય, અપ્કાય, વનસ્પતિકાય અને ગ્રસકાયની વિરાધના થઈ હોય તેવું બતાવતા શાબું કયા છે?
૪. પૃથ્વીકાય – રૂ સંસ્ત્રઠણાએ, અપ્કાય – દગ સંસ્ત્રઠણાએ, વનસ્પતિકાય – જીય બોયણાએ, હરિય બોયણાએ, ગ્રસકાય – સાણા વણ્ણા દારા સંઘટણાએ, પાણ બોયણાએ.
૫. સ્વાધ્યાયના કેટલા અને કયા કયા બેદ છે? માત્ર નામ લખો. પ્રતિલેખન કેટલીવાર કરવાનું છે?
૬. પાંચ – વાચના, પુષ્ટણા, પરિયદૃણા, અનુપ્રેક્ષા, ધર્મકથા. પ્રતિલેખન પહેલા અને ચોથા પ્રહૃતે એમ જે વાર કરવાનું હોય છે.
૭. અગ્રપિંડ, ગોટલી વગેરે ચુક્તા, સચેત–અચેતની શંકા હોય તેવો, અસ્ફૂજતો આછાર લે તો કયો દોષ લાગે?
૮. મંડી પાહુડિયાએ, પારિટ્ઠાવણિયાએ, સંકિએ, અણેસણાએ.
૯. શ્રાવક પ્રથમ ગ્રણ શ્રમણસૂત્રનો ઉપયોગ કરે છે?
૧૦. શ્રાવક દશમું ગ્રણ, પૌખધ ગ્રણ, દયા ગ્રણ આદિ ધારણ કરે ત્યારે નિદ્રા દોષ, ગોચરી દોષ અને પ્રતિલેખના

કે સ્વાધ્યાય દોષ આદિથી નિવૃત્ત થવા માટે પ્રથમ ગણ શ્રમણસૂચનો ઉપયોગ કરે છે.

(૫૦)

પ્ર.૨ (અ) આગારધર્મના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૭)

૧. દ્વાદશાંગીની રથાપના કોણ કર્યારે કરે?

૨. તીર્થ રથાપનાના પહેલા જ હિવસે ગણધરો કરે.

૩. નિર્જથ પ્રવચનમાં શેનું પ્રાયશ્ચિત્ત હોતું નથી?

૪. સત્ય, તથ્ય અને વાસ્તવિક ભાવોનું.

૫. વહિનદશા સૂસમાં કોણી વાત કરવામાં આવી છે?

૬. ભગવાન અરિષ્ટનેમિ અને બળબદ્ર રાજના નિખદ્ધકુમાર આદિ ૧૨ રાજકુમારોની વાત કરવામાં આવી છે.

૭. આગાર ધર્મને અણગાર ધર્મને કરે છે.

૮. શ્રાવકધર્મ, સાધુધર્મ.

૯. શ્રાવકનું ગુણરથાન, ગુણ, અભિગમ, ઈન્ડ્રિય લખો.

૧૦. શ્રાવકનું ગુણરથાન – પાંચમું, ગુણ – ૨૧, અભિગમ – ૫, ઈન્ડ્રિય – ૫.

૧૧. શ્રાવકધર્મની દુર્લભતા જાણીને શું કરવાનું છે?

૧૨. શ્રાવકધર્મની દુર્લભતા જાણીને આચાધક શ્રાવક બનવા સમ્યક પરાક્રમ કરવાનું છે.

૧૩. મહાવીર સ્વામીએ ભગવતી સૂસમાં કયા શ્રાવકના વખાણ કર્યા હતા? સુખવિપાક સૂસમાં કોણે ૧૨ પ્રતા ધરાત્યા હતા?

૧૪. ભગવતી સૂસમાં તુંગિયા નગરીના શ્રાવકોના, શંખ અને મંડૂક શ્રાવકના સુખવિપાક સૂસમાં સુખાહુકમારને ૧૨ પ્રતા ધરાત્યા હતા.

(બ) નવતત્ત્વના આધારે જવાબ લખો.

(૩૫)

(૧) વ્યાખ્યા લખો.

(૪)

૧. અંતરદીપ ૨. મોક્ષ તત્ત્વ ૩. વૃત્તિસંક્ષોપ ૪. અશરણ ભાવના

૧. અંતરદીપ – ચારે બાજુ સમુદ્ર અને વચ્ચે જમીન હોય તે દીપ. એક દીપના અંતરે બીજો દીપ હોય તે અંતરદીપ.

૨. મોક્ષ તત્ત્વ – સકળ આત્માના પ્રદેશથી, સકળ કર્મનું છૂટવું, સકળ બંધનથી મૂકાવું, સકળ કાર્યની સિદ્ધિ થાય તેને મોક્ષ તત્ત્વ કહીએ. આત્મપ્રદેશ થકી સર્વથા કર્મનો ક્ષય થવો તે.

૩. વૃત્તિસંક્ષોપ – દ્વય, ક્ષોત્ર, કાળ અને ભાવથી વૃત્તિનો સંક્ષોપ કરવો અને અભિગ્રહ તથા નિયમ આદિ ધારવા.

૪. અશરણ ભાવના – સંસારમાં કોઈ કોઈને શરણ નથી, એક ધર્મનું જ સાચું શરણ છે. ઉદા. અનાથી મુનિ.

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૮)

૧. પ્રથમ નરકમાં કેટલા પાથડા અને કેટલા આંતરા છે? પાથડાની નીચે કેટલા અને કયા કયા બોલ છે? સાતમી નરકની નીચે શું છે?

૨. પ્રથમ નરકમાં ૧૩ પાથડા અને ૧૨ આંતરા છે. પાથડાની નીચે ચાર બોલ છે – ૧) ૨૦૦૦૦ યોજનનો ઘનોદધિ છે. ૨) અસંખ્યાત યોજનનો ઘનવાત છે. ૩) અસંખ્યાત યોજનનો તનવાત છે. ૪) અસંખ્યાત યોજનનું આકાશ છે. સાતમી નરકની નીચે અસંખ્યાત યોજનનું આકાશ લોકના હેડા સુધી છે. ત્યારબાદ અનંતો અલોક છે.

૩. અધર્માસ્તિકાયના વિસ્તારથી અને ટૂંકમાં કેટલા અને કયા બેદ છે તે લખો.

૪. અધર્માસ્તિકાયના વિસ્તારથી બેદ – પાંચ બેદ, દ્વયથી એક, ક્ષોત્રથી આખા લોક પ્રમાણે, કાળથી અનાદિ અનંત, ભાવથી અવર્ણે, અગંધે, અરસે, અહાસે (અરૂપી), ગુણથી સ્થિર સહાય. ટૂંકમાં – ગ્રણ બેદ અધર્માસ્તિકાયનો રૂંધ, રૂંધેશ, રૂંધપ્રદેશ.

૫. આસ્ત્ર તત્ત્વના સામાન્ય અને વિશેષ પ્રકારે કેટલા બેદ છે? એક થી સાત કિયાના નામ લખો.

૭. આસ્તવ તત્ત્વના સામાન્ય પ્રકારે ૨૦ બેદ અને વિશેષ પ્રકારે ૪૨ બેદ છે. ૧) કાર્યા હિયા ૨) અઠિગરણિયા હિયા ૩) પાઉનિયા હિયા ૪) પારિતાવણિયા હિયા ૫) પાણાઈવાઈયા હિયા ૬) આરંભિયા ૭) પરિઝીહિયા.
૮. પાપ તત્ત્વ એટલે શું? દર્શનાવરણીય કર્મના ઉદ્દેશે કેટલા અને કચા પ્રકારે પાપના ફળ બોગવે?
૯. અશુભ કરણીઓ કરી, અશુભ કર્મના ઉદ્દેશે કરી, જેના ફળ આત્માને બોગવતા કરવા લાગે તેને પાપ કહીએ.
જેણે કરી અશુભ કર્મના પાપનો સંચય તથા ઉદ્દેશ્ય થવાથી દુઃખનો અનુભવ થાય છે તે પાપ. તેનું સ્વરૂપ તે
પાપ તત્ત્વ. દર્શનાવરણીય કર્મના ઉદ્દેશે નવ પ્રકારે બોગવે. ચક્ષુ દર્શનાવરણીય, અચક્ષુ દર્શનાવરણીય,
અવધિ દર્શનાવરણીય, કેવળ દર્શનાવરણીય, નિદ્રા-નિદ્રા, પ્રચલા, પ્રચલા-પ્રચલા, શીણાદ્વિ નિદ્રા.
૧૦. વ્યાવહારિક જીવનમાં પુણ્ય તત્ત્વ અને બંધ તત્ત્વને જાણીને શું કરશું? ત્રણ-ત્રણ મુદ્દા લખો.
૧૧. પુણ્ય તત્ત્વ - પાના નં. ૧૦૯, બંધ તત્ત્વ - પાના નં. ૧૧૦.
૧૨. દેવતાના બેદ કેટલા? કેવી રીતે? કોના કેટલા બેદ?
૧૩. ૧૮૮. ભવનપતિના ૫૦ બેદ - ૧૦ ભવનપતિ + ૧૫ પરમાધારી = ૨૫ ના અપર્યામા + પર્યામા = ૫૦
વાણવ્યંતરના પર બેદ - ૧૭ વ્યંતર + ૧૦ જૂંબકા = ૨૭ ના અપર્યામા + પર્યામા = ૫૨
જ્યોતિષીના ૨૦ બેદ - ૫ અઠીદીપમાં ચર + ૫ બહાર અચર = ૧૦ ના અપર્યા. + પર્યા. = ૨૦
વૈમાનિકના ૭૫ બેદ - ૧૨ દેવલોક + ૩ કિલિધી + ૮ લોકાંતિક + ૮ ગ્રેવેયક +
૫ અનુતર વિમાન = ૩૮ ના અપર્યામા + પર્યામા = ૭૬
- (૩) માત્ર સંખ્યા લખો. (૩)
૧. તિર્યચ પંચેન્દ્રિયના બેદ - ૨૦ ૨. મોક્ષના દ્વાર - ૮ ૩. નામ કર્મની ૬. સ્થિતિ - ૨૦ કો.કો. સાગર
૪. સ્વાધ્યાયના બેદ - ૫ ૫. ઢૂપી અજીવના બેદ - ૪/૫૩૦ ૬. સામાચિક ચારિત્રના ગુણસ્થાન - ૬ થી ૮
- (૪) ખાલી જગ્યા પૂરો. (૪)
૧. કાયકલેશ તપ છે. તત્ત્વમાં શમાવેશ થાય છે.
૨. સ્પર્શથી દુઃખ થાય એ પરિષષ છે. તે પરિષષના બેદ છે.
૩. ૧૭ મું પાપ છે. તે તત્ત્વમાં આવે છે.
૪. કોઘ કરવાથી હિયા લાગે. તે હિયાના બેદ છે.
૫. સ્પર્શના બેદ છે અને ખરખરાનો વિરોધી સ્પર્શ છે.
- (૫) નીચે આપેલા વાક્યોમાં કચા તત્ત્વનો કચો બેદ લાભે તે લખો. (૫)
જવાબ	તત્ત્વ
બાછ, નિર્જરા	અજીવ તત્ત્વ
તૃણ સ્પર્શ, ૨૨	પાપ તત્ત્વ
માચામોસો, પાપ	મોક્ષ તત્ત્વ
દોસવત્તિયા, ૨૫	જીવ તત્ત્વ
૮, સુંવાળો	નિર્જરા તત્ત્વ
- (૬) ત૨ આગમના આધારે જવાબ લખો. (૬)
- (૭) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૭)
૧. અંગસ્ત્રૂને શું કહેવાય છે? તેમાં શેનું સંકલન છે?
૨. દ્વાદશાંગી, બાર સૂર્યોનું.
૩. જીવાભિગમ સૂર્યમાં શેનું વર્ણન છે?
૪. જીવ, અજીવના બેદ, પ્રબેદ, ઢૂપી, અઢૂપી જીવોનું વર્ણન છે.
૫. આવશ્યક સૂર્ય એટલે શું? તેનું બીજું નામ શું છે?
૬. ચતુર્વિધ સંઘને પ્રતિદિન અવશ્યક કરવા યોગ્ય છે તે આવશ્યક સૂર્ય. પ્રતિક્રિયા સૂર્ય.

૪. અસજાય ડોને નડતી નથી?		
૭. તર આગમ સૂશ્ર સિવાયના અન્ય કોઈપણ ગ્રંથો, સાહિત્ય, પાઠો, કવિતાઓ, જ્લોકો, ગુજરાતી કે અન્ય ભાષામાં કરાયેલ અનુવાદને અસજાય નડતી નથી.		
૮. ૧૧ અંગસૂશ્રના રચિયતા ડોણ છે? ૧ થી ૩ અંગસૂશ્રના નામ લખો.		
૯. સુધર્મા રવાગી. ૧) આચારાંગ સૂશ્ર, ૨) સૂશ્રગડાંગ સૂશ્ર, ૩) ઠણાંગ સૂશ્ર.		
૧૦. કૃત શલાઘનીય પુરુષ તેમ ૪ પ આસ્તવ-પ સંવરનું વર્ણન શેમાં છે?		
૧૧. કૃત શલાઘનીય પુરુષનું વર્ણન સમવાયાંગ સૂશ્ર તેમ ૪ પ આસ્તવ-પ સંવરનું વર્ણન પ્રખ્યાતારણ સૂશ્રમાં છે.		
(૨) જોડકા જોડો.		(૨)
(અ)	(બ)	જવાબ
૧. દશપૈડાલિડ સૂશ્ર	૧. સાધુના આચારનું વિધિ કલ્પ	૪. વિનયનું વર્ણન
૨. ઉત્તરાધ્યયન સૂશ્ર	૨. ગતાગતનું વર્ણન	૩. અંતિમ દેશના
૩. બૃહત્કલ્પ સૂશ્ર	૩. અંતિમ દેશના	૧. સાધુના આચારનું વિધિ કલ્પ
૪. પ્રજ્ઞાપના સૂશ્ર	૪. વિનયનું વર્ણન	૨. ગતાગતનું વર્ણન

(૧૦)

પ્ર.૩ વાતાના આધારે નીચેના પ્રખ્યોના જવાબ લખો. (ત્રણથી ચાર લીટીમાં)

૧. મેધકુમારના માતા-પિતા-ભાઈનું નામ શું હતું? તેમનું નામ મેધકુમાર શા માટે પડ્યું?
૨. માતા - ધારિણી રાણી, પિતા - શ્રેણિક રાજ, ભાઈ - અભયકુમાર. માતાના ગર્ભમાં આવ્યા ત્યારે રાણીને મેધ માણવાની ઈરછા ઉત્પન્ન થઈ હતી, તેથી નામ મેધકુમાર નામ પડ્યું.
૩. મૃગાપુર દારક ૪૦મથી કેવા હતા?
૪. અંધ, બહેરો, મુંગો અને પાંગળો હતો. તેના શરીરમાં અનેક પ્રકારના રોગો બરેલા હતા. તેના શરીરમાં ન હાથ હતા, ન પગ હતા, કાન, આંખ અને નાક પણ ન હતા, અંગોપાંગની માત્ર આફૃતિ હતી.
૫. મેધ મુનિએ પૂર્વભવનો વૃત્તાંત સાંભળીને મહાવીર સ્વામીને શું કહ્યું? તેઓ કાળ કરીને ક્યાં ગયા?
૬. હે પ્રભુ ! આજથી મારી બંને આંખો સિવાય મારું આખું શરીર સાધુઓની સેવા માટે સમર્પિત કરું છું. કાળ કરીને તેઓ વિજય નામના પ્રથમ અનુતત વિમાનમાં દેવરૂપે જીબ પામ્યા.
૭. મૃગાપુર પૂર્વભવમાં કોણ હતા? તેણે કેવા પાપ ઉપાર્જન કર્યા હતા?
૮. પૂર્વભવમાં જેડના અધિપતિ ઈક્કાઈ નામના રાઠોડ હતા. તે કર્ણે વસ્તુલ કરવા પ્રજાને ધણી પીડા આપતો હતો. વાતવાતમાં લોકોને કઠોર દંડ દેતો, ખોટા આચોપ લગાવીને મારતો-પીટતો અને વધ કરી દેતો હતો.
૯. લોકોનું ધન લૂંટી લેતો, ચોરો ઢારા લૂંટાવી દેતો, યાત્રિકોને મારતો-લૂંટતો.
૧૦. દશાર્ણબદ્ર રાજએ દીક્ષા લેતા શકેન્દ્રએ તેમને શું કહ્યું?
૧૧. મહાત્મા ! આપે દીક્ષા લીધી છે તેથી આપ મારા વંદનિક, પૂજનિક બની ગયા છો. આપની આત્માની પાસે મારી ભૌતિક અદ્ધુત શું વિસ્તાતમાં છે? આપ ધન્ય છો. આપ હવે છકાયને અભય દેનારા બની ગયા, ૧૭ બેદ સંયમ પાળનાર બની ગયા, તેથી આપના ત્યાગ, વૈરાગ્યને ધન્ય છે.

(૧૦)

પ્ર.૪ નીચેના કાલ્યની પૂર્તિ કરો.

૧. યઃ સંસ્તુતઃ જિનેન્દ્રમુ	પાના નં. ૧૨૪ ગાથા ૨
૨. અટ્પશ્રુતં હેતુઃ.	પાના નં. ૧૨૪ ગાથા ૭
૩. ચોવીસે ગ્રણ કાળ.	પાના નં. ૧૨૭ કકી ૧૦૭/૧૦૮
૪. સુધર્મા નામ.	પાના નં. ૧૨૯ કકી ૮૨/૮૩
૫. કાકંદીનો અણગાર.	પાના નં. ૧૨૫ કકી ૮૦/૮૧

(30)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. કસાએહિ કોહ કસાએણ માણ કસાએણ માયા કસાએણ લોહ કસાએણ પડિક્કમાભિ
૨. પાણ બોયણાએ બીય બોયણાએ છરિય બોયણાએ પરછા કમ્બિયાએ પુરે કમ્બિયાએ અદિટ્ઠહંડાએ
૩. પડિપુંજં નેઆઉંચ સંચુદ્ધ સલ્લકતાણં ચિદ્ધ મર્ઝાં મુતિ મર્ઝાં

(૬)

(બ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

(૪)

જવાબ	આરાધનામાં
૧. આરાધણાએ	વધારે સ્તૂતા રહેવાથી
૨. પગામ સિજાએ	એકવીસ શબ્દા દોષોથી
૩. ઈક્કવીસાએ સબલેહિં	અવિધિથી પ્રમાર્જના કરવાથી
૪. દુપ્પમજ્જણાએ	મર્સ્તકે આવર્તન કરવાથી
૫. સિરસાવતં	આ રીતે, મારા વડે
૬. એવંમએ	શ્રુતની આશાતનાથી
૭. સુયર્દ્દ આસાયણાએ	વિશિષ્ટ વસ્તુઓ માંગીને બિક્ષા લેવા વડે
૮. ઓહાસણાભિકણાએ	

(ક) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો અને કયા પાઠમાં આવે છે?

(૫)

જવાબ	પાઠ
૧. આકુળવ્યાકુળતાથી	આઉલમાઉલાએ
૨. રાગના બંધનથી	રાગ બંધણેણં
૩. શુદ્ધ અંત:કરણથી	મણસા
૪. રવ-પરના પ્રાણનો નાશ થાય તે	પાણાઈવાઈ કિરિયાએ
૫. ચાર ડાળ	આઉક્કાલં

(દ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. પહેલી જે બ્રહ્માચર્યની ગુમિ લખો.
૨. ૧) સ્વીએ પુરુષ રહિત, પુરુષે સ્વી રહિત તેમ જ પશુ, નપુંસક રહિત રથાનમાં રહેતું, ઉદ્દર-બિલાડીના દષ્ટાંતે. જેમ ઉદ્દરને બિલાડીથી સતત ભય તેમ બ્રહ્માચર્યની પુરુષને સ્વી લેગા થવાથી બ્રહ્માચર્ય ન સચ્ચવાય.
૨) સ્વી-પુરુષે કામકીડાની વાતો કરવી નહિ. લીંબુ અને જીબના દષ્ટાંતે. જેમ લીંબુ આદિ ચાર કરવાથી જીબમાંથી પાણી છૂટે તેમ કામકીડાની વાતોથી બ્રહ્માચર્યને નુકસાન થાય.

૨. આલોક અને પરલોકની આશાતના કેવી રીતે થાય છે?

૩. આલોકની આશાતના – મનુષ્ય માટે મનુષ્ય ગતિ તે આલોક, અન્ય ગ્રણ ગતિ તે પરલોક.
૪. પરલોકની આશાતના – પુનર્જંભ ન માનવો, નરક આદિ ચાર ગતિને ન માનવા વગેરે.

૫. શાલ્ય એટલે શું? તે કેટલા છે? નિદાન શાલ્ય એટલે શું?

૬. શાલ્ય એટલે કાંટો. જેમ કાંટો શરીરને શાંતિ ન લેવા દે, તેમ શાલ્ય અંતરાત્માને શાંતિ ન લેવા દે.

શાલ્ય ગ્રણ છે.

નિદાન શાલ્ય એટલે ધર્મકરણી કરી સાંસારિક ફળની ઈચ્છા રાખવી, બોગોની ઈચ્છા રાખવી.

૭. કયા શબ્દો દ્વારા વર્તમાન ચોવીસીને એકસાથે વંદન કરવામાં આવે છે? મૂળ પાઠ અર્થ સાથે લખો.

૮. પાંચમા શ્રેષ્ઠી સ્તૂતાની તિત્યયરાણં ઉસભાઈ મહાવીર – નમર્સ્કાર હોનો ૨૪ તીર્થકરોને અધિભદેવથી મહાવીર સ્વામીને

ખાગેમિ સવે જીવામાં – વંદામિ જિણ અઉવીસં – વંદન કરું છું, અરિહંત ભગવાનોને ચોવીશે.

પ. સર્વ અતિચાલોનું પ્રતિક્રમણ બતાવતા શર્જદો કયા પાઠમાં છે? કયા કયા?

૭. પાંચમા શ્રમણસૂસ્માં જે સંભરામિ જે ન સંભરામિ જે પડિક્કમામિ જે ન પડિક્કમામિ તરસ્સ સષ્પત્રસ
દેવસિયરસ્સ અઈયારસ્સ પડિક્કમામિ.

(૯) માત્ર સંખ્યા લખો.

(૪)

૧. અસમાધિના ર્થાન - ૨૦ ૨. ગણધરના ગુણ - ૫૨ ૩. તપના અતિચાર - ૫ ૪. બાધ્ય પરિગ્રહ - ૯
૫. અતિશાય - ૩૪ ૬. પાપના પગથિયા - ૪ ૭. શ્રાવકના ગુણ - ૨૧ ૮. કરણ - ૩

(૫૦)

પ્ર.૨ (અ) ગતાગતિના આધારે જવાબ લખો.

(૨૮)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૮)

૧. હિરણ્યવયના મનુષ્ય મરીને કયાં જાય? શા માટે?
૭. હિરણ્યવયના મનુષ્ય મરીને ૭. ભવનપતિ ૬. પહેલા દેવલોક સુધી જાય કારણ કે જુગલિયા છે. જુગલિયા
મરીને દેવમાં જ જાય. જુગલિયા તર્ફે જેટલું આયુષ્ય હોય તેટલું કે તેથી ઓછું આયુષ્ય દેવલોકમાં પામે.
૮. જેણી આગતિ ૧૫ બેદની હોય તે કોણ? તેણી ગતાગતિ લખો.
૭. ૯ થી ૧૨ દેવલોક, ૯ ગ્રૈવેયક, ૫ અનુત્તર વિમાન એ ૧૮ જોલની. તેણી આગત - ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્યના
પર્યામાની. ગત - ૩૦ ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્યના અપર્યામા અને પર્યામાની.
૩. ચોથી નરકનો નીકળ્યો શું થઈ શકે? તે કઈ કઈ ગતિમાંથી અને તે તે ગતિના કેટલા બેદમાંથી આવી શકે?
૭. ચોથી નરકનો નીકળ્યો કેવળી થઈ શકે. તે ચારે ગતિમાંથી આવી શકે. નરકના - ૪ બેદ તે ૧ થી ૪ નરક,
દેવના - ૮૧ બેદ તે ૧૫ પરમાધામી અને ૩ કિલિધી વર્જને, મનુષ્યના - ૧૫ બેદ તે ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય,
તિર્યંચના ૮ બેદ તે ૫ સંઝી તિ. પંચો., બાદર પૃથ્વી, બાદર પાણી, બાદર વનસ્પતિ એ ૧૦૮ ના પર્યામા.
૪. કઈ પદવી અમર છે? તેણી આગતિ વિસ્તારથી લખો.
૭. બળદેવની પદવી અમર છે. તેણી આગતિ - ૮૩ બેદની - દેવના ૮૧ બેદ તે ૧૫ પરમાધામી અને ૩ કિલિધી
વર્જને, નરકના બે બેદ તે પ્રથમ બે નરક એ ૮૩ ના પર્યામાની.

(૨) નીચેના જોલની વિસ્તારથી ગતાગત લખો.

(૧૫)

૧. મહાશુક દેવલોકની - આગત ૨૦ બેદની ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય, ૫ સંઝી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિયના એ ૨૦ ના
પર્યામાની. ગત ૪૦ બેદની ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય, ૫ સંઝી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય એ ૨૦ ના અપર્યામા અને
પર્યામા એટલે ૪૦.
૨. સિંહની - આગત ૨૭ બેદની ૧૭૮ ની લટ (૧૦૧ સંમૂચીષ્ઠમ મનુષ્યના અપર્યામા, ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્યના
અપર્યામા અને પર્યામા એમ ૩૦, તિર્યંચના ૪૮ બેદ), ૮૧ દેવ (૧૫ પરમા., ૩ કિલિધી ૧૮ વર્જને),
૭ નરકના પર્યામા એ ૨૭ બેદ. ગત ૫૨૭ બેદની જીવના પક્ષ બેદમાંથી ૫, ૯, ૭ એ ગ્રાણ નરક તથા ૯
મા દેવલોકથી ૫ અનુત્તર વિમાન એ ૧૮ એમ ૨૧ ના અપર્યા. અને પર્યા. એ ૪૨ બેદ વર્જને.
૩. વંશાની - આગત ૨૦ બેદની ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય, ૫ સંઝી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિયના એ ૨૦ ના પર્યામાની.
ગત ૪૦ બેદની ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય, ૫ સંઝી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય એ ૨૦ ના અપર્યામા અને પર્યામા એટલે
૪૦.
૪. વાસુદેવની - આગત ૩૨ બેદની ૧૨ દેવલોક, ૯ લોકાંતિક, ૯ ગ્રૈવેયક, પ્રથમ ર નરકના એ ૩૨ ના પર્યામા.
ગત ૧૪ બેદની ૭ નરકના અપર્યામા અને પર્યામા એ ૧૪.

૫. ગરમરની - આગત ૧૭૮ બેદની ૧૦૧ સંમૂચીષ્ઠમ મનુષ્યના અપર્યામા, ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્યના અપર્યામા
અને પર્યામા એમ ૩૦, તિર્યંચના ૪૮ બેદ. ગત ૧૭૮ બેદની ૧૦૧ સંમૂચીષ્ઠમ મનુષ્યના અપર્યામા, ૧૫
કર્મભૂમિના મનુષ્યના અપર્યા. અને પર્યા. એમ ૩૦, તિર્યંચના ૪૮ બેદ એટલે ૧૭૮.

(૩) ખાલી જગ્યા પૂરો.

(૫)

૧. અને નરક અને વૈમાનિક દેવમાંથી આવે.

જ. તીર્થકર, વાસુદેવ.

ર. અંગારા મરીને ન થાય, નિયમા જ થાય.

જ. મનુષ્ય, તિર્યચ.

૩. અને માંથી નીકળી તિર્યચ બજેલો જીવ તે તિર્યચના ભવમાં સમકિત પામે નહિ.

જ. તેઓકાય, વાઓકાય.

૪. સાતમી નરકનો અપર્યાપ્તિ હોવાથી લઈને જીવ સાતમી નરકમાં ન જાય.

જ. એકાંત મિથ્યાત્વી, સમકિત

પ. રીતી મરીને નરકમાં ન જાય. જીવના પક્કા બેદમાંથી અમર છે.

જ. સાતમી, ૧૮૨ બેદ.

(બ) કૃ શ્વાધનીય મહાપુરુષોના આધારે ખાલી જગ્યા પૂરો. (૭)

૧. અને ક્ષોપના પ્રથમ ખંડમાં માત્ર જાડી પરચીસ આર્થ દેશ હોય છે.

જ. ભરત, ઈરવત.

૨. માં સૌથી શ્રેષ્ઠ ભૌતિક અદ્દિદ ની હોય છે.

જ. મનુષ્યો, ચક્વતી.

૩. બળદેવ અને વાસુદેવ હોય છે.

જ. મોટા બાઈ, બાના બાઈ.

૪. મહાવિદેહમાં ચક્વતીની અવગાહના જ. અને ૬. હોય છે અને વાસુદેવના જગ્યાન્ય ભવ છે.

જ. જ. ૬. ૫૦૦ ધનુષ, ત્રણ.

પ. બધા જ તીર્થકરોના જન્મ એ થાય છે અને જન્મ મહોત્સવ પર ઉજવાય છે.

જ. મધ્યરાત્રિ, મેરુ પર્વત.

૫. વાસુદેવની પદવી થી મળે છે અને બળદેવને નિયમા હોય છે.

જ. નિયાણા, સમકિત.

૬. ચક્વતી પાસે રથ અને પાયદળ હોય છે.

જ. ૮૪ લાખ, ૮૯ કોડ.

(ક) વ્યવહાર સમકિતના કૃ બોલના આધારે જવાબ લખો. (૧૫)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૦)

૧. કેટલી અને કઈ પ્રકૃતિનો ક્ષય કરવાથી નિશ્ચય સમકિતની પ્રાપ્તિ થાય છે?

૨. સાત – અનંતાનુભંધી કોધ, અનંતાનુભંધી માન, અનંતાનુભંધી માયા, અનંતાનુભંધી લોબ અને દર્શન મોહનીયની તે સમકિત મોહનીય, મિથ્યાત્વ મોહનીય, મિશ્ર મોહનીય.

૩. સમકિતી જીવ આલોક-પરલોકમાં સુખી થવા શું કરે તેમ જ શેમાં અનુરાગ રાજે? વચન શુદ્ધતા એટલે શું?

૪. સુદેવ, સુગુરુની હર્ષિત થઈને સેવા-ભક્તિ કરે અને જૈન આગમ શાસ્ત્ર સાંભળવામાં અનુરાગ રાજે. વચન શુદ્ધતા એટલે વચનથી અરિહંત દેવ, ધર્મગુરુ અને કેવળી પ્રવૃત્તિ ધર્મના જ ગુણકીર્તન કરે. બીજી સરાગી દેવ, ગુરુ કે ધર્મના ગુણગ્રામ ન કરે.

૫. સમકિતી જીવ કેટલા સમયમાં મોક્ષ પ્રાપ્ત કરે? તેની પ્રવૃત્તિમાં શું હોય છે? શેનો નાશ કરે છે? ઉદાહરણ આપો.

૬. જ. અંતર્મૂર્ખૂર્ત ૬. અર્ધ પુરુષાલ પરાવર્તન (અનંતકાળ ચક). તેની પ્રવૃત્તિમાં પાપભીજુતા હોય છે. ભવભ્રમણના કારણરૂપ મિથ્યાત્વનો નાશ કરે છે. ફૃષ્ટા વાસુદેવ, શ્રેણીક મહારાજા.

૭. ગ્રીજી સદ્ધણા, ચોથું દૂધણ, જીજો આગાર, નવમો વિનય, ચોથી જ્યણા, છટ્ઠો આચાર, નવમી રૂચિ અને પાંચમું ભૂધણ લખો. (માત્ર નામ લખો.)

૮. ગ્રીજી સદ્ધણા – વા વિ વાવજ્ઞ, ચોથું દૂધણ – પરપાસંડ પસંસા, જીજો આગાર – કુટુંબ કે જ્ઞાતિ,

નવમો વિનય - સ્વધર્મી, ચોથી જ્યાણા - માન, છટઠો આચાર - સ્થિરીકરણ, નવમી રુચિ - સંક્ષોપ રુચિ પાંચમું બૂધણ - ધૈર્યવાન.

પ. લક્ષણ એટલે શું? તે કેટલા છે? માત્ર નામ લખો. આસ્થા એટલે શું?

૭. લક્ષણ એટલે જેનાથી સમકિતની ઓળખાણ થાય. તે પાંચ છે. સમ, સંપેગ, નિર્વેદ, અનુકંપા, આસ્થા. આસ્થા એટલે જિનવાણી, આગમ, શાસ્ત્રો પર દઢ શ્રૂદ્રા રાખો. સ્વ-પરના હિતાહિતનો વિચાર કરી કાર્ય કરો.

(૨) વ્યાખ્યા લખો.

(૫)

૧. નિ:કાંક્ષિત - અન્ય મતોની તથા સાંસારિક સુખોની ઈરણ ન કરવી.

૨. અભિગમ રહયિ - જેણે ૧૧ અંગ, પ્રકીર્ણક સૂત્ર, દખ્ષિવાદ આદિ શ્રુતજ્ઞાનના અર્થને જાણી લીધા છે તેને અભિગમ રહયિ કહે છે.

૩. સંલાપ - મિથ્યાત્તીની સાથે વિના કારણે વારંવાર ધર્મબુદ્ધિશી ન બોલે. સમકિતી સાથે વગર બોલાવ્યે પણ વારંવાર જોલે.

૪. વિદ્યા પ્રભાવના - પુરુષાર્થવાળો પુરુષ અનેક વિદ્યા જાણે અને દીક્ષા લઈ શાસન પ્રભાવના કરો.

પ. ગણ - ધણા આચાર્યોના શિષ્ય સમૂહ.

(૧૦)

પ્ર.૩ વાતાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. અર્જુનમાળી કયા નગરમાં રહેતો હતો? તે નગરીના રાજ કોણ હતા? તે કોણી સાથે ક્યાં રહેતો હતો?

૭. અર્જુનમાળી રાજગૃહી નગરમાં રહેતો હતો. તે નગરીના રાજ શ્રેણીક હતા. તે પોતાની પત્ની બંધુમતી સાથે ગુણશીલક ઉદ્ઘાનમાં સુખપૂર્વક રહેતો હતો.

૨. નંદ મણિયારે પૌખધમાં ડોણી આજ્ઞા લઈને શું કરવાનું વિચાર્યુ?

૭. કાલે સવારે રાજ શ્રેણીકની આજ્ઞા લઈને નગરની બહાર ઈશાન દિશામાં વૈભાર પર્વતની નજીક વાસ્તુ શાસ્ત્રના પાઠકોએ પસંદ કરેલી બૂભિમાં નંદા પુષ્કરિણી જોદાવવાનો વિચાર કર્યો.

૩. પત્ની સાથે અભદ્ર વ્યવહાર જોઈને અર્જુનમાળીને શું વિચાર આવ્યો?

૭. હું નાનપણથી જ આ મુદ્રગરપાણિ યક્ષણી સેવા-પૂજા કરું છું અને પછી જ ફૂલ વેંચીને મારો જીવનનિર્વાહ કરું છું. જો મુદ્રગરપાણિ યક્ષ હોત તો ખરેખર આવી તકલીફના સમયે મને જરૂરથી મદદ કરત, માટે નક્કી અહીં કોઈ યક્ષ નથી પણ આ તો માત્ર હુંઠું લાકું છે.

૪. શુક પરિવ્રાજકે કયા વિષયો પર થાવચ્ચા મુનિ સાથે પ્રઝચર્યા કરી? સત્યદર્શન જાણ્યા પછી શું કર્યુ?

૭. સરિસવય, કુલત્થા, માસ, અક્ષય, અવ્યાય વગેરે વિષયો પર ચર્ચા કરી. સત્યદર્શન જાણ્યા પછી પોતાની હાર ર્વીકારી તે શુક પરિવ્રાજકે પોતાના ૧૦૦૦ શિષ્યો સાથે થાવચ્ચા મુનિ પાસે દીક્ષા અંગીકાર કરી.

પ. કોણ બોલે છે અને ડોને કહે છે? - ૧) તે દેવની વિકૃતણા હતી. બગવાન મહાવીર ગૌતમને કહે છે.

૨) હું અધન્ય છું. બ્રહ્મ થઈ ગયો. દેડકો મનમાં વિચારે છે.

(૧૦)

પ્ર.૪ નીચેના કાલ્યની પૂર્તિ કરો.

જવાબ

૧. નાત્યદૂષું કરોતિ.

પાના નં. ૧૯૮ કડી ૧૦

૨. કિ શર્વરીષુ નભૈ:

પાના નં. ૧૭૦ કડી ૧૮

૩. મત્વેતિ બિન્દુઃ.

પાના નં. ૧૯૮ કડી ૮

૪. ભક્તામરની રૂપ મી કડી લખો.

પાના નં. ૧૭૧ કડી ૨૫

જ્ય - જિનેંદ્ર

(30)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. ચાઉકાલં સજાયચ અકરયાએ ઉભાઓકાલં બંડોવગરણસ્સ આપડિલેછણાએ
૨. જાવંતિ કેઈ સાહુ ર્યછરણ ગુચ્છણ પડિઝાછધારા
૩. દેવસિયાએ આસાયણાએ તિતીસજયરાએ જ કિંચિ મિચણાએ મણ દુક્કડાએ
૪. પરિયટણાએ આઉટણ પસારણાએ છપઈ સંઘટણાએ કુઇએ કક્કરાઈએ છીએ

(૮)

(બ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો અને કયા પાઠમાં આવે છે?

(૫)

જવાબ	પાઠ
૧. સંજમં ઉવસંપજ્ઞામિ	સંયમને અંગીકાર કરું છું
૨. પુચ્છણા	પૂછતું
૩. અપરિસુદ્ધં	અશુદ્ધ બિક્ષા
૪. સત્ત્વબ્લૂઅેસુ	બધા જીવોથી
૫. જાવ સંપત્તાણં	યાવત્ મોક્ષો પહોંચેલાઓને

(ક) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો અને કયા પાઠમાં આવે છે?

(૫)

જવાબ	પાઠ
૧. વાચનાચાર્યની આશાતનાથી	વાચણારિયસ્સ આસાયણાએ
૨. મધુરા ફળની જાત	માહૃરય વિહિં
૩. સમ્યક્ પ્રકારે	સમ્યં
૪. જ્યાયયુક્ત છે	નેઆઉં
૫. સૂસ વિસુદ્ધ	ઉર્સુતો

(દ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૨)

૧. દેવસિય અને રાઈય પ્રતિકમણમાં મુખ્યત્વે શેના પચ્ચકખાણ કરવામાં આવે છે? તેની સંખ્યા કેટલી?
૨. દેવસિય પ્રતિકમણમાં મુખ્યતાએ રાત્રિભોજન, ચૌવિછાર કે તિવિછારના પચ્ચકખાણ કરવામાં આવે છે અને રાઈય પ્રતિકમણમાં મુખ્યતાએ નવકારશી, પોર્સીના પચ્ચકખાણ કરવામાં આવે છે. દેવસિય પ્રતિકમણની સંખ્યા ૩૩૫ દિવસ અને રાઈય પ્રતિકમણની સંખ્યા ૩૭૦ દિવસની થાય છે.
૩. જગતમાં વિશિષ્ટ પૂજા કોણ છે? બીજું નામ શું છે? હાલમાં તેઓ કયાં છે? ત્યાં તેઓ જ. ૬. કેટલા હોય?
૪. અરિહંત, તીર્થકર, મહાવિદેશમાં, મહાવિદેશમાં જ. ૨૦ ૬. ૧૫
૫. આચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને ગણધરનો સમાવેશ ચતુર્વિધ સંધ અને નમરકાર સૂસના કયા પદમાં થાય છે? તેમના ગુણ કેટલા? તેઓ હાલમાં કયા છે?
૬. આચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને ગણધરનો સમાવેશ ચતુર્વિધ સંધના પહેલા પદમાં – સાધુ અને નમરકાર સૂસમાં આચાર્યજી – ગ્રીજા પદમાં, ઉપાધ્યાયજી – ચોથા પદમાં, ગણધરજી – પાંચમા પદમાં હોય છે. આચાર્યના ગુણ – ૩૫, ઉપાધ્યાયના ગુણ – ૨૫, ગણધરના ગુણ – ૫૨.
૭. પ્રતિકમણના આવશ્યક કેટલા? કયા કયા? પહેલા અને પાંચમા આવશ્યકથી શું લાભ થાય છે?
૮. જ. સામાચિક, ચાર્ચિસત્યો, વંદના, પ્રતિકમણ, કાઉસઝા, પચ્ચકખાણ. પહેલા આવશ્યકથી સાવધયોગની નિવૃત્તિ થાય છે અને પાંચમા આવશ્યકથી બૂતુકાળના અને વર્તમાનકાળના પાપના પ્રાયશ્ચિત્તા દ્વારા આત્મા વિશુદ્ધ થાય છે.
૯. લોગરસ્સ અને નમોત્થુણંમાં શું તકાવત છે?
૧૦. (૧) લોગરસ્સમાં તીર્થકરોની નામરસ્તુતિ છે, જ્યારે નમોત્થુણંમાં અરિહંત, સિદ્ધની ગુણરસ્તુતિ અને ગુણ રમરણ છે. (૨) લોગરસ્સ કાલ્યમય (પદ્ય) છે, જ્યારે નમોત્થુણં પાઠમય (ગદ્ય) છે.

૭. સંજી તિર્યચ પંચેન્દ્રિય શ્રાવક ડેવી વીતે બને છે? તેમણી સંખ્યા કેટલી?
 ૮. જાતિસરણ જ્ઞાન દ્વારા, અવધિજ્ઞાન દ્વારા, એકબીજાને બોધ આપવાથી કે મનુષ્યક્ષેત્રમાં તીર્થકરણી વાણી સાંભળીને સંજી તિર્યચ પંચેન્દ્રિય શ્રાવક બને છે. અસંખ્યાતા.

(40)

પ્ર.૨ (અ) દંડકના આધારે જવાબ લખો.

(30)

- (૧) વ્યાખ્યા લખો.
 (૫)
૧. પંજ લેશ્યા – અલ્પ કખારી, શાંત ચિત્ત, તપ કરે, પરિમિત બોલે, આભદ્રન કરે, ઉપશાંત હોય, જિતેન્દ્રિય હોય.
 ૨. અસમોહિયા મરણ – જે દાની પેઠે ચાલે અર્થાત્ બંદૂકની ગોળીની જેમ જીવના પ્રદેશ એકસાથે નીકળે તે.
 ૩. સંજ્ઞા – વેદનીય કે મોહનીયના કર્મના ઉદ્દ્યથી થતી અભિલાષા કે ઈચ્છા.
 ૪. ડેવળદર્શન – સંપૂર્ણ લોકાલોકના સર્વ દ્રવ્યોનો સામાન્ય બોધ તે.
 ૫. આહારક સમુદ્ધાત – આહારકનું પૂતુળું બનાવવા આભ્રપ્રદેશોને શરીરની પહોળાઈ જેટલો દંડ કાઢી દિશા વિદિશામાં સંખ્યાતા ચોજન સુધી ફેલાવવા.

(૨) જોડકા જોડો.

(૪)

(અ)

૧. રથાળચર
૨. મતિજ્ઞાની જુગાલિયા
૩. સંમૂર્ચિષ્ઠમ મનુષ્ય
૪. ઊતર વૈકિય

(૩) મને ઓળખો.

(બ)

૧. સમકિતી
૨. બે અજ્ઞાન
૩. વિવિધ સંરસ્થાન
૪. ૮૪૦૦૦ વર્ષ

જવાબ

૪. ૮૪૦૦૦ વર્ષ
૧. સમકિતી
૨. બે અજ્ઞાન
૩. વિવિધ સંરસ્થાન

(૪)

૧. હું શુભ ધ્યાનમાં અને શાંત ચિત્તથી રહું છું.
૨. મારા શરીરમાં ખીલીથી બંને હાડકા જોડાયેલા હોય.
૩. મારી સ્થિતિ ૪. અંત. ૬. ૩ અહોરાત્રિની છે.
૪. હું મનથી વસ્તુનો સામાન્ય બોધ ડરાવું છું.
૫. મારા દ્વારા ભાષાના પુદ્ગાલો લેવા-મૂકવાની શક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે.

જવાબ
 શુડ્લ લેશ્યા
 કીલકું સંઘયણ
 તેઝિકાય
 અચ્છુ દર્શન
 ભાષા પર્યાપ્તિ

(૧૯)

(૪) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. રથાવરના દંડક કેટલા? કયા કયા? તેનો અવગાહના દ્વાર લખો.

૭. રથાવરના દંડક પાંચ – પૃથ્વીકાય, અપ્કાય, તેઝિકાય, વાઉકાય, વનસ્પતિકાય. પૃથ્વી, અપ્ક, તેઝ, વાઉની અવગાહના ૭. આંગુલના અસંખ્યાતમા ભાગની, ૬. આંગુલના અસંખ્યાતમા ભાગની, વાઉકાય ઊતર વૈકિય કરે તો ૭. ૬. આંગુલના અસંખ્યાતમા ભાગની, વનસ્પતિની ૭. આંગુલના અસંખ્યાતમા ભાગની ૬. ૧૦૦૦ જોજન ઝાંઝરી, કમલની નાલ આશ્રી.

૨. હું સંસ્થાનમાં અને વૈકિય સમુદ્ધાતમાં કેટલા અને કયા કયા દંડક લાભે?

૭. હું સંસ્થાનમાં ૧૧ દંડક – ૧ નારકી, ૫ રથાવર, ૩ વિકલેન્દ્રિય, ૧ તિર્યચ પંચેન્દ્રિય, ૧ મનુષ્યનો દંડક. વૈકિય સમુદ્ધાતમાં ૧૭ દંડક – ૧ નારકી, ૧૦ ભવનપતિ, ૧ વાયુકાય, ૧ તિર્યચ પંચેન્દ્રિય, ૧ મનુષ્ય, ૧ વાણિયાંતર, ૧ જ્યોતિષી, ૧ વૈમાનિકનો દંડક.

૩. સંજી તિર્યચ પંચેન્દ્રિયનો દર્શન, જ્ઞાન, આહાર અને પર્યાપ્તિ દ્વાર લખો.

૭. દર્શન દ્વાર – દર્શન ૩ ચક્ષુદર્શન, અચ્છુદર્શન, અવધિદર્શન. જ્ઞાન દ્વાર – જ્ઞાન ૩ મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન. અજ્ઞાન ૩ મતિઅજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન, વિબંગજ્ઞાન. આહાર દ્વાર – આહાર પ્રકારનો ઓં, રોમ, ડવળ તથા સચેત, અચેત, મિશ્ર. પર્યાપ્તિ દ્વાર – તેમાં છ પર્યાપ્તિ અને છ અપર્યાપ્તિ.

૪. દેવતાનો વેદ દ્વાર અને વિકલેન્ડ્રિયનો યોગ દ્વાર લખો.
૫. દેવતાનો વેદ - ભવનપતિથી બીજા દેવલોક સુધી જે વેદ પુરૂષવેદ અને ઝીવેદ. શ્રીજ દેવલોકથી અનુત્તર વિમાન સુધી ૧ પુરૂષવેદ. વિકલેન્ડ્રિયનો યોગ દ્વાર - તેમાં યોગ ચાર તે ૧ વ્યવહાર વચ્ચનાં, ૩ કાચાના તે ૨ ઔદારિક અને ૧ કાર્મણા.
૬. સાતે નરકની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો.
૭. ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ - પહેલી નરકે - ૧ સાગરોપમ, બીજી નરકે - ૩ સાગરોપમ, ગ્રીજી નરકે - ૭ સાગરોપમ, ચોથી નરકે - ૧૦ સાગરોપમ, પાંચમી નરકે - ૧૭ સાગરોપમ, છટઠી નરકે - ૨૨ સાગરોપમ, ચાતમી નરકે - ૩૩ સાગરોપમ.
૮. ઔદારિકના દંડકનો શરીર દ્વાર લખો.
૯. પૃથ્વીકાય, અપૂર્કાય, તેઓકાય, વનસ્પતિકાય, ગ્રણ વિકલેન્ડ્રિયમાં શરીર ગ્રણ તે ઔદારિક, તૈજસ, કાર્મણા, વાંકાય અને તિર્યચ પંચેન્ડ્રિયમાં શરીર ચાર તે ઔદારિક, વૈકિય, તૈજસ, કાર્મણા, મનુષ્યમાં શરીર પાંચ તે ઔદારિક, વૈકિય, આહારક, તૈજસ, કાર્મણા.
૧૦. ગર્ભજ મનુષ્યનો આગતિ-ગતિ દ્વાર અને એકેન્ડ્રિયનો દષ્ટ દ્વાર લખો.
૧૧. ગર્ભજ મનુષ્યનો આગતિ-ગતિ દ્વાર - ચાર ગતિનો આવે અને ચાર ગતિ તથા પાંચમી મોક્ષગતિમાં જાય. ૨૨ દંડકનો આવે તે તેઊ, વાઉ વળુંને અને જાય ૨૪ દંડકમાં. જુગલિયાનો આગતિ-ગતિ દ્વાર - જે ગતિનો આવે તે મનુષ્ય અને તિર્યચ પંચેન્ડ્રિય. એક દેવ ગતિમાં જાય. આવે જે દંડકનો તે મનુષ્ય અને તિર્યચ પંચે. ૩૦ અકર્મભૂગિનો ૧૦ ભવનપતિ, ૧ વાણવ્યંતર, ૧ જ્યોતિષી, ૧ વૈમાનિક એ ૧૩ દંડકમાં જાય અને ૫૯ અંતરદીપના ૧૦ ભવનપતિ, ૧ વાણવ્યંતર એ ૧૧ દંડકમાં જાય.
૧૨. અસંજી તિર્યચ પંચેન્ડ્રિય મરીને વૈકિયના કેટલા અને કયા દંડકમાં જાય? કયા દેવો એકાંત સમકિતી છે? તેમને જ્ઞાન હોય કે અજ્ઞાન? કેટલા અને કયા?
૧૩. અસંજી તિર્યચ પંચેન્ડ્રિય મરીને વૈકિયના પર અને ૧ નારકી, ૧૦ ભવનપતિ, ૧ વાણવ્યંતરમાં જાય. પ અનુત્તર વિમાનના દેવો એકાંત સમકિતી છે. તેમને જ્ઞાન હોય. ગ્રણ - મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન.
- (બ) કાળનું માપ અને અવગાહનાની સમજણના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૫)
૧. ઉત્સેધ આંગુલનો ઉપયોગ શેના માટે કરવામાં આવે છે?
૨. નરક આદિ ચાર ગતિના જીવોના શરીરની ઊચાઈને માપવા માટે ઉત્સેધ આંગુલનો ઉપયોગ થાય છે.
૩. છ અતુના નામ લખો. એક અતુ એટલે કેટલા માસ થાય?
૪. વસંત, ગ્રીઝ, વર્ષા, શરદ, શિશિર, હેમંત. એક અતુ એટલે જે માસ થાય.
૫. સંખ્યાત વર્ષના આયુષ્યવાળા કોને કહેવાય?
૬. ૧ છોડપૂર્વ વર્ષ સુધીનું જે મનુષ્ય કે તિર્યચનું આયુષ્ય હોય તેને સંખ્યાત વર્ષના આયુષ્યવાળા કહેવાય.
૭. એક ધનુષ્યના હાથ કેટલા અને ૨૦૦૦ ધનુષ્યનું માપ કેટલું થાય?
૮. એક ધનુષ્યના હાથ ૪ હાથ અને ૨૦૦૦ ધનુષ્યનું માપ ૧ ગાઉ, ૧ કોશ થાય.
૯. કયા શાશ્વત પદાર્થના માપ પ્રમાણ આંગુલથી મપાય છે?
૧૦. શાશ્વત નદી, શાશ્વત પર્વત, ભવનપતિના ભવન, નરકાવાસા, દેવવિમાનો, જંબૂદીપ વગેરે અસંખ્ય દીપ, લવણ સમુદ્ર વગેરે અસંખ્ય સમુદ્ર, સિદ્ધુંશિલા વગેરે.
- (ક) ત૨ અસજ્જાયના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૦)
૧. સૂર્યગ્રહણ કયારે થાય છે? તેની અસજ્જાય કેટલા પ્રહરની હોય છે?
૨. અમાસના દિવસે. ખંડગ્રહણની ૧૨ પ્રહર, પૂર્વ ગ્રહણની ૧૫ પ્રહરની.
૩. થી ના ના સમયને મધ્યરાત્રિ કહે છે. તેની અસજ્જાય છે.
૪. સૂર્યાસ્ત, સૂર્યોદય, મધ્યરાત્રિ, ૧ મુહૂર્ત.
૫. ઉકોપાત, પતન, અધાઠ સૂદ પૂનમ અને અશુદ્ધ સામનાની અસજ્જાય કેટલા સમય સુધી હોય છે?

(૧૫)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના શરૂઆતીના અર્થ લખી ક્યા પાઠમાં આવે છે તે લખો.

જવાબ	
૧. સંથરીને	પાથરીને
૨. જંભાઈએ	બગાસું ખાવાથી
૩. પડિછય	રોકી દીઘા છે
૪. કશાલિક	વર-કણ્યાના રૂપ, ગુણ, ઉંમર સંબંધી જૂઠ
૫. ન સોહિયાં	શુદ્ધતાપૂર્વક કર્યું ન હોય

પાઠ
સંથારાના પાઠમાં
પહેલા શ્રમણસૂત્રમાં
પાંચમા શ્રમણસૂત્રમાં
ત્રીજા પ્રતમાં
સામાચિકના આઠમા પાઠમાં

(૫)

(૧૦)

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પ્રતિક્રિયા ડેટલા બોલનું છે? તે બોલ ક્યા ક્યા?
૨. ૮૨, મિથ્યાત્વ ૨૫, અપ્રત ૧૨, પ્રમાદ ૫, કધાય – ૨૫, યોગ – ૧૫.
૩. સાધુપણાની યાદ કરાવનાર શરૂ કર્યા છે? મૂળ પાઠ અર્થ સાચે લખો.
૪. સમણોડણ – હું શ્રમણ છું, સંજ્ય – સંયતિ છું, વિરય – પાપથી નિવૃત્ત છું, પડિછય – રોકી દીઘા છે.
૫. સંભાળ એટલે શું?
૬. ગુરુ ભગવંતનું સંભાળ કર્યું. યોઝ આસન આપ્યું. વર્ષા-પાત્ર-ગોચરી-પાણી વગેરે વહોરાવવા.
૭. સર્વકાળની આશાતના એટલે શું?
૮. સર્વ કાળની આશાતના એટલે ભૂતકાળ, બવિષ્યકાળ અને વર્તમાનકાળ એમ ગ્રંથે કાળની બધી આશાતનાઓ.
૯. પરમાર્થ એટલે શું અને પરપાસંડ એટલે શું?
૧૦. નવતાત્પ આદિ વિસ્તૃત સમજણને પરમાર્થ કહે છે. પરપાખંડ એટલે જિનેશ્વર ભગવાને બતાવેલા ધર્મ સ્વિવાયના અન્ય ધર્મો.

(૫૫)

(૩૦)

પ્ર.૨ (અ) પાંચ જ્ઞાનના આધારે જવાબ લખો.**(૧) વ્યાખ્યા લખો.**

૧. મિથ્યા શ્રુત – સમ્યક્ શ્રુતમાં બતાવેલ ગુણ રહિત, અજ્ઞાની અને મિથ્યાદિની સ્વચ્છંદ મતિ, ડલ્પના અને તેના શાશ્વત મિથ્યા શ્રુત, જેવા કે મહાભારત, રામાયણ, વૈદિક, જ્યોતિષ તથા ૨૮ જાતિના પાપશાશ્વત વગેરે ગ્રંથ.
૨. પારિણામિકા બુદ્ધિ – તે જેમ જેમ વય પરિપક્વ થાય તેમ તેમ બુદ્ધિ પરિણામે. આત્મ હિતકારી અને મોક્ષ ફળ દેનારી બુદ્ધિ ઉપજે તે.
૩. અયોગી ભવરસ્થ કેવળજ્ઞાન – અયોગી કેવળની નામના ૧૪ મા ગુણસ્થાનમાં રહેલા કેવળીનું જ્ઞાન.
૪. જ્ઞોય – જાણવા યોઝ પદાર્થ તે.
૫. ગમિક શ્રુત – જેમાં ધણીવાર સરખા પાઠ આવે. બારમું અંગ દસ્તિવાદ સૂત્ર.
૬. અસંબંધ – વચ્ચમાં વિક્ષેપ સહિત જાણે અને દેખે.

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ માત્ર એક શરૂઆતી લખો.

૧. જ્ઞાનને ધારણા કર્યું તે?
૨. વિશેષપણે જાણે તે?
૩. અક્ષરના આકારનું જ્ઞાન તે?
૪. આત્માથી પ્રત્યક્ષ થાય તે જ્ઞાન?

જવાબ
ધારણા
વિપુલમતિ મનઃપર્યવ જ્ઞાન
સંજ્ઞા અક્ષર શ્રુત
નો ઈન્જિય પ્રત્યક્ષ

(૫)

પ. અનંતર બિદ્ધ કેવળજ્ઞાનના બેદ?

પંડર

(૪)

(૩) ખાલી જ્યા પૂરો.

૧. આણત દેવલોકના દેવનું અવધિજ્ઞાન ને આકારે હોય છે તિર્થાલોકનું ક્ષોત્ર છે.

૨. ઉર્ધ્વ મૃદુંગ, અસંખ્યાતા દીપ-સમુદ્ર.

૩. મનઃપર્યવજ્ઞાન અને ને ઉત્પન્ન થાય છે.

૪. આરિત્રવાન, અપ્રમાતા.

૫. શ્રુતની વિરાધના કરનાર અપેક્ષા માં પરિભ્રમણ કરે છે.

૬. ગ્રણે કાળ, સંસાર.

૭. વ્યંજનાવગ્રહનો કાળ અને અર્થાવગ્રહનો કાળ છે.

૮. અંતમુહૂર્ત, એક સમય.

(૪) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૫)

૧. ઈન્ડ્રિય પ્રત્યક્ષ જ્ઞાન એટલે શું? તે કેટલા છે? કયા કયા?

(૩)

૨. જે પોતે ઈન્ડ્રિય દ્વારા જાણે છે તે ઈન્ડ્રિય પ્રત્યક્ષ છે. તેને વ્યવહાર દિઝિથી પ્રત્યક્ષ કરેલ છે, વાસ્તવિક તે પરોક્ષ જ છે. તેના પાંચ બેદ છે – શ્રોત્રેન્ડ્રિય પ્રત્યક્ષ, ચક્ષુઈન્ડ્રિય પ્રત્યક્ષ, ઘાણેન્ડ્રિય પ્રત્યક્ષ, ર્સનેન્ડ્રિય પ્રત્યક્ષ, રૂપશર્નેન્ડ્રિય પ્રત્યક્ષ.

૩. ભાવથી મનઃપર્યવજ્ઞાનનો વિષય લખો.

(૨×૬)

૪. ગ્રાજુમતિ જ્યાંય અનંત દ્રવ્યના ભાવને જાણે-દેખે, ઉત્કૃષ્ટ સર્વ ભાવના અનંતમા ભાગને જાણે-દેખે. વિપુલમતિ તેથી અધિક સ્પષ્ટ, વિપુલ જાણ-દેખે.

૫. ભવસ્થ કેવળજ્ઞાન એટલે શું? તેના કેટલા બેદ છે? કયા કયા?

૬. જે મનુષ્ય ભવમાં રહેલા છે તેનું કેવળજ્ઞાન તે ભવસ્થ. તેના બે બેદ છે – સચોગી ભવસ્થ કેવળજ્ઞાન અને અયોગી ભવસ્થ કેવળજ્ઞાન.

૭. અવધિજ્ઞાનનું જ્યાંય અને ઉત્કૃષ્ટ ક્ષોત્ર લખો.

૮. અવધિજ્ઞાનનું જ્યાંય ક્ષોત્ર-સૂક્ષ્મ નિગોદના જીવનું શરીર ગણ સમય આહાર લેવા પર જેટલું ક્ષોત્ર અવગાહે તેટલું ક્ષોત્ર જાણે. ઉત્કૃષ્ટ ક્ષોત્ર-અલોકમાં લોક જેવડા અસંખ્યાતા ખંડ ભરાય તેટલું ક્ષોત્ર સર્વ દિશા-વિદિશા જાણે અને જુઓ.

૯. ઈંદ્ર એટલે શું? તેના બેદ કેટલા છે?

૧૦. અવગ્રહથી ગ્રહણ કરેલ વિષયની વિચારણા તે ઈંદ્ર. નિર્ણય થાય નહિ કે મને કોણ બોલાવે છે? સંશયની વિચારણા કે તે મિત્ર હશે કે ભાઈ? તેના બેદ છ છે.

૧૧. કાળથી સાંદ્ર-અનાંદ્ર, સપર્યવસિત-અપર્યવસિત શું લખો.

૧૨. કાળથી સમ્યક્ શું ઉત્સર્પણી-અવસર્પણી આશ્રી સાંદ્ર સપર્યવસિત. નો ઉત્સર્પણી-નો અવસર્પણી આશ્રી અનાંદ્ર અપર્યવસિત.

૧૩. શુદ્ધ અને દર્શનની અપેક્ષાએ અવધિજ્ઞાન અને મનઃપર્યવજ્ઞાન વર્ચેનો તફાવત લખો.

૧૪. શુદ્ધ અપેક્ષા-અવધિજ્ઞાન મનઃપર્યવજ્ઞાન અપેક્ષા અશુદ્ધ છે, મનઃપર્યવજ્ઞાન અવધિ કરતા અધિક શુદ્ધ છે. દર્શન અપેક્ષા-અવધિદર્શનથી જુઓ છે, અવધિજ્ઞાનથી જાણે છે. મનઃપર્યવજ્ઞાન જોતું અને જાણતું બંને કિયા થાય છે.

(બ) ચાર કષાયના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. આત્મ પ્રતિષ્ઠિત અને વેદા એટલે શું?

૨. આત્મ પ્રતિષ્ઠિત-પોતાના માટે. પોતાને પોતાના પર કોધ આવે તે. ઉદા. પોતાનાથી થયેલ ભૂલને કારણે પોતાના ગાલ પર મારે, માથું પછાડે. વેદા-અબાધાકાળ પૂર્ણ થતા કર્મનું ઉદ્દ્યમાં આવતું અથવા ઉદીરણ દ્વારા ઉદ્દ્યમ આવલિકામાં જેંચેલ કર્મનું ફળ દેતું.

૨. માનના પ્રડાર કેટલા છે? પહેલા-ચોથાનું નામ અને બીજા-ગીજાની વ્યાખ્યા લખો.	
૭. ચાર. ૧) અનંતાનુંબંધી ૨) અપ્રત્યાખ્યાનાવરણીય – દેશવિરતિની ઘાત કરે ૩) પ્રત્યાખ્યાનાવરણીય-સર્વ વિરતિની ઘાત કરે એવો. ૪) સંજવલન.	
૩. અર્થ લખો – વત્થુ – વાસ્તુ, ઠાંકી જમીન માટે, મકાન વગેરે માટે.	
આભોગ – કોધના કારણ અને તેના ફળને જાણીને કોધ કરવો.	
૪. કષાયના દળિયા કેટલા? કોધ કષાયના દળિયાના બાંગા કેટલા? કેવી રીતે? ટૂંકમાં લખો.	
૭. કષાયના દળિયા છ. કોધ કષાય દળિયાના બાંગા-૪૫૦. છ દળિયાને બૂતકાળ, બવિષ્યકાળ, વર્તમાનકાળ અપેક્ષા $3 \times ૫ = ૧૮$. એ ૧૮ બેદ સમુચ્ચય જીવ અપેક્ષા અને ૨૪ દંડક અપેક્ષા $૧૮ \times ૨૫ = ૪૫૦$ બાંગા થાય.	
૮. કયા કષાય લાભે? જમીન માટે કાડા પર કેસ કર્યો, મેં દિવાલ પર માથું પછાડ્યું, મોહનીય કર્મના ઉદ્યાથી માન આવ્યું, શ્રાવકપણું ન લેવા હે.	
૯. વત્થુ, આભ પ્રતિષ્ઠિત, અપ્રતિષ્ઠિત, અપ્રત્યાખ્યાનાવરણીય.	
(ક) ચાર ધ્યાનના આધારે જવાબ લખો.	(૧૫)
(૧) અર્થ લખો.	(૪)
૧. અજ્ઞાન દોષ – મિથ્યા શાસ્ત્રોના સંસ્કારોથી હિંસા વગેરે ધર્મ વિમુખ કાર્યમાં પ્રવૃત્ત રહેતું.	
૨. વિલપન – વારંવાર પૂર્વે કરેલા કર્મોનું ચિંતન કરતા કલેશયુક્ત વિલાપ કરતા બોલતું.	
૩. અસંમોદ – ધર્મના સૂક્ષ્મ ભાવ સાંભળીને જ્ઞાનિ ન લાવવી.	
૪. અસરણાણુપેણ – સંસારમાં કોઈ કોઈનું શરણ નથી તેનો વિચાર ચિંતવવો.	
(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.	(૧૧)
૧. સમકિતીને અને વર્તમાને ૧૫ કર્મભૂમિમાં કેટલા અને કયા કયા ધ્યાન હોય?	(૫)
૭. સમકિતીને – ૪ ધ્યાન તે આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાન, ધર્મધ્યાન, શુક્લધ્યાન. વર્તમાને ૧૫ કર્મભૂમિમાંથી પાંચ ભરત, પાંચ ઈરવતમાં – ૩ ધ્યાન તે આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાન, ધર્મધ્યાન. પાંચ મહાવિદેશમાં ૪ ધ્યાન તે આર્ત ધ્યાન, રૌદ્રધ્યાન, ધર્મધ્યાન, શુક્લધ્યાન.	
૮. ચાર ધ્યાન કયા સૂસનો અધિકાર છે? તે અંગ છે કે ઉપાંગ? કાલિક છે કે ઉત્કાલિક?	(૪)
૯. ભગવતી સૂસ શતક ૨૫, ઉદ્દશો ૭, ઠાણાંગ સૂસ ચોથું સ્થાન, ઉવવાઈ સૂસ.	
ભગવતી સૂસ અને ઠાણાંગ સૂસ તે અંગ સૂસ છે અને કાલિક સૂસ છે. ઉવવાઈ સૂસ ઉપાંગ સૂસ છે અને ઉત્કાલિક સૂસ છે.	
૩. રૌદ્રધ્યાનનો જીજો પાયો, ધર્મધ્યાનનું ગ્રીજું આલંબન, શુક્લધ્યાનની ચોથી અનુપેક્ષા, આર્તધ્યાનનું પહેલું લક્ષણ લખો. માત્ર નામ લખો.	(૨)
૭. જૂઠમાં આનંદ માનવો, પરિચણા, વિપરિચણામાનુપેક્ષા, કંદન.	
	(૧૦)
પ્ર.૩ સંસ્કાર વિભાગના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.	
૧. અચેત પાણીના નામ કયા સૂપ્તમાં છે? કોણી સાથે વેર ન બંધાય?	
૭. આચારાંગ સૂસ જીજો શ્રુતસ્કર્ષ, અધ્યયન ૧, ઉદ્દશો ૭/૮. પાણીમાં ઉત્પન્ન થતા અસંખ્ય અપ્કાયના, પાણીમાં રહેલા અનંતા વનસ્પતિના, પાણીમાં રહેલા અન્ય અસંખ્યાતા ગ્રસ જીવો સાથે વેર ન બંધાય.	
૨. પરઠીને પાછા ઉપાશ્રીમાં આવીને શું કરતું? સંમૂચ્છીમ જીવોની દ્યા પાળવા શું જાણવું જરૂરી છે?	
૭. દોષોની આતોચના કરવા સામાચિકના ગ્રીજા પાઠ ઈશ્વરાવહિયાનો કાઉર્સાઝ કરવો. સંમૂચ્છીમ જીવોની દ્યા પાળવા શરીરની અશુચિ પરઠવાની વિધિ જાણવી જરૂરી છે.	
૩. પ્રત લેવાથી શેનાથી બચાય છે? અપ્રતી શેનો ત્યાગ કરતો નથી? સનાનુમારે શું છોડી પ્રત લીધા?	
૭. અનર્થદંડથી બચાય છે, અપ્રતી સાવધયોગનો ત્યાગ કરતો નથી. ૧૫૦૦૦ રતનની ખાણ અને ૨૦૦૦૦ સોનાની ખાણ છોડી દીક્ષા લીધી.	

૪. બોજનમાં અણગામો તે ડયું ધ્યાન છે? તેનાથી શું થાય છે? ક્ષમા રાખવાથી શેનો લાભ મળે છે? કડવા શરૂદો કહેનાર શા માટે ઉપકારી છે?

૫. આર્તદ્યાન, તેનાથી નવા અશુભ કર્મ બંધાય છે. ક્ષમાથી સંવરજનો લાભ મળે છે. કર્મ ખપાવવામાં સહાયક બને છે.

૬. છટઠા અને સાતમા નિનહિવનું નામ લખી તેઓ શા માટે નિનહિ થયા?

૭. ક) રોછનુમ - જીવરાશિ, અજીવરાશિ, નો જીવરાશિ નો અજીવરાશિ એમ રાશિની પ્રરૂપણા કરવાવાળા.
૭) ગોષ્ઠમાહિલ - જીવ કર્મથી સ્પૃષ્ટ હોય છે પરંતુ કર્મથી બંધાયેલો નથી હોતો તે પ્રરૂપણા કરવાવાળા.

(૧૦)

પ્ર.૪ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ તું થી ૪ લીટીમાં લખો.

૧. સક્રાન્ત પુત્ર કોણ હતા? તે કોણ અનુયાયી હતા? તેઓ શેનો વેપાર કરતા હતા? તેમની પાસે કેટલી કર્મશાળા હતી?

૨. કુંભાર, ગોશાલકના આજીવિકા મતના, વાસણ બનાવવા અને વેચવાનો વેપાર, ૫૦૦ કર્મશાળા હતી.

૩. સક્રાન્ત પુત્રના જીવનમાં કોણું મહિત્વ હતું? તે કેવા હતા?

૪. તેમની પત્ની અગ્રિમિત્રા. તે પતિ પરાયણ, સુખ-દુઃખમાં જીવાળા, ધાર્મિક જીવનમાં સહાયક, ગૃહકાર્યમાં કુશળ હતા.

૫. ગોશાલકે બગવાનને મહામાછણ કેમ કીધા?

૬. ભગવાન મહાવીર અપ્રતિહિત ક્ષાન-દર્શનના ધારક છે, પ્રણે લોક દ્વારા સેવિત અને પૂજિત છે માટે.

૭. સોમા સાધ્વી શેનો અભ્યાસ કરશે? તેઓ ક્યાં ઉત્પન્ન થશે? ત્યાં તેમની સ્થિતિ કેટલી હશે? ત્યાંથી ક્યાં જશે?

૮. અગ્નિયાર અંગસૂશ્રોણો, શકેન્દ્રને ત્યાં સામાનિક દેવપણે, ત્યાં તેમની સ્થિતિ બે સાગરની હશે. ત્યાંથી સ્યાવીને મહિદેશ ક્ષોગમાં જણશે.

૯. કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે? - ૧) મને સંતાન થાય - સુભદ્રાએ સુવ્રતા સાધ્વીને કહું.

૨) આપ તેનો સ્વીકાર કરો - ભદ્રા સાર્થવાહે સુવ્રતા સાધ્વીને કહું.

(૧૦)

પ્ર.૫ નીચેના કાલ્યની પૂર્તિ કરો.

૧. મુક્તે સુખ કુરબાન હો.

જવાબ

પાના નં. ૫૮ કડી ૧/૨

૨. સંયમ પરમાત્મને.

પાના નં. ૫૮ કડી ૨

૩. માનને માયાને.

પાના નં. ૫૭ કડી ૨

૪. સાધુના ગુણ અને મહાવ્રત જે કરીમાં આવતા હોય તે કરી લખો.

પાના નં. ૫૯ કડી ૫/૨

જ્યા - જિનેંદ્ર

(૧૫)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખીને ક્યા પાઠમાં આવે છે? તે લખો.

(૫)

૧. સમતારૂપ સામાચિક વિશે
૨. બાજોઠ, પાટલા આદિ
૩. બંને હાથ જડીને
૪. ચાર પ્રકારે

૫. એ રૂથાનને પામવાના ઈચ્છકોને

(બ) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો.

જવાબ	પાઠ
સામાઈએ	પ્રતિક્રમણનો બીજો પાઠ
પીઠ	બાર્બા પ્રતમાં
કર્યાલ સંપર્ચિંઘાણ્યિં	સંથારામાં
ચાલિવિહે	આઠમા પ્રતમાં, ધર્મધ્યાનના કાઉસભામાં
ઠાણં સંપાવિઉ કામાણં	સામાચિકના સાતમા પાઠમાં

(3)

જવાબ
જાણી-પ્રીણી
ખમંતુ
તણ

જવાબ
પાલના કરતો થકો
લોકમાં દીપક સમાન

(૭)

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૨×૩)

૧. તીર્થકર અને સામાન્ય કેવળીનો લિંગ અને આગમ ઝાન અપેક્ષાએ શું તફાવત છે?
૨. તીર્થકર લિંગ અપેક્ષા પુરુષ લિંગ અને કેવળી જી લિંગ, પુરુષ લિંગ અને નપુંસક લિંગે હોય.
૩. તીર્થકર આગમ ઝાન અપેક્ષા બાર અંગ સૂરૂરૂપ અર્થ આગમ આપે અને કેવળી અંગ સૂત્ર આગમ ન આપે.
૪. દિશા પરિમાણથી શું લાભ થાય છે?
૫. લોક અસંખ્યાત યોજન કોડાછોડી વિસ્તારવાળો છે. દિશાઓની મર્યાદા કરવાથી મર્યાદાની બહાર જવાનો ત્યાગ થવાથી તે જગ્યાએ થતી હિંસા આદિ પાપોનો મોટો કર્મબંધ અટકે છે.
૬. અત્યારે તીર્થકરો હાજર નથી તો જૈનધર્મ કેવી રીતે ચાલે છે?
૭. તીર્થકરો હાજર નથી, પણ પૂજ્ય આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, સાધુ-સાધીજીઓ અને ભગવાન મહાવીરના ઉપદેશના તર આગમો હાજર છે, તેના આધારે જૈનધર્મ ચાલે છે.
૮. માત્ર સંખ્યા લખો – પિંડવિશુદ્ધિ – ૪, સંથારામાં કરણ – ૩

(૧)

(૫૫)

(૧૫)

પ્ર.૨ (અ) ડાલાપાલાના આધારે જવાબ લખો.**(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.**

(૧૧)

૧. શલાકા પાલો કેવી રીતે ભરાય? (૫ થી ૯ લીટીમાં લખો.)

(૫)

૨. પ્રથમ અનવર્સિથત પાલાને સરસવના દાણાથી શિખા સુધી બરીને અસતુ કલ્પનાએ કોઈ દેવ ઉપાડીને એક દીપ એક સમુદ્રમાં નાંખતા નાંખતા અનવર્સિથત પાલો ખાલી કરે. જે દીપ-સમુદ્રમાં છેલ્લો દાણો નાંખેલો તે દીપ કે સમુદ્ર સુધી લાંબો, પછોળો અને ગોળ બીજો અનવર્સિથત પાલો બનાવે અને શિખા સુધી બરે. બીજો દાણો શલાકા પાલામાં નાંખે. આ રીતે એકેક અનવર્સિથત પાલો ખાલી કરતા અને ભરતા એકેક સરસવનો દાણો નાંખી શલાકા પાલો બરી દે.

૩. મધ્યમ પરિતા અનંતા અને ઉત્કૃષ્ટ પરિતા અસંખ્યાતા એટલે શું?

(૨×૩)

૪. મધ્યમ પરિતા અનંતા – જધન્ય પરિતા અનંતા અને ઉત્કૃષ્ટ પરિતા અનંતા વચ્ચેની દ્રેક સંખ્યા.

ઉત્કૃષ્ટ પરિદા અસંખ્યાતા – જધન્ય યુક્તા અસંખ્યાતામાંથી એક સંખ્યા બ્યૂન.

૩. જ્યારે શલાકા પાલામાં અને પ્રતિશલાકા પાલામાં એક દાણો હોય ત્યારે બાકીના ગ્રાણ પાલા કેવા હોય?

૪. જ્યારે શલાકામાં ભરેલો હોય ત્યારે અનવર્સિથત ભરેલો, પ્રતિશલાકા અને મહાશલાકા ખાલી હોય.

જ્યારે પ્રતિશલાકામાં એક દાણો હોય ત્યારે અનવર્સિથત – શલાકા ભરેલો અને મહાશલાકા ખાલી હોય.

૫. અસંખ્યાતાના પ્રકાર કેટલા? કયા કયા?

૬. C. જધન્ય પરિદા અસંખ્યાતા, મધ્યમ પરિદા અસંખ્યાતા, ઉત્કૃષ્ટ પરિદા અસંખ્યાતા, જધન્ય યુક્તા।

અસંખ્યાતા, મધ્યમ યુક્તા અસંખ્યાતા, ઉત્કૃષ્ટ યુક્તા અસંખ્યાતા, જધન્ય અસંખ્ય અસંખ્યાતા, મધ્યમ અસંખ્ય અસંખ્યાતા, ઉત્કૃષ્ટ અસંખ્ય અસંખ્યાતા.

(૨) એક વાક્યમાં જવાબ આપો. (૪)

૧. પાલાની ઊંડાઈ અને પેદિકા કેટલી છે?

૨. પાલાની ઊંડાઈ ૧૦૦૦ યોજન અને પેદિકા અડધો યોજન.

૩. કંડમૂળમાં કેટલા જીવો છે? ૨૧ જોલમાંથી કયા જોલમાં સમાવેશ થાય છે?

૪. અનંતા. આઠમા અનંતા જેટલા.

૫. એક વખતના ક્ષાણિક કોઘથી શું નુકસાન થાય છે?

૬. અસંખ્યાતકાળ સુધીની અશાતા અપાવે અને અનંતી અશાતાનો અનુબંધ કરાવે.

૭. અનંતકાળનું પરિભ્રમણ અટકાવવા શેનાથી બચતું? શેનો ભર્યા ઉત્પણ કરવો?

૮. પાપોથી બચતું. અનંત સંસારનો ભર્યા ઉત્પણ કરવો.

(બ) પુરુષ પરાવર્તનના આધારે જવાબ લખો. (૧૫)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૦)

૧. બાદર ભાવ પુરુષ પરાવર્તન અને સૂક્ષ્મ દ્રવ્ય પુરુષ પરાવર્તન એટલે શું? (૪)

૨. બાદર ભાવ પુરુષ પરાવર્તન – એક જીવ પોતાના મરણ દ્વારા અનુભાગ બંધ અથવા રૂસ બંધના કારણ રૂપ સમસ્ત અધ્યવસ્તાય રસાનોને ક્રમથી જેટલા સમયમાં સ્પર્શ કરી લે છે, તેને બાદર ભાવ પુરુષ પરાવર્તન કહે છે.

સૂક્ષ્મ દ્રવ્ય પુરુષ પરાવર્તન – જેટલા સમયમાં એક જીવ સમસ્ત પરમાણુઓને ઔદ્દારિક વગેરે જ્ઞાત વર્ગણાઓમાંથી કોઈ એક વર્ગણા રૂપે પરિણમાવીને તેને ગ્રહણ કરીને છોડી દે તેટલા સમયને સૂક્ષ્મ દ્રવ્ય પુરુષ પરાવર્તન કહે છે.

૩. રૂસનેન્દ્રિય અને ગ્રાણેન્દ્રિય સંબંધી શું વિચાર કરવો જોઈએ? (૨x૨)

૪. રૂસનેન્દ્રિય સંબંધી – જે સ્વાદિષ્ટ બોજન રાગપૂર્વક કરી રહ્યો છે તે જ પુરુષાલો અનંતીવાર વિષારૂપે ગ્રહણ કરેલા છે. સ્વાદિષ્ટ પુરુષ પાણ વિષા જ બનવાના છે.

ગ્રાણેન્દ્રિય સંબંધી – જે સુગંધી અતાર આજે છાંટો છો તે જ પુરુષ અનંતીવાર દુર્ઘાસ્ય આપણા ઔદ્દારિક શરીરરૂપે હતા.

૫. વૈક્લિય, શાસોચ્છ્વાસ, મન અને કાર્મણ પુરુષ પરાવર્તનના કાળનો અલ્પબહૃત્વ લખો.

૬. સર્વથી થોડો કાર્મણ પુરુષ પરાવર્તનનો કાળ,

તેથી શાસોચ્છ્વાસ પુરુષ પરાવર્તનનો કાળ અનંતગુણો,

તેથી મન પુરુષ પરાવર્તનનો કાળ અનંતગુણો,

તેથી વૈક્લિય પુરુષ પરાવર્તનનો કાળ અનંતગુણો.

૭. પરમાણુ કેટલા છે? તેનાથી શું થતું રહે છે?

(૧)

૮. અનંત, પુરુષ પરાવર્તન.

૯. લોકમાં વર્ગણા કેટલી છે? તેમાંથી જીવને ગ્રહણ કરવા યોગ્ય કેટલી?

(૧)

૧૦. અનેક પ્રકારની, આઠ.

(૨) નીચેના જીવો ભૂત અને બિવિધમાં કેટલા પુદ્ગાલ પરાવર્તન કરશે?

	ભૂતકાળમાં	બિવિધકાળમાં
૧. માર્જિના જીવે ભાષાપણે	અનંત	જે કરશે તે જ. ૧,૨,૩ થ. અનંત
૨. શર્કરાપ્રભાના જીવે ઔદારિકપણે	અનંત	જે કરશે તે જ. ૧,૨,૩ થ. અનંત
૩. વાયરાના જીવે કીડાપણે વૈકિય	કર્યા નથી	કરશે પણ નથી
૪. દેવના જીવે મનપણે	અનંત	જે કરશે તે જ. ૧,૨,૩ થ. અનંત
૫. મનુષ્યના જીવે મનુષ્યપણે આછારક	આછારકનું પુદ્ગાલ પરાવર્તન થતું નથી.	

(૩) આયુષ્યના ૧૮૦૦ બાંગાના આધારે જવાબ લખો. (૧૩)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. જીવ કેટલા અને કયા કયા જોલ સાથે આયુષ્ય બાંધે?

(૩)

૨. ઇ બોલ સાથે - જીતિ, ગતિ, સ્થિતિ, અવગાહના, પ્રદેશ, અનુભાગ.

(૨x૪)

૩. ૪૨ વર્ષે, પ્રેર્ણ, પ્રાર્થના, કર વર્ષ ૮ મહિના, કર વર્ષ ૧૦ મહિના ૨૦ દિવસ આમ કરતા કરતા આયુષ્યનો બંધ શ્રીજા બાગે ન પડે તો છેલ્લા અંતર્મુહૂર્તમાં અવશ્ય પડે છે.

૪. નિરૂપક્ષમી આયુષ્ય એટલે શું? તેનું જીજું નામ શું છે? આયુષ્યના ઇ માસ બાકી રહે ત્યારે કોણ આયુષ્યનો બંધ કરે?

૫. ઉપક્ષમ રહિત એટલે કોઈપણ કારણથી આયુષ્ય તૂટું નથી. જીજું નામ અનપર્વતનીય છે. જુગલિયા મનુષ્ય, જુગલિયા તિર્યાચ, દેવ, નારકી, અકવરી, વાસુદેવ, બળદેવ.

૬. જુગલિયા, સર્વાર્થસિદ્ધ, માધવતી, રતાળુમાં કેટલા જીવો જ્યાં અને ઉપજે?

૪.	જીધણ્ય	ઉત્કૃષ્ટ
જુગલિયા	૧, ૨, ૩	સંખ્યાતા
સર્વાર્થસિદ્ધ	૧, ૨, ૩	સંખ્યાતા
માધવતી	૧, ૨, ૩	સંખ્યાતા, અસંખ્યાતા
રતાળુ	સમયે સમયે અનંતા	

૭. આકર્ષ એટલે શું? સૌથી ઓછા અને સૌથી વધુ કેટલા આકર્ષ બંધ થાય?

૮. આકર્ષણ થતું, જીવ પોતાના અધ્યાત્માય પ્રમાણે કર્મ પુદ્ગાલને થોડા થોડા બાગમાં ગ્રહણ કરે, પોતાની તરફ જેંચે. સૌથી ઓછા ૮ આકર્ષ અને સૌથી વધુ ૧ આકર્ષ બંધ થાય.

(૨) નીચેના જીવોને કયું આયુષ્ય હોય?

(૨)

	જવાબ
૧. ભરતના મનુષ્યમાં	સોપક્ષમી અથવા નિરૂપક્ષમી
૨. એકોરક અંતર્દીપના મનુષ્યમાં	નિરૂપક્ષમી
૩. પાણીમાં	સોપક્ષમી અથવા નિરૂપક્ષમી
૪. પ્રાણભાનન સ્વામી	નિરૂપક્ષમી

(૬) વિરહપદના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૨)

૧. પૂર્વાધારા, જ્વાલામુખી, મહાવિદેહમાં સામાચિક ચારિત્ર અને ડાંસનો જ. અને થ. વિરહ લખો. (૪)

૪.	જીધણ્ય	ઉત્કૃષ્ટ
પૂર્વાધારા	૧ સમય	૨૪ મુહૂર્ત
જ્વાલામુખી	એકેન્દ્રીય છે વિરહ ન પડે	
મહાવિદેહમાં સામાચિક ચારિત્ર	હંમેશાં હોય છે, તેથી વિરહ નથી.	
ડાંસ	૧ સમય	અંતર્મુહૂર્ત

૨. જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ ક મહિના અને ઉત્કૃષ્ટ ર૪ મુહૂર્તનો વિરદ્ધ કોણો છે? (૫)
૩. જધન્ય છ મહિના – ચંદ્રગ્રહણ, ચૂર્યગ્રહણ. ઉત્કૃષ્ટ છ મહિના – સિદ્ધન, સાતમી નરક, ર૪ ઈંડ. ઉત્કૃષ્ટ ર૪ મુહૂર્ત – પહેલી નરક, ભવનપત્રિ, વાણવંતર, જ્યોતિધી, ૧-૨ દેવલોક, સંમૂર્ચિષ્મ મળુષ્ય.
૩. અનુતાર વિમાનમાં ડેટલા વર્ષે જીવો જાય છે? સારી જગ્યાએ જવા માટે શું કરતું જોઈએ? (૧)
૪. કોઇકવાર અસંખ્ય વર્ષ. આચાધના, સાધના, મહેનત
૫. માટીમાં ડેટલા જીવો ઉપજે છે? કોણા કરતા વધારે છે?
૬. સમયે સમયે અસંખ્ય, ગર્ભજ મળુષ્ય કરતા વધારે છે.
૭. મહિને એક મળુષ્ય તો દેવલોકમાં તો જાય છે.
૮. સંખ્યાતા, નવમા. (૧૦)

પ્ર.૩ સંસ્કાર વિભાગના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. વસ્તુ બગડે તો તેનો શોક કરવાથી શું નુકસાન થાય છે? ભૂલ માફ કરવાથી શેનો લાભ મળે છે?
૨. અશાંતિ થાય, સંબંધોમાં તિરાદ પડે, ઘણા કર્મોનો બંધ થાય. ભૂલ માફ કરવાથી તપ દ્વારા નિર્જરા અને સંવરનો લાભ મળે છે.
૩. વચનથી % ની વાણીની અને થઈ શકે છે. દુઃખમાં આપે છે.
૪. જિનેશ્વર, પ્રભાવના, સ્વાધ્યાય, આશ્પાસન.
૫. કાયાનું ઘડતર કરવા શું વિવેક રાખવો? (કોઈપણ ચાર)
૬. ૧) પાપનો ર૨ રાખવો. ૨) વિકાર વધે તેવી ટી.વી. ચેનલો ન જોવી. ૩) છ કાયની દચા પાળવી. ૪) એકટર, હિકેટર વગેરેના ફોટા રાગથી ન રાખવા. ૫) વડીલોની સેવા કરવામાં દુર્ગાના કરવી. ૬) મનને બાવે તે નહીં પણ શરીરને અનુકૂળ ખાવું. ૭) અશાંતા, રોગ બોગવતા શાંતિ રાખવી.
૭. મનનો પ્રશસ્ત અને સમ્યકું ઉપયોગથી શું થાય? મનના ઘડતરથી કયા ગુણો પ્રગટ કરવાના છે?
૮. મનનો પ્રશસ્ત ઉપયોગ ઊંચા પુણ્ય બંધાવી શકે અને સમ્યકું ઉપયોગ મિથ્યાત્વથી મુક્ત કરવી શકે છે. મનના ઘડતરથી નિઃસ્વાર્થતા, સરળતા, નાત્રતા, ધીરજ, સહનશીલતા, જિનાજ્ઞા પાલન વગેરે ગુણો પ્રગટ કરવાના છે.
૯. મન આપણા નું અને નું તેમ જ નું અને નું કારણ બને છે.
૧૦. દુઃખ, સંસાર, સુખ, મોક્ષ. (૧૦)

પ્ર.૪ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ બે થી ગ્રણ લીટીમાં લખો.

૧. મૃગાવતી રાણીનો પરિચય આપો. તે કેવા હતા?
૨. કૌશંભીના રાજ ચેટકની પુત્રી, સંસ્કારનીક રાજની પુત્રવધૂ, શતાનીક રાજની પત્રી, ઉદાયન રાજની માતા અને જ્યાંતિ શ્રમણોપાસ્નિકાના ભાબી હતા. તે સુકોમળ અને ઢૂપવાન હતા. જીવ-આજીવના જીણકાર શ્રાવિકા હતા. તપ-નિયમથી આત્માને ભાવિત કરતા હતા.
૩. તામલી તાપસ કયા સૂસનો અધિકાર છે? તેમને ઈંડની પદવી શા માટે પ્રામ થઈ? તેમનું ભવિષ્ય શું છે?
૪. બગવતી સૂસ શતક ૩, દિદેશક ૧. નિયાણું ન કરવાના ફળરૂપે ઈંડની પદવી પ્રામ થઈ. તેઓ દેવલોકમાંથી મહવિદેહમાં જન્મ ધારણ કરીને સિદ્ધ દર્શાને પ્રામ થશે.
૫. નિયાણું એટલે શું? તામલી તાપસનું દષ્ટાંત શું પ્રેરણા કરે છે? તામલી નિયાણું કરત તો શું થાત?
૬. ફળની મર્યાદા બાંધી લેવી. સાધકોને નિયાણું ન કરવાની તથા ધર્મ અનુષ્ઠાનનું ફળ ન માંગવાની પ્રેરણા કરે છે. ભવનપત્રિના ઈંડ તરીકે ઉત્પણ થાત.
૭. દીક્ષાની આજ્ઞા લેવા આવનાર પોણ્ટિલાને તેતાલીપુત્રાને શું કહ્યું?
૮. હે દેવાનુપ્રિય! તમે મુંહિત થઈને પછી કાળધર્મ પામીને કોઈપણ દેવલોકમાં ઉત્પણ થશો માટે તમે મને જો

દેવલોકમાંથી આવીને કેવળી પ્રરૂપિત ધર્મનો પ્રતિબોધ આપવાનો સ્વીકાર કરો તો મારી દીક્ષા લેવા માટે
તમને આજ્ઞા છે.

પ. કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે? ૧) તેમનું સંભાન જાળવજો.

રાણી પણ્ણાવતીએ કનકદંડજને કહ્યું

૨) તમે ઉદાસ થઈ આર્તધ્યાન ન કરો.

તેતલીપુન્ના પોણુંલાને કહ્યું.

(૧૦)

પ.૫ નીચેના જવાબ કાચ્યના આધારે લખો.

૧. નારકીને કોણ દુઃખ આપે છે અને મહાવિગયના નામ આવતા હોય તે દર્શાવતી કરી લખો. (૪)

૨. પરમાધારી – પાના નં. ૧૧૦ કરી ૧૫

મહાવિગય – પાના નં. ૧૧૦ કરી ૨૧

૩. ધોખી, ઓડ, ખાટકીથી શરૂ થતી કરી પૂર્ણ કરો. (૫)

ધોખી – પાના નં. ૧૧૧ કરી ૩૧

ઓડ – પાના નં. ૧૧૨ કરી ૩૪

ખાટકી – પાના નં. ૧૦૮ કરી ૧૧

જ્ય – જિનેઝ્ય

(૧૫)

પ્ર.૧ (અ) નીચેનામાં કયા અતિચાર લખો?

૧. છાથીને છટકું ગોઠવીને પકડ્યો હોય
૨. સંથારો કરી આત્મહત્યાના વિચારો કર્યા હોય
૩. ઘેટાની ચામડીનો વેપાર કર્યો હોય
૪. સામાચિકમાં ખોટા બિલ બનાવવાના વિચાર કર્યા હોય

(બ) બીજા શ્રમણસૂચના આધારે મૂળ પાઠ લખો.

૧. ગાય માટે રાજેલી રોટલી લીધી હોય
૨. સાધુ માટે બનાવેલી વસ્તુ વહેચાવી હોય
૩. દાડમ લીધું હોય
૪. બંધ ઝુમાંથી લાવેલો આહાર લીધો હોય

(ક) સંગ્રહિત મનુષ્યનો કચો બેદ લાભે તે લખો.

૧. પેશાબની કોથળીમાં
૨. માખીની લીટિમાં
૩. ઝુમાલમાં કાઢેલા કફમાં
૪. ગુમડા થયા હોય તેના પડમાં

(દ) માત્ર સંખ્યા લખો.

૧. આચાર – ૫	૨. કર્મભૂમિ – ૧૫	૩. તીર્થકરણનું જધન્ય આયુષ્ય – ૭૨ વર્ષ
૪. ભાવના – ૧૨/૨૫	૫. સમકિતની જીવાયોનિ – ૩૨ લાખ	૬. ગુમિ – ૩

(ઇ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ગર્ભજ કોને કહે છે? તે સંઝી છે કે અસંઝી?
૨. જે જીવો માતા-પિતાના સંયોગથી ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થાય છે તેને ગર્ભજ કહે છે. સંઝી તિર્યાચ પંચેન્દ્રિય તથા સંઝી મનુષ્યો ગર્ભજ હોય છે. તેઓ સંઝી એટલે કે મનવાળા હોય છે.
૩. કીર્તન, વંદન, સ્વરણથી શું લાભ થાય છે?
૪. ૧) જ્ઞાન વધે છે. ૨) શ્રદ્ધા વધે છે. ૩) નવા પાપકર્મોનો બંધ થતો નથી. ૪) પુણ્યનો બંધ થાય છે. ૫) જૂના પાપકર્મોનો નાશ થાય છે.
૫. ઉપભોગ-પરિભોગ પરિમાણ પ્રત એટલે શું?
૬. ઉપભોગ-પરિભોગ ચોષ્ય વસ્તુઓની મર્યાદા કરવી. સાતમા બોલમાં બતાવેલ રજ જોલની મર્યાદા કરવી તથા ૧૫ કર્મદાનનો ત્યાગ કરવો.

પ્ર.૨ (અ) ગુણર્થાનના આધારે જવાબ લખો.**(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.**

૧. બીજા ગુણર્થાનનો લક્ષણ દ્વાર લખો.
૨. જેમ શ્રીખંડ ખાટા – મીઠા ર્વાદવાળો હોય તેમ સમકિત અને ભિશ્વાત્ત્વના ભિશ્વ પરિણામ હોય તે ભિશ્વ ગુણર્થાન. જ્યારે ભિશ્વ મોહનીયનો ઉદ્દ્ય હોય છે ત્યારે જીવને જૈનધર્મમાં રાગ કે દ્રેષ્ણ નથી. શ્રી વીતરાગ પ્રભુએ જે કહ્યો છે તે જ સાચો છે, એવી શ્રદ્ધારૂપ રાગ કે જૈનધર્મ જોટો છે, અવિશ્વાસપાત્ર છે એવો દ્રેષ્ણ

નથી હોતો. સમકિત અને મિથ્યાત્વમાં તત્ત્વ વૃત્તિ હોય તે મિશ્ર ગુણસ્થાન.

૧. અનાદિનો મિથ્યાત્વી જીવ પહેલે ગુણસ્થાનથી સીધો ત્રીજે ગુણસ્થાને આવતો નથી. ૨. બૂતકાળમાં જેણે સમકિતની રૂપર્ણના કરી હોય તે ૪ જીવ ત્રીજે ગુણસ્થાને આવે છે. ૩. તેથી સમકિત કે મિથ્યાત્વ બંઝે બાજુથી જીવ મિશ્ર ગુણસ્થાને આવી શકે છે.

પ્રફૂતિ - ૪ અનંતાનુભંધી અને મિથ્યાત્વ મોહનીયનો ક્ષયોપશામ, સમકિત મોહનીયના ઉદ્યાનો અભાવ, બાડીની રૂપ પ્રફૂતનો ઉદ્ય હોય છે.

૪. ઉદ્ઘૃષ્ટ દેશે ઊણું અર્ધ પુરુગાલ પરાવર્તનકાળમાં અવશ્ય મોક્ષ પ્રામ કરે.

૫. વીતરાગીને કેટલા અને કયા કયા પરિષ્ઠ હોય? (૪×૭)

૬. વીતરાગીને ૧૪ પરિષ્ઠ હોય. પ્રક્ષા, અજ્ઞાન, અલાભ, ક્ષુધા, તૃધા, શીત, ઉષા, દંશમસગા, ચર્ચા, ચોજા, વધ, રોગ, તૃણસ્પર્શ, મેલ.

૭. દંડક દ્વાર લખો.

૮. પહેલે ગુણસ્થાને ૨૪ દંડક, બીજે ગુણસ્થાને ૧૮ દંડક પ સ્થાવરના દંડક વર્જને, ત્રીજે - ચોથે ગુણસ્થાને ૧૯ દંડક (પ સ્થાવર, ૩ વિકલેન્ડ્રિયના ૮ દંડક વર્જને), પાંચમે ગુણસ્થાને ૨ દંડક (મનુષ્ય, તિર્યંચ પંચે.), છટઠાથી ચૌદમા ગુણસ્થાને ૧ દંડક (મનુષ્ય).

૯. બીજું, છઠું અને તેરમું ગુણસ્થાન લોકના કેટલા ભાગને રૂપર્ણો?

૧૦. બીજું ગુણસ્થાન - નીચી દિશામાં પંડગવનથી તે છટઠી નરક સુધી રૂપર્ણો તથા ઊંચી દિશામાં અધોલોકની વપ્રા અને સલીલાવતી વિજ્યથી તે નવ ગ્રેવેયક સુધી રૂપર્ણો.

છથું ગુણસ્થાન - અધોલોકની વપ્રા અને સલીલાવતી વિજ્યથી તે પાંચ અનુતત્ર વિમાન સુધી રૂપર્ણો.

તેરમું ગુણસ્થાન - સર્વ લોક રૂપર્ણો (તે કેવળ સમુદ્રધાત અપેક્ષા)

૧૧. ચોથા ગુણસ્થાને ઉદ્ય, સંઘયણ, ચારિત્ર, ધ્યાન અને દશમા ગુણસ્થાને જીવાયોનિ, લેશ્યા, વેદ અને ક્રિયા કેટલા? માગ સંખ્યા લખો.

૧૨. ચોથા ગુણસ્થાને ઉદ્ય - આઠ કર્મનો, સંઘયણ - ૪, ચારિત્ર - એકપણ નથી, ધ્યાન - પ્રણ અને દશમા ગુણસ્થાને જીવાયોનિ - ૧૪ લાખ, લેશ્યા - એક, વેદ - આઠ કર્મનો વેદ, ક્રિયા - ૧૫.

૧૩. પહેલા ગુણસ્થાનનો સ્થિતિ દ્વાર લખો.

૧૪. પહેલા ગુણસ્થાનની સ્થિતિ પ્રણ પ્રકારની - ૧) અનાદિ અનંત-તે જે મિથ્યાત્વની આદિ નથી અને અંત પણ નથી તે અભવ્ય જીવના મિથ્યાત્વ આશ્રી. ૨) અનાદિ સાંત-તે જે મિથ્યાત્વની આદિ નથી પણ અંત છે તે ભવ્ય જીવના મિથ્યાત્વ આશ્રી. ૩) સાદિ સાંત - તે જે મિથ્યાત્વની આદિ પણ છે અને અંત પણ છે તે પડિવાઈ સમકિતીના મિથ્યાત્વ આશ્રી. સાદિ સાંતની સ્થિતિ ૪. અંત. ૬. અર્ધ પુરુગાલ પરાવર્તનથી દેશે ઊણી.

૧૫. પાંચમા ગુણસ્થાને ઉપયોગ, અગિયારમા ગુણસ્થાને માર્ગણા, તેરમા ગુણસ્થાને હેતુ અને નવમા ગુણસ્થાને સમકિત કેટલા અને કયા કયા?

૧૬. પાંચમા ગુણસ્થાને ઉપયોગ-૫, ૩ છાન , ૩ દર્શન.

અગિયારમા ગુણસ્થાને માર્ગણા-૨, ચડતું નથી, પડે તો દશમે અને ચોથે આવે.

તેરમા ગુણસ્થાને હેતુ-૭ યોગ, ૨ મનના, ૨ વચનના, ૨ ઔદાચિક, ૧ કાર્મણ,

નવમા ગુણસ્થાને સમકિત-૨, ઉપશમ સમકિત અને ક્ષાયિક સમકિત.

(૨) નીચોના પ્રજોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

(૫)

જવાબ

૧. ચૌદમા ગુણસ્થાને ભાવ કેટલા? કયા કયા?

૩, ઉદ્ય, ક્ષાયિક, પારિણામિક

૨. બીજા ગુણસ્થાને આત્મા કેટલા? કયા કયા?

૭, ચારિત્ર આત્મા વર્જને

૩. અણાછારક ગુણસ્થાન કેટલા? કયા કયા?

૫, ૧, ૨, ૪, ૧૩, ૧૪

૪. આઠમા ગુણસ્થાને જીવના બેદ કેટલા? કયા કયા?
 ૫. નવમા ગુણસ્થાને અંતર કેટલું?
 ૬. જ્ઞાનાવરણીય કર્મના ઉદ્દેશ કેટલા અને કયા કયા પરિષણ લાભે?
 (૩) નીચેનામાં કેટલા અને કયા ગુણસ્થાન હોય?
 ૭. અપડિવાઈ શાખતા – એક, તેવમું
 ૮. અપ્રમાદી કખાયી – ચાર, સાત, આઠ, નવ, દશ
 ૯. ઉપશામ શ્રેણી સંદ્ઘયણ – ગ્રણ, વશ્રષ્ટભનારાચ, ગ્રષ્ટભનારાચ, નારાચ
 ૧૦. વાટે વહેતા સમકિતી – બે, બીજું, ચોથું
- (બ) જીવ પરિણામ પદ – અજીવ પરિણામ પદના આધારે જવાબ લખો. (૧૫)
- (૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૧)
 ૧. અજીવ પરિણામ કોણે કહે છે? તેના બેદ લખો. (૪)
 ૨. અજીવમાં બંધન, ગતિ, વર્ષા, ગંધ વગેરે અવસ્થાઓ દ્વારા થતા પરિણામોને અજીવ પરિણામ કહે છે. તેના બેદ – બંધન પરિણામ, ગતિ પરિણામ, સંસ્થાન પરિણામ, બેદ પરિણામ, વર્ષા પરિણામ, ગંધ પરિણામ, રૂપરૂપ પરિણામ, અગુરૂલધુ પરિણામ, શાઢ પરિણામ.
 ૩. સબરસ કોણે કહે છે? શા માટે? ખરબચાડો અને ગરમ રૂપરૂપ શરીરના કયા અંગમાં છે?
 ૪. ખારો રસ, આ રસ બધા પુરુષલોમાં હોય છે અને તે પાંચે રસમાં ભળે છે, માટે તેને સબરસ કહે છે. ખરબચાડો રૂપરૂપ – પગની ઓડી, ગરમ રૂપરૂપ – કલેતમાં.
 ૫. મહાકાળ, વીજળી, કબૂતર અને પંકપ્રભામાં કુલ પરિણામ કેટલા? માત્ર સંખ્યા લખો.
 ૬. મહાકાળ – ૨૯, વીજળી – ૧૭, કબૂતર – ૩૫, પંકપ્રભા – ૨૭.
 ૭. બંધન પરિણામ એટલે શું? પરમાણુ પુરુષ કેટલા પ્રકારના છે? કયા કયા?
 ૮. અજીવમાં જે પરમાણુ પુરુષલથી માંડીને અનંત પ્રદેશી પુરુષલનું જોડાવું તે બંધન પરિણામ છે. પરમાણુ પુરુષ જે પ્રકારના છે – સ્થિર, રૂક્ષ.
 ૯. યોગ પરિમાણ કેટલા છે? કયા કયા? (૧)
 ૧૦. ચાર. મનયોગ, વચનયોગ, કાયયોગ, અયોગી.
 (૨) માઝ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો. (૪)

જવાબ

૧. પોરામાં ઈન્ડ્રિય
 ૨. મનુષ્યમાં કખાય
 ૩. વિજ્ઞયાંતમાં વેદ
 ૪. કારેલામાં લેશ્યા
- જે, રૂપરૂપનેન્ડ્રિય, રસનેન્ડ્રિય
 પાંચ, કોધ કખાય, માન કખાય, માચા કખાય, લોભ કખાય, અકખાયી
 એક, પુરુષવેદ
 ગ્રણ, ફૃષ્ણલેશ્યા, નીલલેશ્યા, કાપોતલેશ્યા

(૧૦)

- (૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.
 ૧. નાનાને વડીલો પ્રત્યે અણગમો થાય ત્યારે શું ન વિચારાય? ચાર મુદ્દા લખો. (૪)
 ૨. ૧) શું બધું વડીલોને પૂછીને જ કરવું જોઈએ? ૨) બધા કાર્યો વડીલોની ઈરછા પ્રમાણે કરવા એ કાંઈ જરૂરી નથી. ૩) વડીલોને ન ગમે એટલે ન કરવું એવું કોણે કહું? ૪) વડીલો તો મારી ભૂલ જ દેખાય છે, સારું કરીએ છીએ એ તો દેખાતું જ નથી. ૫) મારે જે કરવું હોય તે હું કરું, તેમાં વડીલોએ માણું મારવાની જરૂરત નથી. ૬) મને ગમે તે હું કરું, તમને ગમે તે તમે કરો. હું ક્યાં કોઈને અટકાવું છું. ૭) બણાવ્યા, ગણાવ્યા, મોટા કર્યા એમાં શું ઉપકાર કરી દીધો? જબ દીધો એટલે મોટા કરે જ ને!
 ૩. કોધ કરવાથી શરીરને શું નુકસાન થાય છે? કોધને જીતવાની સાધના કેવી રીતે કરવી? (૨)
 ૪. આંખ લાલ થાય, લોછી ગરમ થાય, ફીટ, ધૂઅંશી, બી.પી., હાઇ-લો, હાઈએટેક.

કોધને જીતવાની સાધના માટે ૧) માલિકીબાવને છોડું, આવશ્યકતાઓને ઘટાડું. ૨) ઈચ્છાઓને ઘટાડું, અપેક્ષાઓને તોડું. ૩) સમયની પકડ ન રાખું, સમય, ક્ષેત્ર, સંયોગ અને કામ બદલું. ૪) વસ્તુ ઓછી, વધુ ન ચલાતું તો શરીર, મન અને આત્માનું નુકસાન થાય. ૫) ઉતાવળ ન કરું, જીજાને પહેલા કરવા એં. ૬) અવાજ ધીમો રાખું, મૌન રાખું.

(૨) ખાલી જગ્યા પૂરો.

(૪)

૧. શરીર અને નું સાધન છે.
૨., ના મનોરથ કરીશ તો મોક્ષ મળશે.
૩. જો વિચારોમાં હશે તો પર દ્રેષ નહીં આવે.
૪. જીજા વિશે જેટલું એટલા થી બચી શકાય.

જવાબ
ધર્મ, મોક્ષ
સંયમ, સંથારા
વિશાળતા, અપકારી
ઓછું, પરનિંદા

(૧૦)

પ્ર.૪ વાતના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. મહાશતકે કોધમાં રેવતીને શું કહ્યું?
૨. હે મોતની ચાહક રેવતી ! તું સાત રાત્રિની અંદર લકવાના રોગથી પીડિત થઈને વ્યથિત, દુઃખિત તથા વિવશ થતી આચુ પૂર્ણ કરી અશાંતિપૂર્વક મરીને અધોલોકમાં પ્રથમ રન્નપ્રભા નરકમાં લોલાપાચ્યુત નરકાવાસમાં ૮૪૦૦૦ વર્ષની સ્થિતિની નારકીઝ્યે ઉત્પન્ન થઈશ.
૩. મહાશતકની ૧૨ પત્નીઓ પાસે કેટલી સંપત્તિ હતી ? રેવતીએ બાર પત્નીને કેવી રીતે મારી નાંખી ?
૪. મહાશતકની ૧૨ પત્નીઓ પોતાના પિયરથી લાવેલ ૧ – ૧ કરોડ સોનામહોર તથા દશ દશ હજાર ગાયોનું એક ગોકુળ સંપત્તિના રૂપમાં હતી. રેવતીએ છ શોક્યોને શક્તિ દ્વારા અને છ શોક્યોને વિષપ્રયોગથી મારી નાંખી.
૫. જિનપાલની કથા શેનો બોધ આપે છે? કામભોગ પર દષ્ટિ કરવાથી શું નુકસાન થાય છે?
૬. જિનપાલની કથા ચતુર્વિધ સંઘને પાંચ ઇન્ડિયોના વિષયોમાં આસક્ત ન થવાનો બોધ આપે છે. કામભોગ પર દષ્ટિ કરશે તેને કામભોગો દ્વારા જ દુઃખ પ્રામ થશે અને પરિભ્રમણમાં ફ્લાઇ જશે.
૭. યક્ષાની પીઠ પર બેસેલા માર્કટી પુરોને રયણાદેવીએ શું કહ્યું?
૮. હે મોતની કામના કરનારા ! તમે શું મારો ત્યાગ કરીને, શીલક સાથે ચાલ્યા જશો? હવે તમે મારી તલવાર સામે જુઓ. હું તમારા બજેના માથા કાપીને છેંકી દઈશ.
૯. મહાશતક શ્રાવકની સંપત્તિનું વર્ણન કરો.
૧૦. મહાશતકે આઠ કરોડ કાંસ્ય પ્રમાણ સોનામહોર સુરક્ષિત ખજાનામાં, આઠ કરોડ કાંસ્ય પ્રમાણ સોનામહોર વ્યાપારમાં, આઠ કરોડ ધરના વૈભવમાં રાખી હતી. આઠ વજ ગોકુળ હતા. પ્રત્યેક ગોકુળમાં દશ દશ હજાર ગાય હતી.

(૧૦)

પ્ર.૫ નીચેના કાલ્યની પૂર્તિ કરો.

જવાબ
પાના નં. ૧૮૦ કડી ૫/૬
પાના નં. ૧૮૧ કડી ૪/૫
પાના નં. ૧૮૧ કડી ૨
પાના નં. ૧૮૨ કડી ૨

જ્ય - જિનેંદ્ર

(૧૫)

પ્ર.૧ (અ) નીચેની પાઠપૂર્તિ કરો.

૧. ઈક્સ્પીસાએ સાબલેહિં બાવીસાએ પરિસહેહિં તેવીસાએ સૂચગાડજયણેહિં ચઉવીસાએ
૨. પડિઝાહ કંબલ પાચપુચ્છણેણં પાઢિયારૂ પીઠ ફલગ ચિજ્જા

(૫)

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. ચોથા શ્રમણસૂન્ધરમાં સાતથી બાર બોલમાં હેચ અને ઉપાદેચ ક્યા ક્યા?
૨. સાત બય, આઠ મદ હેચ અને ૮ બ્રહ્માચર્ય ગુમિ, ૧૦ સાધુધર્મ, ૧૧ શ્રાવક પડિમા, ૧૨ સાધુ પડિમા.
૩. ગ્રીજા શ્રમણસૂન્ધરનો પાઠ બોલવો શા માટે આવશ્યક છે?
૪. શાસ્ત્રોમાં બતાવ્યા પ્રમાણે સ્વાધ્યાય કે પ્રતિલેખન ન કર્યા હોય અથવા ન કરવાના સમયે કર્યા હોય, તેના પર શ્રદ્ધા ન કરી હોય, તે સંબંધી મિથ્યા પ્રઢપણા કરી હોય, ચોખ્ય વિધિથી ન થયું હોય વગેરે જે અતિચાર દોષ લાખ્યા હોય તેનાથી મુક્તા થવા માટે આ પાઠ બોલવાનો હોય છે.
૫. પ્રછર એટલે શું? પૌખધ કેટલા પ્રછરનો કરાય છે?
૬. પ્રછર એટલે દિવસ કે રાત્રિનો ચોથો ભાગ તેને પોરસી પણ કહે છે. સંપૂર્ણ પૌખધ આઠ પ્રછરનો હોય છે.
૭. માત્ર રાત્રિનો પૌખધ ગ્રહણ કરવો હોય તો ચાર પ્રછરનો રાત્રિપૌખધ ગ્રહણ કરી શકાય છે.
૮. ડાઉર્સસ્યા કયો શર્જ બોલીને પારવામાં આવે છે? ડાઉર્સસ્યાનું ફળ શું છે?
૯. નમો અરિહંતાણં. ૧) આત્મા પાપકર્મના બોજથી હળવો થાય છે. ૨) શુભ ધ્યાનવાળો થાય છે. ૩) સુખ સમાધિમાં રહે છે.
૧૦. આચાર્યના ગુણ લખો.
૧૧. પ મહાપ્રત, પ સમિતિ અને ૩ ગુમિ આરાધે, પ આચાર અને ૮ વાડ બ્રહ્માચર્ય પાળો, પ ઈંજિય અને ૪ કધાય જીતે.

(૫૫)

પ્ર.૨ (અ) મોટા બાસઠિયાના આધારે જવાબ લખો.

(૩૫)

(૧) કોઠો બનાવીને નીચેના બોલનો બાસઠિયો લખો. (માત્ર આંકડામાં)

(૧૦)

૧. અકાય	૨. એકેન્જિય	૩. તેજોલેશી	૪. ઉપશમ સમકિત	૫. દેશવિરતિ
૬. ભાષક	૭. સંઝી	૮. આહારક શરીર	૯. પર્યામિા	૧૦. વિલંગજ્ઞાની

૭.

બોલનું નામ	જીવના બેદ	ગુણસ્થાન	યોગ	ઉપયોગ	લેશ્યા
૧. અકાય	૦	૦	૦	૨	૦
૨. એકેન્જિય	૪	૧	૫	૩	૪
૩. તેજોલેશી	૩	૭	૧૫	૧૦	૧
૪. ઉપશમ સમકિત	૨	૮, ૪ થી ૧૧	૧૫	૭	૭
૫. દેશવિરતિ	૧	૧, ૫ મું	૧૨	૭	૭
૬. ભાષક	૫	૧૩	૧૪	૧૨	૭
૭. સંઝી	૨	૧૨	૧૫	૧૦	૭
૮. આહારક શરીર	૧	૨, ૭/૭	૧૨	૭	૭
૯. પર્યામિા	૭	૧૪	૧૫	૧૨	૭
૧૦. વિલંગજ્ઞાની	૨	૨	૧૩	૭	૭

(૨) નીચેના બોલનો સંપૂર્ણ બાસઠિયો લખો.

(૧૦)

૧. અવેદી – જીવનો બેદ – ૧ સંઝીનો પર્યામિા, ગુણસ્થાન – ૭, ૮ થી ૧૪ , યોગ – ૧૧ ર વૈકિયના, ૨

- આહારક વર્જને, ઉપયોગ - ૮, ૫ જ્ઞાન, ૪ દર્શન, લેશ્યા - ૧ શુદ્ધિ.
 ૨. તિર્યચાણી - જીવના બેદ - ૨ સંઝી પંચેન્દ્રિયના અપર્યામા અને પર્યામા, ગુણસ્થાન - ૫ પ્રથમ, યોગ - ૧૩ ૨ આહારકના વર્જને, ઉપયોગ - ૮ ૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન, ૩ દર્શન, લેશ્યા - ૭.
 ૩. મિશ્ર દષ્ટિ - જીવનો બેદ - ૧ સંઝીનો પર્યામા, ગુણસ્થાન - ૧ ગ્રીઝું, યોગ - ૧૦ ૪ મનના, ૪ વચનના,
 ૧ ઔદારિક, ૧ વૈક્લિય, ઉપયોગ - ૭ ૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન, લેશ્યા - ૭.
 ૪. વનસ્પતિકાય - જીવના બેદ - ૪ ઓકેન્દ્રિયના, ગુણસ્થાન - ૧ પણેલું, યોગ - ૩ ૨ ઔદારિક, ૧ કાર્મણા,
 ઉપયોગ - ૩ ૨ અજ્ઞાન, ૧ અચક્ષુદર્શન, લેશ્યા - ૪ પ્રથમ.
 ૫. અપરિતા સંસારી - જીવના બેદ - ૧૪, ગુણસ્થાન - ૧ પ્રથમ, યોગ - ૧૩ ૨ આહારકના વર્જને, ઉપયોગ
 ૭ ૩ અજ્ઞાન, ૩ દર્શન, લેશ્યા - ૭.

(૩) અલ્પબહૃત્વ લખો. (૮)

૧. દર્શન દ્વાર ૨. ઉપયોગ દ્વાર ૩. લેશ્યા દ્વાર ૪. ચરમ દ્વાર
 ૧. દર્શન દ્વાર - સર્વથી થોડા અવધિદર્શની, તેથી ચક્ષુદર્શની અસંખ્યાતગુણા, તેથી કેવળદર્શની અનંતગુણા,
 તેથી અચક્ષુદર્શની અનંતગુણા.
 ૨. ઉપયોગ દ્વાર - સર્વથી થોડા અણાગારોવાળા, તેથી સાગારોવાળા સંખ્યાતગુણા.
 ૩. લેશ્યા દ્વાર - સર્વથી થોડા શુદ્ધલેશી, તેથી પંક્તલેશી સં.ગુણા, તેથી તેનેલેશી સં.ગુણા, તેથી અલેશી
 અનંતગુણા, તેથી કાપોતલેશી અનંતગુણા, તેથી નીલલેશી વિશોખાધિક, તેથી ફૃષ્ણલેશી વિશોખાધિક, તેથી
 સલેશી વિશોખાધિક.
 ૪. ચરમ દ્વાર - સર્વથી થોડા અચરમ, તેથી ચરમ અનંતગુણા.

(૪) માઝ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો. (૭)

૧. યોગ કેટલા છે? મન અને કાયાના કેટલા? માત્ર સંખ્યા લખો.
 ૨. રથાવરમાં કયા જીવનો જ્ઞાન થાય છે?
 ૩. પૃથ્વીકાય, અપુકાય, તેઉકાય, વાઉકાય, વનસ્પતિકાય.
 ૪. અસંઝી તિર્યચ પંચેન્દ્રિયમાં ઉપયોગ કયા કયા?
 ૫. ક, બે જ્ઞાન, બે અજ્ઞાન, બે દર્શન.
 ૬. અભવીમાં જ્ઞાન અને અણાહારકમાં જીવના બેદ કેટલા? માત્ર સંખ્યા લખો.
 ૭. અભવીમાં જ્ઞાન ન હોય, અજ્ઞાન - ૩ અને અણાહારકમાં જીવના બેદ ૮.
 ૮. અક્ષાયમાં જીવના બેદ કેટલા? કયા કયા?
 ૯. એક, સંઝી પંચેન્દ્રિયનો પર્યામા.
 ૧૦. અયોગીમાં યોગ કેટલા? કયા કયા?
 ૧૧. અયોગીમાં એક પણ યોગ ન હોય.
 ૧૨. સૂક્ષ્મમાં ગુણસ્થાન કેટલા? કયા કયા?
 ૧૩. એક, પ્રથમ.

(બ) રૂપી - અરૂપીના આધારે જવાબ લખો. (૧૦)

(૧) નીચેના બોલ રૂપી છે કે અરૂપી? કેટલા સ્પર્શી?

	રૂપી	અરૂપી	સ્પર્શી
૧. માહેન્દ્ર	રૂપી	-	૮
૨. વૈનિયડા	-	અરૂપી	-
૩. રતિઅરતિ	રૂપી	-	૪
૪. શીત સ્પર્શ	રૂપી	-	૮

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૯)

૧. અપરિશ્રદ્ધ કેટલા રૂપર્ણી છે? શા માટે? છ દ્વય લેશ્યા રૂપી છે કે અરૂપી? શા માટે?

૭. અરૂપી છે એટલે સ્પર્શ ન હોય કારણ કે આત્માના પરિણામ છે. છ દ્વય લેશ્યા રૂપી છે કારણકે બાદર પુરુષાલ પરિણામ છે.

૨. અરૂપીની પહેલી ગાથા લખો.

૭. પાવ ઠાણા વિરદ્ધ, અંદું બુદ્ધિ ઉંઘાણે ।

સજ્ઞા ધમત્તી પંચ ઠાણા, બાવ લેસ્સાતિ દિટ્ઠી ય ॥

૩. ચંડિસ્પર્શભાં કેટલા બોલ છે? તેમાં એકોકામાં કેટલા અને કચા કચા બોલ લાભે?

૭. ચંડિસ્પર્શભાં ગીંસ બોલ છે. એકોકામાં સોળ સોળ બોલ લાભે – પાંચ વર્ષા, બે ગંધ, પાંચ રૂસ, ચાર સ્પર્શ.

(ગ) ઉપયોગ અધિકારના આધારે જવાબ લખો. (૧૦)

(૧) નીચેના જીવો કેટલા અને કચા કચા ઉપયોગ લઈને આવે? (૫)

જવાબ

૧. ભરતક્ષેત્રનો મનુષ્ય જ્યાંતમાં આવે.

૫, ૩ જ્ઞાન, ૨ દર્શન

૨. સમકિતી સંઙ્કી હાથી પહેલી નરકમાં આવે.

૫, ૩ જ્ઞાન, ૨ દર્શન

૩. વીંછી ગરમરમાં આવે.

૩, ૨ અજ્ઞાન, ૧ દર્શન

૪. દૈવ ક્ષાયિક સમકિતી ગાયમાં આવે.

૯ આવે કારણ કે દૈવ જુગલિયામાં આવતા નથી.

૫. સાકાર ઉપયોગ એટલે શું? તે કેટલા છે?

જ્ઞાનનો ઉપયોગ. ૮, ૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન.

(૨) નીચેના જીવો કેટલા અને કચા કચા ઉપયોગ લઈને નીકળો? (૫)

જવાબ

૧. માખી

૩, ૨ અજ્ઞાન, ૧ દર્શન

૨. મન વગરનો અશાલિયો

૩, ૨ અજ્ઞાન, ૧ દર્શન

૩. સમકિતી સુવર્ણકુમાર

૩, ૨ જ્ઞાન, ૧ દર્શન

૪. મિથ્યાત્ત્વી વાતુપબા

૩, ૨ અજ્ઞાન, ૧ દર્શન

૫. ક્ષયોપશામ સમકિતી ઘોડો

૫, ૩ જ્ઞાન, ૨ દર્શન

(૧૦)

પ્ર.૩ સંસ્કાર વિભાગના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. કદવા શજ્દો બોલવાથી પરસ્પરની ઘે છે. જીવનની જોખમાય છે. મુનિ ની સેવા કરી પોતાના આત્માને તારી ગયા.

૭. સદ્ભાવના, શાંતિ, નંદીપેણ, સાધુઓ.

૨. જ્યાં માયા હોય ત્યાં શું અધરું છે? માયાથી શું મળે છે?

૭. જ્યાં માયા હોય ત્યાં પોતની ભૂત સ્વીકાર, દોષ સ્વીકાર, આલોચના, પ્રાયશ્રિત અધરું છે. માયાથી ધન, વૈભવ, પૂજા, પ્રશંસા મળે છે.

૩. લોભને જીતવાની સાધનાના પહેલા બે માત્ર મુદ્દા લખો.

૭. ૧) લોભ તો પાપનો બાપ, જીવતું કેટલું અને જોઈએ કેટલું? ૨) પર પુરુષાલમાં સુખ નથી માટે પરબરતની ચિંતા કરો.

૪. આત્માર્થી બનવા, આત્મ રક્ષા કરવા, આત્મ સ્મરણ રાખવા, આત્મ શક્તિ વધારવા માટે મારે શું અભ્યાસ કરવો જોઈએ?

૭. આત્માર્થી – આ કાર્યથી મારું આત્મહિત થશે?, આત્મ રક્ષા કરવા – અચિહૃંતે શરણં પવળામિ, આત્મ સ્મરણ રાખવા – હું નિત્ય છું, આત્મ શક્તિ વધારવા – અનંત સિદ્ધો જેવું બળ મારું છે.

૫. આત્મ વિશ્વાસ કેવી રીતે વધારવો?

જ. જેણે જિનેશ્વરના ધર્મ પર વિશ્વાસ નથી તેવા લોડો તો સંસારના માર્ગ પર ચાલે, પણ મારે તો પ્રલુના માર્ગ ચાલવું છે, માટે આત્મ વિશ્વાસ વધારું. આત્મકલ્યાણના માર્ગ નબળું મનોબળ ન ચાલે. પૂરી શ્રદ્ધાથી ધર્મ કરું.

(૧૦)

પ્ર.૪ વાતાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સાચા સાધક કેવી રીતે બનવાનું છે? (માત્ર ગ્રણ-ચાર લીટીમાં)
૨. સાધકે સંસારને પ્રિય અને અપ્રિય એમ બે વિભાગમાં વિભક્ત કરવાનો નથી, પરંતુ સાંસારિક સુખોનો, આસ્ક્રિટિનો તથા કષાયોનો ત્યાગ કરવામાં જ આનંદ અનુભવવાનો છે. સાધક સદા વૈરાઘ્યભાવમાં લીન રહે છે. હું પણ આ દુર્લભ મનુષ્યભવતમાં સાચો સાધક બનું.
૩. ચોર વગેરેથી નગરની સુરક્ષા કેવી રીતે કરવી જોઈએ?
૪. જ્યારે પ્રાણી ચોર આદિથી નગરની સુરક્ષા કરવાનું કહે છે ત્યારે નમિ રાજ્યિ કહે છે કે તમારું આ કથન એકાંતે આદરવા જેવું નથી કારણ કે ધણીવાર સાચા અપરાધી જાણી શકાતા નથી એટલે તે ગુનેગાર બચી જાય છે અને નિરપરાધીને ગુનેગાર સાબિત કરવામાં આવે છે, માટે વિષય-કષાયરૂપ આંતરિક ચોર- ડાકુથી પોતાની રક્ષા કરવી જોઈએ.
૫. રાજ બિંહસેનને કેટલા મહેલ અને કેટલી રાણીઓ હતી? નગરી તથા માતા-પિતાનું નામ, તેમની પ્રિય રાણી કોણ હતી?
૬. ૫૦૦ અત્યંત વિશાળ અને ઉત્તમ મહેલ અને ૫૦૦ રાણીઓ હતી. સુપ્રતિષ્ઠ નગર, માતાનું નામ - ધારિણી, પિતાનું નામ - મહાસેન, પ્રિય રાણી - શ્વામા હતી.
૭. પુષ્પનંદી માતાને કેવી રીતે રાખતા હતા?
૮. માતા શ્રીદીવીના ચરણોમાં પ્રણામ કરતા. માતાને શતપાક, સહક્રાપાક વગેરે તેલોથી માલિશ કરતા. તેમના અસ્થ્ય, માંસ, ત્વચા, ઢંપાડાને સુખડારી એવી જંવાહન છિયાથી માતાના શરીરને સુખશાતા આપતા. ગર્ભ, ઠંડા અને સુગંધિત પ્રણ પાણીથી સ્નાન કરાવતા અને પછી તેમને બોજન વગેરે કરાવતા
૯. કોણ કોણે કહે છે? ૧) કંકણનો અવાજ કેમ નથી આવતો? - નમિ રાજ્યિ મંત્રીને કહે છે.
૨) આ કૃતી પૂર્વભવતમાં કોણ હતી? - ગૌતમ ર્વામી મહાવીર ર્વામીને પૂછે છે.

(૧૦)

પ્ર.૫ નીચેના કાચ્યની પૂર્તિ કરો.

૧. આજ સુધી ગુરુને નમે છે.	પાના નં. ૨૪૭ કડી ૧
૨. જ્ડની પ્રતીતિ ર્વદ્રુપમાં.	પાના નં. ૨૪૮ કડી ૨
૩. રાગ નથી સધળા પ્રાણી.	પાના નં. ૨૪૮ કડી ૨
૪. કોઈ ભવતમાં જળ દેંનો.	પાના નં. ૨૪૯ કડી ૧

જ્ય - જિનેઝ્ર

(૧૦)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખી કયા પાઠમાં આવે છે તે લખો.

જવાબ		પાઠ
૧. મકખ્યા	અક્ષય-ક્ષય રહિત	સામાયિકનો સાતમો પાઠ
૨. ખમંતુ	ક્ષમા કરે	ક્ષમાપના સૂત્ર
૩. ભતા કહાએ	બોજન સંબંધી કથાથી	ચોથું શ્રમણસૂત્ર
૪. સૂપ વિહિં	કઠોળની જાત, માપની મર્યાદા	સાતમું પ્રત
૫. પાઠિયારુ	આપીને પાછી લેવાય તેવી વસ્તુ	બારમું પ્રત

(૫)

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પહેલા અને પાંચમા દેવલોકમાં કેટલા વિમાન છે?
૨. એકનિદ્રિય અને વિડલેનિદ્રિયની જીવાયોનિ કેટલી?
૩. પાવાણં કમાણં એટલે શું? તે કેટલા છે?
૪. જ્ઞાન એટલે શું? અરિહંતને કયા જ્ઞાન હોય?
૫. શાલ્ય કેટલા છે? કયા કયા?

જવાબ
૩૨ લાખ અને ૪ લાખ
પર લાખ અને ક લાખ
પાવાણં – પાપ ૧૮, કમાણં – કર્મ ૮
વસ્તુને વિશેષ સ્વરૂપે જાણતું, કેવળજ્ઞાન ત્રણ – માચા, નિદાન, મિથ્યા દર્શન

(૭૫)

પ્ર.૨ (અ) દશપૈકાલિક સૂત્રના આધારે જવાબ લખો.**(૧) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.**

૧. સમાઈ પાના નં. ૧૭ ગાથા ૪

૨. એમેએ પાના નં. ૧૪ ગાથા ૩

૩. સત્ત્વમેય પાના નં. ૨૩ ગાથા ૧૦

(૨) નીચેના વાક્યો કઈ ગાથાના છે તે ગાથા લખો. (માત્ર ગાથા લખો અર્થ નહીં)

(૨૫)

(૧૨)

૧. અસ્થિર ચિત્તવાળો બની જઈશ.

પાના નં. ૧૮ ગાથા ૮

૨. સાધુપણું કેવી રીતે પાળશે?

પાના નં. ૧૯ ગાથા ૧

૩. દેનાર ગૃહસ્થને પણ દુઃખ ન થાય.

પાના નં. ૧૫ ગાથા ૪

૪. આતુરતાથી સ્મરણ કરતું.

પાના નં. ૨૨ ગાથા ૬

૫. તપમાં ઉદ્ઘંટ કરે છે.

પાના નં. ૨૪ ગાથા ૧૩

(૩) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો.

અર્થ

અર્થ

અર્થ

૧. પિટ્રિઠ પીઠ

૨. સોવચ્ચલે સંચળ

૩. અચંદ્ર પરાધીનપણે, ન મળવાથી

૪. વસં ગાંઠો વશ થયેલો

૫. પરિવ્યવંતો વિચરતા

૪. નાલીએ પાસાંનો જુગાર રમવો

(૩)

(૨૫)

(૫)

(બ) નિયંતાના આધારે જવાબ લખો.**(૧) કોઈપણ જે દ્વાર લખો.**

૧. ચારિપ દ્વાર – પાના નં. ૨૮ દ્વાર ૫

૨. સમુદ્ધાત દ્વાર – પાના નં. ૩૭ દ્વાર ૩૧

૩. ઉદીરણા દ્વાર – પાના નં. ૩૪ દ્વાર ૨૩

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૯)

૧. સ્નાતકના પાંચ લેદમાંથી ચૌદમા ગુણવ્યાને કેટલા અને કયા કયા લેદ લાભે?

૨. પાંચ. ૧) અચંતુ-યોગનિરોધના કારણે જેમાં છવિ ભાવ ન હોય ૨) અસબલે-૨૭ શબ્દના દોષ રહિત ૩)

અકમે-ધાતિ કર્મ રહિત ૪) સંશુદ્ધ-વિશુદ્ધ કેવળજ્ઞાનના ધારક એવા કેવળી, અરિહંત ૫) અપરિર્વતી-

કર્મબંધના પ્રવાહથી રહિત એવા અબંધક.

૨. કખાયકુશીલમાં કેટલી લેશ્યા? કખાય કેટલા? કેવી રીતે?

૩. ક લેશ્યા.

કખાયકુશીલમાં સંજવલન કખાય ૪, ૩, ૨, ૧. કખાયકુશીલમાં ૪ કખાય, પરંતુ શ્રેણીમાં જ્યારે છોધનો ક્ષય કે ઉપશમ થાય ત્યારે બાકીના મણ કખાય બાકી રહે. માનનો ક્ષય કે ઉપશમ ત્યારે બે કખાય બાકી રહે. માયાનો ક્ષય કે ઉપશમ થાય ત્યારે એક લોગ કખાય બાકી રહે.

૩. બકુશ આછારક કે અણાછારક? શા માટે? નિર્ગથનો જ્ઞાન દ્વાર લખો.

૪. બકુશ આછારક કારણ કે બકુશમાં વિગ્રહ ગતિ આદિમાં અનાછારકપણાના કારણનો અભાવ હોવાથી તેઓ આછારક જ હોય છે.

નિર્ગથનો જ્ઞાન દ્વાર-૨ (મતિ, શ્રુત) / ૩ (મતિ, શ્રુત, અવધિ) / ૩ (મતિ, શ્રુત, મન:પર્યવ) / ૪ (મતિ, શ્રુત, અવધિ, મન:પર્યવ) જ્ઞાન. ૪. આસ્પ પ્રવચનમાતા ૬. ૧૪ પૂર્વ.

૫. સ્નાતકનો બારમો કાળ દ્વાર લખો.

૫. સ્નાતકનો કાળ દ્વાર - અવસર્પણી કાળમાં ગ્રીજે-ચોથે આરે જંબે અને ગ્રીજે-ચોથે-પાંચમે આરે પ્રવર્તે. ઉત્સર્પણી કાળમાં ગ્રીજે-ગ્રીજે-ચોથે આરે જંબે અને ગ્રીજે-ચોથે આરે પ્રવર્તે. મહાવિદેહમાં સદા હોય. સંછરણ અપેક્ષાએ અન્યકાળમાં પણ હોય.

૬. પડિસેવણામાં ચારિત્ર પર્યવ અને સંયમ સ્થાન કેટલા? નિર્ગથ કોનાથી હીન, અધિક અને છઠાણાવડિયા?

૭. પડિસેવણામાં ચારિત્ર પર્યવ અનંતા.

સંયમ સ્થાન અસંખ્યાતા.

નિર્ગથ પુલાક, બકુશ, પડિસેવણા, કખાયકુશીલથી અનંતગુણ અધિક, નિર્ગથ સ્નાતકથી સમતુલ્ય.

૮. પુલાકનો પરિણામ દ્વાર અને વર્તમાને ભરતમાં કખાયકુશીલમાં ડલ્પ કેટલા? અને કયા કયા?

૯. પુલાકનો પરિણામ દ્વાર - પુલાકમાં મણ પરિણામ - હિયમાન (ઘટતા), વર્ધમાન (વધતા), અવસ્થા (સમાન). હિયમાન વર્ધમાનની સ્થિતિ ૪. ૧ સમય ૬. અંતર્મુર્હૂર્ત, અવસ્થિત ૪. ૧ સમય ૬. ૭ સમયની. વર્તમાને ભરતમાં કખાયકુશીલમાં ડલ્પ બે - સ્થિત ડલ્પ, રથવિર ડલ્પ.

૧૦. પુલાકનો ગતિ દ્વાર અને વિરાધના અપેક્ષા કયાં જાય? કખાય કુશીલ અતીર્થમાં કેમ હોય?

૧૧. પુલાકનો ગતિ દ્વાર - ૪. સુધર્મ દેવલોક ૬. સહભાર દેવલોક, ૪. પ્રત્યેક પલ્ય ૬. ૧૮ સાગર. વિરાધના અપેક્ષાએ ભવનાપતિ આદિ અન્યમાં પણ ઉત્પન્ન થાય છે.

કખાયકુશીલ અતીર્થમાં તીર્થકર, પ્રત્યેક બુદ્ધ આશ્રી હોય.

૧૨. બકુશનો કાળ (સ્થિતિ) દ્વાર લખો અને કેવી રીતે?

૧૩. બકુશ એક જીવ અપેક્ષા ૪. ૧ સમય ૬. દેશે બીજા કોડપૂર્વ. ઘણા જીવ અપેક્ષા શાશ્વતા (સર્વકાળ હોય).

બકુશપણું પ્રામ્ય થયા બાદ પ્રથમ સમયમાં કાળ કરી જાય તો ૪. ૧ સમયની સ્થિતિ. કોડપૂર્વના આયુષ્યવાળા આઠ વર્ષના અંતમાં દીક્ષા લે તે અપેક્ષાએ ૬. સ્થિતિ બતાવી છે.

(૩) ખાલી જ્યા પૂરો.

(૪)

જવાન

૧. પડિસેવણામાં સંજ્ઞા અને હોય.	સંજ્ઞાબહૃતા, નો સંજ્ઞાબહૃતા
૨. સ્નાતક ઉત્સર્પણીના અને આરે હોય.	ગ્રીજે, ચોથે
૩. ચાર શરીર અને માં હોય.	બકુશ, પડિસેવણા
૪. પુલાકનું અંતર ઘણા જીવ અપેક્ષા અને છે.	૪. ૧ સમય, ૬. સંખ્યાત વર્ષ

(૫) સંજ્ઞાના આધારે જવાબ લખો.

(૨૫)

(૧) કોઈપણ બે દ્વાર લખો.

(૫)

૧. પડિસેવણા દ્વાર - પાના નં. ૪૧ દ્વાર ૫

૨. અટપેબહૃત્પ દ્વાર - પાના નં. ૪૮ દ્વાર ૩૫

૩. કાળ દ્વાર – પાના નં. ૪૧ દ્વાર ૧૨

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. ૧૦ મા ગુણસ્થાને રહેલા સાધુનો શરીર દ્વાર, યોગ દ્વાર અને પણવણા દ્વાર લખો.

૭. શરીર ગ્રણ – ઔદારિક, તૈજસ, કાર્મણ. યોગ દ્વાર – સચોગી.

સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્ર – તેના બે બેદ (૧૦ મું ગુણસ્થાન) ૧) સંકલેશ પરિણામ – તે ઉપશામ શ્રેણીથી પડનારા, ૨) વિશુદ્ધ પરિણામ – તે ઉપશામ કે ક્ષાપક શ્રેણી પર ચડનારા.

૮. સામાચિક ચારિત્રમાં વેદ કેટલા? કયા કયા? શા માટે?

૭. સામાચિક ચારિત્રમાં વેદ – સવેદી (૩ વેદ) અથવા અવેદી કારણ કે ૮ મા ગુણસ્થાને શ્રેણી પર ચડનારા સવેદીમાંથી અવેદી બને છે. તે ક્ષીણ અવેદીકે ઉપશાંત અવેદી હોય છે.

૩. પાંચ ચારિત્રમાં ડોણું સંછરણ ન થાય? તેના સંયમ સ્થાન, યોગ, લેશ્યા, ઉપયોગ કેટલા? કયા કયા?

૭. પરિણાર વિશુદ્ધ ચારિત્રીનું. તેના સંયમ સ્થાન અસંખ્યાતા, તે સચોગી, તેને લેશ્યા ગ્રણ – તેંબે, પદ્મ, શુદ્ધલ, તેને ઉપયોગ બે – સાક્ષોપયોગ, અનાક્ષોપયોગ.

૪. છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર એક ભવ અપેક્ષા અને ઘણા ભવ અપેક્ષા કેટલીવાર આવે? શા માટે?

૭. એક ભવ અપેક્ષા ૪. એકવાર ૬. પ્રત્યેક વીસ વાર (૧૨૦ વાર). ઘણા ભવ અપેક્ષા ૪. બે વાર ૬. ૬૦૦ થી અધિક (૮૫૦ વાર) કારણ કે આ ચારિત્ર એક ભવમાં ૬. ૧૨૦ વાર આવે તેથી સમગ્ર સંસારકાળ આશ્રી સાધુપણું ૮ વાર મળતું હોવાથી $૧૨૦ \times ૮ = ૯૬૦$ વખત આવે.

૫. યથાજ્યાત ચારિત્રનો લિંગ દ્વાર, કેટલા ક્ષોપ અવગાહીને રહે? કેટલા કર્મ વેદે? સ્પર્શના લખો.

૭. લિંગ દ્વાર – દ્રવ્યથી સ્વલિંગી, અન્યલિંગી કે ગૃહસ્થલિંગી હોય પણ ભાવથી સ્વલિંગી ૪ હોય.

લોકના અસં.મા ભાગમાં, ઘણા અસંખ્યાતા ભાગોમાં અથવા સર્વલોકમાં (કેવળ ચમુદ્રાત અપેક્ષા) હોય. સાત કર્મ વેદે તો મોહનીય વર્જને અથવા ચાર અધાતી કર્મ વેદે.

અવગાઠ ક્ષોપ કરતા સ્પર્શના કાંઈક અધિક જણાવી.

(૩) માંઝ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો. (એક વાક્યમાં)

(૬)

૧. છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રનો પરિમાણ દ્વાર લખો.

વર્તમાન પર્યાય અપેક્ષા ૪. ૧-૨-૩ ૬. પ્રત્યેક સો પૂર્ત પર્યાય – જો હોય તો નિયમા પ્રત્યેક સો કોડ અવેદી (ઉપશામ કે ક્ષીણ)

૨. યથાજ્યાત ચારિત્રનો વેદ દ્વાર લખો.

એક – સાક્ષોપયોગ

૩. સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્રમાં ઉપયોગ કેટલા? કયા?

૧ જીવ-૪. અંત. ૬. દેશે ઊણા અર્ધ પુરુ.પરા. કાળ ઘણા જીવ અપેક્ષા અંતર ન પડે – શાશ્વતા

૪. સામાચિક ચારિત્રનો અંતર દ્વાર લખો.

એક – ક્ષોપશમ ભાવમાં

૫. પરિણાર વિશુદ્ધ ચારિત્ર કેટલા અને કયા ભાવમાં હોય? કુદ્ધારી સંજ્યા કેટલા? કયા?

એક – યથાજ્યાત ચારિત્રી (ઉપશાંત કે ક્ષીણ)

(૪) ખાલી જરૂરી પૂર્ણો.

(૪)

૧. સામાચિક ચારિત્ર મૂળગુણ અને હોય.

૭. પ્રતિસેવી, અપ્રતિસેવી

૨. યથાજ્યાત ચારિત્રી ૧૪ મા ગુણસ્થાને અને ૧૩ મા ગુણસ્થાને કર્મ બાંધે.

૭. અનંધ/૦, શાતા વેદનીય

૩. પરિણાર વિશુદ્ધ ચારિત્રના અને બેદ હોય.

૭. નિર્વિશ માનક, નિર્વિશ કાચિક

૪. છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રની અવર્તિતની સ્થિતિ અને છે.

૭. ૪. ૧ સમય ૬. ૭ સમય

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે? ૧) હું તમને ભિક્ષા નહિ આપું. – વિજ્યઘોષ જ્યદોષ મુનિને કહે છે. (૩)
 ૨) વેદોમાં મુખ્ય અગ્નિહોત્ર છે. – જ્યદોષ મુનિ વિજ્યઘોષને કહે છે.
 ૩) તેની પ્રાણીને જબર નથી. – જ્યદોષ વિચારે છે.
૨. જ્યદોષ મુનિને કર્તા અને જ્ઞાતા કેમ કહ્યા? (૨×૭)
૩. જે યજ્ઞમાં આહૃતિ દેવાય છે તેવા યથાર્થ બાવચના કર્તા આપ છો. જેના દ્વારા આત્મશુદ્ધિનું જ્ઞાન થાય તેવી સાચી વેદવિદ્યાના જ્ઞાતા આપ છો.
૪. વિજ્યઘોષનો પરિચય આપો. વિજ્યઘોષ કાળ કરીને ક્યાં ગયા?
૫. વિજ્યઘોષ વાચાણકી નગરીમાં રહેતા હતા. તેમના ભાઈ જ્યદોષે દીક્ષા લીધી હતી. તેઓ સંસ્કૃતના પ્રકાંડ પંડિત હતા. પેદ અને પેદાંતના જાણકાર હતા. વિજ્યઘોષ કાળ કરીને મોક્ષમાં ગયા.
૬. વિજ્યઘોષે રસ્સયુક્ત બોજન કોના માટે રાખ્યું હતું?
૭. બ્રાહ્મણ હોય, વેદના જાણકાર હોય, યજ્ઞ કરનાર હોય, જ્યોતિષી આદિ અંગોના જાણકાર હોય, ધર્મશાલામાં પાર્વંગત હોય તથા જે પોતાનો અને બીજાનો ઉદ્ઘાર કરવામાં સમર્થ હોય તેમના માટે રસ્સયુક્ત બોજન હતું.
૮. જે અને જીવોને સંપૂર્ણ વીતે જાણીને ગ્રણ અને ગ્રણ થી હિંસા કરતા નથી તેને અમે બ્રાહ્મણ કહીએ છીએ.
૯. પ્રસ, સ્થાવર, કરણ, યોગ.
૧૦. વેદો મોટે ભાગે નું કહે છે, યજ્ઞો પ્રવૃત્તિવાળા હોય છે. આદિ વડે બંધાયેલા કર્મ પોતાનું આપે છે.
૧૧. પશુવધ, પાપકારી, હિંસા, ફળ.
૧૨. માટીના ગોળો આપણને શું શિક્ષા આપે છે?
૧૩. માટીનો ગોળો આપણને શિક્ષા આપે છે કે બીજો માટીનો ગોળો બીત પર જેમ ચોંટી જાય છે, તેમ દુર્ભુદ્ધિવાળા અને કામભોગોમાં આસક્ત મનુષ્ય વિધયોમાં ચોંટી જાય છે અને સૂકો ગોળો બીત પર ચોંટતો નથી, તેમ વિરક્ત સાધક કર્મથી લેપાતા નથી.

અથવા

પ્ર.૩ બક્તામરના આધારે જવાબ લખો.

- (૧) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. (૧૨)
૧. નાત્યદ્રભૂતં પાના નં. ક૭ ગાથા ૧૦
 ૨. બક્તામર પાના નં. ક૨ ગાથા ૧
૩. મત્વેતિ પાના નં. ક૯ ગાથા ૮
- (૨) નીચેના વાક્યો કઈ ગાથાના છે તે ગાથા લખો. (અર્થ નહીં) (૩)
૧. પદ્મભૂતાને વિકસાવે છે. પાના નં. ક૯ ગાથા ૮
 ૨. ગાઢા પાપો ક્ષણ માત્રમાં નાશ પામે છે. પાના નં. ક૫ ગાથા ૭

જ્ય - જિનેન્દ્ર

(૧૦)

પ્ર.૧ (અ) માત્ર સંખ્યા લખો.

૧. સામાયિકની કોટિ - ૮/૮/૭

૩. અનાચાર - પર

૨. આભ્યંતર પરિગ્રહ - ૧૪

૪. વિકલેન્ડ્ઝયની જીવાયોનિ - ક લાખ

(૨)

(બ) બીજા શ્રમણસૂચના આધારે મૂળ પાઠ લખો.

૧. હાથમાં ઘડિયાળ પહેંચી હોય તેની પાસેથી વહોર્યું હોય.
૨. ગાય માટે બનાવેલી રોટલી વહોરી હોય.
૩. ઉપરથી કોથમીર નાંખી હોય તેવી બિક્ષા લીધી હોય.
૪. સાધુ માટે બનાવેલો આહાર લીધો હોય.

જવાબ

અણેસણાએ

મંડી પાહુડિયાએ

દર્શિય બોયણાએ

ઉંગમેણાં

(૨)

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. નિર્ગાથ પ્રવચન કેવું છે? મૂળ પાઠ લખો.

૭. સરચં, અણૂતાર, કેવલિં, પડિપુઞ્ચાં, નેઆઉં, સંસુદ્ધાં, ચલ્લકતાણાં, સિદ્ધિં મર્યાં, મુતિ મર્યાં, નિજાણાં મર્યાં, નિવ્વાણ મર્યાં, અવિતછમવિસંધિ, સત્ત્વ દુક્ખ પછીણમર્યાં.

૨. પાંત્રીસ લક્ષણો પાઠ પૂર્તિ કરો.

૪. પાંત્રીસ પ્રકારની સત્ત્વ વચન વાણીના ગુણે કરી સહિત છે. એક હજાર ને અષ્ટ ઊંઠમ લક્ષણો.

૩. તદ્દ, પદ્ધાર, હાર્સ્યે, ભવ્ય આ ચાર શાઢ કર્યા પાઠમાં આવે છે?

૭. તદ્દ – પ્રતિક્રમણાના બીજા પાઠમાં, સામાયિકના પાંચમા પાઠમાં પદ્ધાર – છટઠા ખામણામાં

ભવ્ય – માંગલિકમાં, પહેલા ખામણામાં, ત્રીજ ખામણામાં

(૯)

પ્ર.૨ (અ) પુચ્છિંસસુણાં સૂચના આધારે જવાબ લખો.

(૩૫)

(૩૦)

(૧) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

૧. જણા સયંભૂ પાના નં. ૮૯ ગાથા ૨૦

૨. ઉંચ પાના નં. ૮૨ ગાથા ૪

૩. પુટ્ઠ પાના નં. ૮૫ ગાથા ૮

૪. ગિરીવરે પાના નં. ૮૭ ગાથા ૧૫

૫. સે વારિયા પાના નં. ૮૨ ગાથા ૨૮

(૨) નીચેના શાઢોના અર્થ લખો.

(૪)

જવાબ

૧. દેવાછિવ

દેવોના અધિપતિ

૨. અણિએ

જવાબ

અપ્રતિબન્ધદ

૩. પણણા

પ્રજ્ઞાથી

૪. આચિ

કેવા હતા

૫. ચકણુપણે

ચક્ષુપથમાં

૫. જિણાણાં

જિનેશ્વર

૭. દીહરાયં

જવજ્ઞાવ (દિવસ અને રાત)

૮. જ્ઞ

જેમ

(૩) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૧. અન્ય દાર્શનિકો કોણ કોણ છે? તે લખી માત્ર ગાથા લખો. (અર્થ નહિ)

૭. શ્રમણો, બ્રાહ્મણો, ગૃહસ્થો, અન્ય દાર્શનિકો – પાના નં. ૮૧ ગાથા ૧

૨. ભગવાન કોણ સમાન સર્વોત્તમ હતા? કોણે કેવી રીતે હર્ષ ઉત્પન્ન કરાવનાર હતા? જ્ઞાનના કિરણો કોણે પ્રકાશિત કરતા હતા? કોણા મધ્યબિંદુ હતા?

૭. પર્વતોમાં સર્વશ્રી હેતુપર્વત સમાન સર્વોત્તમ હતા. ભગવાન અનેક ગુણોથી યુક્ત હોવાથી તેમની પાસે આવનારને હર્ષ ઉત્પન્ન કરાવનાર હતા. જ્ઞાનના કિરણો લોકાલોકના સર્વ ભાવોને પ્રકાશિત કરતા હતા. તેઓ ધર્મ સાધકોની ભક્તિભાવના મધ્યબિંદુ હતા.

૩. તપમાં શું શ્રેષ્ઠ છે? તે દર્શાવતી ગાથા લખો.

૪. પ્રભુર્યા – પાના નં. ૮૦ ગાથા ૨૩

(બ) કાયસ્થિતિના આધારે જવાબ લખો.

(30)

(૧) કોઠો બનાવીને નીચેના બોલની જગન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ લખો. (૧૦)

૧. કેવળજ્ઞાન ૨. વેદક સમકિત ૩. સંસાર પરિતા ૪. સ્ત્રીવેદ ૫. બાદર નિગોદ પર્યામા

૬. તિર્યંચ ૭. ધર્માસ્તિકાય ૮. અભાષક સંસારી ૯. સંઝી ૧૦. ભવસ્થ સયોગી કેવળી અણાહારક

૪.

બોલનું નામ	જગન્ય સ્થિતિ	ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ
૧. કેવળજ્ઞાન	-	સાટિ અનંત
૨. વેદક સમકિત	૧ સમય	જ્જ સાગર સાધિક
૩. સંસાર પરિતા	અંતર્મુહૂર્ત	દેશે ઊણું અર્ધ પુરુષાલ પરાવર્તન કાળ
૪. સ્ત્રીવેદ	૧ સમય	૧૧૦ પલ્ય, પ્રત્યેક કોડ પૂર્વ અધિક
૫. બાદર નિગોદ પર્યામા	અંતર્મુહૂર્ત	અંતર્મુહૂર્ત
૬. તિર્યંચ	અંતર્મુહૂર્ત	અનંતકાળ (વનસ્પતિકાળ)
૭. ધર્માસ્તિકાય	-	સર્વ કાળ
૮. અભાષક સંસારી	અંતર્મુહૂર્ત	અનંતકાળ (વનસ્પતિકાળ)
૯. સંઝી	અંતર્મુહૂર્ત	પ્રત્યેક સો સાગર સાધિક
૧૦. ભવસ્થ સયોગી કેવળી અણાહારક	અજગન્ય અનુષ્ટુષ્ટ ૩ સમય	

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૫)

૧. પુઢવી કાળ અને વનસ્પતિ કાળ એટલે શું? કાયસ્થિતિના ચેંથી ૧૨ દ્વારના નામ લખો. (૫)

૨. પુઢવી કાળ – દ્રવ્યથી અસંખ્યાતી અવસર્પણી ઉત્સર્પણી કાળ, ક્ષોત્રથી અસંખ્યાતી લોકના આકાશપ્રદેશ જાતી થાય તેટલો કાળ, કાળથી અસંખ્યાતો કાળ, ભાવથી આંગુલના અસંખ્યાતમા ભાગ જેટલો લોક. વનસ્પતિ કાળ – દ્રવ્યથી અનંતી અવસર્પણી ઉત્સર્પણી કાળ, ક્ષોત્રથી અનંતો લોક, કાળથી અનંતો કાળ, ભાવથી આંગુલના અસંખ્યાતી પુરુષાલ પરાવર્તન. તે આવલિકાના અસંખ્યાતમા ભાગમાં જેટલા અસંખ્યાતા સમય જાય તેટલા પુરુષાલ પરાવર્તન.

૩) સમયક્રત્વ, ૧૦) ક્ષાન, ૧૧) દર્શન, ૧૨) સંયત.

૪. ચારિત્ર કેટલા છે? કયા? વર્તમાને ભરતમાં કેટલા અને કયા કયા ચારિત્ર છે? તેની સ્થિતિ લખો. (૪)

૫. ચારિત્ર પાંચ છે. સામાયિક ચારિત્ર, છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર, પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્ર, સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્ર, યથાખ્યાત ચારિત્ર. વર્તમાને ભરતમાં ર ચારિત્ર હોય. સામાયિક અને છેદોપસ્થાપનીય બંનેની સ્થિતિ – જગન્ય ૧ સમય ઉત્કૃષ્ટ ૧૦૦ વર્ષ કાઢેનું.

૬. કાયયોગની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ કેટલી છે? શા માટે?

(૨×૩)

૭. અનંતકાળ (વનસ્પતિકાળ) કારણ કે કોઈપણ કાયયોગ અંત.થી વધારે કરતો નથી. માત્ર એકનિદ્રયપણામાં જ કાયયોગ અનંતકાળ સુધી ટકે છે તે અપેક્ષાએ ૬. સ્થિતિ કહી છે.

૮. એકનિદ્રયની જગન્ય સ્થિતિ અંત.ની શા માટે? અનિનિદ્રય એટલે શું?

૯. કોઈ જીવ બેઇનિદ્રય આદિમાંથી નીકળીને એકનિદ્રય બનીને અંત.માં પાછો બેઇનિદ્રય આદિમાં ચાલ્યો જાય તે અપેક્ષાએ એકનિદ્રયની જગન્ય સ્થિતિ અંત.ની કહી છે. અનિનિદ્રય એટલે જેમને દ્રવ્ય ઈનિદ્રય છે પણ કેવળજ્ઞાન હોવાને કારણે દ્રવ્ય ઈનિદ્રયનો ઉપયોગ કરતા નથી.

૧૦. ૬. કાયસ્થિતિ ૭૦ કોડાકોડી સાગર અને ૩૩ સાગરની હોય તેવા બોલના નામ લખો.

૧૧. ૬. કાયસ્થિતિ ૭૦ કોડાકોડી સાગર – બાદર પૃથ્વીકાય, બાદર અપ્કાય, બાદર તેઓકાય, બાદર વાઉકાય, બાદર વનસ્પતિકાય, બાદર નિગોદ અને ૩૩ સાગર – નારકી, દેવતા.

(૨) ખાલી જગ્યા પૂરો.

(૫)

૧. સિદ્ધ પર્યાયની હોય છે પણ હોતો નથી.
૨. થી ગુણરૂપનાના જીવો સક્ષમાયી હોય છે.
૩. શ્રેણી અને નો ડાળ અંત. ૪ હોય છે.
૪. લોભ કષાયની ૫. અને ૬. સ્થિતિ છે.
૫. સંસાર અપરિતમાં અને જીવો હોય છે.

(૬) બાર તપના આધારે જવાબ લખો.

(૧૫)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૨)

૧. ભક્તપાન ઉણોદરીના કેટલા પ્રકાર છે? પહેલા ચાર પ્રકાર લખો.
૨. ભક્તપાન ઉણોદરીના છ બેદ છે. તર કવલે પૂરો આહાર સમજવો તેમાં ૧) પોણી ઉણોદરીવાળા ૮ કવલ (કોળિયા) આહાર કરે, ૨) અર્ધ ઉણોદરીથી કાંઈક વધુવાળા ૧૨ કવલ આહાર કરે, ૩) અર્ધ ઉણોદરીવાળા ૧૫ કવલ આહાર કરે, ૪) અર્ધ ઉણોદરીથી કાંઈક ઓછીવાળા ૨૦ કવલ આહાર કરે.
૩. પ્રાયશ્રિતાના કુલ કેટલા અને કયા કયા બેદ?
૪. પ્રાયશ્રિતાના કુલ બેદ – ૫૦. ૧૦ પ્રાયશ્રિતાના બેદ, તેમાં ૧૦ પ્રતિસેવના, ૧૦ પ્રાયશ્રિતા દેવાવાળાના ગુણ, ૧૦ પ્રાયશ્રિતા દેવાવાળાના ગુણ અને ૧૦ પ્રાયશ્રિતાના દોષ ઓમ સધણા મળીને પ્રાયશ્રિતા તપના કુલ $10 \times 5 = 50$ બેદ થાય છે.
૫. લોકોપચાર વ્યવહાર વિનયના કોઈપણ ચાર બેદ લખો.
૬. ૧) ગુરુજીનો, સત્પુરુષો પાસે બેસો, ૨) ગુરુ આદિની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તે, ૩) ગુરુ આદિ પાસેથી વિદ્યા પ્રામ કરવા અથવા જેણી પાસેથી વિદ્યા લીધી છે તેણી સેવા કરે, ૪) ઉપકાર યાદ કરીને ગુરુજીનોની ફૃતજ્ઞતા પૂર્વક સેવા કરે, ૫) રોગી, વૃદ્ધ, ગુરુ આદિની ચિંતા, દુઃખ જાણીને તે દૂર કરે, ૬) દેશ, ડાળ અનુસાર પ્રલુબ આજ્ઞા પ્રમાણે ઉચ્ચિત પ્રવૃત્તિ કરે, ૭) નિંદ્ય પ્રવૃત્તિ ન કરે, સર્વને અનુકૂળ કાર્ય કરે.
૭. વ્યુત્સર્ગ એટલે શું? દ્વારા ડાયોત્સર્ગના બેદ લખો.
૮. વિવિકન શાસ્ત્રાસન સેવન પ્રતિસંલીનતા – ઝી, પુરુષ, નપુંસક રહિત ઉધાન, ચૈત્ય, દેવાલય, દુકાન, વખાર, રૂમશાન, ઉપાશ્રય આદિ રૂથાને રહીને પાટ, પાટલા, બાજોઠ, પાટીયાં, બિણાના, વર્ણ-પાત્ર આદિ પ્રાચુર્ય, નિર્જીવ, અભણીય અંગીકાર કરી વિચરણું.
૯. વિગરણા નામ લખો. તે કયા તપનો કેટલામો બેદ છે? તે તપના કેટલા બેદ છે?
૧૦. દૂધ, દહીં, ધી, તેલ, ગોળ, સાકર. તે રૂપરિત્યાગનો પહેલો બેદ છે. તે તપના નવ બેદ છે.
૧૧. (૨) નીચેના કાર્યો કયા તપના છે?

(૩)

૧. ગૃહરૂપની થાળીમાં પડેલી હોય તે રોટલી લે.
૨. સંઘની સેવા કરવી.
૩. સૂર્યનું ચિંતન કરવું.
૪. લોકના આડારનો વિચાર કરવો.
૫. ચુકોશાલ મુનિઅે સંથારો કર્યો.
૬. થુંકવું નહિ.

જવાબ
આદિ, અંત
એક, દશ
ચડવા, પડવા
એક સમય, અંતર્ગૂર્હિત બતી, અબતી

જવાબ
વૃત્તિસંક્ષેપ તપ
વૈચાપચ્ચ તપ
સ્વાધ્યાય તપ
ધ્યાન તપ
અનશન તપ
કાય કલેશ તપ

પ્ર.૩ વાતાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ગૌતમ સ્વામીનો પરિચય આપો. તેઓ કોણા શિષ્ય હતા? તેમના ગુરુ કેવા હતા? તેઓ પોતાના પરિવાર સાથે ક્યાં ઉત્તરા?
૨. ગૌતમ સ્વામી મહાવીર સ્વામીના પ્રથમ શિષ્ય ગણધર હતા. વિદ્યા, જ્ઞાન અને ચારિત્રના પારગામી હતા. આચારાંગ સૂત્રના જાણકાર, ૧૨ મા દસ્તિવાદ સૂત્રના જ્ઞાતા, તત્પજ્ઞાની, શિષ્યોના પરિવાર સહિત વિચરતા હતા.
- તેમના ગુરુ ધર્મતીર્થની સ્થાપના કરવાવાળા, રાગ-દ્રેષ્ણને જીતનારા ભગ. મહાવીર સ્વામી સંપૂર્ણ લોકમાં સર્વજ્ઞ, સર્વદશી તીર્થકર હતા, તે દીપક સમાન હતા.
- ગૌતમ સ્વામી શ્રાવસ્તી નગરીની પાસે કોષ્ટક નામના બગીચામાં જ્યાં બાજોઠ આદિ સુલભ હતા, ત્યાં જીવ રહિત સ્થાનમાં તેના માલિકની આજ્ઞા લઈને ઉત્તરા.
૨. પાર્શ્વનાથ સ્વામીએ અને મહાવીર સ્વામીએ જે ધર્મ બતાત્યો છે તે બંને વર્ણે શા માટે તફાવત છે? (૪)
૩. ભરત અને ઈરવત ક્ષોપ્તમાં પ્રથમ તીર્થકરના સાધુ સરળ અને મંદ મતિવાળા હોય છે. અંતિમ તીર્થકરના સાધુ વક અને જડ હોય છે. જ્યારે મધ્યના રૂર તીર્થકરના સાધુ તરફ અને બુદ્ધિમાન હોય છે. પ્રથમ તીર્થકર ના સાધુઓને સાધુ આચાર સમજવો કઠીન હોય છે અને અંતિમ તીર્થકરના સાધુઓને સાધુ આચારનું પાલન કરવું કઠીન હોય છે, પરંતુ મધ્યના બાવીસ તીર્થકરના સાધુઓને સાધુ આચાર સમજવો અને તેનું પાલન કરવું બંને સરળ હોય છે.
૩. શેના પર કેરી ફળ આવે છે? તેને કેવી રીતે ફેંકવાનું છે? અમોદ શર્શ્ર કર્યું છે? (૨×૩)
૪. સાંસારિક પદાર્થોની ઈચ્છા અને લાલસાની લતા છે, તે ભર્યાંકર છે. તેમાં આવેશ, આવેગ, લોભ વગેરે ભર્યાંકર કેરી ફળ આવે છે. તે લતાને સંતોષ ઢારા મૂળ સહિત ઉખેડીને ફેંકવાનું છે. સંતોષ એ ભવતૃષ્ણા છેદન કરવા માટેનું અમોદ શર્શ્ર છે.
૫. ધર્મ દ્વીપ કોણા માટે છે? તે કેવો છે? કયા પ્રાણીઓ પાર ઉત્તરે છે?
૬. જબ્જ, જરા અને મરણના વેગમાં તણાતા પ્રાણીઓ માટે ધર્મ દ્વીપ છે. તે આધારદ્વપ, ગતિદ્વપ અને ઊતમ શરણદ્વપ છે. ધર્મ જ એક એવો દ્વીપ છે જેનો આશ્રય લઈ પ્રાણીઓ સંસારદ્વીપથી દ્વીપથી પાર ઉત્તરે છે.
૭. સંશયનું નિવારણ થયા પછી કેશી કુમાર શ્રમણે શું કર્યું?
૮. સંશયનું નિવારણ થયા પછી ઘોર પરાક્રમી કેશી કુમાર શ્રમણે મહાયશસ્ત્વી ગૌતમ સ્વામી શિર નમાવીને અભિવંદના કરીને ત્રૈવીસમા તીર્થકરના શાસનનો ત્યાગ કરીને, ચોવીસમા તીર્થકરના શાસનમાં પ્રવેશ કરીને પાંચ મહાપ્રતદ્વપ ધર્મનો ભાવપૂર્વક સ્વીકાર કર્યો અને સુખાકારી માર્ગમાં વિચરણ કરવા લાગ્યા.

અથવા

પ્ર.૩ ભક્તામરના આધારે જવાબ લખો.

- (૧) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. (૧૨)
૧. વક્ત્રં પાના નં. ૧૩૦ ગાથા ૧૩
 ૨. નિત્યોદયં પાના નં. ૧૩૩ ગાથા ૧૮
 ૩. ત્વામત્વયં પાના નં. ૧૩૫ ગાથા ૨૪

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૩)

૧. કાળા વાદળા કોણે આવરી શકતા નથી?
 ૨. હરિછર આદિ દેવોને જોયા પછી કવિને શું લાગે છે?
 ૩. જે નિત્ય છે, જેણે મોહરદ્વીપ ને દૂર કર્યો છે.

જ્ય - જિનેંદ્ર

જવાબ
 આપના દર્શનદ્વીપી મહાપ્રભાવને
 માનું મન તો આપને વિષે જ સંતોષ પામે છે
 ઉદ્યમાન, મહાઅંધકાર

(૪) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૪)

૧. શોણી પ્રામિ કરવી દુર્લભ છે? શા માટે?

૨. જિનધર્મની કરણ કે પૂર્વે અનેકવાર મનુષ્યના મનોરમ કામભોગો પ્રામિ થયેલ છે. દેવભવ તથા દિવ્ય સંપદા પણ પ્રામિ થઈ છે. પુત્ર, ભિગ, કલગ આદિ પણ અનેકવાર મળ્યા છે.

૩. કોણ સુખનો અનુભવ કરી શકતા નથી? કોણ એકાંત સુખી છે?

૪. અધિક પ્રામિની આકાંક્ષાવાળા દેવતોકના દેવો, પૃથ્વીપતિ ચહેરતી આદિ રાજાઓ, શ્રીમંત શોઠો, મહાસાત્તા શાળી સેનાપતિ પણ કર્મ સંયોગે સુખનો અનુભવ કરી શકતા નથી. આકાંક્ષા રહિત, નિઃસ્પૃષ્ટ, વીતરાગી મુનિઓ જ એકાંત સુખી છે.

૫. અધર્મના હેતુ કયા છે?

૬. જે અસંસ્કૃત, અંતઃકરણની શુદ્ધિથી રહિત, હલકા, પરનિંદા કરવાવાળા, રાગ-દ્રેષ્માં અનુરક્તા, પૂર્વકૃત કર્મથી પરાધીન છે, તે બધા અધર્મના હેતુ છે.

૭. રાજ અને નગરી શેનાથી શોભે છે?

૮. હાથી, ઘોડા, રથ અને પાયદળ એ ચતુરંગીણી સેનાથી રાજ અને જળાશયો તેમ જ છાયા પ્રધાન વટવૃક્ષોથી તથા લતા મંડપોવાળા બાગોથી નગરી શોભે છે.

૯. ધર્મબાગમાં અનુરક્ત કોણ રહે છે? તે દર્શાવતી ગાથા લખો.

૧૦. ધમારામે ચરે બિકખૂ, ધિર્યમં ધમભસારછી। ધમારામે રાખે દંતે, બંબચેર સમાછિએ ॥

૧૧. સાધુ શેના પર દ્રેષ્મ ન કરે?

૧૨. સંયમમાં વિચરતા સાધુને અનેક પ્રકારના શાદે આદિ વિષય, પ્રતિકૂળફુલથી પીડા આપે છે તેના પર સાધુ મનથી પણ દ્રેષ્મ ન કરે.

૧૩. પ્રતિછાર્ય એટલે શું? તે કેટલા છે? પહેલા ચાર લખો.

૧૪. વિશિષ્ટ પુષ્યના ઉદ્યે મળેલી ગાંધી. તે ૮ છે. ૧) અશોક વૃક્ષ, ૨) દિવ્ય પુષ્પોની વૃક્ષ, ૩) દિવ્ય ધનિ, ૪) ચામર વીજવા.

(બ) છ લેશ્યાના આધારે જવાબ લખો.

(૧૫)

૧. મને ઓળખો હું કોણ?

(૩)

૨. વાંડા બોલો - કાપોત લેશ્યા

૩. મનગુમિ ચુક્ત - શુક્લ લેશ્યા

૪. રસનો લોલુપી - નીલ લેશ્યા

૫. મન અગુમિવંત - કૃષણ લેશ્યા

૨. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૮)

૧. લેશ્યાના દ્વાર કેટલા છે? તે દર્શાવતી ગાથા લખો.

૨. ૧૧. નામાઈ વણ્ણા રસ ગંધ ફાસ પરિણામ લક્ખણણં । ઠાણં ઠિઈ ગઈ ચાઉ, લેચાણં તુ સુણેણ મે ॥

૩. તેજો લેશ્યાનો વર્ણ - જેવો હિંગાણો તથા ગેરા, જેવો ઊગતો સૂર્ય રાતો, જેવી પોપટની ચાંચ, જેવી દીવાની શીખા એ કરતા અનંતગુણો અધિક રાતો વર્ણ છે. કૃષણ લેશ્યાનો રૂપર્શ - જેવી કરવતની ધાર, જેવી ગાયની જીબ તથા સાગનું પાન તે કરતા અનંતગુણો માઠો અપ્રશસ્ત લેશ્યાનો કર્કશ રૂપર્શ જણાવો.

૪. લેશ્યાના રૂપર્શ કેટલા? કેવી રીતે? ગતિ દ્વાર લખો.

૫. અસંખ્યાતા. અસંખ્યાતી અવસર્પણી, ઉત્સર્પણીના જેટલા સમય તથા અસંખ્યાતા લોકના જેટલા આકાશ પ્રદેશ થાય. ગતિ દ્વાર - કૃષણ, નીલ, કાપોત આ ત્રણ અપ્રશસ્ત, અધર્મ લેશ્યા જેનાથી જીવ દુર્ગતિએ જાય. તેજો, પંખ, શુક્લ આ ત્રણ ધર્મ લેશ્યા જેનાથી જીવ સુગતિએ જાય.

૬. શુક્લ લેશ્યાનો રસ અને કાપોત લેશ્યાની ગંધ લખો.

૭. શુક્લ લેશ્યાનો રસ - જેવો ખજૂરનો રસ, જેવો દ્રાક્ષનો રસ, જેવો દૂધનો રસ કે દૂધની ખીરનો રસ, જેવો સાકરનો રસ એથી અનંતગુણો અધિક મીઠો રસ. કાપોત લેશ્યાની ગંધ - જેવી ગાયના મડાની, કૂતરાના

મદાની, સર્પના મદાની એનાથી અનંતગુણી અધિક કાપોત લેશ્યાની ગંધ જાણવી.

(3) નીચેના જીવોને કેટલી લેશ્યા હોય? કઈ કઈ?

(4)

જવાબ	જવાબ
૧. વાલુપ્રભામાં જે, નીલ, કાપોત	૨. હરિવાસમાં ચાર, ફૃષ્ણ, નીલ, કાપોત, તેજો
૩. પ્રણ સાગરિયામાં એક, પંચ	૪. હીરામાં ઉપજતા દેવમાં ચાર, ફૃષ્ણ, નીલ, કાપોત, તેજો

(ક) અષ્ટ પ્રવચન માતાના આધારે જવાબ લખો.

(૧૫)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૩)

૧. અષ્ટપ્રવચન માતા કોનો અધિકાર છે? અંગ કે ઉપાંગ? કાલિક કે ઉડાલિક? સમિતિ કેટલી છે? કઈ? (૩)

૭. ઉત્તરાધ્યાયન સૂત્ર અધ્યયાયન ૨૪. મૂળ સૂત્ર છે. કાલિક. સમિતિ પાંચ છે – ઈરિયા સમિતિ, બાધા સમિતિ, એષણા સમિતિ, આદાન બંડમતા નિક્ષેપણા સમિતિ, ઉચ્ચાર પાચવણ ખેલ જલ્લ સિંધાણ પારિદ્રઢાવણિયા સમિતિ.

૨. પાંચમી સમિતિના દ્રવ્યથી પહેલા ચાર જોત લખો.

(૨×૩)

૭. ૧. માણસોની આવ જ થતી હોય ત્યાં, ૨. જીવની ઘાત થાય ત્યાં, ૩. વિષમ ઊંચી નીચી ભૂમિ પર,

૪. પોલી ભૂમિ પર.

૩. એષણા કેટલા પ્રકારની છે? વિસ્તારથી લખો.

૭. એષણા પ્રણ પ્રકારની છે – ૧. આહારાદિ ગ્રહણ કરતા પહેલા શુદ્ધિ-અશુદ્ધિ જોવી તે ગવૈષણૈષણા.

૨. આહારાદિ ગ્રહણ કરતી વખતે શુદ્ધિ-અશુદ્ધિની સાવધાની રાખવી તે ગ્રહણૈષણા.

૩. આહારાદિ બોગવતી વખતે શુદ્ધિ-અશુદ્ધિનું ધ્યાન રાખે તે પરિબોગૈષણા.

૪. મુનિઓના ઉપકરણો ક્યા ક્યા છે?

૭. મુનિઓના ઉપકરણો – ૧ મુહુપતિ, ૧ ગુરુછો, ૧ રામેછરણ, ૧ ચોલપટો, સાધુ ૩ પછેડી, સાધી ૪ પછેડી રાખે, કાષ-તુંબી કે માટીના પાગ, ૧ આસન, ૧ સંસ્તારક, જ્ઞાન-દર્શન-ચારિંગની વૃદ્ધિ નિમિતો જરૂરી વસ્તુઓ.

૮. પરછતા પહેલા કોની આજ્ઞા લેવાની છે? કેવી રીતે પરછવાનું છે? સ્વાધ્યાયના બેદ લખો.

(૪)

૭. પરછતા પહેલા શકેન્દ્રની આજ્ઞા લેવા માટે અણુજ્ઞાણ કહેવાનું છે. ૪ આંગુલ ઉપરથી ચનાપૂર્વક પરછવાનું છે. પરછતા વોસિરે પ્રણવાર કહે. સ્વાધ્યાયના બેદ – વાંચન, પૂછતું, પર્યાણા, અનુપ્રેક્ષા, ધર્મકથા.

(૨) મને ઓળખો હું કોનો બેદ છું?

(૨)

૧. સ્ત્રીના શૃંગારની વાત ન કરે.

જવાબ

વચન ગુમિ

૨. આસન બરાબર તપાચીને રાખે.

આદાન બંડમતા નિક્ષેપણા સમિતિ

૩. ચાલતા ચાલતા બગવાનનું નામ ન લે.

ઈરિયા સમિતિ

૪. જ્ઞાન ન કરે.

કાયગુમિ

(૧૫)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. દેવ કેટલા અને ક્યા કારણે મનુષ્યલોકમાં આવી શકતા નથી?

(૩)

૭. ચાર. ૧. દેવ દેવલોકના દિલ્ય કામભોગમાં મૂર્ચિંદ્રિત થયેલા હોય છે. તેને મનુષ્યના બોગ તુચ્છ લાગે છે.

૨. મનુષ્ય સંબંધી પ્રેમ દેવ-દેવીઓના પ્રેમમાં ફેરવાઈ જાય છે. ૩. હમણા જ જર્યશ તેમ વિચારે છે પણ

દેવલોકમાં નાટક વગેરે બોગમાં તલ્લીન બની જાય છે. તે દેવ અહીં આવે તે પહેલા તેના સ્વર્જનોનું મૃત્યુ

થઈ ગયું હોય છે. ૪. મનુષ્યલોકની દુર્ગાધ ૪૦૦-૫૦૦ યોજન સુધી ઊંચે જાય છે, તે દુર્ગાધના કારણે દેવ

મનુષ્યલોકમાં આવતા નથી.

૫. કેકયાર્ધ દેશ ક્યા ક્ષેત્રમાં હતો? તે દેશનું વર્ણન કરો.

(૨×૫)

૭. જંબૂદ્રીપ નાગના દીપમાં દક્ષિણ ભરતક્ષેત્રમાં કેકયાઈ દેશ હતો. જે પૈલવશાળી મહેલો યુક્તા, ડોઈપણ પ્રકારના ભય રહિત, સમૃદ્ધ, ધનધાન્યથી ભરપૂર હતો. એક અતુમાં ફળ-ફૂલથી યુક્તા રમણીય, નંદનવન સમાન મનને પ્રસન્ન કરવાવાળો અને ખૂલ મનોહર હતો.
૩. ચિત્ત સારથી કોણ હતો? તે કેવો હતો? તેઓ કઈ નગરીમાં ગયા હતા?
૪. પરદેશી રાજાના મિત્ર જેવો હતો. એ ઘણો અછિદ્ર સંપજ્ઞ હતો. રાજાના ઘણા રાજ કાર્યમાં, ગુમ કાર્યમાં, નિર્ણય લેવાના કામો વગેરેમાં તેણી સલાહ લેવામાં આવતી હતી. તેઓ કુણાલ દેશની શ્રાવસ્તી નગરીમાં ગયા હતા.
૫. ઇમરસ્થ જીવ કેટલી વસ્તુ જોઈ શકતા નથી? તેમાં કેટલા અને કયા દ્રવ્યોનો સમાવેશ થાય છે?
૬. ૧૦, તેમાં પાંચ દ્રવ્યોનો સમાવેશ થાય છે. ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આકાશાસ્તિકાય, અશરીરી જીવ, પરમાણુ પુરુષાલ.
૭. કેશી સ્વામીના પરિચય પછી પરદેશી રાજ કેવું જીવન જીવવા લાભ્યા? તેમની સાથે શું પરિસ્થિતિ જની? તે પરિસ્થિતિમાં તેમણે શું કર્યું?
૮. કેશી સ્વામીના પરિચય પછી પરદેશી રાજ સંવરયુક્ત જીવન જીવવા લાભ્યા, ત્યારે તેણી જૂર્યકાંતાની પોતાની ભોગ ભોગવવાની ભાવનાઓ પૂર્ણ થતી અટકી જવાથી પરદેશીને લાડવામાં એર આપ્યું ત્યારે પરદેશી રાજાએ સમભાવથી સહન કરીને, દેહના મમતવનો ત્યાગ કરીને સંથારો કર્યો.
૯. ગાથાપતિ અને અધિક પરિષદ એટલે શું?
૧૦. ગાથાપતિ પરિષદમાં અપરાધીને વૃક્ષ સાથે બાંધીને સળગાવી દેવામાં આવે છે. અધિક પરિષદમાં અપરાધીને અતિ અમનોજ્ઞ એવી વાણીથી ઉપાલંબ (ઠપકો) દેવામાં આવે છે.
૧૧. કેશી કુમાર શ્રમણને ધર્મકથા કરતા જોઈને પરદેશીએ ચિત્ત સારથીને શું કહ્યું?
૧૨. આ પુરુષ આટલા માનવ સમુદ્દરાય વચ્ચે બેસીને શા માટે જોરજોરથી બોલી રહ્યો છે? ૪૫ પુરુષ ૪૫ પુરુષની સેવા કરે છે, જેને કારણે હું મારા ૪ પ્રદેશમાં રવેચણાપૂર્વક હરીકબી નથી શકતો. મને જાણીને કહો આ પુરુષ કોણ છે?

અથવા

પ્ર.૩ ભક્તામરના આધારે જવાબ લખો.

- (અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. (૧૨)
૧. ઉચ્ચયૈર પાના નં. ૧૭૯ ગાથા – ૨૮ ૨. ગમભીર પાના નં. ૧૭૮ ગાથા – ૩૨
૩. ઉનિઝ્ર પાના નં. ૧૮૧ ગાથા – ૩૭
- (આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૩)
૧. ભગવાન શેમાં કુશળ છે? ભગવાનનું ભામંડળ કોને પરાજિત કરે છે? (૨)
૨. ગણે લોકના સત્યધર્મના રહસ્ય કહેવામાં કુશળ છે. ગણ લોકના તેજસ્વી પદાર્થોના તેજને પરાજિત કરે છે. (૧)
૩. મેઢપર્વતનું શિખર શેનાથી શોભે છે?
૪. ઉદ્ય પામેલા ચંદ્રની ચાંદની જેવા નિર્મળ ઽરણાના પાણીની ધારાઓથી મેઢપર્વતનું શિખર શોભે છે.

જ્ય - જિનેઝ્ર

(૧૫)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. અભંગણ વિહિં ઉવ્વટુણ વિહિં મજૂષ વિહિં વત્થ વિહિં વિલેવણ વિહિં પુષ્ટ વિહિં આભરણ
૨. પાણ બૂધ્ય જીવ સત્તાણ આસાયણાએ કાલરસ આસાયણાએ સુયરસ આસાયણાએ સુયદેવયાએ
આસાયણાએ વાયણાસિયરસ આસાયણાએ જું વાઈદું

(૫)

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. ત્રિક, ચોસઠ, સંખ્યાતા, મિતી આ ચાર શરૂ કયા પાઠમાં આવે છે?

૨. ત્રિક – બીજા ખામણામાં

ચોસઠ – પહેલા ખામણામાં

સંખ્યાતા – છટા ખામણામાં, ધર્મધ્યાનના કાઉસ્સાંમાં

મિતી – ક્ષમાપનામાં

૩. માત્ર સંખ્યા લખો. – જીવાયોનિ – ૮૪ લાખ, ઘાતી કર્મ – ૪, મહાપ્રત – ૫, ઉતામ – ૪.

૪. સિદ્ધશીલા કેવી છે? તે દર્શાવતો મૂળ પાઠ લખો.

૫. સિવ, મયલ, મર્ગય, મણંત, મકણય, મત્વાબાછ, મપુણચાવિતિ.

૬. યોનિ કયા જીવોની હોય છે? એકાંત મિથ્યાતીવીની જીવાયોનિ કેટલી? કઈ કઈ?

૭. પર્યામા બાદર જીવોની. ૫૨ લાખ – ૭ લાખ પૃથ્વીકાય, ૭ લાખ અપ્કાય, ૭ લાખ તેઓકાય, ૭ લાખ વાઉકાય,
૧૦ લાખ પ્રત્યેક વનસ્પતિકાય, ૧૪ લાખ સાધારણ વનસ્પતિકાય.

૮. ગર્વ એટલે શું? તે કેટલા છે? કયા કયા? રૂસ ગર્વ એટલે શું?

૯. અલિમાન અને લોભના કારણે થવાવાળા અશુભ ભાવ. ત્રણ. અટિદ્વ ગર્વ, રૂસ ગર્વ, શાતા ગર્વ, રૂસ ગર્વ
એટલે દૂધ, દર્દી વગેરે મધુર તથા સ્વાદિષ્ટ રૂસો ઈચ્છા પ્રમાણે પ્રામ થવાથી અલિમાન કર્યું અને પ્રામ ન
થાય તો તેની લાલસા રાખવી.

(૭૦)

પ્ર.૨ (અ) દશપૈકાલિક તથા ઊતારાધ્યયન સૂશ્નાના આધારે જવાબ લખો.

(૪૦)

(૧) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

(૨૧)

૧. કમ્માણ પાના નં. ૧૮૭ ગાથા – ૭

૨. આછચ્ય પાના નં. ૧૮૮ ગાથા – ૮

૩. જ્યા ધુણાઈ પાના નં. ૨૦૮ ગાથા – ૨૧

૪. મિતવં પાના નં. ૨૦૧ ગાથા – ૧૮

૫. જ્યા લોગમ પાના નં. ૨૧૦ ગાથા – ૨૩

૬. સોહી પાના નં. ૧૮૯ ગાથા – ૧૨

૭. તવોગુણ પાના નં. ૨૧૧ ગાથા – ૨૭

(૨) નીચેના વાક્યો જે ગાથામાંથી લીધા હોય તે ગાથા લખો. અર્થ નહિ.

(૯)

જવાબ

૧. આચરણ કરી શકતા નથી.

- પાના નં. ૧૮૮ ગાથા – ૧૦

૨. કીડીરૂપે ઉત્પન્ન થાય છે.

- પાના નં. ૧૮૯ ગાથા – ૪

૩. દ્વયથી ચક્ષુ ઢારા.

- પાના નં. ૨૦૩ ગાથા – ૧

૪. સંપરધર્મને પ્રામ કરે છે.

- પાના નં. ૨૦૮ ગાથા – ૧૮

૫. મોક્ષને પ્રામ થાય છે.

- પાના નં. ૨૧૨ ગાથા – ૨૮

૬. સેંકડો વર્ષો રહે છે.

- પાના નં. ૨૦૦ ગાથા – ૧૫

(૩) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો.

(૩)

૧. લાટિનુ – પ્રામ કરીને

૨. ભવિતાણ – થઈને

૩. બુંઘમાણો – આછાર-પાણી આદિ લે

૪. બોઅે – બોગોને

૫. જઈ – પામે છે

૭. લાંદું – પ્રામ કરીને

(૪) નીચેના શબ્દોનું માગધી લખો.

(૩)

૧. સમ્ભૂટા – મૂઢુ બનેલા

૨. જાણશો – નાહીં

૩. અનુક્ત રહેનાર – રયરસ

(૫) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૪)

૧. કેવળજ્ઞાની બની શું જાણે છે?

જવાબ

લોક અને અલોકના સ્વરૂપને

૨. બાહ્ય અને આભ્યંતર સંયોગો કયા છે?

ધન, સુવર્ણ, કુટુંબ-બાહ્ય, છોધ, માન કષાય-આભ્યંતર

૩. સંયમમાં પરાકમ ફોરવવું શા માટે દુર્લભ છે? ધર્મ પર રહ્યિ થવા છતા આચરણ થઈ શકતું નથી

૪. નિર્મળ બોધિને ડોણ પ્રામ કરે છે?

પૂર્વભવમાં નિયાણા રહિત વિશ્વાસ ધર્મની આરાધના કરી હોય

(બ) ૮૮ બોલ અલ્પબહુત્વના આધારે જવાબ લખો.

(૩૦)

(૧) માત્ર અલ્પબહુત્વ લખો.

(૧૨)

૧. સુજાએના દેવ, ધમાના નારકી, ખેચર ઝી, સંમૂચીંમ મનુષ્ય, જ્યોતિષી દેવ, રથળચર નપુંસક.

૨. સર્વથી થોડા સુજાએના દેવ, તેથી સંમૂચીંમ મનુષ્ય અસંખ્યાતગુણા, તેથી ધમાના નારકી અસંખ્યાતગુણા, તેથી ખેચર ઝી અસંખ્યાતગુણા, તેથી જ્યોતિષી દેવ સંખ્યાતગુણા, તેથી રથળચર નપુંસક સંખ્યાતગુણા.

૩. નેઈ. અપર્યા., બ્રહ્મલોકના દેવ, બાદર વાઉકાય પર્યા., પંચેન્દ્રિય અપર્યા., બાદર તેઉકાય પર્યા., ભવી જીવ.

૪. સર્વથી થોડા બાદર તેઉકાય પર્યા., તેથી બ્રહ્મલોકના દેવ અસંખ્યાતગુણા, તેથી પંચેન્દ્રિય અપર્યામા અસંખ્યાતગુણા, તેથી બેઈન્દ્રિય અપર્યામા વિશેષાધિક, તેથી બાદર વાઉકાય પર્યામા અસંખ્યાતગુણા, તેથી ભવી જીવ અનંતગુણા.

૫. બાદર પૃથ્વીકાયના પર્યામા, પ્રત્યેક શરીરી બાદર વન.કાયના પર્યામા, સૂક્ષ્મ નિગોણા અપર્યામા, સિદ્ધ, સૂક્ષ્મ તેઉકાય પર્યામા, સમુચ્ચય બાદર જીવ.

૬. સર્વથી થોડા પ્રત્યેક શરીરી બાદર વન.કાયના પર્યામા, તેથી બાદર પૃથ્વીકાયના પર્યામા અસંખ્યાતગુણા, તેથી સૂક્ષ્મ તેઉકાય પર્યામા અસંખ્યાતગુણા, તેથી સૂક્ષ્મ નિગોણા અપર્યામા અસંખ્યાતગુણા, તેથી સિદ્ધ અનંતગુણા, તેથી સમુચ્ચય બાદર જીવ અનંતગુણા.

૭. વિજ્યંતના દેવ, સયોગી જીવ, અવિરતિ જીવ, શીલાના નારકી, તિર્યાચ્યોનિના જીવ, સૂક્ષ્મ જીવ અપર્યામ.

૮. સર્વથી થોડા વિજ્યંતના દેવ, તેથી શીલાના નારકી અસંખ્યાતગુણા, તેથી સૂક્ષ્મ જીવ અપર્યામ અનંતગુણા, તેથી તિર્યાચ્યોનિના જીવ સંખ્યાતગુણા, તેથી અવિરતિ જીવ વિશેષાધિક, તેથી સયોગી જીવ વિશેષાધિક.

(૨) નીચેના બોલનો બાસ્થિયો માત્ર સંખ્યામાં લખો. (કોઠો બનાવીને)

(૧૦)

૧. સહસ્રારના દેવ

૨. ચાલતી ડીડી

૩. ખેચર નપુંસક

૪. બળખામાં ઉપજતો જીવ

૫. વીજળીના જીવ

૬. ભવનપતિ દેવ

૭. સક્ષાત્કારી જીવ

૮. સમ્યક્ષુદ્ધિ પ્રતિપાતી

૯. સૂક્ષ્મ વાઉકાય પર્યામા

૧૦. બાદર નિગોણ અપર્યામ (શરીર)

૪.

બોલનું નામ	જીવના લેદ	ગુણસ્થાન	યોગ	ઉપયોગ	લેશ્યા
૧. સહસ્રારના દેવ	૨	૪	૧૧	૯	૧
૨. ચાલતી ડીડી	૧	૧	૨	૩	૩
૩. ખેચર નપુંસક	૨	૫	૧૩	૯	૬
૪. બળખામાં ઉપજતો જીવ	૧	૧	૩	૪	૩
૫. વીજળીના જીવ	૨	૧	૩	૩	૩
૬. ભવનપતિ દેવ	૩	૪	૧૧	૯	૪
૭. સક્ષાત્કારી જીવ	૧૪	૧૦	૧૫	૧૦	૭
૮. સમ્યક્ષુદ્ધિ પ્રતિપાતી	૧૪	૨	૧૩	૬	૭
૯. સૂક્ષ્મ વાઉકાય પર્યામા	૧	૧	૧	૩	૩
૧૦. બાદર નિગોણ અપર્યામ (શરીર)	૧	૧	૩	૩	૩

(3) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૮)

૧. રથનચર જીવો વધારે કે જળચર જીવો? શા માટે?

૨. જળચર જીવો. અસંખ્યાત દીપના ક્ષોત્ર કરતા અસંખ્યાત સમુદ્રોનું ક્ષોત્ર મોટું હોવાથી.

૩. ગર્ભજ મનુષ્યમાં ડોનો સમાવેશ થાય છે?

૪. ગર્ભજ પુરુષ અને ગર્ભજ નપુંસક.

૫. જીવના બેદ ૩ લાભે તેવા બોલ કયા કયા?

૬. ભવનપતિ દેવ, પહેલી નરકના નારકી, વાણિયંતરના દેવ.

૭. સમ્યક્ષદિષ્ટ પ્રતિપાતી કેટલામાં અનંતામાં છે? તે અનંતાનું નામ લખો.

૮. પાંચમા અનંતામાં. મધ્યમ યુક્તા અનંતા.

૯. જીવ વ્યંતર કેમ થાય છે?

૧૦. પરવશપણે બ્રહ્માચર્યનું પાલન વગેરે અકામ નિર્જરાથી.

૧૧. સૂક્ષ્મ જીવોમાં અપર્યામા વધારે કે પર્યામા? કેટલા?

૧૨. પર્યામા વધારે. અપર્યામા કરતા પર્યામા સંખ્યાતગુણા વધારે છે.

૧૩. પત્રોપમના કેટલા પ્રકાર છે? કયા કયા?

૧૪. ૩, ઉદ્ધાર, અદ્ધાર, ક્ષોત્ર.

૧૫. ૨ ગુણસ્થાન લાભે તેવા બોલ કયા કયા?

૧૬. ચૌરેન્દ્રિય અપર્યામા, તરૈન્દ્રિય અપર્યામા, બેઈન્દ્રિય અપર્યામા, સમ્યક્ષદિષ્ટ પ્રતિપાતી.

(૧૫)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. હરિકેશીને કેવી રીતે વૈરાઘ્ય આવ્યો? (૯ થી ૭ લિટીમાં) (૩)

૨. હરિકેશીનો સ્વભાવ છોધી હતો, એક દિવસ બાળકો સાથે રમવા ગયો અને તેમને ગાળો દીધી તો તેને બાજુમાં જેસાડી દીધો. થોડીવારમાં ત્યાંથી જે સાપ નીકળ્યા, એક ઝેરી હતો જેને મારી નાંખ્યો અને નીજો બિનાઝેરી હતો જેને જવા દીધો. આ પ્રસંગ જોઈ હરિકેશીને વિચાર આવ્યો કે વ્યક્તિ પોતાના સ્વભાવથી જ દૃઃખી થાય છે. હું પણ જો મારો સ્વભાવ સુધારીશ તો બધા મારો સ્વીકાર કરશો અને હું પણ બધાનો પ્રિય થઈ જઈશ, આમ વિચારતા તેમને જાતિસ્મરણજ્ઞાન થયું. પૂર્વભવમાં કરેલા ઢૂપમણે કારણે પોતાની આ દશા થઈ છે તે જોઈને તેમને વૈરાઘ્ય આવ્યો.

૩. શેના વિના યજ્ઞાનો લાભ મળતો નથી? તે માટે યક્ષો શું કહ્યું? (૨x૭)

૪. દાન. હું દીનિયા, એધણા આદિ પ સમિતિઓથી સમાધિક્ષથ, ૩ ગુમિઓથી ગુમ, મન-વચન-કાયાથી સંયમી અને જિતેન્દ્રિય છું. જો આ ગ્રહણ કરવા યોગ્ય શુદ્ધ આહાર તમે મને નહિ આપો તો આ યજ્ઞાનો તમે લોકો શું લાભ પ્રાપ્ત કરશો?

૫. મુનિને મારનારાની દશા કેવી થઈ ગઈ?

૬. છાત્રોના માથા પીઠ તરફ નમી ગયા, હાથ પહોળા થઈ ગયા, તેઓ ચેષ્ટા રહિત કે બેભાન થઈ ગયા, તેઓની આંખો ઉધાડી રહી ગઈકે આંખો ફાટી ગઈ. તેઓને લોહીની ઊલટી થવા લાગી, એમના મોઢા ઉપર થઈ ગયા, જીબ અને આંખો બહાર આવી ગઈ.

૭. સિદ્ધિના દ્વાર કોના માટે ખુલ્લા છે? મનુષ્યની સુરક્ષા શેનાથી થાય છે? નીચી જાતિ સમાન કોણ છે?

૮. જે વ્યક્તિ રત્નપ્રયાની નિર્મળ સાધના કરતા હોય તેના માટે સિદ્ધિના દ્વાર ખુલ્લા છે. મનુષ્યની સુરક્ષા જ્ઞાન અને આચારથી થાય છે, જાતિ અને ફૂળથી નહિ. જે આચાર ભાષ છે, જ્ઞાન-દર્શન આદિ રહિત છે, તો તે ઊંચી જાતિનો હોવા છતા નીચી જાતિ સમાન છે.

૯. સંયમ ઢૂપ શ્રેષ્ઠ યજ્ઞ કર્યો છે? તે કોણ કરે છે?

૧૦. વાસના પર વિજ્ય મેળવનાર અને મોક્ષ પ્રાપ્ત કરવનાર સંયમઢૂપ શ્રેષ્ઠ યજ્ઞ છે. જેઓ પ સંવર દ્વારા

આસ્વધને રોકનાર હોય, સંયમી જીવનમાં આસંયમની ઈચ્છા ન કરનાર, કાયાનું મગત્વ ન રાખનાર, શરીર સંરક્ષણો ત્યાગ કરનાર, પવિત્ર છદ્યા હોય તે કરે છે.

૬. કુદ્રદેવ પોતાની પત્ની સાથે મળીને મુનિને પ્રસંગ કરવા શું કહ્યું?

૭. બંતો ! અમે તમારી અવગણના કરી છે, નિંદા કરી છે, તેથી અમને માફ કરો. ભગવન્ હિતાહિતના વિવેકથી રહિત આ અજ્ઞાની મૂર્ખ કુમારોએ આપની અવહેલના કરી છે, તેને આપ ક્ષમા કરો. મુનિઓ અત્યંત ઉદાર હોય છે અને કોઈ પર કોઈ કરતા નથી.

૮. હરિકેશી મુનિ કર્યો યજા કર્યો હતો? તેની સામગ્રી શું હતી?

૯. જીવહિંસા રહિત યજા કર્યો હતો. તપરૂપ અભિનીત છે, યોગની શુભ કિયાઓ ધી હોમવાની કક્ષી હતી, શરીર કે શરીરના અવયવ છાણા હતા, કર્મ ઈંઘણા હતા, સંયમની પ્રવૃત્તિઓ શાંતિપાઠ હતી.

અથવા

પ્ર.૩ બક્તામરના આધારે જવાબ લખો.

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી બાવાર્થ લખો. (૧૨)

૧. બિલ્ફેબ, પાના નં. ૨૨૮ ગાથા – ૩૮ ૨. રક્તોક્ષણં, પાના નં. ૨૩૦ ગાથા – ૪૧

૩. મતા ટિંડ્પેન્ડ્ર, પાના નં. ૨૩૩ ગાથા – ૪૭

(બ) નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો. (૩)

૧. શોચનીય દશાને કોણ પ્રામ થયું છે?

૨. જેઓ જલોદર રોગ ઉત્પદ્ધ થવાથી પેટના ભાર વડે વાંકા વળી ગયેલા છે તેઓ.

૩. અભિને કોણ શાંત કરે છે?

૪. ભગવાનના નામનું કીર્તન રૂપી જળ અભિને શાંત કરે છે.

૫. બંધનના ભયથી કોણ મુક્ત થાય છે?

૬. સતત ભગવાનના નામનું સમરણ કરે તેઓ.

જ્ય - જિનોંડ

(૧૫)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના શાબ્દોના અર્થ લખો અને તે કયા પાઠમાં આવે છે?

(૩)

જવાબ	
૧. સાગ વિહિં	શાકની જત અને વજનની મર્યાદા
૨. મુતાણં	પોતે કર્મથી મુક્ત થયેલા
૩. પડિઝાહ	પાત્રા

પાઠ	
સાતમા પ્રતમાં	
સામાચિકના સાતમા પાઠમાં	
બારમા પ્રતમાં	

(ખ) માત્ર સંખ્યા લખો.

(૨)

૧. કાયાના દોષ – ૧૨ ૨. ગુણપ્રત – ૩ ૩. સામાચિકના અતિચાર – ૫ ૪. આગાર – ૧૨/૧૩

(ગ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. પ્રજ્ઞાપના સૂત્રમાં કોનું વર્ણન છે? તેની આગમ શૈલી શું છે? તેના રૂચિયા કોણ? અંગ છે કે ઉપાંગ? ડાલિક છે કે ઉકાલિક?

(૨.૫)

૭. જીવ-અજીવનું વિશિષ્ટ નિરૂપણ, ૨૪ દંડકના જીવોની સ્થિતિ, વિરદ્ધ, ગતાગત વગેરે વર્ણન. આગમ શૈલી પદ છે.

તેના રૂચિયા શ્રી શ્યામાચાર્ય છે.

તે ઉપાંગ છે.

ઉકાલિક.

૨. ગાથા અને પાઠ કયા સૂત્રમાં છે?

(૧.૫×૫)

૭. આચારાંગ સૂત્ર, દશવૈકાલિક સૂત્ર, ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર.

૩. નિરિયાવલિકા સૂત્રમાં શેનું વર્ણન છે? અસમાધિ રૂચિના સ્થાન કયા સૂત્રમાં છે?

૭. નિરિયાવલિકા સૂત્રમાં કુણિક રાજાનો પોતાના ભાઈ છલ-વિછલ સાથે તથા ચેડા રાજ સાથે રથમુસલ સંગ્રામ, ચુદ્રણા પરિણામે જીવ નરક આદિ દૂર્ગાતિમાં ઉપજ્યા તેનું વર્ણન છે. અસમાધિ રૂચિના સ્થાનનું દશાશ્વતરસ્કર્દંધમાં વર્ણન છે.

૪. નિર્ધારિત એટલે શું? તેની અસજાય કેટલા સમયની છે? તે કઈ અસજાય છે?

૭. નિર્ધારિત એટલે વાદળા રહિત કે વાદળા સહિત આકાશમાં ૮ પ્રછર ચુંધી વ્યંતર દેવ વડે કરાયેલ મહાધવનિ, મોટો કડાકો થાય છે. ૮ પ્રછર, આકાશ સંબંધી.

૫. ચંદ્રગ્રહણ કયારે થાય? તેની અસજાય શા માટે બતાવી છે?

૭. ચંદ્રગ્રહણ પૂનમની રાતે થાય. ગ્રહણ સમયે લોકો દાન-પુષ્ટિ કરે છે, દેવોને અર્ધ્ય ચડાવે છે, તેથી દેવોનું વિશેષ આવાગમન સંબવે છે, તેથી ગ્રહણની અસજાય બતાવી છે.

૯. આયંબિલની ઓળી પૂરી થાય ત્યારે કઈ અસજાય હોય છે? તેનો સમાવેશ શેમાં થાય છે?

૭. ચૈત્ર સુદ પૂનમ અને આસો સુદ પૂનમ. કાળની અસજાય.

(૫)

પ્ર.૨ આચારાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ભગવાન મહાવીરે કર્મબંધના કેટલા અને કયા કયા કારણ બતાવ્યા છે?

(૩)

૭. ત્રણ. ૧. આદાન સ્નોત – બે પ્રકારની છિયાથી કર્મ આવે છે. ઈન્દ્રિયપથિકી અને સાંપર્શાચિક. ૨. અતિપાત સ્નોત – પ્રાણાત્પિતાત, મૃખાવાદ, અદ્દાદાન આદિથી કર્મ આવે છે. ૩. યોગ – મન, વચન, કાયારૂપ યોગથી શુભ-અશુભ કર્મનો બંધ થાય છે.

૨. ભગવાને દીક્ષા પહેલા શું સાધના કરી હતી?

(૨)

૭. સચેત પાણીનો ઉપયોગ કર્યો નહોતો. તેઓ એકત્વ ભાવનામાં ઓતપ્રોત થઈ છોધ કખાયને શાંત કરી શાંત ઈન્દ્રિયવાળા બની ગયા હતા. સાવદ્ય પ્રવૃત્તિઓનો ત્યાગ કરી દીધો હતો.

પ્ર.૩ ઠાણાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ઉપપાત અને ગર્ભવ્યુત્કાંતિ એટલે શું?

૨. ઉપપાત – દેવો શાયામાં અને નારકીના જીવો કુંભીમાં ઉત્પન્ન થાય છે, તે અંતર્મુહૂર્તમાં પૂર્ણ શરીરનું નિર્માણ કરી લે છે, તેથી તેમના જન્મને ઉપપાત કરે છે. ગર્ભવ્યુત્કાંતિ – માતાના ગર્ભથી જન્મ થાય તે. મનુષ્ય અને તિર્યથ યોનિમાં.

૩. કયા તીર્થકરણો વર્ણ ગૌર અને નીલો છે?

૪. ગૌર – ચંદ્રપ્રભ સ્વામી અને પુષ્પદંત સ્વામી. નીલો – મુનિસ્વરૂપ સ્વામી અને અશ્વિનેમિ સ્વામી.

૫. ચારિત્ર ધર્મના પ્રકાર લખો.

૬. ચારિત્ર ધર્મના પ્રકાર – ૧. આગાર ચારિત્ર ધર્મ – શ્રાવકોના અણુવ્રત આદિ. ૨. અણગાર ચારિત્ર ધર્મ – સાધુઓના મહાવ્રત આદિ.

૭. પ્રત્યાખ્યાનના પ્રકાર કેટલા અને કયા કયા?

૮. બે. ૧. કેટલાક લોકો મનથી પ્રત્યાખ્યાન કરે છે. ૨. કેટલાક લોકો વચનથી પ્રત્યાખ્યાન કરે છે. અથવા

૧. કેટલાક લોકો લાંબા કાળના પ્રત્યાખ્યાન કરે છે. ૨. કેટલાક લોકો અટપકાળના પ્રત્યાખ્યાન કરે છે.

૯. એક હાથની અવગાહના કોણી છે? જંબૂદીપમાં કેટલા ચંદ્ર-સૂર્ય છે? કયા ચક્વતી કઈ નરકમાં ગયા છે?

૧૦. એક હાથની અવગાહના અનુતર પિમાનના દેવોણી છે. જંબૂદીપમાં બે ચંદ્ર – બે સૂર્ય છે. સુભૂત્મ ચક્વતી અને બ્રહ્માંત ચક્વતી સાતમી નરકના અપ્રતિષ્ઠાન નરકાવાસમાં ગયા છે.

પ્ર.૪ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ઊજ્જિકા અને રોહિણીને કયું ડામ સોંપવામાં આવ્યું? (૪)

૨. ઊજ્જિકાને ઘરની રાખ ફેંકનારી, વાસીનું વાળનારી, કચરો કાઢનારી, ફળિયામાં પાણી છાંટનારી, સાવરણી થી ઘરને વાળીને સાફ કરનારી, પગ ધોવા માટે કે સ્નાન માટે પાણી દેનારી અને સેંશવાછક દાસીના રૂપમાં નિયુક્ત કરી.

રોહિણીને કુટુંબના અનેક કાર્યોમાં, રહસ્યોમાં ચલાછ લેવા યોગ્ય અને ઘરની અધિકારી/સંચાલક અને સર્વેસવર્ધિપ નિયુક્ત કરી.

૩. ધન્ય સાર્થવાહના પુત્રો તથા પુત્રવધૂઓના નામ લખો. (૨)

૪. ધનપાલ – ઊજ્જિકા, ધનદેવ – ભોગવતી, ધનગોપ – રક્ષિકા, ધનરક્ષિત – રોહિણી.

૫. પૂનભ કરતા એકમનો ચંદ્ર કઈ બાબતમાં હીન હોય છે? કયા સૂત્રનો અધિકાર છે? અંગ છે કે ઉપાંગ? (૪)

૬. વર્ણ, સૌભ્યતા, સ્નિગ્ધતા, કાંતિ, દીમિ, ધૃતિ, છાચા, પ્રભા, ઓજસ્, લેશ્યા અને મંડલની અપેક્ષા હીન હોય છે. જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્ર અધ્યયન – દશ. અંગ છે.

પ્ર.૫ (અ) ઉપાસકદશાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૦)

૧. આનંદ ગાથાપતિએ ગૌતમ સ્વામીને અવધિજ્ઞાન બાબત વાત કરી તો ગૌતમ સ્વામીએ શું કહ્યું?

૨. આનંદ ! ગૃહસ્થને અવધિજ્ઞાન થાય છે, પરંતુ એટલું મોટું હોતું નથી, માટે આનંદ આપ મૃધાવાદરૂપ એ વિધયની આલોચના, પ્રતિકમણ, નિંદા, ગર્હા કરો અને પ્રાયશ્રિતા લઈ પુનઃ શુદ્ધ અંતઃસ્થિતિમાં પાણ ફરો.

૩. આનંદ ગાથાપતિએ ધી અને શાકની મર્યાદા કેવી રીતે કરી?

૪. એક શરદ અતુના ગાયના સારભૂત ધી સિવાય બાકીના બધા ધીનો ત્યાગ કર્યો.

બથવાની બાજુ, સુવા, પાલક, બીડો અને દૂધી સિવાયના બધા શાકનો ત્યાગ કર્યો.

૫. કોલ્લાક સભ્નિવેશનું વર્ણન કરો.

૬. કોલ્લાક સભ્નિવેશ વૈભવશાળી, નિરૂપદ્રવી અને સમૃદ્ધ હતું. ચિતને પ્રસંગ કરનારું, દર્શનીય, અભિરૂપ –

આકર્ષક, ચોંચ ગુણવસ્તુની પ્રતિરૂપ – બહુગુણ સંપર્ક, મળમાં વચ્ચી જાય તેવું હતું.

૪. જિતશરૂ રાજાને ભગવાન મહાવીર સ્વામીની વચન, કાયાથી કેવી રીતે પર્યુપાસના કરી?

૫. કાચિક પર્યુપાસનાનું હાથ–પગને સંકુચિત કર્યા. વાચિક પર્યુપાસનાનું હેઠળ ભગવાન જે જોલતા એને આ જ તથ્ય છે, હે ભગવન્ ! આ સત્ય છે, આ સર્દેછ રહિત છે, આ જ ઈચ્છિત છે, આ જ સ્વીકૃત છે.

૬. ઉપાશક દશાંગ સૂત્રના કેટલા અધ્યયન છે? કયા કયા?

૭. ૧૦ અધ્યયન છે. આનંદ, કામદેવ, ચુલનીપિતા, સુરાદેવ, ચુલ્લશાતક, કુંડાલિક, શક્કાલ પુત્ર, મહાશાતક, નંદિનીપિતા, શાલિહીપિતા.

(બ) અંતગડ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૫)

૧. ગૌતમ અણગાર સંયમનું પાલન કેવી રીતે કરતા હતા? પોતાનું સર્વ કામ કેવી રીતે કરતા હતા? (૨×૨)

૨. ઈરિયા સમિતિ, ભાષા સમિતિ આદિ નિર્ગંધ પ્રવચનને આગળ રાખીને ભગવાને કહેલ વચન પ્રમાણે સંયમનું પાલન કરતા હતા. નિર્ગંધ પ્રવચનની આંખ ઢારા સર્વ કામ કરતા હતા.

૩. માત્ર સંખ્યા લખો.

શૂરવીર – ૭૦ હજાર, બળવર્ગ – ૫૭ હજાર, કાર્યકુશળ – ૨૧ હજાર, દશાઈ – ૧૦.

૪. ગુણવત્તન સંવત્સર તપ કેટલા દિવસનું છે? તેમાં તપના દિવસો અને પારણાના દિવસો કેટલા? (૧)

૫. ૪૮૦ દિવસ. તપના દિવસો – ૪૦૭, પારણાના દિવસો – ૭૩.

(૫)

પ્ર.૬ અનુતતોવવાઈ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. જાલિ કુમાર વર્તમાને કયાં છે? ત્યાં તેમનું આયુષ્ય કેટલું છે? તેમનું ભવિષ્ય શું છે? (૨×૨)

૨. વિજય નામના અનુતત દેવમાં. ત્યાં તેમનું આયુષ્ય તર સાગરોપમનું છે. ત્યાંથી મહાવિદેશ ક્ષોત્રમાં જંમ ધારણ કરીને સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરશે.

૩. જાલિ કુમારના માતા-પિતા-નગરીનું નામ લખો. માતાએ સ્વાખનમાં શું જોયું?

૪. માતા – ધારિણી દેવી, પિતા – શ્રેષ્ઠિક રાજ, નગરી – રાજગૃહી, સ્વાન – સિંહ.

૫. જાલિ અણગારે કેટલો અભ્યાસ કર્યો? કેટલા વર્ષ સંયમનું પાલન કર્યું?

૬. ૧૧ અંગ સૂત્રોનો. ૧૯ વર્ષ

(૧૫)

પ્ર.૭ દશવૈકાલિક તથા પુચ્છિંસ્સુણ સૂત્રના આધારે નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

૧. એમે એ પાના નં. ૭૨ ગાથા ૩ ૨. એવં કરેંતિ પાના નં. ૭૭ ગાથા ૧૧

૩. ખવિતા પાના નં. ૮૧ ગાથા ૧૫ ૪. સય પાના નં. ૮૫ ગાથા ૧૦

૫. રૂક્ષનેસુ પાના નં. ૮૯ ગાથા ૧૮

(૧૦)

પ્ર.૮ ભગવતી સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થતો જીવ સર્વ પ્રથમ કયો આછાર કરે છે? (૨×૩)

૨. માતાના લોહી અને પિતાના વીર્યનો સર્વ પ્રથમ આછાર લે છે. પછી માતા જેવો આછાર કરે છે, તેનો એક દેશ આછાર ગર્ભમાં રહેલો જીવ પણ કરે છે કારણ કે માતાની નાડીનો ગર્ભસ્થ જીવ સાથે સંબંધ છે.

૩. માતા-પિતાનો અંશ કયાં સુધી રહે છે?

૪. જીવનું ભવધારિણીય શરીર રહે છે ત્યાં સુધી માતા-પિતાનો અંશ રહે છે, પરંતુ સમય સમય પર ક્ષીણ થતું જાય છે યાવત્ આયુષ્ય સમામ થવા પર માતા-પિતાનો કોઈ ને કોઈ અંશ રહે છે.

૫. અશુભ કર્મના ઉદ્દ્યાની જીવ કેવું જીવન વ્યતીત કરે છે?

૬. દુ:વર્ણ, દુર્ગધ, દુ:રસ, દુ:સ્પર્શવાળો, અનિષ્ટ કાંતિ, અમનોજ્ઞ, હીન સ્વર યાવત્ અનાદેય વચનવાળો અને દુ:ખમાં જીવન વ્યતીત કરવાવાળો હોય છે.

૪. શ્રમણ નિર્ગથના સુખ કયા સૂસના કયા અધ્યાયના આધારે છે?

(૧×૪)

૫. ભગવતી સૂસ શતક - ૧૪ ઉદ્દેશક - ૮.

૬. માસ નિર્મળ સંયમ પાળવાથી કોના સુખ ઉત્તલંઘી જય છે?

૭. બ્રહ્મલોક અને લાંતક.

૮. નાગાઙ્કુમાર દેવલોકના દેવોના સુખ કોણ ઉત્તલંઘી જય છે?

૯. બે માસ નિર્મળ સંયમ પાળવાવાળા સાધુ.

૧૦. શ્રમણ નિર્ગથના સુખ એ કર્મના થી પ્રામ થતા આત્મિક સુખ છે.

૧૧. મોહનીય, વિજય.

(૧૦)

પ્ર.૮ પશ્વષણ સૂસના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. મનુષ્યનો સંજ્ઞાનો અલ્પબહૃત્પ લખો.

(૨×૨)

૨. મનુષ્યમાં સૌથી થોડી બયસંજ્ઞા, તેથી આહાર સંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી, તેથી પરિગ્રહ સંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી, તેથી મૈથુન સંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી.

૩. કોધ સંજ્ઞાનું પહેલું, આહાર સંજ્ઞાનું ચોથું, મૈથુન સંજ્ઞાનું બીજું કારણ લખો. લોક સંજ્ઞા એટલે શું?

૪. કોધ સંજ્ઞાનું પહેલું – ક્ષોત્ર, આહાર સંજ્ઞાનું ચોથું – આહારની ચિંતવણ કરવાથી, મૈથુન સંજ્ઞાનું બીજું – વેદ મોહ કર્મના ઉદ્દ્યથી. લોક સંજ્ઞા – અન્ય લોકોને દેખીને પોતે એવું કામ કરવું.

૫. સંજ્ઞા કયા કર્મના ઉદ્દ્યથી થાય છે?

(૧×૫)

૬. વેદનીય અને મોહનીય કર્મના ઉદ્દ્યથી.

૭. વિમાત્રા એટલે શું? સાગરોપમની સ્થિતિવાળાના શ્વાસ કેવી રીતે લે છે?

૮. વિમાત્રા – અનિયતકાળ. પક્ષ પ્રમાણે.

૯. જ્યદ્યન્ય ૨૦ પખવાડિયે, ઉત્કૃષ્ટ ૨૮ પખવાડિયે, ૧૦૫ દિવસે કોણ શ્વાસ લે?

૧૦. અગિયારમું દેવલોક, સાતમી ગ્રૈવેયક, બીજું દેવલોક.

૧૧. અર્થ લખો. – અશાતા વેદના – વેદનીય કર્મના ઉદ્દ્યે સ્વયં ઉદ્દ્યમાં આવેલી પ્રતિકૂળ વેદના. માનસિક વેદના – મનમાં થનારી વેદના.

૧૨. ભાવ વેદના એટલે શું? ભાવ વેદના કોને હોય?

૧૩. મંદ, તીપ્ર રસની વેદના. ૨૪ દંડકના જીવોને.

૧૪. વેદનાના કેટલા દ્વાર છે? પહેલા ક્રણ વેદનાના નામ લખો.

૧૫. સાત – શીત, દ્રવ્ય, શરીર.

(૫)

પ્ર.૧૦ આગમ પરંપરાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સાતમા પૂર્વનું નામ, પદ સંખ્યા, વત્સુ, ચુલવત્સુ, શાહી હસ્તિ, વિષય વર્ણન લખો.

(૩)

૨. આત્મા પ્રવાદ પૂર્વ, પદ સંખ્યા – ૨૯ કોડ, વત્સુ – ૧૯, ચુલવત્સુ – ૦, શાહી હસ્તિ – ૯૪ છાથી, વિષય – નાચ, પ્રમાણ, દર્શન સહિત આત્મવરૂપ.

૩. આઠના ચુગાની સર્વ પ્રથમ આવશ્યકતા શું છે?

(૧)

૪. આવતી પેઢીને આ જૈન પાઠાવલીના અભ્યાસ માટે જોકે, પ્રેરણા કરે.

૫. વૈજ્ઞાનિક તો આખરે છે, તો નથી.

(૧)

૬. છિંબક્ષય, કેવળી.

જ્ય – જિનેન્દ્ર

(૧૫)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના શરૂઆતીના અર્થ લખો.

૧. ન તીવ્યિં
૨. વાવશ્ચ
૩. ફાસાફુસંતુ
૪. અર્દ્યાંશે
૫. કૃપાવચન મિથ્યાત્ત્વ
૬. વિરય

જવાબ
પાર ઉત્તાર્યું હોય
જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રણે પામીને બ્રહ્મ થયા હોય તેની તેમ જ
તે પ્રકારના કોઈપણ રૂપર્શ થાય
અતિચાર વિશે
૩૬૩ પાણ્ડીના મતને માને તે
પાપથી નિવૃત્ત છું

(બ) નીચેના શરૂઆતીનું માગદી લખીને ને તે કયા પાઠમાં આવે છે?

૧. કૃતી કથાથી
૨. જમીન સંબંધી જૂઠ
૩. આપો
૪. ચોવીસ પ્રકારના ધાન્યની જાત
૫. જીવોની

જવાબ	પાઠ
ઇત્યી કહાએ	ઓથા શ્રમણસ્ત્રમાં
બોમાલિક	જીજ પ્રતમાં
દિંતુ	સામાચિકના પાંચમા પાઠમાં
ઓદણ વિહિ	સાતમા પ્રતમાં
જીવા	સામાચિકના ગ્રીજ પાઠમાં

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ૧૮,૨૪,૨૨૦ પ્રકારે પાપદોષ લાગે છે તે કયા કયા?
૨. જેન પાઠાવલી ભાગ – ૨, પાના નં. ૭૧ પર પ્રશ્ન – ૧.
૩. અનર્થાંડના પ્રકાર કેટલા? કયા કયા?
૪. ચાર. અવજાણાચરિયં, પમાયાચરિયં, હિંસપ્રયાણં, પાવકમ્ભોવાચનં.

પ્ર.૨ આચારાંગ સૂન્નના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ભગવાન કયા શરીર સંસ્કાર કરતા ન હતા? શા માટે?
૨. જુલાબ, વમન, શરીર પર તેલ મર્દન, સ્નાન, છાથ-પગ દબાવવા અને દાંતણ કરતું વગેરે શરીર સંસ્કાર કરતા ન હતા કારણ આ ઔદારિક શરીર અશુદ્ધિમય છે. તેની કોઈપણ ઉપાયોથી શુદ્ધિ થઈ શકતી નથી.
૩. ભગવાન શૈનું ચિંતન કરતા હતા?
૪. પોતાના અંતરની શુદ્ધિને જોતા થડા શાંતભાવે ઊર્ધ્વ, અધો અને મધ્યલોકના સ્વરૂપનું ચિંતન કરતા હતા.
૫. લાઢ દેશની કઈ કઈ ભૂમિ પર ભગવાન વિચર્યા? વજભૂમિના લોકો કેવા હતા?
૬. વજભૂમિ અને શુદ્ધભૂમિ. વજભૂમિના લોકો રૂક્ષા આહાર કરતા હોવાથી તેઓ સ્વભાવથી પણ ઘણા કોધી હતા.

પ્ર.૩ ટાણાંગ સૂન્નના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પ્રયોગ પરિણાત અને પ્રિકોણ એટલે શું?
૨. પ્રયોગ પરિણાત એટલે જીવના વ્યાપારથી બનેલા હોય તે. જેમ કે જીવનું શરીર, ધડો વગેરે. પ્રિકોણ એટલે જે વિમાન પ્રિકોણ છે. તે સિંધોડાના આકારે હોય છે. બે તરફ કોટ અને એક તરફ વેદિકાથી ઘેરાયેલા હોય છે. તેને ટ્રાન્સ ડ્રાર હોય છે.
૩. દેવ કેટલા કારણે ઉદ્ઘેગને પ્રામ કરે છે? ૨-૩ જો પ્રકાર લખો.
૪. ટ્રાન્સ. ૨. અહો ! મારે અર્હીથી અચીવે ગર્ભવાસમાં જતા જ સર્વ પ્રથમ માતાના ૨૪ અને પિતાના શુક,

- વીર્યના સંમિશ્રણરૂપ આહાર ગ્રહણ કરવો પડશે. ૩. અહો ! મારે પેટમાં મળિન રહેલા પદાર્થરૂપ કીચદ યુક્ત, અશુચિના ભંડાર, ઉદ્ધેગ ઉપક્ષ કરનાર એ ભયાનક ગર્ભશયમાં રહેવું પડશે.
૩. ગોળ પર્વત કેટલા છે? કયા કયા?
૪. ગ્રાણ. માનુષોતાર પર્વત, કુંડલવર પર્વત, કુચકવર પર્વત.
૫. કેટલી અને કઈ વયમાં જીવ કેવળજ્ઞાન પ્રામ કરી શકે છે?
૬. ગ્રાણ. પ્રથમ વય – બાળ્યાવર્સ્થા, મધ્યમ વય – યુવાવર્સ્થા, અંતિમ વય.
૭. તારા ચાલતા દેખાય છે. ૧. આકાશમાં ઊંચે દેવો વૈક્ષિકરૂપ કરે ત્યારે, ૨. પરિચારણા કરે ત્યારે, ૩. તારાના વિમાન એક રથાનેથી બીજા રથાને સંક્રમણ કરે ત્યારે.

(૧૦)

પ્ર.૪ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ધન્ય સાર્થવાહ અને તેની પત્ની કેવી હતી?
૨. ધન્ય સાર્થવાહ સમૃદ્ધશાળી હતો. તેજીસ્ત્વી હતો અને તેના ઘરે ઘણા બોજન-પાણી તૈયાર થતા હતા. તેની પત્નીનું નામ ભદ્રા હતું. તે સર્વાંગ સુંદર હતી. તેનો આકાર ચંદ્રની જેમ સૌભ્રાહ્ય હતો. પતિને મનોહર હતી. દેખાવમાં પ્રિય હતી, રૂપવાન હતી.
૩. ધન્ય સાર્થવાહ કથાનો ઉપસંહાર લખો.
૪. જે સાધુ-સાધ્વી સંયમ લઈને આહાર આદિમાં આસક્ત થતા નથી, પરંતુ માત્ર જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રણી વૃદ્ધિ માટે આહાર-પાણી કરે છે, તે અનંત સંસારથી પાર થાય છે. જે શરીરની વૃદ્ધિ કરવા માટે આહાર-પાણીમાં મુખ્ય થાય છે, તે અનંત સંસાર વધારે છે.
૫. વિજ્ઞય ચોરને પકડીને રહ્યા પરથી કેવી રીતે લઈ ગયા?
૬. વિજ્ઞય ચોરને ડોકથી પકડી, રાજ્યગૃહ નગરના રહ્યા પર તેને કોરડાનો માર મારતા, લાકડીઓના પ્રહાર કરતા, તેના પર રાખ, ધૂળ, કચરો નાખતા, મોટે મોટેથી ઘોખણા કરતા જોલતા લઈ ગયા.
૭. સુખુદ્ધિ પ્રધાનની પાસે ધર્મ સાંભળી રાજ કેવું જીવન જીવવા લાયા? (૨ થી ૩ લીટીમાં)
૮. રાજાને ૧૨ પ્રતરૂપ શ્રાવક ધર્મનો સ્વીકાર કર્યો અને શ્રમણોપાસક બની ગયા અને જીવ – અજીવ તત્વોનું જ્ઞાન પ્રામ કરી લીધું. શ્રમણ નિર્ગઠોને પ્રાચ્યુક – એખણિક દાન દેતા, ધાર્મિક જીવન જીવવા લાયા.
૯. કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે? ૧. તમે કુંભારની દુકાન પર જાઓ : રાજાને પોતાના માણસોને કહ્યું
૨. આપ જેમ કહો છો તેમ જ છે : બધાએ રાજાને કહ્યું.

(૧૫)

પ્ર.૫ (અ) ઉપાસકદશાંગ સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. કામદેવ ગાથાપતિની સંપત્તિનું વર્ણન કરો.
૨. છ કરોડ સોનામહોર નિધાનમાં મૂકેલી હતી, છ કરોડ સોનામહોર વેપારમાં અને છ કરોડ સોનામહોર ઘરવખરી, ધાન્ય આદિરૂપે ખજાનારૂપે રોકેલી હતી. ૧૦૦૦૦ ગાયોના એક વર્ષ હિસાબે છ વર્ષ એટલે ૫૦૦૦૦ ગાયો હતી.
૩. કામદેવ શ્રાવક પોતાના આત્માને કેવી રીતે ભાવિત કર્યો?
૪. શ્રાવકની ૧ થી ૧૧ પ્રતિમાઓ ધારણા કરી, ઉપવાસ, છટઠ, અટઠમ, અટઠાઈ, અર્ધ માસક્ષમણ, માસક્ષમણ આદિ તપ દ્વારા પોતાના આત્માને ભાવિત કર્યો.
૫. દેવે આકાશવાણી રૂપે કામદેવને શું કહ્યું?
૬. હે કામદેવ ! આપ ધન્ય છે, હે દેવાનુપ્રિય ! આપ પુણ્યવાન છો, કૃતાર્થ છો, આપના શરીરના લક્ષણો શુશ્રેષ્ઠ, મનુષ્ય જીવ અને જીવન આપે સફળ કરેલું છે. આપ મહાન પુણ્યાત્મા છો. આપને નિર્ગઠી પ્રવચનમાં પૂર્ણ દઢતા, નિષ્ઠા, શ્રદ્ધા તથા રૂચિ છે.

૪. કામદેવ શ્રાવકને અડોલ જોઈ સાપ ફૂપી દેવે શું કર્યું?
 ૭. સાપ અત્યંત હોઘિત થઈ ફૂંઝાડા મારતો સડસડાટ કામદેવ શ્રાવકના શરીર પર ચઢી ગયો. પાછળના ભાગથી ચઢીને ગળે પ્રણાવાર ભરડો લઈ લીધો અને પોતાના કેવી દાંતો વડે તેની છાતી પર ડંખ માર્યો.
 ૮. કામદેવની નગરી, રાજી, ઉદ્યાન અને પત્નીનું નામ શું હતું?
 ૯. ચંપા નગરી, જિતશાપુ રાજી, પૂર્ણબાદ ઉદ્યાન, બદ્રા.
- (બ) અંતગડ સૂસના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૫)
૧. અનીક્સેન ક્યા સૂસનો અધિકાર છે? તે અંગ છે કે ઉપાંગ? કેટલામું? કાલિક છે કે ઉત્કાલિક? (૨×૨)
 ૭. અંતગડ સૂસ. અંગ સૂસ. આઠમું. કાલિક.
 ૨. અનીક્સેનનું પાલન કેટલી અને કઈ ધાવમાતાઓએ કર્યું?
 ૭. પાંચ. ક્ષીરધારી, મળજનધારી, મંડનધારી, કીડાધારી, અંગધારી.
 ૩. ભગવાન અરિષનેમિ કઈ નગરીના ક્યા ઉદ્યાનમાં પદાર્થ?
 ૭. બદ્ધિલપુર નગર, શ્રીવન ઉદ્યાન. (૧)
૪. (૫)

પ્ર.૬ અનુત્તરોવવાઈ સૂસના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ધક્ષા અણગારના પગ તપથી કેવા થઈ ગયા હતા? (૨×૨)
 ૭. સૂક્ષ્માયેલ વૃક્ષની છાલ જેવા, લાકડાની પાદુકા જેવા, ખુર્ષ થયેલા જૂતા હોય એમ સૂક્ષ્માઈ ગયા હતા, માંસ રહિત થઈ ગયા હતા.
 ૨. અનુત્તરોવવાઈ સૂસના ગ્રીજા વર્ગના કેટલા અદ્યયન છે? છેલ્લા પાંચ અદ્યયનના નામ લખો.
 ૭. ૧૦. ચંદ્રકુમાર, પૃથ્વીમાતૃકુમાર, પેઠાલકુમાર, પોટ્ટિલકુમાર, વેહલ્લકુમાર.
 ૩. ધક્ષા અણગારના માતાનું નામ લખો. સંસારમાં તેમણે શું અભ્યાસ કર્યો?
 ૭. બદ્રા સાર્થવાઢી. ૭૨ કળાનો.
- (૧)

પ્ર.૭ દશતૈકાલિક સૂસના આધારે જવાબ લખો.

- (અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરો. (૪)
૧. કયરા સુઅકણાયા : પાના નં.૧૫૩ અલાવા ૨
 ૨. ઉદગાં સસ્ચિણિદ્રું : પાના નં. ૧૫૮/૧૯૦ અલાવા ૧૫
 ૩. સચેત પૃથ્વી પર શેનાથી લખે નહિ? અર્થ સાથે મૂળપાઠ લખો. પાના નં.૧૯૦ અલાવા ૧૪ (૫)
- (બ) નીચેના શાબ્દોના અર્થ લખો. (૩)
૧. દિલ્લી – દેવ સંબંધી	૨. પાણે – પ્રાણે	૩. સેયં – કલ્યાણકારી છે
૪. ઊજાલંતં – સરળગાવનાર	૫. બીઅસેસુ – બીજ પર	૬. દંડાંસિ – દંડા પર
- (ક) નીચેના શાબ્દોનું માગધી લખો. (૩)
૧. બેદન કરનારને – બિદંતં	૨. સામે આવનારા – અબિક્કંતં	૩. સૂક્ષ્મ – અણું, સુછુમં
- (૧૦)

પ્ર.૮ ભગવતી સૂસના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સંસાર સંસ્થાન કાળ ક્યા સૂસનો અધિકાર છે? તે સૂસનો સમાવેશ શેમાં થાય છે? તે કેટલામું છે? રવાધ્યાય ક્યારે કરાય? મિશ્રકાળ કોણે કહેવાય? ઉદા. સાથે લખો. (૫)
૭. ભગવતી સૂસ શતક-૧, ઉદ્દશો-૨. અંગ સૂસમાં. પાંચમું. દિવસ અને રાત્રિના પહેલા અને છેલ્લા પ્રહ્રમાં. મિશ્ર કાળ – તે વિવક્ષિત જીવોના બૂતકાળના અનંત નરક આદિ ભવોમાંથી એક જીવ પણ તેને બેગો થાય તો અનંત ભવોનો તે કાળ તે જીવની દસ્તિથી તે ગતિનો મિશ્ર કાળ છે. ઉદા. ધારો કે કોઈ જીવ નરકમાં જે સમયે હતો ત્યારે નરકમાં તેની સાથે ૧૦૦ જીવો હતા, તે જીવ મરીને તિર્યાચ કે મળુખ્ય થઈને ફરી પાછો

જરકમાં તે જ ર્થાને ઉત્પદ્ધ થયો ત્યારે તે જરકમાં પૂર્વેના ૧૦૦ નારકીનાંથી ઓછામાં ઓછો એક કે તેથી વધુ નારકી ત્યાં હોય તે મિશ્ર કાળ.

૮. ઈચ્છબવિક, પરભવિક, તદુભયભવિક એટલે શું? સામાચિક ચારિત્ર ઈચ્છબવિક છે કે પરભવિક? (૩)

૯. ઈચ્છબવિક એટલે આ ભવમાં રહેનારું. પરભવિક એટલે બીજા ભવમાં સાથે જાય તેવું. તદુભયભવિક એટલે ભવાંતરમાં ગ્રીજા – ચોથા ભવમાં સાથે જાય તેવું. સામાચિક ચારિત્ર ઈચ્છબવિક છે, પરભવિક નથી.

૧૦. ગ્રણણ કરેલું , સુધી હોય જ છે. (૧)

૧૧. ચારિત્ર, જીવતા.

(૧૦)

પ્ર.૮ પદ્ધતિના સ્વરૂપના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. રૂપક રાશિમાં પ થી ૮ બોલનો અલ્પ બહૃત્વ લખો.

૨. સર્વથી થોડા શાતાપેદનીય વેદવાવાળા, તેથી ઈન્ડ્રિય ઉપયોગવાળા સં.ગુણા, તેથી અનાકાર ઉપયોગવાળા સંખ્યાત ગુણા, તેથી સાકાર ઉપયોગવાળા સંખ્યાતગુણા.

૩. ઈન્ડ્રિય ઉપયોગવાળા – નો ઈન્ડ્રિય ઉપયોગવાળાના ઠગલા કેટલા? કોણ વધારે કોણ ઓછા? તેનો અલ્પ બહૃત્વ લખો.

૪. ઈન્ડ્રિય ઉપયોગવાળા – ૩૨ ઠગલા, નો ઈન્ડ્રિય ઉપયોગવાળાના – ૨૨૪ ઠગલા. નો ઈન્ડ્રિય ઉપયોગવાળા વધારે ઈન્ડ્રિય ઉપયોગવાળા ઓછા. તેનો અલ્પ બહૃત્વ – સર્વથી થોડા ઈન્ડ્રિય ઉપયોગવાળા, તેથી નો ઈન્ડ્રિય ઉપયોગવાળા સંખ્યાતગુણા.

૫. વેદ દ્વારમાં રહેલા જીવોમાં જ્યદ્યન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ કેટલા સિદ્ધ થાય?

૬. જ્યદ્યન્ય – ૧ અને ઉત્કૃષ્ટ નપુંસક લિંગે અને પુરુષ મરીને સ્ત્રી કે નપુંસક થાય તથા સ્ત્રી મરીને પુરુષ કે નપુંસક થાય તો – ૧૦, સ્ત્રી લિંગે – ૨૦, પુરુષ લિંગે, પુરુષ મરીને પુરુષ થાય તો – ૧૦૮.

૭. બે સમયમાં કેટલા સમય સુધી નિરંતર કેટલા સિદ્ધ થાય? ત્યાં જ્યદ્યન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ કેટલા સિદ્ધ થાય? પછી શું થાય?

૮. બે સમય સુધી પ્રતિસમય નિરંતર ૪. ૮૭ ૬. ૧૦૨ સિદ્ધ થાય. પછી નિયમા અંતર પડે.

૯. ૩૩ બોલમાંથી ૨૦ થી ૨૩ બોલનો અલ્પબહૃત્વ લખો.

૧૦. સર્વથી થોડા બારમા દેવલોકમાંથી, તેથી અગિયારમા દેવલોકમાંથી સંખ્યાતગુણા, તેથી દશમા દેવલોકમાંથી સંખ્યાતગુણા, તેથી નવમા દેવલોકમાંથી સંખ્યાતગુણા.

(૫)

પ્ર.૧૦ આગમ પરંપરાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સમવાયાંગ સ્વરૂપના રચનાકાર, રચનાકાળ અને ભાષા કેવી છે? ૧૧ મા અને ૩૨ મા સમવાયમાં શેનું વર્ણન છે? (૨)

૨. રચનાકાર – સુધર્મા સ્વામી, રચનાકાળ – ઈ. પૂ. છટઠી શાતાબ્દી, ભાષા પ્રાકૃત. ૧૧ મા સમવાયમાં – શ્રાવકોની ૧૧ પ્રતિમા, મહાવીરના ૧૧ ગણધરો આદિ, ૩૨ મા સમવાયમાં – ૩૨ પ્રશસ્ત યોગ.

૩. રાયપસેણીય નામ શા માટે છે? તેમાં કેટલા પ્રશ્નો છે? (૧.૫x૨)

૪. આ આગમ એક જિજ્ઞાસુ રાજાના પ્રશ્નો સાથે સંબંધ ધરાવે છે, માટે રાયપસેણીય છે. ૧૦ પ્રશ્નો છે.

૫. રાયપસેણીય કોનું ઉપાંગ સૂસ છે? કેટલી ગાથા છે? તેમાં કેટલા દેવતાઈ નાટક બતાવ્યા છે?

૬. સૂર્યગડાંગ નામના બીજા અંગનું બીજું ઉપાંગ સૂસ છે. ૨૦૭૮ ગાથા છે. ૩૨ દેવતાઈ નાટક બતાવ્યા છે.

જ્યા – જિનેન્ડ

(૨૦)

પ્ર.૧ (અ) નીચેના શરૂઆતીના અર્થ લખીને ને તે ક્યા પાઠમાં આવે છે?

(૫)

જવાબ	
૧. સુદિગ્દ	બલી દસ્તિથી
૨. ઓહાસણાભિકનાએ	વિશિષ્ટ વસ્તુઓ માંગીને લેવા વડે
૩. સદ્ગારુષાએ	સાદ કરીને મર્યાદા બહારથી કોઈને જોતાવેલ હોય
૪. વર્દ્ધકમાં	અપરાધ થયો હોય
૫. સાવજ્ઞાં	સાવદ્ય, પાપકારી

પાઠ
પ્રતિક્રિયાના પાંચમા પાઠમાં
પ્રતિક્રિયાના બીજા શ્રમણસૂત્રમાં
દશમા પ્રતમાં

(બ) નીચેના શરૂઆતીના મૂળ પાઠ લખીને ને તે ક્યા પાઠમાં આવે છે?

(૫)

જવાબ	
૧. જાણી જોઈને	આકૃષિત
૨. ચાર ડાળ	ચાર્કડાલાં
૩. પ્રકારના	વિછસ્સ
૪. હે ક્ષમાશ્રમણ	ખમાસમણો
૫. સ્તુતિ કરાયેલા	અભિથુઆ

પાઠ
પહેલા પ્રતમાં
પ્રતિક્રિયાના બીજા શ્રમણસૂત્રમાં
પ્રતિક્રિયાના બીજા પાઠમાં
પ્રતિક્રિયાના બીજા પાઠમાં
સામાચિકના પાંચમા પાઠમાં

(ક) બીજા કર્મગ્રંથના આધારે જવાબ લખો.

(૧૦)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૧. ચોથા ગુણરસ્થાનના છેડ નામ કર્મની કેટલી અને કઈ કઈ પ્રકૃતિનો બંધ વિરાસ્તે ? શા માટે? (૨)
૨. પાંચ. ઔદારિક શરીર, ઔદારિક આંગોપાંગ, મનુષ્ય ગતિ, મનુષ્યાનુપૂર્વી, વજ્ગાળખબ નારાય સંઘયણ આ પાંચ પ્રકૃતિનો બંધ વિરાસ્તે કારણ કે શાવકને પાંચમું ગુણરસ્થાન હોય છે. તે ગુણરસ્થાને રહેલા મનુષ્ય, તિર્યાંચની ગતિ નિશ્ચયે દેવની ૪ હોય.

૨. વ્યાખ્યા લખો. ઓધ બંધ, બંધ વિરાસ્તે

(૨)

૩. ઓધ બંધ–ગુણરસ્થાનક કે જીવાદિની વિવિધ કર્યા વગર સામાન્યથી બંધને લાયક ૧૨૦ પ્રકૃતિઓનું કહેવું તેને ઓધ બંધ કહે છે.

(૧)

બંધ વિરાસ્તે–જે ગુણરસ્થાન પછીના કોઈપણ ગુણરસ્થાને તે પ્રકૃતિ ન બંધાય, તે પ્રકૃતિનો બંધવિરાસ્તે કહે છે.

૪. કરે કારણ કે કેવળ જીવનાવરણીય કર્મનો ક્ષય કર્યો છે.

(૨) નીચેની પ્રકૃતિનો બંધ ક્યા સુધી? બંધ વિરાસ્તે ક્યારે?

(૫)

બંધ	બંધ વિરાસ્તે
૧. ઔદારિક શરીર	૪ થા ગુણરસ્થાન સુધી
૨. અશાતા વેદનીય	૫ ટ્રણ ગુણરસ્થાન સુધી
૩. શીણાદ્વિનિદ્રા	૨ જા ગુણરસ્થાનના સુધી
૪. પરાધાત નામ	૮ મા ગુણરસ્થાનના છટણ ભાગ સુધી
૫. રતિ	૮ મા ગુણરસ્થાનના ૭ મા ભાગ સુધી

બંધ વિરાસ્તે
૪ થા ગુણરસ્થાનના છેડ
૫ ટ્રણ ગુણરસ્થાનના છેડે
૨ જા ગુણરસ્થાનના છેડે
૮ મા ગુણરસ્થાનના છટણ ભાગના છેડે
૮ મા ગુણરસ્થાનના છેડે

પ્ર.૨ આચારાંગ સૂસના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૧. વ્યાખ્યા લખો. અણગાર, ગુણ, લોકની સંધિ.

(૩)

જ. આણગાર – જે સરળ આચરણવાળો હોય, રતનગારી રૂપ ગોક્ષામાર્ગને પ્રામ હોય, જે અમારી ડપટરહિત હોય, તે જ આણગાર કહેવાય છે.

ગુણ – શરૂ આદિ વિધય છે, તે જ સંસાર છે.

લોકની સંધિ – ધર્મ અનુષ્ઠાનના અપૂર્વ અવસરને જાણીને સાધક પ્રમાણ ન કરે.

૨. તુમં ચેવ તં સલ્લભમાહૃતુ, જેણ સિયા તેણ નો સિયા । આ સૂસ સમજાવો. (૨)

જ. તે લોગોની ઈચ્છારૂપ શલ્યનું સર્જન તમે સ્વયં કર્યું છે. જે લોગ સાગરીશી તને ચુખ થાય છે. તેનાથી ચુખ નથી પણ થતું.

(૧૦)

પ્ર.૩ ઠાણાંગ સૂગના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પુરુષ કથા કઈ કઈ છે?

જ. પુરુષોની જાતિની કથા, પુરુષો કુળની કથા, પુરુષોના રૂપની કથા, પુરુષોની નેપણ્ય કથા એટલે કે વેશની કથા.

૨. દેવ સભિપાત અને દેવ ઉત્કાલિકા એટલે શું? તે કેટલા છે?

જ. દેવ સભિપાત એટલે દેવોનું એક જગ્યાએ એકા થવું. દેવ ઉત્કાલિકા એટલે દેવની કલકલરૂપ દુર્ઘટનિ. ૪.

૩. નરકનું અનાગમનનું ચોથું કારણ લખો.

જ. નરકમાં તડ્કાળ ઉત્પણ થયેલ નેરચિક શીદ્ધ મનુષ્યલોકમાં આવવાની ઈચ્છા કરે છે, પરંતુ નરકનું આયુષ્ય ક્ષય ન થવાથી, એને ન દેવદાથી, નિર્જરા ન થવાથી મનુષ્યલોકમાં આવી શકતા નથી.

૪. રૂપ લાખ યોજન લાંબા પહોળા રથાનના નામ લખો.

જ. ૧) પ્રથમ નરકનો સીમંતક નરકાવાસ ૨) સમયક્ષેપ એટલે અઠીદ્વિપ ૩) ઉદ્ધ વિમાન–સૌધર્મ દેવલોકનો પ્રથમ પ્રસ્તાત (પાથડો) ૪) ઈધત્પ્રાગભારા નામની પૃથ્વી.

પ. આશીર્વિષના કેટલા પ્રકાર છે? મેંઠક જાતના આશીર્વિષનો વિધય કેટલો છે?

જ. ચાર પ્રકારના. સંપૂર્ણ ભરતક્ષેપ પ્રમાણ ફેલાયેલા શરીરને પોતાના વિધથી વિષ પરિણાત કરી શકે છે, પરંતુ હજી ચુધી તેમ કોઈએ કર્યું નથી, કરતા નથી અને કરશે પણ નહિ.

(૧૦)

પ્ર.૪ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂગના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. મહાબલ કુમારના માતા–પિતા–નગરીનું નામ લખો. તે નગરી કયાં આવેલી છે?

જ. માતા–ધારિણી, પિતા–બલ રાજા, નગરી–વીતશોકા. તે નગરી જંબૂદીપના મહાવિદેશ ક્ષેત્રની સલિલાવતી વિજ્યામાં આવેલી છે.

૨. અભિચંદ્ર અને વૈશ્રવણ કયા રાજ્યમાં ઉત્પણ થયા? ત્યાં તેમનું નામ શું હતું?

જ. અભિચંદ્રનો જીવ કાશી દેશના શંખ નામના રાજ રૂપે ઉત્પણ થયો.

વૈશ્રવણનો જીવ પાંચાલ દેશના જિતશાપુ નામના રાજ રૂપે ઉત્પણ થયો.

૩. ચંદ્રરઘાય રાજ કોના તરફ આકર્ષિત થયા? અર્હજ્ઞ આદિ વણિકોએ રાજને શું કહ્યું?

જ. મલિલિકુમારી તરફ આકર્ષિત થયા. હે સ્વાગિન્ય! અમોએ કુંભ રાજના ભવનમાં વિદેશ રાજની શ્રેષ્ઠ કળ્યા મલિલને આશ્વર્યરૂપમાં જોઈ છે, તેવી બીજી કોઈ દેવકન્યા કે રાજકન્યા નથી.

૪. અનર્થનું કારણ શું બને છે?

જ. ઉત્ત્ર તપવાન, સંયમવાન અને ઉત્કૃષ્ટ ફળને મેળવનાર સાધક જીવ પણ જો સૂક્ષ્મ અને ધર્મ વિધયક પણ માયા કરે, તો એ માયા તેના માટે અનર્થનું કારણ બને છે.

પ. પ્રભાવતી દેવીએ કેટલા રૂપનું જોયા? શું દોછું ઉત્પણ થયો? કોણે પૂરો કર્યો? બાળકનું નામ શું પાડ્યું?

જ. ૧૪ મહારૂપન. ગ્રણ માસ પૂર્ણ થયા ત્યારે પુષ્પશર્યાનો દોછું ઉત્પણ થયો. વ્યંતર દેવોએ પુષ્પો લાવીને પૂરો કર્યો. દોછું અનુસાર બાળકનું નામ મલિલ પાડ્યું.

અથવા

પ્ર.૪ નિરયાવલિકા સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. અભયકુમારે પિતાને શું સાંત્વના આપી?

૨. હે તાત ! આપ ભગ્ન મનોરથ યાવત્ ચિંતિત ન રહો. હું એવો ઉપાય કરીશ કે જેથી મારી નાની માતા ચેલણા દેવીના દોહણની પૂર્તિ થઈ જાય.

૩. હાલાં ડાલકુમાર કર્યા છે? તેમનું ભવિષ્ય શું છે?

૪. હાલ ડાલકુમાર ચોથી પંક્ષપત્રા પૃથ્વીના હેમાલ નામક નરકવાસમાં છે. ત્યાંથી નીડળીને મહાવિદેશ ક્ષેત્રમાં આર્યકુળમાં જન્મ લેશે અને દઢ પ્રતિજ્ઞાની જેમ સિદ્ધ, બુદ્ધ, મુક્ત થશે યાવત્ સર્વ દુઃખનો અંત કરશે.

૫. ચેટક અને ક્રોણિક રાજાએ શોણી રચના કરી?

૬. કોણિક રાજાએ ૩૩ હજાર હાથીઓ યાવત્ ૩૩ કરોડ સૈનિકોથી ગરૂડ વ્યૂહની રચના કરી અને ચેટક રાજાએ ૫૭ હજાર હાથીઓ યાવત્ ૫૭ કરોડ પાયદળ સૈનિકો સાથે શાઠકની રચના કરી.

૭. રાજા શ્રેણિકે કયું વિષ પીધું? શા માટે?

૮. તાલપુર કારણ કે કોણિકને કુહાડી લઈને પોતાના તરફ આવતો જોયો તો અને એમને એમ લાઘું કે આ કોણિક મને કયા મોતથી મારશે એ કરથી વિષ પીધું.

૯. કોણ બોલે છે? કોને કહે છે? : ૧. રાજ્યશ્રીનો ફળ બોગવી રહ્યો છે – પણ આવતી દેવી વિચાર કરે છે.

૨. આર્તદ્યાનથી યુક્ત રહીને ચિંતિત રહે છે – અંગપરિચારિકાઓ શ્રેણિકને કહે છે.

(૨૦)

પ્ર.૫ (અ) ઉપાસકદ્શાંગ સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. ચૂલણીપિતા પાસે કેટલી સંપત્તિ હતી?

૨. ૮ કરોડ ધન નિધાન રૂપમાં, ૮ કરોડ ધન વ્યાપારમાં, ૮ કરોડ ધન ધરવાખરી રૂપમાં, ૧૦૦૦૦ ગાયોનું એક વજ એવા આઠ વજ હતા.

૩. બદ્રા સાર્થવાહીએ ચૂલણીપિતાને શું કહ્યું?

૪. બદ્રા સાર્થવાહીએ જ્યારે કોલાહલ સાંભળ્યો ત્યારે તે જ્યાં ચૂલણીપિતા શ્રમણોપાસક હતા ત્યાં આવ્યા અને ત્યાં આવીને કહ્યું, હે પુત્ર ! તું આ જીતે જોર જોરથી બૂઝાબૂમ ડેમ કરે છે?

અથવા

હે પુત્ર ! આવો કોઈ પુરુષ ન હતો યાવત્ તમારા નાના પુત્ર લાવીને માર્યો છે. આ તો કોઈ ઉપર્સર્ગ હતો એટલે જ તે આ ભયંકર દશ્ય જોયું છે અને તમારા પ્રતા-નિયમ અને પૌષ્ટિક ખંડિત થયા છે. હે પુત્ર ! આ દોષરસ્થાનની આલોચના કરો અને તપ-પ્રાયશ્વિતા રહીકારો.

૫. દેવે નાના પુત્ર સાથે શું કહ્યું?

૬. દેવે નાના પુત્રને મારવાની ધમકી આપી, તો પણ ચૂલણીપિતા નીડર રહ્યા તે દેવે તે નાના પુત્રને મારીને ઉદ્દિનતા રક્તમાંથી અના શરીરનું સિંચન કર્યું. ચૂલણીપિતાએ એ તીવ્ર વેદના સમભાવપૂર્વક સહન કરી.

૭. દેવે નિજીવાર ચૂલણીપિતાને શું કહ્યું?

૮. મોતને ઈરછવાવાળા ચૂલણીપિતા ! જો તું તારા પ્રતનો બંગ નહિ કરે તો હું તારા વચલાપુત્રને ઘરેથી ઊંચાંકિને લઈ આવીશ અને તારા મોટા પુત્રની જેમ તારી સામે મારી નાંખીશ.

૯. કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે? : ૧. અકાલમાં જ મૃત્યુને પ્રામ કરીશ – દેવ ચૂલણીપિતાને કહે છે.

૨. આ તો કોઈ ઉપર્સર્ગ હતો – બદ્રા સાર્થવાહી ચૂલણીપિતાને કહે છે.

(બ) અંતગાડ સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. જ અણગારોએ છટઠના પારણાના દિવસે અરિધનેમિને શું કહ્યું?

૨. હે બગવાન ! આપની આજ્ઞા હોય તો આજે છટઠના પારણે અમે છાએ મુનિ ત્રણના સંઘાડામાં વિભાજન

થઈ મુનિઓના ડલ્પ અનુસાર બિક્ષા માટે દ્વારિકા નગરીમાં જઈએ.

૨. દેવકી પુત્રસંબંધી ચિંતાયુક્ત થઈ શું પિચારવા લાભ્યા?

૩. મેં આકૃતિ, વચ્ચે, કાંતિમાં એકસમાન ચાવતું નળજૂલેરની સમાન પુત્રોને જરૂર દીધા, પરંતુ સાત પુત્રોમાંથી કોઈપણ પુત્રની બાળકીડાનો અનુભવ નથી કર્યો. ફૃષ્ટા પણ મારી પાસે ચરણવંદન માટે છ મહિને આવે છે.

૪. ગજસુકુમાર મુનિએ તથા તથા ને ઘાત કરવાવાળા કર્માનો નાશ થવાથી પ્રવેશ કર્યો.

૫. શુલ પરિણામ, શુલ અધ્યાત્માયો, આત્મા ગુણો, અપૂર્વકરણ.

૬. સોમાને જોઈને ફૃષ્ટા વાસ્તુદેવે પોતાના સેવકોને શું કહ્યું?

૭. હે દેવાનુંપ્રિય ! તમે સોમિલ પ્રાણિણી પાસે જાઓ અને તેની પોતાની કન્યાની ચાચના કરો. તત્પર્યાતું એ સોમા કન્યાને કન્યાઓના અંતઃપુરમાં પહોંચાડી દો. તે ગજસુકુમારની ભાર્યા થશે.

૮. કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે? : ૧. અકાળમાં ૪ પ્રાણછરણ કર્યા – ફૃષ્ટા વાસ્તુદેવ અરિષ્ઠનેમિને કહે છે.

૨. આહાર-પાણી નથી મળતા શું? – દેવકી રાણી ગ્રીઝ સંઘાડાને કહે છે.

(૧૫)

પ્ર.૬ દશપૈકાલિક સૂત્રના આધારે જવાબ લખો.

(૧) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

(૬)

૧. આચિર્યપાયા પાના નં. ૮૧ ગાથા ૧૦

૨. મહાગરા પાના નં. ૮૩ ગાથા ૧૫

૩. વિષાએ પાના નં. ૮૭ ગાથા ૧

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૭)

૧. વૃક્ષમાંથી શું ઉત્પન્ન થાય છે?

કૂળ, ફળ અને રસ ઉત્પન્ન થાય છે.

૨. આચાર્યની સેવા કરે છે તે કેવી રીતે વધે છે?

પાણીથી સિંચેલા વૃક્ષની જેમ પ્રતિદિન વધે છે.

૩. વિનયવંત શિષ્યને આ લોકમાં શું પ્રામ થાય છે?

કીર્તિ, શ્રુતજ્ઞાન અને પ્રશંસાની પ્રાપ્તિ થાય છે.

૪. કેવી ભાષા જોલવાની છે?

હિત, મિત અને સાચી (સત્ય) ભાષા જોલવાની છે.

૫. શેમાં સંતોષભાવ રાખવાનો છે?

સંથારો, આસન, આહાર-પાણી વધારે મળતા

૬. સાધુ કોણ છે અને અસાધુ કોણ છે?

હોય તેની અલ્પ ઈચ્છા રાખો, મૂર્ખભાવ ન રાખો.

વિનય આદિ ગુણો ધારણ કરવાથી સાધુ છે.

અવિનય આદિ ગુણોથી અસાધુ છે.

(૧૦)

પ્ર.૭ ભગવતી સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પહેલી અને પાંચમી દયાનું સ્વરૂપ સમજાવો.

૨. ૧) સ્વરૂપા – તે પોતાના આત્માને પાપથી બચાવે.

૩) વ્યવહાર દયા – જેવી શ્રાવકને દયા પાળવા કરી છે તે સાચવે તે. ઘરના અનેક કામકાજ કરતા જતના રાખવી તે.

૪. જ્ઞાનાચારના બેદના માત્ર નામ લખો. અર્થ નહિ.

૫. ૧) કાળ પ્રતિલેખના ૨) વિનય ૩) બહુમાન ૪) ઉપધાન ૫) અનિન્દ્ય ૬) વ્યંજન ૭) અર્થ ૮) તદુભય.

૬. જ્ઞાન, વીર્ય, દ્રદ્ય અને યોગ આત્માના ગુણસ્થાન કેટલા અને કયા કયા?

૭. જ્ઞાન આત્મા – ૪ થી ૧૪ ગુણસ્થાન અને સિદ્ધ ભગવાન, વીર્ય આત્મા – ૧ થી ૧૪ ગુણસ્થાન, દ્રદ્ય આત્મા – ૧ થી ૧૪ ગુણસ્થાન અને સિદ્ધ ભગવાન અને યોગ – ૧ થી ૧૩ ગુણસ્થાન.

૮. નરક, તિર્યચ, અરિહંત અને મિથ્યાત્વીને કેટલા અને કયા કયા આત્મા હોય?

૯. નરક અને તિર્યચમાં – સાત આત્મા તે ચાચિત્ર આત્મા વર્જને.

અરિહંતમાં – સાત આત્મા તે કષાય આત્મા વર્જને.

મિથ્યાત્તીમાં – છ આત્મા તે જ્ઞાન આત્મા અને ચાસ્ત્ર આત્મા વજુને.

પ. યોગ, ઉપયોગ, દ્રવ્ય અને દર્શન આત્માનો અત્યબહૃત્વ લખો.

૪. સર્વથી થોડા યોગ આત્મા, તેથી ઉપયોગ, દ્રવ્ય આત્મા, દર્શન આત્મા પરસ્પર તુલ્ય અને વિશેષાધિક.

(૧૦)

પ્ર.૮ પશ્વણા સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સચેત આદિ યોગિનો અત્યબહૃત્વ લખો.

૪. સર્વથી થોડા મિશ્ર યોગિવાળા, તેથી અચેત યોગિવાળા અસંખ્યાતગુણા, તેથી અયોગિવાળા અનંતગુણા, તેથી સચેત યોગિવાળા અનંતગુણા.

૨. રવરસ્થાન અને સમુદ્ઘાત એટલે શું?

૪. રવરસ્થાન એટલે શરીરરસ્થ રહેતું. જ્યારે ઉપપાત, સમુદ્ઘાત આદિ અવરસ્થા ન હોય તે.

સમુદ્ઘાત એટલે આત્મપ્રેરશોમાં પેદના આદિની પ્રબળતાથી વિશેષ પ્રકારનું રૂપંદન તે.

૩. જેનું રવરસ્થાન સંપૂર્ણ લોકમાં હોય તેનો ઉપપાત અને સમુદ્ઘાત ક્યાં હોય? તેમાં જીવના બેદ કેટલા? ક્યા?

૪. ઉપપાત અને સમુદ્ઘાત – સંપૂર્ણ લોકમાં.

પાંચ સૂક્ષ્મ રૂથાવરણા અપર્યામા અને પર્યામા એ ૧૦ બેદ.

૫. કઈ યોગિવાળને સંતાન ન થાય? શલાકા પુરુષની માતાને કઈ યોગિ હોય? તેની વ્યાખ્યા લખો.

૪. શંખાવર્ત યોગિવાળા. કાચબાના આકારે.

કર્ષા (કર્મોક્ષત) – કાચબાના પીઠની જેમ ઉપસેલી.

પ. ચોથી અને સાતમી નરકમાં કઈ કઈ યોગિવાળા જીવ હોય?

૪. ચોથી નરકમાં શીતયોગિવાળા ઘણા અને ઉષ્ણયોગિવાળા થોડા, અચેત યોગિ.

સાતમી નરકમાં મહાઉષ્ણયોગિવાળા, અચેત યોગિ.

જ્ય – જિનેન્દ્ર

(૨૦)

પ્ર. ૧ (અ) માત્ર સંખ્યા લખો.

૧. વિગલેન્ડ્ઝ્યાની જીવાયોનિ – ક લાખ
૩. શ્રાવકના અનાચાર – ૮

૨. સંયમ – ૧/૧૭
૪. અનર્થદંડ – ૪

(૨)

(બ) ભક્તણ વિહિં ઓદણ વિહિં સૂપ વિહિં વિગય વિહિં સાગ વિહિં માહુરય વિહિં પાઠ પૂર્તિ કરો.

(૨)

(ક) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખી કર્યા પાઠમાં આવે છે? તે લખો.

(૯)

જવાબ	પાઠ
૧. બેસીને	દુર્ઘણીને
૨. એમ કરીને	તિક્રુ
૩. સિદ્ધ થાય છે	સિજંતિ
૪. જે ડાંડ પણ	જ કિંચિ
૫. ભાંગે નાહિ	અભાગો
૬. પાર્યું ન હોય	ન પાલિયં

(સ) જીજા કર્માંથના આધારે જવાબ લખો.

(૧૦)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૯)

૧. ઉદય વિચછેદ એટલે શું? ઉદય યોગ્ય પ્રકૃતિઓ કેટલી?

૭. જે ગુણરૂપનથી આગળના કોઈ પણ ગુણરૂપને જે કર્મપ્રકૃતિનો ઉદય ન હોય, તો તે ગુણરૂપને તે પ્રકૃતિનો ઉદય વિચછેદ કરેવાય છે.

૨. પાંચમે ગુણરૂપને નરકાયુ અને દુર્ભાગ્ય નામ શા માટે નથી? સાતમે ગુણરૂપને કઈ નિદ્રા હોય? શા માટે?

૭. નારકીને વધુમાં વધુ ચાર ગુણરૂપન હોય છે માટે. દુર્ભાગ્ય અશુભ પ્રકૃતિ છે, પાંચમું ગુણરૂપન વિશ્વુદ્ધ છે તેથી અશુભ પ્રકૃતિનો ઉદય નથી. સાતમા ગુણરૂપને નિદ્રા અને પ્રચલા હોય કારણ કે અપ્રમાતા અવરૂપામાં ગાઠ નિદ્રા ન હોય.

૩. ચૌદમે ગુણરૂપને કેટલી પ્રકૃતિની ઉદીરણા? શા માટે?

૭. ચૌદમે ગુણરૂપને એક પણ પ્રકૃતિની ઉદીરણા હોતી નથી કારણ કે યોગ ન હોવાથી તથા કર્મની સ્થિતિ પાકી ગઈ હોવાથી ઉદીરણા થતી નથી.

(૨) નીચેની પ્રકૃતિનો ઉદય ક્યાં સુધી? ઉદય વિચછેદ ક્યારે?

(૪)

ઉદય	ઉદય વિચછેદ
૧. મનુષ્ય ગતિ	૧૪ મા ગુણરૂપનાના ચરમ સમય સુધી
૨. અગુરૂપધૂ	૧૩ મા ગુણરૂપન સુધી
૩. નિદ્રા નિદ્રા	૭ ટઠા ગુણરૂપન સુધી
૪. લાભાંતરાય	૧૨ મા ગુણરૂપન સુધી

(૫)

પ્ર. ૨ આચારાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. કયા સંસારમાં કોણ પરિભ્રમણ કરે છે?

(૨×૨)

૭. જે પુરુષ પાપકર્મથી અનિવૃત્ત છે, અજ્ઞાનથી મોક્ષ પ્રાપ્ત થાય છે, એમ કથન કરે છે, તેઓ જ્ઞન-મરણાદિ રૂપ સંસાર આવર્તમાં % પરિભ્રમણ કરતા રહે છે.

૨. ઈમેણ ચેવ જુંઝાહિ, કિ તે જુંઝેણ બજારો? જુંઝારિં ખલું દુલ્લાં! અર્થ લખો.

૭. આ આભામાં રહેતા કર્મશાળુઓની સાથે ચુંદું કર, જીજાની સાથે ચુંદું કરવામાં તને શું લાભ? ખરેખર ભાવ ચુંદુંને યોગ્ય સાધન મળવા જ દુર્લભ છે.

૩. મારો ધર્મ શેરાં છે? (૧)

૪. પ્રભુની આજ્ઞાનું પાલન કર્તૃં એમાં મારો ધર્મ છે.

(૧૦)

પ્ર. ૩ નાણાંગ સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. જીવના દુર્ગતિમાં જવાના કારણો લખો.

૨. ૧) હિંસાથી, ૨) અસત્ય ભાષણથી, ૩) ઓરીથી, ૪) કુશીલ સેવનથી, ૫) પરિશ્રાણથી.

૩. આગમ વ્યવહાર અને શરીરાનુગત વાયુ એટલે શું?

૪. આગમ વ્યવહાર એટલે કેવળજ્ઞાની, મનઃપર્યવજ્ઞાની, અવધિજ્ઞાની, ૧૪ પૂર્વી, ૧૦ પૂર્વી અથવા ૮ પૂર્વી વગેરે વિશિષ્ટ જ્ઞાનીના વ્યવહારને, નિર્ણયને આગમ વ્યવહાર કહે છે. શરીરાનુગત વાયુ - ઉચ્છ્વાસ, અપાન અને ઓડકાર આદિ દ્વારા શરીરમાંથી નીકળતો વાયુ.

૫. કયા તીર્થકરે રાજ્ય નથી બોગલ્યું?

૬. વાસુપૂર્ખ સ્વામી, મલિનાથ સ્વામી, અર્દ્ધનેમિ સ્વામી, પાર્શ્વનાથ સ્વામી, મહાવીર સ્વામી.

૭. શરીરમાંથી જીવ જ્યાંથી નીકળે છે? પહેલા ૩ લખો.

૮. પગ, સાથળ, છદ્ય, મસ્તક, સર્વાંગ. ૧) પગથી નિર્યાણ નીકળેલો જીવ નરકગામી થાય, ૨) સાથળથી જીવ તિર્યંગામી થાય, ૩) છદ્યથી નીકળેલો જીવ મનુષ્યગામી થાય.

૯. કયા તીર્થકરના શાસનમાં પાંચ સ્થાન દુર્ગમ છે? સૂતા માનવ જગે તેમાં કયા ઈન્જિન્યાના વિષય આવે છે?

૧૦. પહેલા અને છેલ્લા તીર્થકરના શાસનમાં પાંચ સ્થાન દુર્ગમ છે. ગ્રણ ઈન્જિન્યાના વિષય આવે છે - શ્રોત્રેન્જિન્ય, ર્સનેન્જિન્ય, સ્પર્શનેન્જિન્ય.

(૧૦)

પ્ર. ૪ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ધન્ય સાર્થવાહની કથાનું રૂપક લખો. (૩ થી ૪ લીટી) (૨x૩)

૨. ૧) ચંપા નગરીના સ્થાને મનુષ્યગતિ, ૨) ધન્ય સાર્થવાહના સ્થાને એકાંત દયાળું તીર્થકર ભગવાન, ૩) અહિચ્છા નગરીના સ્થાને નિર્વાણ, ૪) ધન્ય સાર્થવાહની ઘોષણાના સ્થાને તીર્થકર ભગવાનની અણમોલ દેશના, ૫) અનેક ચરક આદિના સ્થાને સુખની કામના કરનારા ઘણા પ્રાણી સમજવા.

૩. દીક્ષા લઈને ધન્ય મુનિએ શું કર્યું?

૪. સામાચિકથી લઈ અગિયાર અંગોનું અધ્યયન કર્યું અને ઘણા વર્ષો સુધી સંયમનું પાલન કર્યું. અંત સમયે એક માસની સંલેખના કરીને, સાઠ બક્તના આહારનો અનસન દ્વારા ત્યાગ કરીને દેવતોકમાં દેવરૂપે ઉત્પન્ન થયા.

૫. ધન્ય સાર્થવાહે અટવીમાં બીજી વાર શું ઘોષણા કરાવી? (૨x૨)

૬. નંદીહણ વૃક્ષની છાયામાં નેસતું અને તેના ફળો ખાવા તમને થોડીવાર માટે બહુ સુખદ લાગશે, પણ પછી તેનું પરિણમન થતા મૃત્યુને પ્રામ કરશો, માટે તે વૃક્ષોથી દૂર જ રહેજો. અન્ય વૃક્ષોની છાયામાં વિસામો લેજો અને તેના ફળ-કૂલ ખાજો.

૭. કોણ પૂજનીય નથી?

૮. જે સાધુ-સાધી પ્રગજિત થઈને પ ઈન્જિન્યોના વિષયોમાં આસક્તા થાય છે, તો તે પુરુષની જેમ (નંદીહણમાં આસક્તિ રાખનાર પુરુષો) ચતુર્ગતિરૂપ સંસારમાં પુનઃ પરિભ્રમણ કરે છે, દુઃખ પ્રામ કરે છે તેમ જ આ જન્મમાં પણ પૂજનીય બનતા નથી.

અથવા

પ્ર. ૪ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. મુનિ શા માટે આહાર કરે છે?

૨. ગુરૂની આજ્ઞાથી આહાર કરે છે, આસક્તિથી નહિ, શરીરના વર્ણ, બળ કે રૂપની વૃદ્ધિ માટે નહિ, પરંતુ

2

- સંસાર પાર કરવા અને ગોક્ષ પ્રામિના ઉદ્દેશથી જ તે ભાવિતબા અને મહાસાત્વશાળી મુનિ આહાર કરે છે.
૨. સુંસુમાને રમાડવા લઈ જતો ચિલાત પુત્ર શું કરતો હતો?
૩. ચિલાત દાસપુત્ર કોઈની કોડીઓ, લખોટીઓ, રમકડાઓ, ઠીગલીઓ, માળાઓ, અલંકારો વગેરે રમતા રમતા અન્ય બાળકોની વસ્તુઓ ચોરી લેતો, કોઈને મારતો કોઈને ગાળો બોલતો, કોઈને ઠગતો હતો.
૩. ચિલાત ચોરે બધા ચોરને જોલાવીને શું કહ્યું?
૪. રાજગૃહી નગરમાં ધનાઢ્ય એવા ધન્ય સાર્થવાહ રહે છે. આપણે તેમનું ધર લુંટવાનું છે. લુંટમાં મળનાર વિપુલ ધન, કનક, રૂપું વગેરે તમે રાખજો અને તેમની સુંસુમા નામની પુત્રી મારી રહેશે.
૫. દીક્ષા લઈને ધન્ય મુનિએ શું કર્યું? તેમનું ભવિષ્ય શું છે?
૬. અગિયાર અંગોનો અભ્યાસ કર્યો. એક માસની સંલેખણા કરી સૌધર્મ દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયા. ત્યાંથી અચી મહાવિદેશ ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થઈ, મળુંધ્ય જીબ ધારણ કરી, સંયમનો સ્વીકાર કરી સિદ્ધિ પ્રામ કરશે.
૭. કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે? : ૧. ડિલો રહે, નિર્દ્દેશ ડિલો રહે – ધન્ય સાર્થવાહ ચિલાત ચોરને કહ્યું.
૨. આપના ધણા ઉપકાર છે – મોટા પુત્રે ધન્ય સાર્થવાહને કહ્યું.

(૧૦)

પ્ર. ૫ અંતગડ સૂરના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. દ્વારિકા નગરીના વિનાશનું કારણ શું હતું? તે કોના સમાન હતી?
૨. દ્વારિકા નગરીનો વિનાશ ૧) સુરા (મહિસ દાર), ૨) અસ્ત્ર અને ૩) દ્વિપાયન ગ્રસિનો કોપ આ ગણ કારણથી થશે. તે દેવલોક સમાન હતી.
૩. કૃષણ વાસુદેવ ધર્મદલાલી કેવી રીતે કરી? તેમની ધર્મદલાલી કેવી હતી?
૪. બીજાને પ્રગર્ઝ્યા લેવાની પ્રેરણા કરે છે અને દીક્ષિતોના પરિવાર, વ્યવહારની વ્યવસ્થા કરવાનું વચન આપે છે. પોતાના પુત્ર, પુત્રી, પૌત્રી, પટચાણીઓને સંયમની સહૃદ અનુમતિ આપે છે. ધર્મદલાલી વિશિષ્ટ હતી.
૫. પઞ્ચાવતી રાણીએ પંચમુષ્ટિ લોચ કરીને ભગવાનને શું કહ્યું?
૬. ભગવન! આ સંસાર જીબ, જરા, મરણ આદિ દુઃખદ્વારા આગમાં બળી રહ્યો છે. દુઃખથી મુક્ત થવા હું દીક્ષા ગ્રહણ કરવા ઈરછું છું. કૃપા કરી આપ મને ચારિગર્ભનો સ્વીકાર કરાવો.
૭. પોતાના ભવિષ્યનું વૃત્તાંત સાંભળીને કૃષણ વાસુદેવ શું કર્યું? (૩ થી ૪ લીટીમાં)
૮. કૃષણ વાસુદેવ ખૂબ જ પ્રસાદ અને સંતુષ્ટ થયા. પોતાની બુજી અફળાવવા લાગ્યા. અત્યાંત આનંદમાં આવી જઈ જ્યાનાદ કરતા સમવસરણમાં સ્ફૂર્તિથી ગ્રણ પગલા પાછા ગયા. પાછા જઈને જોરથી સિંહનાદ કર્યો. પછી ભગવંતને વંદન-નમર્સાર કરીને આભિષેક્ય હસ્તિરણ પર જેસીને પોતાના ભવનમાં આવ્યા.
૯. કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે? : ૧. આ પઞ્ચાવતી દેવી મારી પટચાણી છે – કૃષણ વાસુદેવ ભગવાનને કહ્યું.
૨) નિર્ગંધ પ્રવચન પર હું શ્રદ્ધા કરું છું – પઞ્ચાવતી રાણીએ ભગવાનને કહ્યું.
- અથવા**

પ્ર. ૬ નિર્બિયાવલિકા સૂરના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સોમિલ બ્રાહ્મણને મધ્યરાત્રિએ શું વિચાર આવ્યો?
૨. ગૃહરથ સંબંધી મેં સર્વ કાર્ય કરી લીધા છે, હવે મારા માટે યોગ્ય છે કે વારાણસી નગરીની બહાર આંદ્યાના વૃક્ષોનો બગીચો બનાવું તથા બિજોચા, આમલી, ફૂલો વગેરેની વાડી બનાવું.
૩. દેવે સોમિલની પ્રગર્ઝ્યાને દુઃખપ્રગર્ઝા કેમ કીધી?
૪. પહેલા સોમિલે પાર્શ્વનાથ પ્રલુપાસે શ્રાવકગ્રાત અંગીકાર કર્યા હતા, પરંતુ પાછળથી સત્સંગ ન મળતા અને મિથ્યાત્ત્વ પર્યાયો વધતા તેમણે તાપસ પર્યાયનો સ્વીકાર કર્યો હતો.
૫. સોમિલે પોતાના આત્માને શેનાથી ભાવિત કર્યો? કાળના અવસરે શું કર્યું?
૬. સોમિલે ધણા છટઠ, અટઠમ યાવત્ અર્ધમાસક્ષમણ, માસક્ષમણ આદિ તપથી પોતાના આત્માને ભાવિત કર્યો. કાળના અવસરે અનસન દ્વારા ત્રીસ બજી બોજનનો ત્યાગ કર્યો.

૪. સોમિલ વર્તમાને જ્યાં છે? તેમનું ભવિષ્ય શું છે?
૫. શુદ્ધાવતંચક વિમાનમાં શુદ્ધ મહાગ્રહ દેવ છે. ત્યાંનું આયુષ્ય પૂર્ણ થતા તેઓ મહાવિદેહ ક્ષોપમાં મનુષ્યરૂપે
જન્મ ધારણ કરી, સંચય અંગીકાર કરી સર્વ કર્મોનો નાશ કરી સિદ્ધ થશે.
૬. સોમિલે તાપસી દિશામાં શું અભિગ્રહ ધારણ કર્યો?
૭. જ્યાં સુધી જીવું ત્યાં સુધી નિરંતર છટ્ઠ છટ્ઠ કરતો અકવાત તપસ્યા કરીને, ઝૂર્યાની સામે બે હાથ ઊંચા
રાણીને આતાપના બૂમિમાં આતાપના લઈશ.

(૧૫)

પ્ર.૫ ઉત્તરાધ્યયન સૂશ્રાણા આધારે જવાબ લખો.

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

૧. દુલ્લહ પાના નં. ૩૫ ગાથા ૪
૩. ધમ્મં પિ પાના નં. ૩૮ ગાથા ૨૦

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. શેનો ત્યાગ કરી અણગાર ધર્મ સ્વીકાર્યો છે?
૨. દેવમાં ઉત્પન્ન થયેલો જીવ ત્યાં કેટલો કાળ રહે છે?
૩. ઈન્ડિયોની પરિપૂર્ણતા કેમ દુર્લભ છે?
૪. વર્તમાને કચો માર્ગ ઉપલબ્ધ છે?
૫. સિદ્ધલોક કેવો છે?
૬. શરીર અને કેશ કેવા થઈ રહ્યા છે?

૨. અર્દે પાના નં. ૪૧ ગાથા ૨૭

(૯)

જવાબ

ધન અને સ્ત્રી વગેરેનો ત્યાગ કરી
સંખ્યાત કે અસંખ્યાત વર્ધવાળો એક ભવ
ધણા જીવો વિડલાંગ જોવામાં આવે છે
ન્યાયપૂર્ણ નિર્વિકલ્પ મોક્ષ પ્રામ્ય કરાવનાર માર્ગ છે
ઉપદ્રવરહિત, કલ્યાણકારી છે
શરીર જીર્ણ-નિર્જન અને કેશ સહેદ થઈ રહ્યા છે

(૧૦)

પ્ર. ૭ બગવતી સૂશ્રાણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ત્યાજ્યા લખો. વૃદ્ધિ, વક્તુમાણ, કત સંચય, સોવચય-સાવચય.

(૪)

૨. વૃદ્ધિ - જન્મ-મરણ બંને હોય કે એક હોય પણ જીવોની વૃદ્ધિ થવી.

વક્તુમાણ - જે જીવોની સંખ્યા વધે તે વર્ધમાન.

કત સંચય - નારકી આદિ ૨૪ દંડકમાં જ્યાં એક સમયમાં એકસાથે બે જીવોથી સંખ્યાતા જીવો ઉત્પન્ન થાય.

સોવચય-સાવચય - જન્મ અને મરણ દ્વારા એકસાથે હાનિ-વૃદ્ધિ થાય.

૩. હીરામાં સાવચય આદિ કેટલા બાંગા? સ્થિતિ લખો. કઈ રીતે? તેનો કતસંચયનો અત્યબહૃત્વ લખો. (૩)

૪. હીરામાં ચાર બાંગા - સોવચય, સાવચય, સોવચય-સાવચય, નિર્દ્વચય-નિરવચયા. ચારેની સ્થિતિ જે.

એક સમય ૬. આવલિકાનો અસંખ્યાતમો બાગ. પરકાય અપેક્ષા સ્વકાયનો વિરહ પડતો નથી.

એક અકતસંચય હોવાથી અત્યબહૃત્વ થતો નથી.

૫. સિદ્ધમાં હિયમાન અને કત સંચય આદિ કેટલા બાંગા? કયા કયા? તેની સ્થિતિ લખો.

(૩)

૬. સિદ્ધમાં બે બાંગા વર્ધમાન ૭. ૧ સમય ૬. ૮ સમય, અવસ્થિત ૭. ૧ સમય ૬. ૯ મહિના.

સિદ્ધમાં બે બાંગા કત સંચય અને અવકાય સંચય. તેની સ્થિતિ બનતાવી નથી.

(૧૦)

પ્ર. ૮ પક્ષવણા સૂશ્રાણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પ્રેદેશાર્થક દ્વાર લખો.

૨. સર્વથી થોડા આહારકના પ્રેદેશ, તેથી વૈકિયના પ્રેદેશ અસંખ્યાતગુણા, તેથી ઔદ્ઘરિકના પ્રેદેશ અસંખ્યાત
ગુણા, તેથી તેજસ્સાના પ્રેદેશ અનંતગુણા, તેથી કાર્મણાના પ્રેદેશ અનંતગુણા.

૩. તેજસ્સ શરીર અને આહારક શરીરની સ્થિતિ લખો.

૪. તેજસ્સ શરીરની સ્થિતિ બે પ્રકારે છે ૧) અભવી આશી અનાદિ અનંત તે આદિ નથી અને અંત પણ નથી

૨) ભવી આશ્રી અનાદિ સાંત તે આદિ નથી પણ અંત છે અને આહારક શરીરની સ્થિતિ ૪. અંત. ૬. અંત.

૩. શરીર કેટલા છે? પહેલા પ દ્વારના નામ લખો.

૪. શરીર પાંચ છે. ૧) નામ દ્વાર, ૨) અર્થ દ્વાર, ૩) સંરક્ષાન દ્વાર, ૪) સ્વામી દ્વાર, ૫) અવગાહના દ્વાર.

૫. ઔદારિક શરીર અને કાર્મણ શરીરની અવગાહના લખો.

૬. ઔદારિક શરીરની અવગાહના – ૪. આંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ રૂ. ૧૦૦૦ યોજન જાહેરી.

કાર્મણ શરીરની અવગાહના – ૪. આંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ રૂ. સર્વ લોડ પ્રમાણે.

૮. જેને નિયમા સમયતુરંસ સંરક્ષાન હોય તેના શરીરનો વિધય, અંતર, સંયોજન અને સ્વામી દ્વાર લખો.

૭. દેવને હોય. દેવને વૈક્ષિક શરીર હોય. વિધય દ્વાર – અસંખ્ય દીપ-સમુદ્ર સુધી જવાનો. અંતર દ્વાર – ૪.

અંત. ૬. અનંતકાળ, સંયોજન – ઔદારિક શરીરની ભજના, આહારક ન હોય, તેજસ્ક-કાર્મણ નિયમા

હોય. સ્વામી દ્વાર – નારકી, દેવ, વાયુકાય, મળુષ્ય, તિર્યચ પંચેન્દ્રિય ૧૭ દંડના જીવ છે.

(૧૦)

પ્ર. ૮ માર્ગણા સમજ્ઞા સહિત લખો. (કોઠો બનાવીને લખો.)

૧. અધોલોડ ભિશ્ર દસ્તિમાં

૨. ઉર્ધ્વલોડ તેજોલેશ્યામાં

૩. ભિશ્ર દસ્તિ ગર્ભજમાં

૪. વચનયોગી તિર્યચમાં

૫. ઉર્ધ્વલોડ પંચેન્દ્રિય તેજોલેશ્યામાં

જ્ય જિનેંદ્ર

૯.

માર્ગણા	ના.	તિ.	મળુ.	દેવ	સમજૂતી	કુલ બેદ
૧. અધોલોડ ભિશ્ર દસ્તિમાં	૭	૫	૧	૧૦	૭ નરક, ૫ સંઝી તિર્યચ પંચે., ૧ સંઝી મળુષ્ય, ૧૦ ભવનપતિ એ ૨૩ ના પર્યામા	૨૩
૨. ઉર્ધ્વલોડ તેજોલેશ્યામાં	૦	૧૩	૦	૭	૫ સંઝી તિર્યચ પંચે.ના અપર્યા. અને પર્યા., બાદર પૃથ્વી, પાણી, પ્રત્યેક વનસ્પતિ એ ગ્રણના અપર્યા., ૧-૨ દેવલોક, ૧ લા કિલ્વિધીકના અપર્યામા અને પર્યામા	૧૮
૩. ભિશ્ર દસ્તિ ગર્ભજમાં	૦	૫	૧૫	૦	૫ સંઝી તિર્યચ પંચે., ૧૫ કર્મભૂમિ એ ૨૦ ના પર્યામા	૨૦
૪. વચનયોગી તિર્યચમાં	૦	૧૩	૦	૦	નેઈન્દ્રિય, તેઈન્દ્રિય, ચૌરેન્દ્રિય, ૫ અસંઝી તિર્યચ પંચેન્દ્રિય, ૫ સંઝી તિર્યચ પંચેન્દ્રિય એ ૧૩ ના પર્યામા	૧૩
૫. ઉર્ધ્વલોડ પંચેન્દ્રિય તેજોલેશ્યામાં	૦	૧૦	૦	૭	૫ સંઝી તિર્યચ પંચે.ના અપર્યા. અને પર્યા., ૧- ૨ દેવલોક, ૧ લા કિલ્વિધીકના અપર્યામા અને પર્યામા	૧૭

જ્ય જિનેંદ્ર

(૨૦)

પ્ર. ૧ (અ) નીચેના શરૂઆતીના અર્થ લખો.

(૨)

જવાબ

૧. સાવગ	શ્રાવક	૨. કમણ ય
૩. ઠિઆ	સ્થિત રહેલા	૪. ઠામિ
(બ) માત્ર સંખ્યા લખો.	નિર્ગંથ પ્રવચનના વિશેષણો – ૧૩	શુભ ધ્યાન – ૨

જવાબ

કર્મ સંબંધી
કરુંછું
શુભ ધ્યાન – ૨

(૨)

કિયા સ્થાન – ૧૩

લાંતડના વિમાન – ૫૦,૦૦૦

(૩)

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. અત્યારે તીર્થકરો હાજર નથી તો જૈનધર્મ કેવી રીતે ચાલે છે? તીર્થકરના બીજા નામ શું છે?

૨. તીર્થકરો હાજર નથી, પણ પૂજ્ય આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, સાધુ-સાધ્વીજીઓ અને ભગવાન મહાવીરના ઉપદેશના તર આગમો હાજર છે તેમના આધારે જૈનધર્મ ચાલે છે. અરિહંતા, જિનેશ્વર.

૩. અણુપ્રત એટલે શું? તે કેટલા છે?

૪. જે પ્રતોમાં હિંસાદિ પાપોનો મર્યાદિત ત્યાગ કરાય છે, મહાપ્રતની અપેક્ષાઓ નાના હોવાથી પણ અણુપ્રત કહેવાય છે. તે પાંચ છે.

૫. ગણધર કોણ કહેવાય? તેઓ હાલ ક્યાં બિરાજે છે?

૬. તીર્થકરના મુજય દ્વારાંગી રચનારા શિષ્યોને ગણધર કહેવાય છે. ગણ એટલે સમૂહ. ધર એટલે ધારક. ઘણા શિષ્ય સમૂહના ધારકને ગણધર કહેવાય છે. તેઓ હાલ મહાવિદેહમાં બિરાજે છે.

(ક) બીજા કર્મગ્રંથના આધારે જવાબ લખો.

(૧૦)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૭. સદ્ગ્રાવ સતા એટલે શું? ચૌદમા ગુણસ્થાનના અર્થ સમયે કેટલી અને કઈ કઈ પ્રકૃતિની સતા હોય?

૮. આત્મામાં વર્તમાને જે કર્મો વિદ્યમાન હોય, તેને સદ્ગ્રાવ સતા કહે છે. જેમ કે – વર્તમાને આપણે મનુષ્યાદુભૂતિ રહ્યી છીએ, તેથી મનુષ્યાદુભૂતિ સદ્ગ્રાવ સતા છે.

ચૌદમા ગુણસ્થાને ૧૨/૧૩ ની સતા હોય. સૌભાગ્ય નામ, આદેય નામ, યશોકીર્તિ નામ, ગ્રસ નામ, બાદર નામ, પર્યામ નામ, પંચેન્દ્રિય જાતિ, જિનનામ, મનુષ્ય ગતિ, મનુષ્ય આયુ, શાતા કે અશાતા વેદનીય, ઉચ્ચ ગોત્ર અને મતાંતરમાં મનુષ્યાનુપૂર્વીની સતા ગણાય તો ૧૩ ની સતા નહિ તો ૧૨ ની સતા.

(૨) નીચેની પ્રકૃતિની સતા ક્યાં સુધી? સતા વિચ્છેદ ક્યારે?

(૫)

સતા

૧. તિર્યચ ગતિ	૮ મા ગુણસ્થાનના ૧ લા ભાગ સુધી	૮ મા ગુણસ્થાનના ૧ લા ભાગના છેડે
૨. ડાળો વર્ણ	૧૪ મા ગુણસ્થાનના દ્વિચરમ સમય સુધી	૧૪ મા ગુણસ્થાનના દ્વિચરમ સમયના છેડે
૩. સંજીવલન માયા	૮ મા ગુણસ્થાનના સુધી	૮ મા ગુણસ્થાનના છેડે
૪. નિદ્રા	૧૨ મા ગુણસ્થાનના દ્વિચરમ સમય સુધી	૧૨ મા ગુણસ્થાનના દ્વિચરમ સમયના છેડે
૫. આતાપ નામ	૮ મા ગુણસ્થાનના ૧ લા ભાગ સુધી	૮ મા ગુણસ્થાનના ૧ લા ભાગના છેડે

સતા વિચ્છેદ

(૫)

પ્ર. ૨ સૂર્યગડાંગ સૂસના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ક્ષેત્ર વેદના કેટલા પ્રકારની છે? કઈ કઈ?

(૩)

૨. ૧૦ પ્રકારની. અનંતી ઠંડી, અનંતી ગરમી, અનંતી ભૂણ, અનંતી તરસ, અનંતી ખંજવાળ, અનંતો ભય, અનંતું પરવશપણું, અનંતો શોક, અનંતી જરા, અનંતો રોગ.

૩. મનુષ્ય ગતિમાં જીવો છે. જીવનું માત્ર છે.

(૨)

૪. કર્મધીન, સંસાર પરિભ્રણ, દુઃખદાયક

પ્ર. ૩ ઠાણાંગ સૂરના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. આત્મવાનના સ્થાન કયા કયા છે?
૨. સંયમ પર્યાય, શિષ્ય પરિવાર, શ્રુતજ્ઞાન, તપ, લાભ, પૂજા સત્કાર.
૩. અનુયોગી પ્રશ્ન તથા સ્વખાનિક પ્રતિક્રિયા એટલે શું?
૪. અનુયોગી પ્રશ્ન - સૂરાદિના અર્થ વ્યાખ્યા સમજવા પૂછતા પ્રશ્નો.
સ્વખાનિક પ્રતિક્રિયા - દુઃસ્વખાદિ જોયા પછી પ્રથમ શ્રમણસ્તુતી કરવામાં આવતું પ્રતિક્રિયા.
૫. પ્રમાણના છેલ્લા ચાર પ્રકાર લખો.
૬. શાખાદિ ઈન્ડિય વિધય પ્રમાણ, કોધાદિ કધાય પ્રમાણ, ધૃત (જુગાર) પ્રમાણ, પ્રતિલેખના સંબંધી પ્રમાણ.
૭. આહાર કરવાના પહેલા ચાર કારણ લખો.
૮. પેદના ક્ષુધાની પીડા દૂર કરવા, ગુરુજ્ઞનોની વૈચાપૃત્ય કરવા, ઈર્યા જમિતિનું પાલન કરવા, સંયમની રક્ષા કરવા.
૯. આકાશ દ્વાર્યા ૪ ને સ્થાન આપે છે, તે સ્વયં અને છે. તેનો કોઈ નથી.
૧૦. સર્વદ્વાર્ય, વિશાળ, સ્વપ્રતિષ્ઠિત, આધાર.

પ્ર. ૪ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂરના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ તી તી ૪ લીટીમાં લખો.

૧. પુંડરિકના અધ્યાયનમાં શેનું દિશશન અને શેની પ્રેરણા આપવામાં આવી છે?
૨. આહાર આસક્તિ, ભોગ આસક્તિના દુષ્કળ તથા વિરક્તિના સુષ્ફળનું દિશશન કરવામાં આવ્યું છે.
સાધકોને બોગોથી ઉદાસીન બની સફળ સાધના-આસાધના કરવા માટેની પ્રેરણા આપવામાં અવી છે.
૩. પુંડરિક અણગારે કયો ધર્મ અંગીકાર કર્યો? તેઓ ક્યાં ઉત્પન્ન થયા? તેમનું ભવિષ્ય શું છે?
૪. ચાતુર્યામ ધર્મ. ચર્ચાર્થસિદ્ધ નામના અનુત્તર વિમાનમાં દેવપર્યાયમાં ઉત્પન્ન થયા. ત્યાંથી અયીને અનંતર ભવમાં મહાવિદેશ ક્ષોપ્રમાં મનુષ્ય જન્મ ધારણ કરીને સિદ્ધ પ્રાપ્ત કર્શે.
૫. કંડરિક કુમાર કઈ નગરીમાં રહેતા હતા? તે નગરી ક્યાં આવેલી હતી? તેમના માતા-પિતાનું નામ શું હતું?
૬. જંબૂદીપના પૂર્વ મહાવિદેશ ક્ષોપ્રમાં સીતા નામની મહાનદીના ઉત્તરી કિનારે પુષ્ટલાવતી વિજ્યમાં પુંડરીકિણી નગરીમાં રહેતા હતા. માતા-પાત્રાવતી, પિતા-મહાપદ્મ.
૭. કંડરિક અણગાર શિથિલાચારી થઈ ગયા ત્યારે પુંડરિક રાજાને શું કહ્યું?
૮. આપ ધન્ય છો, કૃતાર્થ છો, કૃતપુષ્ય છો કે આપે મનુષ્યજન્મ અને જીવનનું સુંદર ફળ મળ્યું છે. આપ રાજ્ય અને અંત:પુરને છોડી પ્રવાજિત થયા છો. હું અધન્ય, અકૃતાર્થ, પુષ્યહીન છું, જેથી કરી રાજ્યમાં, અંત: પુરમાં અને મનુષ્ય સંબંધી કામભોગમાં મૂર્ચિંત તથા તલ્લીન રહું છું. દીક્ષિત થવા સમર્થ થઈ શક્યો નથી.
૯. કોણ બોલે છે કોને કહે છે? : (૧) આપ મારી ચાનશાળામાં પદારો - પુંડરિકે સ્થાવિર ભગવંતોને કહ્યું.
(૨) જેમ તમને સુખ ઉપસે તેમ કરો - સ્થાવિર મુનિયે કંડરિકને કહ્યું.

અથવા

પ્ર. ૪ પુણ્યકા સૂરના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. એક દિવસ મધ્યરાત્રિએ સુભદ્રાને શું વિચાર આવ્યો? સુભદ્રાના પતિનું નામ શું હતું?
૨. હું બદ્ર સાર્થવાહની સાથે વિપુલ ભોગો ભોગવવા હતા મને એક પણ સંતાનની પ્રાપ્તિ નથી થઈ, તો છે મારે સુપ્રતા આર્યાજી પાસે દીક્ષા જ ગ્રહણ કરી લેવી જોઈએ.
૩. સુપ્રતા આર્યાના સમજાવવા પર સુભદ્રા આર્યાએ શું વિચાર કર્યો?
૪. હું જ્યારે મારા ઘરે હતી ત્યારે સ્વતંત્ર હતી, ત્યારે આ બધા મારો આદર કરતા હતા. મારી સાથે પ્રેમપૂર્વક જોલતા હતા, પણ હવે તેઓ મારો આદર કરતા નથી અને મારી સાથે પ્રેમથી જોલતા પણ નથી, તેથી કાલે પ્રાતઃકાળે સૂર્યોદય થવા પર હું અર્હીથી નીકળી પૃથ્વી સ્થાન ગ્રહણ કરી વિચરું.

૩. સોમા આર્યા ક્યાં ઉત્પદ્ધ થશે? તેમનું ભવિષ્ય શું છે?
૪. સોમા આર્યા મૃત્યુના અવસરે મૃત્યુ પામીને દેવેણ્ડ, દેવરાજ શક્ણા સામાનિક દેવરૂપે ઉત્પદ્ધ થશે. ત્યાં સોમ દેવની ર સાગરોપમની રહેશે. ત્યાંની સ્થિતિ પૂર્ણ કરી તે સોમ દેવ મહાવિદેશ ક્ષોત્રમાં ઉત્પદ્ધ થઈ સર્વ કર્માનો ક્ષય કરી, સર્વ દુઃખોનો ક્ષય કરી સિદ્ધ થશે.
૫. પહેલીવાર ધર્મ સાંભળી સોમા સુપ્રતા આર્યા પાસે શું લેશે? પોતાના આત્માને કેવી રીતે ભાવિત કરશે?
૬. બાર પ્રકારના શ્રાવકધર્મનો સ્વીકાર કરશે. શીલવ્રત, ગુણવ્રત, શિક્ષાવ્રત, પ્રત્યાખ્યાન, પૌખધોપાવસ્થી આત્માને ભાવિત કરતા વિચરશે.
૭. સંતોષ, પ્રસંગ, સુખશાંતિ, આત્માનંદ.

(૫)

પ્ર. ૫ અંતગાડ સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. બગવાને રથવિર મુનિને શું કહ્યું? (૩)
૨. હે આર્યો ! પ્રકૃતિશી ભદ્ર, વિનીત એવો મારો અંતેવાચી શિષ્ય અતિમુક્તકુમાર આ ભવમાં જ સિદ્ધ થશે. સર્વ દુઃખોનો અંત કરશે. તેથી હે આર્યો ! તમે તેની હીલના, નિંદા, જિંસના, ગર્હ અને અપમાન કરો નહિ, પરંતુ તેમને સહાયતા કરો અને આછાર-પાણી દ્વારા વિનયપૂર્વક તેની વૈચારચ્ય કરો. અતિમુક્તકુમાર ચરમશરીરી છે.
૩. અતિમુક્ત મુનિએ દીક્ષા પછી શું અભ્યાસ કર્યો? કેટલા વર્ષ સંયમનું પાલન કર્યું?
૪. સામાચિક આદિ ૧૧ અંગોનો અભ્યાસ કર્યો. ઘણા વર્ષો સંયમનું પાલન કર્યું.
૫. શ્રીવન ઉદ્યાનમાં બિરાજમાન છે. – કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે? (૧)
૬. ગૌતમ સ્વામી અતિમુક્ત કુમારને કહે છે.

(૫)

પ્ર. ૬ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. નૌડા વણિકો ક્યા દીપ પર પહોંચ્યા? ત્યાં શું જોયું? (૨×૨)
૨. કાલિક નામના દીપ પર પહોંચ્યા. ત્યાં ઘણી ચાંદીની, સોનાની, રત્નોની, હીરાની ખાણો જોઈ. સાથે જ વિવિધરંગી ગતિ કરવામાં કુશળ, પ્રશિક્ષણ અનુસાર ચાલનારા વિનિત, ગુણવાન, સહનશીલ એવા ઉતામ જીતના અશ્યોને પણ જોયા.
૩. આડીર્ણ અધ્યયનનો સારાંશ લખો.
૪. ઈન્જિન્યોના વિધયોનું આકર્ષણ તથા બોગવટો ઘોર પીડા તથા દુઃખનું કારણ બને છે અને ઈન્જિન્યોના વિધયોનો ત્યાગ સુખ તથા પરંપરાએ મોક્ષને પ્રામ કરાવે છે, માટે બોગ કરતા ત્યાગમાં જ રમણ કરતું એકાંતે શ્રેયસ્કર છે.
૫. ચક્ષુઈન્જિન્યોને સુખપ્રદ વસ્તુઓ કઈ કઈ છે? (૧)
૬. રમકડાઓ, ચિત્રો વગેરે.

(૧૫)

પ્ર. ૭ ઉતારાધ્યયન સૂશ્રણા આધારે જવાબ લખો.

- (અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. (૯)
૧. છિરણણં પાના નં. ૫૧ ગાથા ૪૯
૨. સાદું પાના નં. ૪૪ ગાથા ૨૦
૩. જે કેઈ પાના નં. ૪૭ ગાથા ૩૨
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૯)

૧. બ્રાહ્મણોને શેનું દાન આપવાનું છે?

જવાબ

ગાચો, ભૂમિ, સુવર્ણ વગેરે પદાર્થોનું આપવાનું છે.

૨. લોબ કરવાથી શું થાય છે?
 ૩. મનુષ્યને કેમ તૃપ્તિ થતી નથી?
 ૪. સ્થાયી ધર કર્યાં બનાવવું જોઈએ?
 ૫. નમિ રાજ્ઞિને જાતિરમરણ જ્ઞાન કેવી રીતે થયું?
 ૬. ઉદ્યાનમાં વૃક્ષ કેવું હતું?
- આ લોક અને પરલોક ભયરૂપ બને છે.
 મનુષ્યોની ઈરછાઓ આકાશની જેમ અનંતી છે.
 જ્યાં પોતાને જવાનું છે ત્યાં સ્થાયી ધર બનાવવું જોઈએ.
 મોહનીય કર્મ ઉપશાંત થવાથી અને જ્ઞાનાવરણીય કર્મનો
 ક્ષયોપશામ થવાથી.
- અતિ રમ્ય, પત્ર, પુષ્પ તથા ફળોથી યુક્તા, સહુને શીતળ
 છાયા આપનારું, અનેક પક્ષીને આશ્રય દેનારું, ઉપકારી.

(૧૦)

પ્ર. ૮ ભગવતી સૂરાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. લવણ સમુદ્રની પહોળાઈ, પરિધિ આદિનું વર્ણન કેવું છે?
 ૨. લવણ સમુદ્રની સમયકવાલ પહોળાઈ ર લાખ યોજનાની છે. પરિધિ ૧૫ લાખ, ૮૧ હજાર, ૧૭૮ યોજનાથી
 કાંઈક ઓછી છે. પૂર્વથી પણ્યમના ચરમાંતરમાં અને દક્ષિણથી ઉત્તરના ચરમાંતરની વચ્ચે ૫ લાખ યોજનાનું
 અંતર છે.
 ૩. પાતાળ કળશા કેટલા છે? કેવી રીતે? તેના માલિક દેવ કોણ છે?
 ૪. ૭૮૮૮. ૭૮૮૪ નાના કળશ અને ૪ મોટા કળશ. ચાર મોટા કળશના માલિક દેવ – કાળ, મહાકાળ, વેલભ
 અને પ્રલંજન. નાના કળશોના એક-એક દેવતા માલિક છે.
 ૫. વારુણી સમુદ્ર, પુષ્કર સમુદ્ર, કુંડલ સમુદ્ર, લવણ સમુદ્રના પાણીનો સ્વાદ કેવો છે?
 ૬. મદિરા સરખો, પાણી જેવો, ઈશ્વરસ જેવો, ખારો.
 ૭. એ, ૧૫ દ્વીપના નામ અને ૪, ૧૦ સમુદ્રના નામ લખો.
 ૮. એ – અરુણ દ્વીપ, ૧૫ – કુચક દ્વીપ, ૪ – વારુણી સમુદ્ર, ૧૦ – અરુણવર સમુદ્ર.
 ૯. લવણ સમુદ્રની તરફ છે. તે ઊંચી પહોળી છે.
 ૧૦. ચારે, પઞ્ચવર વેદિકા, ૦૧ યોજનાની, ૫૦૦ ઘનુખની.

(૧૦)

પ્ર. ૯ પક્ષવણા સૂરાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. રૂપૃષ્ઠ દ્વાર લખો.
 ૨. ઈન્ડ્રિયોને જે પુરુષાલો આવી રૂપર્ણ તે પુરુષાલોને ઈન્ડ્રિયો ગૃહે તે. પાંચ ઈન્ડ્રિયમાં ચક્ષુઈન્ડ્રિય વિના ચાર
 ઈન્ડ્રિયોને પુરુષાલો આવીને રૂપર્ણ છે. ચક્ષુઈન્ડ્રિયને આવીને રૂપર્ણતા નથી.
 ૩. સંજીવૂત એટલે શું? તેના પ્રકાર કેટલા? કયા?
 ૪. સંજીવૂત એટલે કાર્મણ પુરુષાલોને જાણી શકે તેવા વિશિષ્ટ અવધિજ્ઞાની. તેના બે પ્રકાર છે-૧) ઉપયોગયુક્ત
 એટલે ઉપરોક્ત વિશિષ્ટ અવધિજ્ઞાનનો ઉપયોગ લગાવેલા ૨) ઉપયોગ રહિત એટલે ઉપરોક્ત વિશિષ્ટ
 અવધિજ્ઞાનના ઉપયોગ રહિત.
 ૫. રૂપર્ણનેન્ડ્રિયનો પૃથુત્વ, સંરથાન, અવગાઠ દ્વાર લખો.
 ૬. પૃથુત્વ – રૂપર્ણનેન્ડ્રિયનું લાંબાપણું ઉત્સેધ આંગુલથી સંપૂર્ણ શરીર પ્રમાણે. સંરથાન – વિવિધ પ્રકારનું.
 અવગાઠ – અસંખ્યાત આકાશ પ્રેદેશ અવગાઠ છે. અનંત-અનંત કર્કશ અને ભારે રૂપર્ણ છે, તેમ અનંત
 અનંત હલકા અને મૂદુ રૂપર્ણ છે.
 ૭. પ ઈન્ડ્રિયના દ્વારની ગાથા લખો.
 ૮. સંઠાણં, બાહુલ્લં, પોહંતં, કર્યપાદેસ, ઓગાઢે।
 અપબહુ, પુરુઠ, પવિદ્ર્થ, વિધય, અણાગાર, આછાદે॥
 ૯. વીજાણી, પોતાની મેળે ઉત્પદ્ધ થયેલો હાથી, અળસિયા, મરછરનો ચક્ષુન્ડ્રિયનો ઉત્કૃષ્ટ વિધય લખો.
 ૧૦. વીજાણી – ન હોય, પોતાની મેળે ઉત્પદ્ધ થયેલો હાથી – ૫૮૦૮ ઘનુખ, અળસિયા – ન હોય,

પ્ર. ૧૦ માર્ગણા સમજીણ સહિત લખો. (કોઠો બનાવીને લખો.)

૧. જ્યોતિધીની આગતિમાં
૨. ફૃષ્ટાલેશી મિશ્રદિષ્ટમાં
૩. અવધિદર્શન ઔદારિક શરીરમાં
૪. ઉદ્વલોક બાદર શાશ્વતામાં
૫. અધોલોક એકાંત મિથ્યાત્તીમાં

૪.

માર્ગણા	ના.	તિ.	મળુ.	દેવ	સમજૂતી	કુલ બેદ
૧. જ્યોતિધીની આગતિમાં	૦	૫	૪૫	૦	૫ સંઝી તિર્યચ પંચે., ૧૫ કર્મભૂમિ, ૩૦ અકર્મભૂમિ એ ૫૦ ના પર્યામા	૫૦
૨. ફૃષ્ટાલેશી મિશ્રદિષ્ટમાં	૩	૫	૧૫	૩૬	૫, ૬, ૭ નરક, ૫ સંઝી તિર્યચ પંચે., ૧૫ કર્મભૂમિ, ૧૦ ભવનપતિ, ૧૫ વાણવ્યંતર, ૧૦ જુલાંક એ ૫૮ ના પર્યામા	૫૮
૩. અવધિદર્શન ઔદારિક શરીરમાં	૦	૫	૩૦	૦	૫ સંઝી તિર્યચ પંચે.ના પર્યામા, ૧૫ કર્મભૂમિના અપર્યામા અને પર્યામા	૩૫
૪. ઉદ્વલોક બાદર શાશ્વતામાં	૦	૩૧	૦	૩૮	૧૦ સૂક્ષ્મ, ૫ સંઝી તિર્યચ પંચે.ના અપર્યામા, ૨ બાદર તેઓકાય એ ૧૭ વર્જને ૩૧, ૧૨ દેવલોક, ૩ કિલિવધીક, ૯ લોકાંતિક, ૯ ગ્રેવેયક, ૫ અનુતાર વિમાન એ ૩૮ ના પર્યામા	૭૮
૫. અધોલોક એકાંત મિથ્યાત્તીમાં	૧	૩૦	૧	૩૦	૭ મી નરકના અપર્યામા, ૨૨ ઔકેન્ડ્રિય, ૩ વિકલેન્ડ્રિય, ૫ અસંઝી તિર્યચ પંચે. એ ૮ ના પર્યામા, ૧ સંગ્રૂર્ચિર્ભ મનુષ્યના અપર્યામા, ૧૫ પરમાધામીના અપર્યામા અને પર્યામા	૭૨

જ્ય જિનેન્ડ

(૧૫)

પ્ર. ૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૮)

૧. સિદ્ધના જીવો ક્યાં છે? શા માટે?

૨. લોકના અગ્રભાગે છે. ધર્માન્તરિકાય દ્વાય જે જીવ અને પુરુષને ગતિ કરવામાં સહાય કરે છે તે દ્વાય માત્ર લોકમાં જ છે, અલોકમાં નથી. તેથી ઋજુગતિએ જઈને લોકના અગ્રભાગે જીવ સિદ્ધ થઈ જાય છે.

૩. પ્રત એટલે શું? જીવને મારવાવાળને પાપ શા માટે લાગે છે?

૪. વિરતિ, નિયમ, મર્યાદામાં આવવું. મારવાની દુષ્પ ભાવના અને દુષ્પ પ્રવૃત્તિથી જીવને મારનારને પાપ લાગે છે, માટે દરેક કાર્ય જતનાપૂર્વક હિંસા ન થાય તે રીતે કરવા.

૫. સચેત ત્યાગથી શું લાભ થાય છે?

૬. ૧) સ્વાદ પર જીત, ૨) જ્યાં સચેત વસ્તુ ખાવાની સુવિધા ન હોય ત્યાં સંતોષ, ૩) સાધુ-સાધીઓને સૂક્ષ્ટતા, નિર્દોષ અચેત આહાર-પાણી વહેરાવી શકાય. ૪) તિથિ અને પર્વના દિવસોમાં ઘરમાં લીલોતરી આરંભ ન થાય. જીવો પ્રત્યે વિશોષ અનુકૂંપા વધે.

૭. ઈષ્ટાચે, ભત્ય, ગાગર, નાયક આ શાઢો ક્યાં પાઠમાં આવે છે?

૮. ઈષ્ટાચે – આલોચણામાં

ભત્ય – પહેલા અને ગ્રીજા ખામણામાં, માંગલિકમાં

ગાગર – ગ્રીજા ખામણામાં

નાયક – ચોથા ખામણામાં

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૭)

૧. અનુયોગ દ્વાર સૂસમાં આવશ્યક માટે ક્યા નામ ડીધા? (માત્ર નામ લખો.)

(૨×૨)

૨. આવશ્યક, અવશ્યકરણીય, ધ્રુવ નિગ્રહ, વિશોધિ, અધ્યયન ખટક વર્ગ, જ્યાય, આરાધના, માર્ગ.

૩. વારણા અને વિશોધિ એટલે શું?

૪. વારણા – નિર્ભેદ કરવો. વિખય ભોગની પ્રવૃત્તિમાં જતા આત્માને તે પ્રવૃત્તિમાં જતો રોકડો તે વારણા છે.

વિશોધિ – આવશ્યકની આરાધનાથી કર્મથી મળિન બનેલા આત્માની વિશુદ્ધિ થાય છે, તે વિશુદ્ધિનું કારણ હોવાથી વિશોધિ કહેવાય છે.

૫. કાયોત્સર્ગ આવશ્યકનું બીજું નામ શું છે? તે કેટલામો આવશ્યક છે? શા માટે?

(૩)

૬. પ્રણ ચિહ્નિત્વા. પાંચમો. પ્રતિક્રમણ કર્યા પછી જ કાયોત્સર્ગ માટે જરૂરી યોગ્યતા પ્રામ થાય છે, કારણ જ્યાં સુધી પ્રતિક્રમણ દ્વારા આલોચના કરીને ચિત્તાની શુદ્ધ થઈ નથી ત્યાં સુધી ધર્મધ્યાન કે શુદ્ધલધ્યાન માટે એકાગ્રતા પ્રામ કરવાનો જે કાયોત્સર્ગનો ઉદ્દેશ છે તે કોઈ પણ રીતે સફળ થતો નથી, તેથી પ્રતિક્રમણ પછી પાંચમો આવશ્યક કાયોત્સર્ગ છે.

(૧૦)

પ્ર. ૨ સૂર્યગડાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ચાર્વાડ દર્શનની માન્યતા શું છે? તેઓ ક્યા પ્રમાણને માને છે?

૨. સર્વ લોકદ્વારી પૃથ્વી, પાણી, અઞ્ચિ, વાયુ અને આકાશ – આ પાંચ મહાભૂત જ્યારે શરીરરૂપે પરિણાત થાય છે ત્યારે તેમાં ચૈતન્યવંત આત્માની ઉત્પત્તિ થાય છે અને શરીરના નાશ જાયે આત્માનો પણ નાશ થઈ જાય છે.

તેઓ ઈન્દ્રિય પ્રત્યક્ષા પ્રમાણને જ માને છે.

૩. કિયાવાઈના મતે કર્મબંધ કેવી રીતે થાય છે?

૪. ૧) વધ્ય જીવ સામે હોય, ૨) આ જીવ છે તેવું જ્ઞાન હોય, ૩) આ પ્રાણીને મારું તેવો સંક્રિપ્ત હોય,
૪) શરીરથી મારવાની છેલ્યા થાય, ૫) જીવ મર્તી જાય.

૫. પાપનું મૂળ શું છે? શા માટે?

૬. પરિગ્રહ. જીવ સચેત કે અચેત કોઈપણ પદાર્થમાં મૂર્ચિંદી થઈને તેની પ્રાભિ માટે, તેના સંરક્ષણ માટેકે તેના

બોગ માટે હિંસા, અસાચ્ય, ચોરી, વેર-ઝેર વગેરે અનેક પાપ પ્રવૃત્તિઓનું સેવન કરે છે.

૪. ઉપસર્ગ એટલે શું? તેના કેટલા પ્રકાર છે? કયા કયા?

૫. દેવ, મનુષ્ય કે તિર્યાં દ્વારા સાધકના સાધના માર્ગમાં આવતી આપત્તિ, ઉપદ્રવો કે વિધનોને ઉપસર્ગ કહે છે. તેના મુખ્ય જે બેદ છે – અનુકૂળ ઉપસર્ગ અને પ્રતિકૂળ ઉપસર્ગ.

૬. લક્ષણી સિદ્ધિ માટે શેની આરાધના કરવાની છે? શું સમભાવપૂર્વક સહન કરવાનું છે?

૭. લક્ષણી સિદ્ધિ માટે વાર્ષિક સ્વાધ્યાય, ધ્યાન, કાયોત્સર્ગ આદિ પરમાત્મા કથિત અનુષ્ઠાનોની આરાધના કરવાની છે.

સંયમ માર્ગમાં આવતા અનુકૂળ કે પ્રતિકૂળ ઉપસર્ગો અને પરિષહોને સમભાવપૂર્વક સહન કરવાના છે.

(૧૦)

પ્ર. ૩ ઠાણાંગ સૂસુના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. બયરસ્થાન એટલે શું? તે કેટલા છે? પહેલા ચારના માત્ર નામ લખો.

૨. બય મોહનીય કર્મના ઉદ્દેશ્ય થતા આત્મ પરિણામના સ્થાન – આશ્રયને બયરસ્થાન કરે છે. તે ૧ છે. ઈછલોક બય, પરલોક બય, આદાન બય, અકર્માત બય.

૩. ૭ નયમાં પ્રથમ ચાર નય છે. તે ના ને આપે છે.

૪. અર્થ, શાબ્દ, અર્થ, પ્રધાનતા.

૫. સેનાપતિ આદિ ૭ રતનમાં મનુષ્ય અને તિર્યાં સંબંધી કેટલા? કયા કયા?

૬. સંજીવિ મનુષ્ય સંબંધી – પ સેનાપતિ રતન, ગાથાપતિ રતન, વાર્ધકી રતન, પુરોહિત રતન, જીવી રતન.
સંજીવિ તિર્યાં સંબંધી – ર અશ્વ રતન, હરિસ્ત રતન.

૭. દંડ એટલે શું? દંડ નીતિ એટલે શું? કુલકરણા સમયમાં કેટલી અને કઈ કઈ નીતિ હતી?

૮. અપરાધીને શિક્ષા આપતી તેને દંડ કરે છે. દંડરૂપ જે નીતિ છે તેને દંડ નીતિ કરે છે. છાર-છા, આ તે શું કર્યું? મકાર-છાયે એતું કરતો નથી અને ધિક્કાર-ધિક્કાર છે તને, તેં આતું કર્યું?
કુલકરણા સમયમાં હતી.

૯. જંબૂદીપમાં પણ્યમાબિમુખ કઈ કઈ નદીઓ લવણ સમુદ્રને મળે છે?

૧૦. સિંધુ નદી, રોહિતાંશા નદી, હરિકણા નદી, ચીતોદા નદી, નારીકણા નદી, રૂપ્યાકુલા નદી અને રક્તાવતી નદી.

(૧૫)

પ્ર. ૪ (અ) ભગવતી સૂસુના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. શિવરાજપ્રિ કઈ નગરીમાં રહેતા હતા? ત્યાં કયું ઉદ્ઘાન હતું? તે ઉદ્ઘાન કેવું હતું? (૨x૨)

૨. હરિસ્તિનાપુર નગરી, ઊત્તરપૂર્વ દિશામાં નંદનવન સમાન રમ્ય સછ્ચાય નામનું ઉદ્ઘાન હતું. તે ઉદ્ઘાન સર્વ અતુગોના પુષ્પ અને ફળોથી સમૃદ્ધ હતું. તેની છાયા સુખકારક અને શીતળ હતી.

૩. શિવ રાજને રત્નિના પાછલા પ્રછરમાં શું વિચાર આવ્યો?

૪. પૂર્વ પુષ્યના ફળ રૂપરૂપે હું એકાંત સુખ બોગવી રહ્યો છું તો હવે મારા માટે એ શ્રેષ્ઠ છે કે શિવભદ્ર કુમારને રાજ્ય પર રથપિત કરીને, તાપસોચિત ઉપકરણ તૈયાર કરાવી, ગંગા નદીને કિનારે વાનપ્રસ્થ તાપસો છે, તેમની પાસે જઈ.

૫. તાપસો કયા પ્રકારે ઓળખાતા હતા?

(3x3)

૬. વસ્ત્ર ધારણ કરનારા પોતિક, ભૂમિ પર શયન કરનારા કૌપ્રિક, નઞ્ચાવરસ્થામાં પાણીમાં જેસી રહેનારા અંબુવાસક, અભિહોશ્રી, કંથાને ધારણ કરનારા ચેલવાસક, જલબક્ષક, વાયુબક્ષક, શેવાલબક્ષક, મૂલ આહારક, કંદ આહારક, વનવાચી, બિલવાચી, દિશાપ્રોક્ષી, આતાપનાથી પંચાણિ તપ કરનાર, પોતાના શરીરને અંગારાથી તપાવનાર, ઊંચો દંડ રાખીને ચાલનારા ઈત્યાદિ અનેક પ્રકારે ઓળખાતા હતા.

૪. ભગવાનનો ઉપદેશ સાંબળીને શિવ રાજર્ષિએ શું કર્યું? તે વૃત્તાંત જણાવો.
 ૫. ભગવાનનો ઉપદેશ સાંબળીને શિવ રાજર્ષિ સ્કંડકની જેમ પ્રતિબોધ પામ્યા અને વૈરાઘ્યભાવ જગૃત થયો.
 તાપસ દીક્ષાનો ત્યાગ કરી, સ્વયંમેવ પંચમુષ્ટિ લોચ કરીને, પ્રલુસમીપે શ્રમણ દીક્ષા અંગીકાર કરી, ૧૧
 અંગનું અધ્યયન કર્યું. અનેક વર્ષો ચુંદી તેમણે શ્રમણપર્યાયનું પાલન કર્યું. જર્વ કર્મનો ક્ષય કરી મોક્ષગતિને
 પામ્યા.

(બ) જ્ઞાતાર્થકથા સૂચના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૫)

૧. તુંબડાના દષ્ટાંતમાં શેનું વર્ણન કર્યું છે? (૩)
 ૨. કર્મલેપથી મુક્તા થવાના ઉપાયનું વર્ણન છે. કર્મના લેપ-અલેપનું વર્ણન દર્શાવ્યું છે. જેવી રીતે માટીના લેપથી
 ભારે થયેલું તુંબડું પાણીના તળિયે બેસી જાય છે, તેવી રીતે આશ્રવ દ્વારા ઉપાર્જિત કર્મથી ભારે થયેલો જીવ
 અધોગતિમાં ચાલ્યો જાય છે. જ્યારે તે જ તુંબડું માટીના લેપથી મુક્ત થઈ જતા હળવું થઈને પાણી ઉપર તરવા
 લાગે છે, તેમ કર્મથી વિમુક્તા જીવ લોકના અગ્રભાગ પર જિરાજમાન થઈ જાય છે.
 ૩. જીવ કેવી રીતે લદુત્વને પ્રામ કરે છે? (૨)
 ૪. પ્રાણાત્મિક વિરમણથી મિથ્યાદર્શન શર્વ વિરમણ પર્યતના અર્થાત્ ૧૮ પાપના ત્યાગથી જીવ કમશા: ૮
 કર્મપ્રકૃતિઓનો ક્ષય કરીને ઉપર આકાશતાલની તરફ ઊઠીને લોકાગ્રભાગમાં રિસ્થિત થઈ જાય છે.

(૫)

પ્ર. ૫ નિર્બિયાવલિકા (વૃષ્ણિદશા) સૂચના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. દ્વારિકા નગરી કોણે કેવી બનાવી હતી?
 ૨. કુલેરે પોતાની બુદ્ધિ કૌશલથી અર્થાત્ દેવલોક જેવી બનાવી હતી.
 ૩. દ્વારિકા નગરીના રાજ કોણ હતા? ત્યાં કયું ઉદ્યાન હતું?
 ૪. કૃષ્ણ વાસુદેવ. નંદનવન.
 ૫. નિષધ કુમારના લગ્ન ડેટલી કન્યાઓ સાથે થયા? પ્રભુ પાસે ધર્મ સાંબળી તેમણે શું કર્યું?
 ૬. ૫૦ કન્યાઓ સાથે. ૧૨ પ્રત અંગીકાર કર્યા.
 ૭. નિષધ અણગારે ડેટલો અભ્યાસ કર્યો? તેઓ ડાળ કરીને કર્યાં ગયા?
 ૮. ૧૧ અંગોનો. સર્વાર્થસિદ્ધ મહાવિમાનમાં.
 ૯. મેધાવી ઉદ્યાનમાં કોણું ચક્ષાયતન હતું? ત્યાં કોણ પદાર્થ?
 ૧૦. મણિદા ચક્ષાનું. સિદ્ધાર્થ નામના આચાર્ય.

(૧૫)

પ્ર. ૬ ઉતારાધ્યયન સૂચના આધારે જવાબ લખો.

- (અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. (૬)
 ૧. અસાસયં પાના નં. ૩૮ ગાથા ૭
 ૩. એગાઓ પાના નં. ૪૯ ગાથા ૨૯
 (બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૬)

૧. કર્યો પુરુષ પ્રશંસાપાત્ર નથી?	વમન કરેલી સંપત્તિનો જે ઉપલોગ કરે છે.
૨. બૃગુ પુરોહિત ડાળ કરીને કર્યાં ગયા?	પરમ નિર્વાણને પ્રામ થયા, મુક્ત થયા.
૩. છ જીવો શેનો ત્યાગ કરી કોણા શરણે ગયા?	કામભોગોનો ત્યાગ કરી જિનેન્દ્ર ભગવાનના શરણે ગયા.
૪. મનુષ્ય જીવન કેતું છે?	ક્ષણિક અને વિધનોથી ભરેલું છે.
૫. કોણ ઉતામ ગતિ પામતા નથી? એવું કોણ કહે છે? જેમને પુત્ર નથી. વેદના પાર્વત પુરુષો કહે છે.	આત્માના આંતરિક રાગાદિ દોષો, શુભાશુભ પરિણામો.
૬. કર્મબંધના કારણ શું છે?	

(૨૦)

પ્ર. ૭ પદ્મવિશ્વા સૂર્યના આધારે જવાબ લખો.

(અ) દ્રલ્યેન્ડ્રિયના આધારે નીચેના પ્રણોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. એક જીવ અને અનેક જીવ અપેક્ષાએ રતન, હરિવાસના મનુષ્ય, આણત દેવની ભૂત-ભવિષ્ય-વર્તમાનની દ્રલ્યેન્ડ્રિય લખો.

(૯)

૭. એક જીવ અપેક્ષા	ભૂત	વર્તમાન	ભવિષ્ય
રતન	અનંત	૧	૮, ૯, ૧૦, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
હરિવાસના મનુષ્ય	અનંત	૮	૧૫, ૧૭ સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
આણત દેવ	અનંત	૮	૮, ૧૫, ૧૭ સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત

અનેક જીવ અપેક્ષા	ભૂત	વર્તમાન	ભવિષ્ય
રતન	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત
હરિવાસના મનુષ્ય	અનંત	સંખ્યાત	અનંત
આણત દેવ	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત

૨. વિજ્ય દેવની દ્રલ્યેન્ડ્રિય કેટલી હોય? શા માટે?

(૨×૨)

૭. સંખ્યાતી કારણ કે વિજ્યના દેવ અસંખ્યાત કે અનંત ભવ સુધી સંસારમાં રહેતા નથી તેથી તેણી દ્રલ્યેન્ડ્રિયો સંખ્યાતી જ થાય છે. ઉદ્ઘટ પર મે બધે અવશ્ય મોક્ષો જાય છે.

૩. નારકીનો જીવ ૧૭ દ્રલ્યેન્ડ્રિય કેવી રીતે કરશે?

૪. કોઈ નારકી મૃત્યુ પામી તિર્યચ પંચેન્ડ્રિય અને એકેન્ડ્રિયનો ભવ કરીને ત્યારપણી મનુષ્યનો ભવ કરીને સિદ્ધ થાય તો તેણે $૮ + ૧ + ૮ = ૧૭$ દ્રલ્યેન્ડ્રિય થાય.

(બ) બાવેન્ડ્રિયના આધારે નીચેના પ્રણોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. એક જીવ અને અનેક જીવ અપેક્ષાએ સંભૂ. મનુષ્ય, ગરમર, કબૂતર, વીઠીની ભૂત-ભવિષ્ય- વર્તમાનની બાવેન્ડ્રિય લખો.

(૮)

૭. એક જીવ અપેક્ષા	ભૂત	વર્તમાન	ભવિષ્ય
સંભૂ. મનુષ્ય	અનંત	૫	૫, ૬, ૭, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
ગરમર	અનંત	૧	૫, ૬, ૭, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
કબૂતર	અનંત	૫	૫, ૬, ૭, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
વીઠી	અનંત	૪	૬, ૭, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત

અનેક જીવ અપેક્ષા	ભૂત	વર્તમાન	ભવિષ્ય
સંભૂ. મનુષ્ય	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત
ગરમર	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત
કબૂતર	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત
વીઠી	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત

૨. બાવેન્ડ્રિય કર્મના ભાવ રૂપ હોય છે. વનસ્પતિ જીવ હોવાથી બઢુ અનંત છે. (૨)

૪. જ્ઞાનાવરણીય, ક્ષયોપશામ, અનંત, બાવેન્ડ્રિય.

(૧૦)

પ્ર. ૮ માર્ગણા લખો. (કોઠો બનાવીને લખો.)

૧. અધોલોક ચક્ષુએન્ડ્રિયમાં

૨. અધોલોક નોગર્ભજમાં

૩. કૃષ્ણાલેશી વૈકિય શરીર ઝીવેદમાં

૪. કિયાવાદી અશાશ્વતમાં

૫. સંજી એકાંત મિથ્યાત્વીમાં

૬. મન્યોગી સમ્યક્કદુદ્ધિમાં

૭. શુકલલેશી જીવોમાં

૮. અધોલોક બાદરમાં

૮. એકાંત મિથ્યાત્વ શાશ્વતમાં

૧૦. ઊર્ધ્વલોક પ્રત્યેક શરીરી બાદર મિથ્યાત્વીમાં

૪.

માર્ગણા	ના.	તિ.	મળુ.	દેવ	કુલ ભેદ
૧. અધોલોક ચક્ષુઈન્દ્રિયમાં	૧૪	૨૨	૩	૫૦	૮૯
૨. અધોલોક નોગર્ભજમાં	૧૪	૩૮	૧	૫૦	૧૦૩
૩. ફૃષ્ણાલેશી વૈક્ષિય શરીર રૂપીવેદમાં	૦	૫	૧૫	૧૦૨	૧૨૨
૪. ક્રિયાવાદી અશાસ્પતમાં	૬	૫	૪૫	૮૧	૧૩૭
૫. સંઝી એડાંત મિથ્યાત્વીમાં	૧	૦	૧૧૨	૩૭	૧૪૯
૬. મનયોગી સમ્યક્ષુદ્ધિમાં	૭	૫	૪૫	૮૧	૧૩૮
૭. શુક્લલેશી જીવોમાં	૦	૧૦	૩૦	૪૪	૮૪
૮. અધોલોક બાદરમાં	૧૪	૩૮	૩	૫૦	૧૦૫
૯. એડાંત મિથ્યાત્વ શાસ્પતમાં	૦	૩૦	૫૭	૧૮	૧૦૪
૧૦. ઊર્ધ્વલોક પ્રત્યેક શરીરી બાદર મિથ્યાત્વીમાં	૦	૩૪	૦	૭૭	૧૦૦

જ્ય જિનેન્દ્ર

(૨૦)

(૧૦)

પ્ર. ૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.**(૧) માત્ર સંખ્યા લખો.**

૧. ૨૭ દિલ્લોની મર્યાદા કરવાની છે એમાંથી ઉપભોગના કેટલા – ૨૦
 ૩. શ્રમણસૂસમાં આવતા નિર્ગણ્ય પ્રવચનના વિશેષણો – ૧૩
 ૪. પાઠ્યાચાર દાન – ૫

(૨) નીચેનામાં કાયાના દોષ લખો.

૨. ચલાસન – ડગમગતા આસને બેસવાથી
 ૮. મોટન – ટ્યાકા ફોડવાથી
 ૯. આંકુંચન પ્રસારણ – ઓઠિંગણે બેસવાથી
 ૧૦. વિમાસણ – શરીર ખણવાથી

(૩) નીચેના શાદે કયા પાઠના છે? એ પાઠના નામ લખો.

- વદે – લોગર્સ્સ સૂસ, સામાચિકનો પાંચમો પાઠ
 સુઅે – સંક્ષિપ્ત પ્રતિક્રિયા સૂસ, પ્રતિક્રિયાનો જીજો પાઠ
 હીઅે – શાખ્યાસૂસ, પહેલું શ્રમણસૂસ, ૨૩ મો પાઠ
 વહે – પહેલું અણુવત, પ્રાણાત્મિક વેરભણ પ્રત, છટઠો પાઠ

(૪) નીચેના વાક્ય કયા પાપસ્થાનક માટે બંધલેસતા છે, તે લખો.

૧. પતિ સામે કોઈમાં છૂટાછેડાનો કેસ દાખલ કરી એના મર્મ ઉઘાડા પાડે.
 ૨. દર્શન મોહનીયના ઉદ્દ્યથી મારું અસ્તિત્વ છે.
 ૩. સામાચિકમાં બેઠા મોડી આવેલ વ્યક્તિ માટે ઘડિયાળ તરફ ઈશારો
 કરીને બાજુમાં બેઠેલ વ્યક્તિને જણાયું.
 ૪. ચોર બળભરમાંથી ઘડિયાળની જરીદી કરી હોય.

(૫) નીચેના અર્થના મૂળ સૂસ–અર્ધમાગધી શાદે લખો.

- અણ પ્રકારના – તિવિહે સેવવાના – ઝૂસણા અશુદ્ધ બિક્ષા – અપરિસુદ્ધ જુગુપ્સા કરીને – દુગંછિયં
- (બ) આવશ્યક સૂસ પ્રમાણે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.** (૧૦)
૧. સમ્યકૃત સામાચિક કોને કહેવાય? (૩×૨)
૪. જીનવચનમાં દઢતમ શ્રદ્ધા રાખવી તે સમ્યકૃત સામાચિક છે. મોક્ષમાર્ગનો પ્રારંભ સમ્યકૃતિની જ થાય છે. સર્વ પાપકારી પ્રવૃત્તિથી મુક્તા થવા માટે, સમજણપૂર્વક સમભાવમાં સ્થિર થવા માટે સમ્યકૃતિનાનું મહત્વ છે, તેથી સૂસકાર સમ્યકૃતિને સામાચિક કહે છે અથવા આત્મસ્વરૂપની અનુભૂતિ, તે નિયમ્ય સમ્યકૃતિની અને તે સમભાવરૂપ હોવાથી સમ્યકૃતિને સામાચિક છે.
૨. ગ્રીજો આવશ્યક કોને કરવાનો છે અને કેવી રીતે કરે છે?
૪. ગુરુને કરવાનો છે. બીજા આવશ્યકમાં ૨૪ તીર્થકરોની સ્તુતિ કર્યા પછી તેનો ભક્તિનો પ્રવાહ ગુરુ તરફ વહે છે, તેથી ગ્રીજો આવશ્યક ગુરુવંદનાનો છે. તીર્થકરોની અનુપરિસ્થિતિમાં પ્રત્યક્ષ ઉપકારી એવા ગુરુ જ સભ્માર્ગનું દર્શન કરાવે છે. ગુરુના ઉપકારોનું સ્મરણ કરીને સાધક મન-વચન-કાયાથી ગુરુના ચરણોમાં ઝૂંકી જાય છે. તે ઉ. ભાવે વિધિ સહિત ૧૨ આવર્તનપૂર્વક ગુરુને વંદન કરે છે અને ગુરુને થયેલ આશાતનાની ક્ષમાયાચના કરે છે.
૪. સામાચિકથી થતા લાભનો પહેલો અને છેલ્લો બેદ લખો. (૩×૨)

૪. ૧) સામાચિકના કાળ દરમ્યાન સર્વ સાવધયોગના પરચકખાણ થઈ જવાથી સાધકને સમગ્ર લોકના ૧૮ પાપસ્થાન સંબંધી આવતી શરીર અટકી જાય છે. ૨) સામાચિકમાં ૧૨ પ્રકારના તપની આચાધના થાય છે.
૫. ખાતી જર્યા પૂરો.

- ૬) આ જગતમાં દશ્યમાન પ્રત્યેક ચીજ-વસ્તુ છે.

ક્ષણિક

- ૨) તેથી ડેવળ સમયમાં ૪ રહેવું.
 ૩) સાધનાનો પ્રારંભ થી થાય છે.
 ૪) સામાચિકના અપેક્ષાએ પ્રણ પ્રકાર છે.

વર્તમાન
સામાચિક
અધિકારી

(૨૦)
(૧૦)

પ્ર. ૨ (અ) ઠાણાંગ સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ઈ સૂર્યન કયા છે? માત્ર નામ લખો. અર્થ નાથિની.
 ૨. ૧) પ્રાણ સૂર્યમ ૨) પનક સૂર્યમ ૩) બીજ સૂર્યમ ૪) હરિત સૂર્યમ ૫) પુષ્પ સૂર્યમ ૬) અંદ સૂર્યમ ૭) લયન સૂર્યમ ૮) સ્નેહ સૂર્યમ.
 ૩. તી ક જાગૃત રહેવા યોગ્ય રીતના લખો.
 ૪. ૩) સંયમ દ્વારા નવા કર્મોનો નિરોધ કરવા ઉદ્ઘર્મવંત રહેવું જોઈએ. ૪) તપશ્ચરણથી જૂના કર્મોનો ક્ષય કરવા અને વિશોધન કરવા ઉદ્ઘર્મવંત રહેવું જોઈએ. ૫) અસંગૃહિત પરિજ્ઞન (શિષ્યો) નો સંગ્રહ કરવા ઉદ્ઘર્મવંત રહેવું જોઈએ. ૬) શૈક્ષા-નવદીક્ષિત મુનિને આચાર-ગોચરનો સમ્યગ્ર બોધ આપવા ઉદ્ઘર્મવંત રહેવું જોઈએ.
 ૩. અર્થ લખો. વિગય, ગણિતસંપદા, ગુરુગતિ, તિર્યાર્ગૌરવ પરિણામ.
 વિગય – જે પદાર્થ શરીર અને મનમાં વિકાર ઉત્પન્ન કરે તેને વિગય કહે છે.
 ગણિતસંપદા – ગણિ – ગણના અધિપતિ એટલે આચાર્ય. સંપદા – સંપત્તિ. આચાર્યની સંપત્તિ.
 ગુરુગતિ – પરમાણુ આદિની સ્વાભાવિક ગતિ.
 તિર્યાર્ગૌરવ પરિણામ – જે આયુષ્ય શક્તિથી જીવ પૂર્વાદિ દિશાઓમાં જાય.
 ૪. આવતી ચોવીસીમાં બીજા, ત્રીજા, દશમા, સોળમા તીર્થકર કોણ થશે? ત્યાં તેમના નામ શું હશે?
 ૫. બીજા – સુપાર્શ્વ તે ભગવાન મહાવીરના કાકા તે સૂર્ય નામના બીજા તીર્થકર થશે.
 ત્રીજા – ઉદાયી રાજ સુપાર્શ્વ નામના ત્રીજા તીર્થકર થશે.
 દશમા – શતક શતકીર્તિ નામના દશમા તીર્થકર થશે.
 સોળમા – સુલચા નિર્મભ નામના સોળમા તીર્થકર થશે.
 ૬. ડેવળ સમુદ્ધાત પછી યોગની પ્રવૃત્તિ શું હોય?
 ૭. મનયોગ – સત્ય અને વ્યવહાર મનયોગ દ્વારા મન:પર્યજ્ઞાની કે અનુત્તરવાસી દેવોએ પૂછેલા પ્રશ્નોના મનથી ઉત્તર આપે. વચનયોગ – સત્ય અને વ્યવહાર વચનયોગથી ઉપદેશ અથવા પ્રશ્નોના ઉત્તર આપે.
 કાયયોગ – ઔદ્દાસિક કાયયોગ દ્વારા ગમનાગમન આદિ સમાચારી સંબંધી પ્રવૃત્તિઓ કરે.

(બ) સૂર્યગડાંગ સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. સાતમા અધ્યયનમાં શીલ શાઢ કયા અર્થમાં પ્રયુક્ત છે?
 ૨. સાતમા અધ્યયનમાં શીલ શાઢ આચાર – વિચારના અર્થમાં પ્રયુક્ત છે.
 ૩. સુશીલ સાધુ કર્મના કર્મજ્ઞય થતો નથી.
 ૪. સુશીલ સાધુ શું સમજે છે?
 ૫. બાવવિશુદ્ધ વિના કર્મજ્ઞય થતો નથી.
 ૬. સુશીલ સાધુ શોના કારણે પોતાના માર્ગથી ચલિત થાય છે?
 ૭. મોહનીય કર્મના ઉદ્યને આધીન થઇને, છઙ્ગસ્થ દશાને વશ થઇને પોતાના માર્ગથી ચલિત થાય છે.
 ૮. આધ્યાત્મિક વીર્ય કોણે કહે છે?
 ૯. આત્માની આંતરિક શક્તિ કે સાત્ત્વિક બળને આધ્યાત્મિક વીર્ય કહે છે.
 ૧૦. ગમે તે પરિસ્થિતિમાં સાધુ કઈ ભાષા ન જોલે?
 ૧૧. ગમે તે પરિસ્થિતિમાં સાધુ અસત્ય કે મિશ્ર ભાષા ન જોલે.
 ૧૨. સાધકે શું શું અલ્પ રહેવું જોઈએ?
 ૧૩. આછાર, ભાષા, નિદ્રા, ઉપકરણો.
 ૧૪. સાધુ બીજા મહાપ્રતનું પાતન કરવા શું કરે?

૭. ભાષા સમિતિપૂર્વક હિત, ગિત અને પરિમિત ભાષાનો પ્રયોગ કરો.

૮. પાંચ પ્રમાણ કયા કયા છે?

૯. મધ્ય, વિષય, કષાય, નિદ્રા અને વિકથા.

૧૦. નવમા અધ્યયનનું નામ શું છે? તેમાં કેટલી ગાથા છે?

૧૧. નવમા અધ્યયનનું નામ ધર્મ છે. તેમાં તક ગાથા છે.

૧૨. સંયમી સાધક કોણે આત્મસમાન જાણી તેની પૂર્ણપણે દયા પાણે?

૧૩. સંયમી સાધક પૃથ્વી, પાણી, અઞ્ચિ, વાયુ, વનરૂપતિ અને ત્રસ્તકાયના જીવોને આત્મસમાન જાણી તેની પૂર્ણપણે દયા પાણે.

(૨૦)

પ્ર. ૩ (અ) વિપાસક દશાંગ સૂશ્રણા આધારે દશો શ્રાવકનું નામ, પત્નીનું નામ અને નગરીનું નામ લખો. (૧૦)

૧. પાઠાવલી પુસ્તક - ૧૦ શ્રેણી - ૨૩, પાના નં. ૩૫, ૩૭

(બ) સુખ વિપાક સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૦)

૧. વિપાક સૂશ્રૂ કેટલામું કયા પ્રકારનું છે? વિપાક સૂશ્રૂ એટલે શું? કેટલા શ્રુતરૂકંધ છે? કેટલા અધ્યયન છે?

૨. વિપાક સૂશ્રૂ અગિયારમું અંગસૂશ્રૂ છે. વિપાક એટલે શુભાશુભ કર્મ પરિણામ અને તેનું કથાડુપમાં પ્રતિપાદન કરનાર સૂશ્રૂ. તેના બે શ્રુતરૂકંધ છે. તેમાં ૨૦ અધ્યયન છે.

૩. સુખવિપાકના ૧૦ અધ્યયનના નામ લખો.

૪. ૧) સુખાહુ કુમાર, ૨) બદ્રનંદી કુમાર, ૩) સુજાત કુમાર, ૪) સુવાસવ કુમાર, ૫) જિનદાસ કુમાર,

૬) ધનપતિ કુમાર, ૭) મહાબલ કુમાર, ૮) બદ્રનંદી કુમાર, ૯) મહાચંદ્ર કુમાર, ૧૦) વરદાત કુમાર.

૩. પ્રથમ ચારની નગરી અને પૂર્વભવના નામ લખો.

૪. ૧) સુખાહુ કુમાર – નગરી – હસ્તિશીર્ષ નગર, પૂર્વભવ – સુમુખ ગાથાપતિ

૨) બદ્રનંદી કુમાર – નગરી – અધભપુર નગર, પૂર્વભવ – વિજ્યકુમાર

૩) સુજાત કુમાર – નગરી – વીરપુર નગર, પૂર્વભવ – અધભનદત ગાથાપતિ

૪) સુવાસવ કુમાર – નગરી – વિજ્યપુર નગર, પૂર્વભવ – ધનપાલ રાજ

૫. છેલ્લા ચારના માતા-પિતાના નામ લખો.

૬. ૭) મહાબલ કુમાર – માતા – સુભદ્રાદેવી રાણી, પિતા – બલ રાજ

૮) બદ્રનંદી કુમાર – માતા – તમવતી રાણી, પિતા – અર્જુન રાજ

૯) મહાચંદ્ર કુમાર – માતા – રક્તીવતી રાણી, પિતા – દાત રાજ

૧૦) વરદાત કુમાર – માતા – શ્રીકાંતા રાણી, પિતા – મિત્રનંદી રાજ

૮. પાંચમા-છટ્ઠનાના પૂર્વભવના નામ અને કોણે દાન આપ્યું?

૯. ૫) જિનદાસ કુમાર – પૂર્વભવમાં – મેધરથ રાજ, આહારદાન – સુધર્મા અણગાર

૬) ધનપતિ કુમાર – પૂર્વભવમાં – મિત્રનામક રાજ, આહારદાન – સંભૂતિવિજ્ય અણગાર

(૨૦)

પ્ર. ૪ ઉત્તરાધ્યયન સૂશ્રણા આધારે જવાબ લખો.

(૧) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરો. (૮)

૧. તસ્સ રામકેસવા – પાના નં. ૪૭ ગાથા ૨

૨. અહ પરિવારિઓ – પાના નં. ૪૮ ગાથા ૧૧

૩. જઈ મળ ભવિસ્સર્ધ – પાના નં. ૫૦ ગાથા ૧૮ ૪. ધિરથ્ય ભવે – પાના નં. ૫૪ ગાથા ૪૩

(૨) નીચેની ગાથાઓ માત્ર ભાવાર્થ લખો. (૬)

૧. રાઈમર્ઝ વિચિન્નેઈ, ધિરથ્ય મમ જીવિયં । જ હ તેણ પરિચ્યતા, સેયં પત્વર્ઘિ મમ ॥

૨. પાના નં. ૫૧ ગાથા – ૨૮ નો માત્ર ભાવાર્થ.

૩. દટ્ઠૂણ રહનેમિં તં, ભગુજીલોય પરાજિયં । રાઈમર્ઝ અસંભન્તા, અપ્યાણં સંવરે તહિ ॥

૭. પાના નં. પર ગાથા – ૩૮ નો માત્ર ભાવાર્થ.

૩. મણગુતો વયગુતો, કાયગુતો જિઈન્ડિઓ । સામણણં નિર્ચયલં ફાસે, જાવજીવં દફ્ફવો ॥

૭. પાના નં. પપ ગાથા – ૪૮ નો માત્ર ભાવાર્થ.

(૩) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક જ શાઢમાં લખો.

(૯)

૧. અરિષનેમિ ડેટલા લોડના નાથ હતા?
૨. રામનું નામ શું હતું?
૩. કેશવ કોને કહેવાય?
૪. રહનેમિ કયા પર્વતની ગુફામાં હતા?
૫. રાજેમતી શેનાથી બચવા અંધારી ગુફામાં રોકાઈ?
૬. રહનેમિની માતાનું નામ શું હતું?
૭. રહનેમિ કયા પરિષહથી પરાજિત થયા?
૮. રહનેમિ શેમાં નળ-કુલેર જેવા હતા?
૯. ભગવાન દીક્ષા લેવા શેના પર આડુઠ થઈને નીકળ્યા?
૧૦. ભગવાને કયા નક્ષત્રમાં દીક્ષા લીધી?
૧૧. રાજેમતીના સર્વસરા કોણ થવાના હતા?
૧૨. આ અદ્યારાનમાં કેશવનું નામ શું છે?

જવાબ

ત્રણ લોડ
બલદેવ
વાસુદેવને
શૈવતક
વર્ષાથી
શિવાદેવી
સ્ત્રી
લલિત કળાઓમાં
શિનિકા રળ
ચિત્રા
અંધકવિષ્ણુ-સગુદ્વિજય
કૃષ્ણ

(૨૦)

(૧૦)

પ્ર. ૫ (અ) ભગવતી સૂસના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. દેવાધિદેવના છેલ્લા ચાર ગુણ લખો.
૨. (૬) અનંત જ્ઞાન અતિશય ૧૦) અનંત અર્ચ પૂજા અતિશય ૧૧) અનંત વચન અતિશય ૧૨) અનંત અપાયાગમ અતિશય તે સર્વ દોષરહિતપણું
૩. પાંચ દેવની અવગાહના લખો.

૪. દેવના નામ	જ્યદ્યંય અવગાહના
૧. ભવિય દ્રવ્ય દેવ	આંગુલનો અસં.મો ભાગ
૨. નરદેવ	૭ ધનુષ
૩. ધર્મદેવ	૨ હાથ
૪. દેવાધિદેવ	૭ હાથ
૫. ભાવ દેવ	૧ હાથ

ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના
૧૦૦૦ ચોજન
૫૦૦ ધનુષ
૫૦૦ ધનુષ
૫૦૦ ધનુષ
૭ હાથ

૩. એક શાઢમાં જવાબ લખો.
 - ૧) કોણી આગતમાં ચારે ગતિના જીવો આવે?
 - ૨) અસંખ્યાત વર્ષના ભવિય દ્રવ્ય દેવ ડેટલા વૈકિય રૂપ કરે?
 - ૩) કઈ નિધિમાં શિલ્પ શાસ્ત્રની જાણકારી હોય?
 - ૪) છટ્ઠી નરકમાંથી નીકળીને કયા દેવ થઈ શકે?

જવાબ
ધર્મદેવ, ભવિય દ્રવ્ય દેવ
એકે ચ નહિ
કાલનિધિ
ભવિય દ્રવ્યદેવ

૪. નરદેવની આગતિ, દેવાધિદેવની ગત, ભવિય દ્રવ્ય દેવની સંચિદ્ધણા, ધર્મદેવનું આંતરું લખો.

૫. નરદેવની આગતિ – ૮૨ બોલની. પ્રથમ નરક, ૧૦ ભવનપતિ, ૨૭ વાણિવ્યંતર, ૧૦ જ્યોતિષી, ૧૨ દેવલોક, ૯ લોકાંતિક, ૯ ગૈવેયક, ૫ અનુતર વિમાનના પર્યામા એ ૮૨ બોલ.

દેવાધિદેવની ગત – મોક્ષમાં જાય.

ભવિય દ્રવ્ય દેવની સંચિદ્ધણા – ૭. અંતર્મુહૂર્ત ૬. ૩ પલ્યોપમની.

ધર્મદેવનું આંતરું – ૪. જે પલ્યો ઝાંકેનું ૬. દેશોન અર્ધ પુરુગાલ પરાવર્તન.

પ. માત્ર સંખ્યા લખો. ૧) ખંડ - ૬

૩) દેવાધિદેવની આગત - ૩૮

૨) પાંચ દેવના દ્વાર - ૬

૪) રથ - ૮૪ લાખ

(બ) નીચેના જીવોની માર્ગણા લખો. (કોઠો બનાવીને લખો.)

(૧૦)

૧. કેવળીમાં

૩. તિર્થાલોક પ્રત્યેક શરીરમાં બાદર પર્યામામાં

૫. પ્રત્યેક શરીર નોગર્ભજ એકાંત મિથ્યાદચિમાં

૭. નોગર્ભજ ફૃષ્ટાલેશી અપર્યામામાં

૯. ફૃષ્ટાલેશી સમ્યાદચિમાં

૪.

૨. અધોલોકમાં

૪. તિર્થાલોક પર્યામા પ્રત્યેક શરીરમાં

૬. ફૃષ્ટાલેશી વચનયોગીમાં

૮. નોગર્ભજ ધ્રાણેન્દ્રિય સમ્યાદચિમાં

૧૦. એકવેદી ચક્ષુઈન્દ્રિયમાં

માર્ગણા	ના.	તિ.	મળુ.	દેવ	કુલ બેદ
૧. કેવળીમાં	૦	૦	૧૫	૦	૧૫
૨. અધોલોકમાં	૧૪	૪૮	૩	૫૦	૧૧૫
૩. તિર્થાલોક પ્રત્યેક શરીરમાં બાદર પર્યામામાં	૦	૧૮	૧૦૧	૩૬	૧૫૫
૪. તિર્થાલોક પર્યામા પ્રત્યેક શરીરમાં	૦	૨૨	૧૦૧	૩૬	૧૫૮
૫. પ્રત્યેક શરીર નોગર્ભજ એકાંત મિથ્યાદચિમાં	૧	૨૭	૧૦૧	૩૬	૧૭૪
૭. ફૃષ્ટાલેશી વચનયોગીમાં	૩	૧૩	૧૦૧	૫૧	૧૭૮
૯. નોગર્ભજ ફૃષ્ટાલેશી અપર્યામામાં	૩	૧૯	૧૦૧	૫૧	૧૭૪
૮. નોગર્ભજ ધ્રાણેન્દ્રિય સમ્યાદચિમાં	૧૩	૭	૦	૧૫૨	૧૮૨
૯. ફૃષ્ટાલેશી સમ્યાદચિમાં	૫	૧૮	૮૦	૭૨	૧૮૫
૧૦. એકવેદી ચક્ષુઈન્દ્રિયમાં	૧૪	૧૨	૧૦૧	૭૦	૧૮૭

જ્ય જ્ઝોઝ્ઝ

પ્ર. ૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧) માત્ર સંખ્યા લખો.

(૨૦)

(૧૦)

(૩)

	જવાબ
૧. નવકાર મંત્રના શાબ્દ	૫/૧૨
૨. ડાંસની ઈન્ડ્રિય	૪
૩. જીજા પ્રતમાં આવતા મોટા જૂઠ	૫
૪. પાંડીના મત	૩૬૩
૫. સૂયગડાંગ સૂત્રના પ્રથમ શ્રુતરૂપના અદ્યાત્માન	૧૭
૬. પાંચમા શ્રેષ્ઠાસૂત્રના નિર્ગંધ પ્રવચનના વિશેષણો	૧૩
(૨) નીચેના શાબ્દો શુદ્ધ છે કે અશુદ્ધ? અશુદ્ધ હોય તે સુધારીને લખો.	(૩)

	શુદ્ધ
૧. ઉજાગરે	અશુદ્ધ
૨. પ્રાયસ્થિતા	અશુદ્ધ
૩. સત્ત્વ ભિન્નોવયારાએ	શુદ્ધ
૪. સંરસુદૂં	અશુદ્ધ
૫. ચાઉકાલં	શુદ્ધ
૬. સુયે	અશુદ્ધ

(૩) નીચેના વાક્ય કયા અતિચાર માટે બંધબેસતા છે?

(૨)

૧. અધાર સુદ જીજના દેવસી પ્રતિકમણ પણી પુચ્છિંસુણ ફેરલ્યું હોય.
૨. અખા મીજના મર્યાદા ઉપરાંત સોનું ખરીદ્યું હોય.
૩. ગણેશ ચતુર્થીના દિવસે કાચી ખસાખસમાં રગડોળેલા લાડુ વહોરાત્વા હોય.
૪. નાગપંચમીના દિવસે નાગની કાંચળીનો વેપાર કર્યો હોય.

જવાબ
આકાલે કઓ સાજાઓ
હિરણ્ય સુવણ્ણપ્રમાણાઈક્કમે
સચિતા નિકખેવણ્યા
કેસવાણિજી

(૪) નીચેના શાબ્દ કયા પાઠના છે?

(૨)

૧. તથા – ત્રીજું અણુવત, પહેલું અણુવત	૨. મૂળ – ચોથું અણુવત
૩. પ્રાણી – ચત્તાનિ મંગલ સૂત્ર	૪. કર – પહેલું અને ત્રીજું નામણું

(બ) આવશ્યક સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક શાબ્દમાં લખો. (માત્ર જવાબ લખવા.)

(૧૦)

૧. સાધકે પ્રતિદિન સવારે અને સાંજે શું કરવાનું છે?
૨. પ્રતિકમણ જૈન સાધના પૃદ્ધતિમાં શોના સમાન છે?
૩. ચોથો આવશ્યક કર્યો છે?
૪. શોની પ્રાસિ થયા પણી મિથ્યાત્વનું પ્રતિકમણ થાય?
૫. કારણની અપેક્ષા પ્રતિકમણના કેટલા પ્રકાર છે?
૬. પ્રતિકમણ શોની મહત્વપૂર્ણ સાધના છે?
૭. પચ્ચાખાણનો ઉપદેશ કોના દ્વારા કહેવાયો છે?
૮. સાધકે સમગ્ર સાધના શોનાથી પર થઈને કરવાની છે?
૯. વોસિરામિ શાબ્દનું ઉચ્ચારણ કરવું એટલે શું?

જવાબ
આત્મ નિરીક્ષણ – પ્રતિકમણ
ઓક્સિજન
પ્રતિકમણ
સમ્યગ્રુદ્ધનાન
પાંચ
આત્મવિશુદ્ધિ
સર્વજ્ઞ
દેછભાવથી
અનુભાવણા

૧૦. શેની બિસ્ટિંગ માટે કાયોત્સર્ગ ઉતામ સાધના છે?	લક્ષ્ય
૧૧. છટઠા આવશ્યકનું જીજું નામ શું છે?	ગુણધારણા
૧૨. કાયોત્સર્ગમાં શેના મમતવનો ત્યાગ કરવાનો છે?	શરીર
૧૩. નિવિમાં કેટલા આગાર છે?	નવ
૧૪. ૨૪ કલાકના કેટલા પ્રછર થાય?	આઠ
૧૫. ચૈત્રી પૂર્ણિમાના દિવસે કયું પ્રતિક્રમણ કરવાનું હોય છે?	પાખી
૧૬. ઉભયકાળ કરાતું પ્રતિક્રમણ અહોરાત્રિના કયા સમયમાં થાય છે?	રાત્રિના
૧૭. અનુયોગદાર સૂત્રમાં પાંચમા આવશ્યક માટે કયો શાંદ વાપર્યો છે?	પ્રણયિકિત્સા
૧૮. બ્રહ્માર્થ્ય પ્રતના પરચકખાણનો સમાવેશ શેમાં થાય છે?	મૂળગુણમાં
૧૯. કાયોત્સર્ગમાં એક અતિચારનું જીજું ચિંતન શેનું કરવાનું છે?	તપનું
૨૦. કયા પરચકખાણમાં આઠ પ્રછર સુધી ચાર આહારનો ત્યાગ કરવાનો છે? ઉપવાસ	(૨૦)

(૧૦)

પ્ર. ૨ (અ) સૂર્યગડાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સમાધિ શાંદ કયા અર્થમાં પ્રયુક્ત થયો છે?
૨. સમાધિ શાંદ ચિતાની સ્વર્સ્થતા, સાત્ત્વિક સુખ-શાંતિ, આનંદ-પ્રમોદ, રાગાદિ મલિન ભાવોથી નિવૃત્તિ, ચિત્ત પ્રસ્ક્રિતા કે મનોદુઃખનો અગાવ આદિ અર્થમાં પ્રયુક્તા થયો છે.
૩. દર્શન સમાધિથી કોણ દૂર રહે છે?
૪. એકાંત હિયાવાદી વિષયભોગની હિયાને સુખ કે સમાધિકારક માને છે, એકાંત અહિયાવાદી આત્માને નિર્જિય કે અકર્તા માનીને તત્કાલ જગ્નેલા બાળકના ટુકડા કરીને તેમાં આનંદ માને છે અને આવી અનેક પાપજન્ય માન્યતા હોવાથી તેઓ દર્શન સમાધિથી દૂર રહે છે.
૫. વિનયવાદીનું કથન યથાર્થ શા માટે નથી?
૬. વિનયવાદીનું કથન એકાંતિક હોવાથી યથાર્થ નથી. વિનય ધર્મનું મૂળ છે. ચારિત્રનું અંગ છે, પરંતુ સમ્યગ્ર દર્શન અને સમ્યગ્રહ્યાન વિનાનો વિનય મોક્ષસાધક નથી. વિવેક વિનાના વિનયથી દોષોનો નાશ થતો નથી અને આ પ્રકારના વિનયથી સ્વર્ગ કે મોક્ષની પ્રાપ્તિ થાય તે કથન યથાર્થ નથી.
૭. સમવસરણ એટલે શું? અહીં કયા અર્થમાં છે?
૮. સમવસરણ એટલે મિલન, મેળો, સમુદ્દર, એકમિત થતું અને વિશિષ્ટ પ્રસંગે અનેક સાધુઓને એકમિત થવાનું સ્થાન અથવા તીર્થકર ભગવાનની ધર્મસભાને સમવસરણ કરે છે. અહીં વિવિધ પ્રકારના વાદો-મતો અને મતપ્રવર્તકોનું સંમેલન એ અર્થમાં છે.
૯. પ્રશસ્ત ભાવમાર્ગ એટલે શું? તેના કેટલા બેદ છે? તેનાથી શું ફાયદો થાય?
૧૦. પ્રશસ્ત ભાવો જેના દ્વારા શાંતિ અને સમાધિ પ્રામ થાય તે પ્રશસ્ત ભાવમાર્ગ છે. તેના સમ્યગ્રદર્શન, સમ્યગ્ર હ્યાન, સમ્યાચિત્ર એ પ્રણ બેદ છે. તે વીતરાગી પરમાત્મા દ્વારા કથિત હોવાથી પૂર્ણ સત્ય છે. તે માર્ગ પર કરેલો પુરુષાર્થ કર્મનો નાશ કરી અંતે નિર્વાણ પ્રામ કરાવે છે.

(બ) હાણાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. ૨, ૪, ૮, ૯ એ ચાર પ્રત્રાંયાના પ્રકાર લખો.
૨. રોચા - છોઘથી દીક્ષા લેવી. ૪ સ્વાળા - સ્વાળમાં થતા સ્કેતથી કે વિશિષ્ટ સ્વાળના કારણે દીક્ષા લેવી.
૩. રોગણિકા - રોગના કારણે સંસારથી વિરક્ત બનીને દીક્ષા લેવી. ૯ દેવ સંજ્ઞામિ - દેવ દ્વારા પ્રતિબોધિત થઈ દીક્ષા લેવી.
૪. કાર્યાદ્ય દાન અને અતિકાંત પ્રત્યાખ્યાન કોને કહેવાય?
૫. કાર્યાદ્ય દાન - પુત્રાદિના વિયોગને કારણે થતો શોક કાર્યાદ્ય કહેવાય છે. શોકવશ પિતૃ આદિના નિમિતે જે દાન અપાય તે કાર્યાદ્ય દાન અર્થાત્ મૃત વ્યક્તિની પાછળ જે દાન અપાય તે.

અતિકાંત પ્રત્યાખ્યાન – પહેલા જે તપ, નિયમ અથવા પ્રત્યાખ્યાન કરવાના હતા, તે ગુરુ, તપસ્તી કે નિગમારની સેવા આદિના કારણે થઈ શક્યા ન હોય અને તે તપ-નિયમાદિને પછી કરે તો તે અતિકાંત પ્રત્યાખ્યાન છે.

૩. શાસ્ત્ર કેટલા પ્રકારના છે? કયા કયા?

૪. શાસ્ત્ર દશ પ્રકારના છે – અસ્ત્રી શાસ્ત્ર, વિષ શાસ્ત્ર, લવણ શાસ્ત્ર, રજેણ શાસ્ત્ર, ક્ષાર શાસ્ત્ર, અમલ શાસ્ત્ર, દુષ્પ્રયુક્ત મન, દુષ્પ્રયુક્ત વચન, દુષ્પ્રયુક્ત કાય, અવિરતિ ભાવ.

૫. કેવળી કેટલા અને કયા પદાર્થોને સંપૂર્ણપણે જાણે છે?

૬. દશ – ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આકાશાસ્તિકાય, શરીર મુક્ત જીવ, પરમાણુ પુરુષ, શાંદ, ગંધ, વાયુ, આ જીવ જીન થશે કે નહિ?, આ જીવ સર્વ દુઃખોનો અંત કરશે કે નહિ?

૭. કોષ્ટકમાં આપ્યા પ્રમાણે માત્ર દશ અર્થેરાના નામ લખો. સમય નહીં.

૮. કેવળીપણામાં ઉપર્સર્ગ, ગર્ભપદ્ધરણ, સ્વી તીર્થકર, અભાવિત પરિષદ, ફૃષ્ણાનું અમરકંડા જવું, ચંદ્ર-સૂર્યનું મૂળ વિમાન સાથે અવતરણ, હરિતંશની ઉત્પત્તિ, ચમરનો ઉત્પાત, ૧૦૮ સિદ્ધ થયા, અસંયતિ પૂજા.

(૧૦)

પ્ર. ૩ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂર્ગના આધારે માત્ર એક વાક્યમાં જવાબ લખો.

૧. ચંપાનગરીમાં ક્યાં ક્યાં ઉદ્ઘાન હતું?

૨. ચંપાનગરીની બહાર ઈશાન ઈશાન દિશામાં સુભૂગિભાગ નામનું ઉદ્ઘાન હતું.

૩. ચંપાનગરીના ગ્રણ પ્રાણણ અને તેમની પત્નીના નામ લખો.

૪. ગ્રણ પ્રાણણો – સોમ, સોમદાત, સોમભૂતિ. તેમની પત્નીના નામ – નાગશ્રી, બૂતશી, યક્ષશ્રી.

૫. કોણે કોણે કેવું શાક વહોરાત્યું?

૬. નાગશ્રી પ્રાણણીએ ધર્મરૂપિ અણગારને કડવી તુંબડીનું શાક વહોરાત્યું.

૭. નાગશ્રી ભવભ્રમણ પછી ક્યાં કોણે ત્યાં ઉત્પદ્ધ થઈ?

૮. જંબૂદ્રીપણા ભરતવર્ષના ચંપાનગરીમાં સાગરદા સાર્થવાહની બદ્રા ભાર્યાની કુદ્ધિઓ બાલિકાડપે ઉત્પદ્ધ થઈ.

૯. દ્રૌપદીનો જીવ ક્યાં ઉત્પદ્ધ થયો?

૧૦. બ્રહ્મલોક નામના રૂપગમાં દ્રુપેદ દેવરૂપે ઉત્પદ્ધ થયો.

૧૧. સાગરપુત્રને સુકુમાલિકાના હાથનો રૂપર્શ કેવો લાગ્યો?

૧૨. તલવાર, શાસ્ત્ર, અસ્ત્ર આદિ જેવો મારક, દાઢક અનિષ્ટ લાગ્યો.

૧૩. દેવે દ્રૌપદીનું અપહરણ કરીને ક્યાં મૂકી?

૧૪. પંનાબ રાજના બવનની અશોકવાટિકામાં મૂકી દીધી.

૧૫. ફૃષ્ણ વાસુદેવે પંનાબને કોણી સાથે શું સંદેશો મોકલ્યો?

૧૬. દાર્ઢક નામના સારથિ સાથે પંનાબને સંદેશો મોકલ્યો કે તે દ્રૌપદી દેવી ફૃષ્ણ વાસુદેવને જોંપી દે નહિ તો ચુદ્ધ માટે તૈયાર થઈ જા.

૧૭. કપિલ વાસુદેવે અમરકંડા રાજ્યાનીમાં જઈને વિગત જાણીને શું કર્યું?

૧૮. કપિલ વાસુદેવે પંનાબ રાજને દેશનિકાલની આજ્ઞા આપીને તેમના પુત્રને રાજ્યાની જોંપી.

૧૯. સુકુમાલિકાએ કોણે જોઈને શું નિયાણું કર્યું?

૨૦. પાંચ પુરુષો સાથે કીડા કરતી ગણિકાને જોઈને પાંચ પતિની પ્રામિનું નિયાણું કર્યું

(૨૦)

પ્ર. ૪ ઉત્તરાધ્યયન સૂર્ગના આધારે જવાબ લખો.

(૧) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરો.

૧. એય દેસિય પાના નં. ૯૩ ગાથા ૫

૩. એટિય સમાતા પાના નં. ૭૭ ગાથા ૨૮

૨. એએ એયાત્વો પાના નં. ૭૨ ગાથા ૧૮

૪. ખવિતા મહેસિણો પાના નં. ૮૫ ગાથા ૩૭

(૨) નીચેની ગાથાઓનો માત્ર ભાવાર્થ લખો.

(૬)

૧. મોકખમજ્જાઈ તર્યાં, સુણેછ જિણાબાસિયં । ચટકારણસંજુતાં, એણ-દંસણ-લડખણાં ॥

૨. પાના નં. ક૭ ગાથા – ૧ નો માત્ર ભાવાર્થ.

૩. જી જી જી વા ય બંધો ય, પુણાં પાવાસવો તહા । સંવર ણિજીરા મોકખો, સંતેઅે તહિયા ણવ ॥

૪. પાના નં. ક૮ ગાથા – ૧૪ નો માત્ર ભાવાર્થ.

૫. જો અચિયડાય ધમ્મં, સુયધમ્મં ખલુ ચરિતાધમ્મં ચ, સદ્ગદ જિણાબિહિયં, સો ધમ્મરૂઈ તિ ણાયવો ॥

૬. પાના નં. ક૯ ગાથા – ૨૭ નો માત્ર ભાવાર્થ.

(૩) નીચેના પ્રશ્નોના માઝ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો.

(૭)

૧. પર્યાયના લક્ષણ ક્યા ક્યા છે?

૨. એકઠા થવું, વિભેચાઈ જવું, સંખ્યા, આકાર, સંયોગ, વિયોગ.

૩. દશ રૂચિ. નિર્સર્જ રૂચિ, ઉપૈશ રૂચિ, આજ્ઞા રૂચિ.

૪. જીજું અને ચોથું ચારિત્ર લખો.

૫. છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર અને સૂક્ષ્મસંપરાય ચારિત્ર.

૬. ૩૪ મી ગાથામાં તપના કેટલા પ્રકાર બતાવ્યા છે? ક્યા ક્યા?

૭. ને. બાળ અને આભ્યંતર.

૮. શું કરીને જીવો સુગતિ પ્રામ કરે છે?

૯. જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપના માર્ગનું આચરણ કરીને જીવો સુગતિ પ્રામ કરે છે.

૧૦. સમ્યકૃદર્શનના આચાર કેટલા છે? છેલ્લા બેના માત્ર નામ લખો.

૧૧. આઠ આચાર. વાત્સલ્ય, પ્રભાવના.

(૨૦)

પ્ર. ૫ ૨૩ પદવીના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ઉતામ પદવી કેટલી છે? કઈ કઈ?

૨. ઉતામ પદવી નવ છે. તીર્થકરણી પદવી, ચક્વતીણી પદવી, વાસુદેવણી પદવી, બળદેવણી પદવી, માંડલિકણી પદવી, કેવળીણી પદવી, સાધુણી પદવી, શ્રાવકણી પદવી, સમહિતણી પદવી.

૩. ચક્રરતન, પુરોહિત, ખડગરતન અને ગજરતનની અવગાહના લખો.

૪. અવગાહના – ચક્રરતન – એક ધનુષ પ્રમાણ હોય. પુરોહિત – ચક્વતીણી અવગાહના પ્રમાણે હોય.

૫. ખડગરતન – ૫૦ આંગુલ લાંબું, ૧૯ આંગુલ પહોળું, અર્ધ આંગુલ જાડું અને ૪ આંગુલની મુષ્ટિ હોય.

૬. ગજરતન – ચક્વતીણી બમણો હોય.

૭. પંચિન્દ્રય રતન ક્યાં ઉત્પક્ષ થાય?

૮. સેનાપતિ, ગાથાપતિ, વાર્ધિક અને પુરોહિત આ ચાર રતન ચક્વતીણા નગરમાં ઉત્પક્ષ થાય. જીરતન વિદ્યાધરણી શ્રેણીમાં ઉત્પક્ષ થાય. ગજરતન અને અશ્વ રતન વૈતાઢ્યના મૂળમાં (તળેટી) ઉત્પક્ષ થાય.

૯. લક્ષ્મીના ભંડારમાં ઉત્પક્ષ થતા રતનનું કાર્ય શું છે?

૧૦. ચર્મરતન – નાટી, જળાશય વગેરે ઉપર નાવ માફક કાર્ય કરે. મણિરતન – હસ્તીરતનના કપાળ પર બાંધવાથી પ્રકાશ આપે. કાકણ્યરતન – ગુજામાં યોજન યોજનના અંતરે વર્તુળાકારે ઘસવાથી સૂર્યમંડળ સમાન પ્રકાશ આપે.

૧૧. પહેલી, ચોથી, સાતમી નરકમાંથી નીકળી કેટલી અને કઈ પદવી પામે?

૧૨. પહેલી નરકમાંથી નીકળેલો જીવ ૨૩ પદવીમાંથી ૧૯ પદવી પામે તે તીર્થકર, ચક્વતી, વાસુદેવ, બળદેવ, માંડલિક, કેવળી, સાધુ, શ્રાવક, સમહિતી, ૭ પંચેન્દ્રય રતન અથવા ૭ એકેન્દ્રય રતન વજુને.

૧૩. ચોથી નરકમાંથી નીકળેલો જીવ ૨૩ પદવીમાંથી ૧૨ પદવી પામે તે માંડલિક, કેવળી, સાધુ, શ્રાવક, સમહિતી,

૭. પંચેન્દ્રિય રતન અથવા ૭ એકેન્દ્રિય રતન, તીર્થકર, ચક્રવર્તી, વાસુદેવ, બળદેવ એ હજુ વર્ણને.

સાતમી નરકમાંથી નીકળેલો જીવ રૂપ રૂપ પદવીમાંથી ૩ પદવી પામે, ગજરતન, અશ્વરતન અને સમકિત.

૮. જ્યાંથી નીકળેલા જીવ રૂપ પદવી પામી શકે? ત્યાં કેટલી પદવીવાળા ઉપજુ શકે?

૯. પહેલા-બીજા દેવલોકમાંથી નીકળેલા જીવ રૂપ પદવી પામી શકે. ત્યાં ચાર પદવીના ઉપજુ શકે - સાધુ, શ્રાવક, સમકિત, માંડલિક.

૧૦. તિર્યચ અને નરક ગતિમાં કેટલી અને કઈ પદવી લાભે?

૧૧. તિર્યચ ગતિમાં ૧૧ પદવી લાભે - ૭ એકેન્દ્રિય રતન, ગજરતન, અશ્વરતન, તિર્યચ શ્રાવક અને સમકિત. નરક ગતિમાં ૧ પદવી પામે - સમકિત.

૧૨. કેટલી પદવી હોય માત્ર સંખ્યા લખો.

હેમવરણના મનુષ્ય - એક, મરછર - એક, ચક્રવર્તી - છ, આઠ કર્મ વેદકમાં - ૨૧

૧૩. અધો, ઉર્ધ્વ, તિર્યચ અને અલોકમાં કેટલી અને કઈ પદવી લાભે?

૧૪. અધોલોક અને તિર્યાલોકમાં રૂપ પદવી લાભે. ઉર્ધ્વલોકમાં ૫ પદવી લાભે - કેવળી, સાધુ, શ્રાવક, સમકિત, માંડલિક. અલોકમાં એકપણ પદવી ન લાભે.

૧૫. રૂપ પદવીનો થોડો જાણવાથી શું લાભ થાય છે? (ગ્રાણથી ચાર લીટીમાં)

૧૬. રૂપ પદવીમાં તીર્થકર પાસે આધ્યાત્મિક શ્રેષ્ઠતા છે. ચક્રવર્તી, વાસુદેવ, બળદેવ પાસે શ્રેષ્ઠ બૌતિકતા છે.

જ્યાને સાધુ-સાધી-શ્રાવક-શ્રાવિકા આધ્યાત્મિક શ્રેષ્ઠતા પામવા ઉત્સુક છે. આ શ્રેષ્ઠતા કેવી રીતે મળે તે

જાણીએ તો આચારમાં મૂકી શકાય. બૌતિક શ્રેષ્ઠતા છોડીએ નહિ તો નરકના દુઃખ બોગવવા પડે તેમ જુદી

ચક્રવર્તીના ૧૪ રતનોના કાર્ય પણ જાણવા મળે છે તેમ જુદી કોઈપણ પદ કે પ્રતિષ્ઠતા માટે રાગ-દ્રેષ્ટ કે વેર-વિરોધ કરવા ચોખ્ય નથી.

પ્ર. ૯ નીચેના જીવની માર્ગણા લખો. (કોઠો બનાવીને લખો.)

(૧૦)

૧. અધોલોક મનયોગીમાં	૨. ફૃષ્ણાલેશી સમ્યાદઘિમાં	૩. એકવેદી પ્રસમાં	૪. અવધિજ્ઞાનીમાં
૫. મનયોગી મિથ્યાત્ત્વીમાં	૬. વૈક્ષિકિ મિશ્રમાં	૭. પંચેન્દ્રિય શાશ્વતામાં	
૮. પ્રત્યેક શરીરી પર્યામામાં	૯. શાશ્વત બાદરમાં	૧૦. ભવ્યચિદ્ધિક શાશ્વતામાં	

૪.

માર્ગણા	ના.	તિ.	મનુ.	દેવ	કુલ લેણ
૧. અધોલોક મનયોગીમાં	૭	૫	૧	૨૫	૩૮
૨. ફૃષ્ણાલેશી સમ્યાદઘિમાં	૫	૧૮	૮૦	૭૨	૧૮૫
૩. એકવેદી પ્રસમાં	૧૪	૧૭	૧૦૧	૭૦	૨૦૧
૪. અવધિજ્ઞાનીમાં	૧૩	૫	૩૦	૧૫૨	૨૧૦
૫. મનયોગી મિથ્યાત્ત્વીમાં	૭	૫	૧૦૧	૮૪	૨૦૭
૬. વૈક્ષિકિ મિશ્રમાં	૧૪	૭	૧૫	૧૮૪	૨૧૮
૭. પંચેન્દ્રિય શાશ્વતામાં	૭	૧૫	૧૦૧	૮૮	૨૨૨
૮. પ્રત્યેક શરીરી પર્યામામાં	૭	૨૨	૧૦૧	૮૮	૨૨૮
૯. શાશ્વત બાદરમાં	૭	૩૩	૧૦૧	૮૮	૨૪૦
૧૦. ભવ્યચિદ્ધિક શાશ્વતામાં	૭	૪૩	૧૦૧	૮૮	૨૫૦

જ્યા જિનેન્દ્ર